

ERKEK ŞİDDETİYLE MÜCADELEDE SOSYAL ÇALIŞMAYA FEMİNİST YAKLAŞIMLAR

DÜNYA DENEYİMLERİ

Konferans Kitabı

Bu proje Avrupa Birliği
tarafından finanse edilmektedir

**Erkek Şiddetiyle
Mücadelede Sosyal
Çalışmaya Feminist
Yaklaşımlar**
Dünya Deneyimleri
Konferans Kitabı

Erkek Şiddetiyle Mücadelede Sosyal Çalışmaya Feminist Yaklaşımlar – Dünya Deneyimleri Konferans Kitabı

İngilizce Çeviri: İpek Tabur

Almanca Çeviri: Sebastian Heuer

Yayına Hazırlayan: Selime Büyükgöze

Dizgi: Feyza

Haziran 2023

Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı

Kocatepe Mah. Cumhuriyet Caddesi, Cumhuriyet Apartmanı

No.:17 Kat 5 – D: 11, Beyoğlu İstanbul

Tel: (212) 292 52 31-32 www.morcati.org.tr

 MorCatiVakfi

 morcativakfi

 morcati_vakfi

Bu yayın Avrupa Birliğinin maddi desteği ile hazırlanmıştır. İçerik tamamıyla Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı'nın sorumluluğu altındadır ve Avrupa Birliğinin görüşlerini yansıtmak zorunda değildir.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	7
AÇILIŞ OTURUMU	10
PANEL 1: SOSYAL ÇALIŞMAYA FEMİNİST YAKLAŞIMLAR	22
PANEL 2: KADINA YÖNELİK ŞİDDETLE MÜCADELEDE KOORDİNASYON PRATİKLERİ	48
ATÖLYE 1: FARKLI İHTİYAÇLAR, FARKLI UYGULAMALAR	76
ATÖLYE 2: CİNSEL ŞİDDETLE MÜCADELE MEKANİZMALARI	102
ATÖLYE 3: ERKEK ŞİDDETİNE KARŞI MÜCADELEDE ALTERNATİF DENEYİMLER	130

ÖNSÖZ

Mor Çatı olarak kurulduğumuz 1990 yılından bu yana erkek şiddetine karşı mücadelemizi feminist yöntemlere dayalı olarak yürütüyoruz ve bu amaçla dayanışma merkezi ve sığınakta kadınlarla dayanışma kuruyoruz. Kadınların şiddetten uzaklaşma mücadeleleri esnasında başvurdukları kurumlarda yaşadıkları deneyimi duymak, kadına yönelik şiddetle mücadele mekanizmalarının nasıl işlemesi gerektiğine dair öneri oluşturmamıza kaynaklık etmenin yanı sıra mevcut sorunlara yakından tanıklık etmemize olanak tanıyor. Türkiye’de, başta Kadın Sığınakları ve Da(ya)nışma Merkezleri Kurultayı Bileşenleri ile olmak üzere şiddetle mücadele alanında çalışmalar yürüten kadın örgütleri ve feministlerle sık sık bir araya gelerek kendi yürüttüğümüz çalışmaları değerlendiriyor ve Türkiye’de kadına yönelik şiddetle mücadeledeki eksikler ve engellerle mücadele etme stratejileri geliştiriyoruz. Bir diğer yandan dünyanın farklı yerlerinde, feministlerin yürüttüğü çalışmalara ve karşılaştıkları engellere karşı ürettikleri çözümlere dair deneyimleri duymak bizler için her zaman ilham verici ve güçlendirici oldu. Kuruluşundan bu yana Mor Çatı’da, özellikle Avrupa’daki feministler ve örgütlerle sıkı bir ilişki içerisinde olarak, erkek şiddetine karşı ulus aşırı bir dayanışma içerisinde olmayı önceliklendirdik. 9-10 Ekim 2021 tarihlerinde Covid-19 pandemisi nedeniyle çevrimiçi olarak gerçekleştirdiğimiz *Erkek Şiddetiyle Mücadelede Sosyal Çalışmaya Feminist Yaklaşımlar – Dünya Deneyimleri* başlıklı uluslararası konferansı da yine bu amaçlarla düzenledik. 200 kişinin katıldığı konferansta Avusturya, Almanya, İngiltere, İtalya, Fransa, İskoçya, İsveç, İrlanda, Macaristan ve ABD olmak üzere 10 farklı ülkeden konuşmacı deneyimlerini paylaştı. Farklı ülkelerde yürütülen çalışmaları duymak bizler için kendi çalışmamızı düşünme ve feministlerden ilham alma fırsatı oldu. Konferansı iki dilli bir yayına dönüştürerek bu deneyimi yaygınlaştırmak istedik. Bu yayında konferansın ilk günü düzenlenen panellerin yanı sıra ikinci gün eş zamanlı olarak düzenlenen üç atölyenin metinlerini de bulacaksınız.

Umuyoruz ki bu yayın erkek şiddeti ile feminist mücadelemize katkıda bulunur.

PROGRAM

9 EKİM 2021

11.00 - 12.00 AÇILIŞ OTURUMU

11.00 - 11.15 Açılış

11.15 - 11.45 Rosa Logar, Viyana Aile içi Şiddete Karşı Müdahale Merkezi (Avusturya)

11.45 - 12.00 Soru & Cevap

12.00 - 14.00 PANEL: Sosyal Çalışmaya Feminist Yaklaşımlar

12.00 - 12.30 Liz Kelly (İngiltere)

12.30 - 13.00 Britta Schlichting - ZIF (Central Information Center for Autonomous Women's Shelters, Almanya)

13.00 - 13.30 Açelya Uçan - Mor Çatı (Türkiye)

13.30 - 14.00 Soru & Cevap

14.00 - 15.00 ÖĞLE ARASI

15.00 - 17.00 PANEL: Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Koordinasyon Pratikleri

15.00 - 15.30 Marcella Pirrone - D.i.Re (National Women's Network against Violence, İtalya)

15.30 - 16.00 Ghada Hatem & Jessica Spraos - La Maison des Femmes (Fransa)

16.00 - 16.30 Catriona Grant (İskoçya)

16.30 - 17.00 Soru & Cevap

10 EKİM 2021

14.00 - 17.00

ATÖLYE 1: Farklı ihtiyaçlar, farklı uygulamalar

Jenny Westerstrand - ROKS (İsveç)

Ceyda Keskin - BFF (Federal Association of Rape Crisis Centres and Women's Counselling Centres, Almanya)

Senay Dur - IMECE Kadın Merkezi (İngiltere)

ATÖLYE 2: Cinsel şiddetle mücadele mekanizmaları

Enikö Pap - NANE (Women's Rights Association, Macaristan)

Cliona Saidlear - Rape Crisis Network (İrlanda)

ATÖLYE 3: Erkek şiddetine karşı mücadelede alternatif deneyimler

Tamar Çitak - Viyana Aile içi Şiddete Karşı Müdahale Merkezi (Avusturya)

Angela McGraw - Women & Children First (ABD)

AÇILIŞ OTURUMU

Tülin Semayiş: Bugün farklı ülkelerden kadınlar olarak Erkek Şiddetiyle Mücadeleye Feminist Yaklaşımlar: Dünya Deneyimleri konferansında bir araya geldik. Konferansta konuşmacılar erkek şiddetiyle ilgili deneyimlerini paylaşarak kadın danışma merkezleri, sığınaklar ve alternatif yöntemlerin yanı sıra sosyal çalışmada feminist yaklaşımın ortaya çıkardığı deneyimleri aktaracaklar. Bilgi ve deneyim paylaşımlarının yöntemlerimizi tekrar düşünmek için vesile olmasını umuyoruz. Sözü Viyana Aile İçi Şiddetle Mücadele Merkezi direktörü Rosa Logar'a bırakıyorum. Rosa bugün bize bizimle birlikte olduğun için çok mutluyuz. Şimdi sözü size bırakmak istiyoruz.

Rosa Logar: Bugün burada sizinle birlikte olmak benim için büyük bir mutluluk ve onur. Konuşmama Türkiye'deki tüm muhteşem feministlere patriyarkaya karşı verdikleri cesur mücadele için canı gönülden teşekkür ederek başlamak istiyorum. Size hayranlık duyuyorum. Her zaman yan yana duracağız; hiçbir zaman vazgeçmeyeceğiz. Türkiye'deki feministlerin çalışmalarını yıllardır cesaretle yürütmelerine ve cumhurbaşkanının İstanbul Sözleşmesi'nden çıkma kararına rağmen vazgeçmeden mücadeleye devam etmelerine hayranım. Kısacası, bugün bu konferansın bir parçası olduğum için gurur duyuyorum. Pek çok feminist ve insan hakları savunucusu gibi ben de Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın İstanbul Sözleşmesi'nden çıkma kararını endişeyle karşıladım. Ancak o her ne kadar İstanbul Sözleşmesi'ni geride bırakma kararını vermiş olsa da Sözleşme onun peşini bırakmayacak. 2008 ile 2010 yılları arasında İstanbul Sözleşmesi'nin taslağını hazırlayan komitenin bir üyesi ve Avrupa Konseyi'nde Türkiye'nin Sözleşme'nin hazırlık aşamasında ve 2011 yılında İstanbul'da onaylanmasında oynadığı aktif ve gururlu rolü hatırlayan biri olarak bu kararı ilk duyduğumda büyük bir üzüntüye kapılmıştım. Tüm bunlar sadece on yıl önce yaşandı. Peki, geçtiğimiz bu on yıl içinde neler oldu? Son on yılda kadınların insan haklarına yönelik ciddi bir saldırı ile karşı karşıyayız. Pek çok ülkede İstanbul Sözleşmesi'ne karşı çıkan grupların ortaya çıkışına tanıklık ediyoruz. Polonya da Sözleşme'den çıkma kararı aldı. Avrupa Birliği içindeki sağcı gruplar İstanbul Sözleşmesi'nin kabul edilmesini engellemeye çalışıyorlar. Görülen o ki, patriyarkal, anti-demokratik ve anti-feminist politikacılar insan hakları deyince sadece erkeklerin haklarını anlıyorlar. Bu yeni bir şey değil. Ancak bu liderlerin kadınların ve çocukların haklarına karşı yürüttükleri cüretkar saldırı çok endişe verici. Covid-19 süresince kadınlar ve çocuklar toplumsal cinsiyet temelli şiddetten daha da fazla etkilendiler ve kadın cinayetlerinde bir artış yaşandı. İstanbul Sözleşmesi'ne karşı çıkan aktörlerin ve grupların kim olduklarını araştırmak ve analiz etmek elzem. Bu grupların arka planlarının incelenmesi, hedeflerinin belirlenmesi ve nasıl çalıştıklarının anlaşılması son derece önemli. İstanbul Sözleşmesi'ne muhalefet eden grupların isimlendirilmesi ve ele alınması gerekiyor çünkü bu gruplar kadınların ve çocukların haklarına, toplumsal cinsiyet eşitliğine, insan haklarına, demokrasiye ve hukukun üstünlüğüne ciddi bir tehdit oluşturu-

ruyorlar. Bu gruplar ve aktörler Sözleşme'nin kabul edilmesini ve imzalanmasını geciktirmek veya engellemekle kalmıyor aynı zaman uygulanmasına da ket vuruyorlar. Böyle yaparak hem toplumlara hem de bireylere zarar veriyorlar, özellikle de şiddetten hayatta kalmış kadınlara ve onların çocuklarına. Sözleşme'ye karşı çıkanlar Avrupa'da milyonlarca kadının ve kız çocuğunun hayatını, sağlığını ve özgürlüğünü kurtarmak ve korumak için gerekli olan gelişime ket vuruyorlar. İnsanların zihinlerine Sözleşme'ye dair akıllara ziyan korkular zerk ediyorlar; örneğin, Sözleşme'nin "insanların yok oluşuna katkıda bulunacağını" iddia ediyorlar. Hatta işi öyle bir yere taşıyorlar ki İstanbul Sözleşmesi'nin insanların yok oluşuna katkıda bulunacağını çünkü kadınların artık çocuk yapmak istemeyeceğini söylüyorlar. Dile getirdikleri bu türden iğrençlikler, böylesi bir canavarlaştırma ve bu tarz yalanlar hem tehlikeli hem de sorumsuzca. Bu nedenle, onlara hükümetlerin, sivil toplumun, kurumların ve uluslararası kuruluşların ortak çabalarıyla karşı koyabilmek için "toplumsal cinsiyet karşıtı" hareketleri anlamamız gerekiyor. Bu amaçla, WAVE ve diğer ulusötesi ağlarda birlikte çalışmamızı ve İstanbul Sözleşmesi'nden çekilmiş ya da henüz taraf olmayan tüm ülkelerde Sözleşme'nin uygulanmasını izlemek için ek bir izleme birimi, bir gölge GREVIO komitesi oluşturmamızı öneriyorum. İstanbul Sözleşmesi'ni destekleyen tüm bağışçıları ve hükümetleri böyle bir inisiyatifi fonlamaya ve İstanbul Sözleşme'nin İstanbul Sözleşmesi olarak kalmasını ve Türkiye dahil olmak üzere tüm ülkelerde izlenmesini sağlamaya çağırıyorum. Patriyarkal liderler İstanbul Sözleşmesi'ne ihtiyaçları olmadığını ve ülkelerindeki kadına yönelik şiddeti ve ev-içi şiddeti önlemeye yönelik ulusal düzenlemelerin yeterli olduğunu iddia ediyorlar. Ancak bu doğru değil. Bir GREVIO üyesi olarak Türkiye'nin Sözleşme'ye ne derece riayet ettiğini gözlemleyen raportörlerden biriydim. Son birkaç on yıl boyunca bu konuda aktif olarak çalışan kadınların çabaları sayesinde Türkiye ilerleme kaydedebilmiş olsa da destek, koruma ve önleme sistemlerindeki ciddi boşluklar hâlâ kadınların ve çocukların yaşamlarına, sağlıklarına ve özgürlüklerine mal oluyor. Bu durum diğer ülkeler için de farklı değil. Bu açıdan Türkiye tek değil. Türkiye üzerine olan GREVIO raporunda Türkiye'nin durumu iyileştirebilmek için yapması gerekenlere dair tavsiyeleri bulabilirsiniz. Türkiye'de hayatta kalanların desteklenmesi ve korunması için dur durak bilmeden çalışan kadın örgütlerine ve sivil toplum kuruluşlarına ve farklı meslek dallarından, devlet kurumlarından ve yargıdan binlerce uzmana ve aktiviste de duyduğum şükranı burada belirtmek istiyorum. Hepinize çok teşekkürler. Birlikte çalışmaya devam edeceğiz. Ayrıca yaşam tecrübesiyle uzmanlaşan herkese de teşekkür etmek istiyorum. Şiddetten sağ kurtulan, maruz kaldıkları işkencelere ve onları kendilerine ait, özgür, şiddetsiz bir yaşam sürme hakkından mahrum bırakan adaletsiz sistemlere karşı seslerini yükselten tüm kadınlara ve kız çocuklarına... Kendilerini sömüren ve döven bir kocadan, bir köle gibi hizmet etmek zorunda kaldıkları bir eşten

ya da aileden bağımsız bir yaşam sürme hakkını kendilerine tanımayan bu sisteme karşı çıkan kadınlara ve kız çocuklarına... Bunlar bizim sahip çıkmak istediğimiz aile değerleri değil. Bunlar İstanbul Sözleşmesi'nde kendilerine yer bulan değerler değil. Bunlar, bu dünyanın hiçbir yerinde var olmasına göz yummayacağımız ve karşısında duracağımız tiranlıklar. Size şimdi Türkiye'den İstanbul Sözleşmesi için mücadele eden bir grup feministin fotoğrafını gösteriyorum. Siz, Avrupa'da yaşayan bizlere umut veriyor ve müthiş bir örnek teşkil ediyorsunuz. Bu konferansın başlığı "Erkek Şiddetiyle Mücadeleye Feminist Yaklaşımlar: Dünya Deneyimleri" ve ben de kadına yönelik şiddete küresel bir çerçeveden bakarak başlamak istiyorum. Buradaki çarpıcı nokta kadınlara ve kız çocuklarına yönelik erkek şiddetinin küresel bir sorun olarak karşımıza çıkması. Bu dünyada kadınların ve kız çocuklarının şiddetten bağımsız bir yaşam sürdürebildikleri hiçbir ülke yok. Tüm ülkelerde, kadınlar ve kız çocukları toplumsal cinsiyetleri yüzünden türlü şiddet ve ayrımcılığa maruz kalıyorlar. Örneğin, kadınlar ücretsiz ya da düşük ücretli işlerde sömürülüyorlar, zorla ya da yasa dışı olarak çalıştırılıyorlar, evliliğe zorlanıyorlar, cinsel olarak sömürülüyor ve istismar ediliyorlar. Kadınlar ve kız çocukları toplumun her alanında –sözde özel alan olan ev içi ilişkilerinde, kamusal alanda iş yerlerinde ve kurumlarda– şiddet görüyorlar. Kadın parlamenterler bile cinsel taciz ve şiddetten azade değil. Kadınlar hangi yaşta olurlarsa olsunlar şiddete maruz kalıyorlar—çocukken cinsel istismara, ergenken dijital şiddete uğruyorlar, yaşlılıklarında ise dövülüyor, tecavüze uğruyor ve ihmal ediliyorlar. Kadınlar her yaşta şiddete maruz kalıyorlar ve şiddetten uzak yaşayabilecekleri herhangi bir politik bağlam da bulunmuyor. Kadınlar ve kız çocukları, hem barış hem de savaş zamanlarında, gerek otoriter gerekse de demokratik devletlerde, şiddete uğruyorlar. Sadece temel insan haklarını garanti altına alan gelişmiş bir refah devleti olan bir demokratik sistemde kadınların kendilerini özgürleştirme ve erkek şiddeti ve ayrımcılığına karşı örgütlenme şanslarının daha yüksek olduğunu açıkça görebiliyoruz. Kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddet kültürel bir sorun değildir. Kadınlar ve erkekler arasında tarihsel olarak eşit olmayan güç ilişkilerinde temellenen bir iktidar sorunudur. Şiddet, kadınların ikincil konuma zorlanarak itilmelerini sağlayan kilit mekanizmalardan biridir. İngiliz sosyolog Sylvia Walby'nin de tartıştığı üzere şiddet sistemimizin bir alanıdır ve ekonomi gibi diğer alanlarla bağlantılıdır. Walby ekonomik krizin genel olarak şiddet oranını, özel olarak da kadınlara yönelik ve ev-içi şiddeti arttırdığını ortaya koymuştur. Ben bu durumun Covid-19 pandemisi için de geçerli olduğunu düşünüyorum. Covid-19 süresince küresel ölçekte kişiler arası ilişkilerde yaşanan şiddet oranı savaş ve silahlı çatışma zamanlarından daha yüksek seyretmiştir ve çoğu durumda şiddete maruz kalanlar kadınlar ve kız çocuklarıdır. Kadınlar ve kız çocukları için şiddet ve ayrımcılıktan kaçış gibi bir şey maalesef mümkün değil. Kadınların ve kız çocuklarının gerçekten güvenli oldukları bir yer var mı? Bu sorunun yanıtı olumsuz. Toplumun hiçbir alanında ya da

yaşamlarının hiçbir döneminde kadınlar ve kız çocukları gerçekten güvende değiller. Bu söylediğim kulağa depresif gelebilir, ancak amacım sizi depresyona sokmak değil. Ayrıca bunun mümkün olmadığını da biliyorum çünkü siz aktif olarak mücadele ediyorsunuz ve hiçbir zaman da bu mücadeleden geri durmayacaksınız. Bunu kurumlarımıza ve alanda çalışan insanlara söylemenin önemli olduğunu düşünüyorum çünkü böylelikle şiddet ve ayrımcılık sisteminin kadınları kabul edilmesi imkansız bir durumda bıraktığını görebiliriz. Kadın örgütlerinin ve toplumsal alanda çalışan diğer kurumların kadınların ve kız çocuklarının kendilerini iyileştirebilecekleri ve güçlenebilecekleri güvenli ortamlar yaratmalarının çok önemli olduğunu düşünüyorum. Kadınlar ve kız çocukları için güvenli alanlara bu yüzden ihtiyacımız var. Karşılaştığımız problemin boyutu ve niteliği yüzünden kadınlar ve kız çocuklarının güvenli yerlere ihtiyacı var. Kadın sığınakları, kadın merkezleri gibi güvenli mekanlara ve acil yardım hatlarına ihtiyacımız var. Toplumlarımızın neden hâlâ her gün bu kadar çok şiddet olayına müsamaha gösterdiği sorulması gereken önemli bir soru. Fransa'da, İtalya'da ya da Türkiye'de her üç erkekten birinin bir kadın tarafından düzenli olarak taciz edildiğini ya da dövüldüğünü ya da haftada iki ya da üç erkeğin boşanmak istedikleri için eşleri tarafından öldürüldüğünü hayal edin. Bunu hayal etmek neredeyse imkansız, neyse ki öyle, çünkü bunu istemiyoruz. Yine de böyle bir durum söz konusu olsaydı bu büyük bir politik infial yaratırdı. Politikacılar bu şiddet olaylarına son vermek için bütün güçlerini seferber ederlerdi. Kadınlar ve kız çocukları söz konusu olduğunda durum hiç de böyle değil. Bu o kadar sıradan bir şiddet biçimi ki normal karşılanıyor. Bir kadın öldürüldüğü zaman şaşırıyoruz. Bu haber gazetede bir iki satırda aktarılıp unutuluyor. Şiddet uygulayan adamlar eşlerini öldüreceklerini söylediklerinde bile çoğu zaman durdurulmuyorlar ve eylemi gerçekleştirmede özgürler. Bu Viyana ya da başka bir şehrin belediye başkanının başına gelecek olsa, yani biri onu birkaç kez dövse, tutuklanmasa ve sonrasında da onu öldürse, birinin bu davranışların politik sorumluluğunu alması beklenir. Polis ya da adalet sisteminin başındakilerin istifa etmesi beklenir. Fakat uzun yıllar boyunca kocası tarafından istismar edilmiş bir kadın öldürüldüğünde bunların hiçbiri beklenmiyor. Hele de bu kadın göçmen bir kadınsa. Burada baktığımız çok tedirgin edici bir resim. Sosyal hizmet çalışmalarımız ve hayatta kalanlara sunduğumuz destek bu türden sorunlar hakkında sahip olduğumuz bilgiye bağlı olduğundan bu sorunları ele almaya devam etmenin bizim işimizin bir parçası olduğunu düşünüyorum. Muhteşem hareketinizden bir görsel daha. Gece yarısı gelen kararnameye karşı bir poster. Erdoğan kararı gece yarısı açıkladı ve bu pek çok kadını sinirlendirdi. Bu bize mücadelemize devam etme gücünü de veriyor. Kadına yönelik şiddet söz konusu olduğunda itiraz süreklilik arz etmiyor çünkü bu şiddet biçimi bir amaca hizmet ediyor. Buradaki amaç kadınlar baskılamak, sömürmek ve sindirmek. Bu kulağa abartı mı geliyor? Maalesef değil. Yıllardır kadına yönelik şiddeti engellemek için sürdürülen çalışmalara

rağmen bu şiddetin bugün hâlâ neden devam ettiğini açıklayan hakikat bu. Yaygınlık anketleri ve #metoo gibi kampanyaların gösterdiği üzere devletler şiddet oranlarını düşürebilmiş değil. Şiddet kadınları sindirmeye ve özgürlüklerimizi kısıtlamaya hizmet ediyor. Şiddet başarabileceklerimizle aramıza engeller örüyor. Şiddet bizi güçsüzleştiriyor ve bize zarar veriyor. Şiddet her gün korku içinde yaşamamıza neden oluyor. Kadınlar ve kız çocukları kırılğan doğmuyorlar, kırılğanlaştırılıyorlar. Şiddetin kültürel bir olgu olduğunun iddia edilmesi diğer bir tehlikeli mekanizma. Sağcı gruplar ve partiler “mülteciler kadınlarımıza tecavüz ediyor” temalı bir anlatı kurdular. Bu anlatı mültecilere ve sığınmacılara yönelik korku ve nefreti besliyor. Bu tür propagandalar oy elde etmeye yönelik ve maalesef çoğu zaman işe yarıyorlar. Avusturya’da da işe yaradığını üzümlere söylüyorum. Yunan adalarından ve Afganistan’dan tek bir sığınmacı daha almayacağını söyleyerek her ay oylarını arttıran bir hükümetimiz var. Üzgünüm, böyle bir durumda olmak çok üzücü. Bu hükümetten ve başbakandan bir şekilde kurtulmayı umuyoruz çünkü yolsuzluğa batmış durumdadır ve bu da şaşırtıcı bir durum değil. Belirli gruplardan insanlara yönelik şiddet üretimiyle bir sorun olarak karşı karşıyayız ve şiddetin kültürelleştirilmesi tehlikeli bir durum. Belirli kültürlerle şiddet atfedilmesi şiddete maruz kalanların daha fazla korunduğu bir durum yaratmıyor. Aksine bu kişiler daha fazla şiddete maruz kalıyorlar. Örnek olarak merkezimizin CEDAW komitesine taşıdığı öldürülen Türkiye kökenli iki kadına dair vakalardan bahsetmek istiyorum. CEDAW otoritelerin iki kadının şiddetten korunma hakkını ihlal ettiğine karar verdi. Ancak Avusturyalı yetkililer vakalara dair tüm sorumluluklarını reddettiler ve cinayeti işlemeyen önce faillerin kadınlara yönelttikleri ölüm tehditlerin faillerin kültürel arka planları çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiğini ve bu nedenle de ciddi olmadığını savundular. Bugün Avusturya’da bu durum pek de değişmiş değil ve hatta şimdi daha fazla ırkçılık ile harmanlanmış halde. Göçmen kadınlar ve aileleri yeterli yardımları alma konusunda ciddi sorunlar yaşıyor. Kadınların karşılaştığı baskı ve sömürü genellikle gün yüzüne çıkmıyor ya da reddediliyor. Olgular göz ardı ediliyor. İnançlar herhangi bir eylemde bulunmamak için mazeret olarak kullanılıyor. “Kadınlar zaten eşit. Bizim ülkemizde patriyarka diye bir şey yok. Bunları hep feministler uyduruyor. Sorun bireyselleştiriliyor.” Kadınlar yanlış adam seçmekle, gece geç saatte dışarda olmakla ya da aşırı alingan olmakla suçlanıyor. Kadınlara bazı mekanlara gitmemeleri ya da bazı kıyafetleri giymemeleri salık veriliyor. Kadınlar provokatif kıyafetler giymemeleri ya da provokatif davranışlarda bulunmamaları konusunda uyarılıyorlar. O kadar ki erkekler tarafından öldürülen kadınlar mahkeme salonlarında cinayeti provoke etmekle suçlanıyorlar! Erkeklerle şiddet uygulamaları için açık çek veriliyor. Cezasızlık oranları Avrupa’daki tüm ülkelerde çok yüksek. Kadınlar sıklıkla bu vakaları bildirmiyorlar çünkü eyleme geçmekten korkuyorlar. Bildirdikleri zaman da faillerin yaptıkları büyük ihtimalle yanlarına kalıyor. Avusturya’da şiddet davalarının sadece %14’ü

failin hüküm giymesiyle neticeleniyor. Davaların çoğu yeterli kanıt olmadığı gerekçesiyle düşüyor. Kadınların beyanları genellikle delil olarak kabul edilmiyor çünkü hakimler önyargılılar ve şiddete maruz kalmış kadınların söylediklerine kulak vermiyorlar. Kadınlara hiçbir alan tanımayan bu baskı sisteminin bir unsuru olan mağduru suçlama pratiği de çok yaygın. Yine de kadınlar pasif mağdurlar değiller. Birlikte çalışıyorlar, kendilerini ve çocuklarını korumaya ve olabilecek en kötü şeyin gerçekleşmesini engellemeye çalışıyorlar. Şiddet ve suçlamalara karşı örgütleniyor ve direniyorlar. Biz bu şiddet sistemini değiştirmek ve kadınlara ve kız çocuklarına yönelik ayrımcılığı sonlandırmak için buradayız. Bu açıdan bakıldığında sosyal çalışma ve sosyal sisteme dair feminist yaklaşımların önemi çok büyük. Feminist yaklaşım dediğimizde şiddetin bireyselleştirilmemesinden ve sistemik değişimleri gerektiren sistemik bir sorundan bahsediyoruz. Buna, belirttiğim gibi, şiddete maruz kalmış tüm kadın ve çocuklar için toplumsal cinsiyete duyarlı kesişimsel bir yaklaşımı benimseyen uzmanlaşmış destek hizmetleri de dahil. Kadınlara yönelik destek hizmetlerinde uzmanların yardımı tüm kadınlara ihtiyaç duydukları desteği sağlayabilmek elzem. Dediğim gibi bu yaklaşım İstanbul Sözleşmesi'ne de dayanıyor. Ülkeniz İstanbul Sözleşmesi'nin imzacısı olmasa bile siz bunu uygulayabilirsiniz. Şiddetle mücadele eden tüm gruplar olarak uygulayabiliriz. Bu uygulanabilir, İstanbul Sözleşmesi'nde belirtildiği şekliyle uygulayabiliriz. Servislere derhal yedi gün yirmi dört saat erişim sağlanmalı. Bu konuda birçok ülkede yaşanan temel sorun hizmetlere erişimin bürokratik prosedürlerle ve bekleme listeleriyle kısıtlanmış olması. Tüm bu engellerin kaldırılması gerekiyor. Kolay ve anında erişime ihtiyaç var. Ve tabii ki hizmetlerin niteliği de önemli. Bu hizmetlerin insan haklarına dayanması gerekiyor. İnsan hakları temelli dediğimde bu hizmetlerin şiddetten hayatta kalanların kendi hayatları hakkında kendi kararlarını vermeleri de dahil olmak üzere tüm haklarına saygı duyulması gerektiğini kastediyorum. Bu hizmetler şiddete maruz kalan kişiyi merkeze almalı ve her kişinin özel durumunu dikkate almalı. Ve tabii ki bu hizmetler toplumsal cinsiyete duyarlı olmalı çünkü şiddet sorunu, gördüğümüz üzere, toplumsal cinsiyetten bağımsız bir sorun değil. Kadınlara yönelik destek hizmetleri şiddete maruz kalanların hakları ve ihtiyaçlarına odaklanan bağımsız bir destek sunmalı. Yaş, engellilik, uyruk, toplumsal cinsiyet kimliği, cinsel yönelim, göçmenlik statüsü ya da diğer herhangi bir statü üzerinden ayrımcılık yapılmadan sunulmalı. Kayıtsız göçmen kadınlar ve çocuklar ile engelli kadınların bu hizmetlere tam erişimi sağlanmalı. Peki kadınlara yönelik uzman destek hizmetleri konusunda Avrupa'da neredeyiz? Bu görsele kısaca göz atın. Ben buna eksiklikler haritası diyorum. Kadın sığınakları. 46 ülkeyi kapsayan 2019 tarihli WAVE raporuna göre Avrupa genelinde yaklaşık olarak 2350 tane kadın sığınağı bulunuyor. Bunlar tahmini rakamlar çünkü WAVE ofisi için gerçek rakamları belirlemek oldukça zor. Bunlar güvенеbileceğiniz tahmini rakamlar. Bu sığınıklardan yaklaşık 31.943 kadın ve çocuk faydala-

nıyor. İstanbul Sözleşmesi'nden minimum standarda göre her 10.000 kişi için bir sığınak olması gerekiyor. Bu demek oluyor ki 84.000 yere ihtiyaç var, yani 52.000 yer eksik. Kadın sığınakları söz konusu olduğunda güvenli alan tesisi konusunda ciddi eksikliklerle karşı karşıyayız. Kadınlara hizmet veren acil yardım hatlarına baktığımızda, 35 ülkede bir ulusal hat olduğunu görüyoruz. Ancak sadece 25 ülkede bu hatlar haftanın yedi günü yirmi dört saat ve ücretsiz hizmet veriyor. Bu demek oluyor ki Avrupa'daki hükümetlerin kadınlara uzman destek hizmetleri sağlama konusunda yapmaları gereken çok şey var. Bu durum sadece Türkiye için geçerli değil, diğer pek çok ülkede de benzer bir durum söz konusu. Tabii uzman destek hizmetleri yalnız başına yeterli değil. Kadınların şiddetten uzak bağımsız yaşamlar sürdürebilmeleri için sosyal ve ekonomik haklara da ihtiyaçları var. Bu haklar arasında karşılanabilir barınma hakkı da yer alıyor. Bu çok önemli bir ekonomik hak. Bu hakkı Türkiye'ninki de dahil olmak üzere pek çok ülkenin GREVIO raporlarında da özellikle belirttik. Türkiye üzerine olan rapor barınma imkanlarının darlığının kadınları şiddet uygulayan bir partnerle birlikte yaşamak zorunda bıraktığını gösteriyor. Bu durum aynı zamanda kadınları sığınaklarda kalmaya zorluyor. Kadınlar bu durumlarda kalmaya zorlanmamalı ve her ülkede uygun barınma imkanlarına sahip olmalılar. Ücretsiz ve uygun çocuk bakım hizmetleri de diğer bir hak, tabii ki. Diğer haklar eğitim, emek piyasasına erişim, ücretsiz sağlık hizmetleri, yeterli maddi destek, tüm bölgelerdeki kadınları ve kız çocuklarını güçlendirmek için örgütlenme ve gruplar ve programlar geliştirme gibi alanları kapsıyor. Öz-örgütlenme kadınların güçlenmesinin önemli bir unsuru. Kadınlar sadece birer müşteri muamelesi görmek istemiyor. Eylemlerinin aktörleri olmak istiyorlar. Kendi hakları ve yaşamlarını daha iyi bir hale getirebilmek için aktif olarak çalışmak istiyorlar. Şimdi de şahane kız kardeşlerimizin gökkuşağı bayrağı ile çekilmiş bir fotoğrafına bakıyorsunuz. Sonuç olarak, kadınlara yönelik şiddeti ve ev-içi şiddeti önlemek istiyorsak, maddi ve insani kaynakların küresel ölçekte arttırılması şart. Şu an bu sektör mali olarak yeterince destek bulamıyor. Avusturya gibi nispeten daha iyi bir sistemi olan ülkelerde bile şiddete maruz kalan kişiler için yeterli desteği sağlayamıyorduk. Sığınaklarda herkese yetecek kadar yer yoktu. Kadınlara yeterli zamanı ayıramıyorduk ve 6000 kişiye hizmet sağladığımız müdahale merkezlerinde her kadınla aynı şekilde ilgilenemiyorduk. Sadece kriz desteği sunma imkanımız vardı. Şimdi daha fazla maddi destek alacağız; hükümet bize ayırdığı fonu %50 oranında arttırdı. Bu uzun bir mücadelenin neticesi. Yeterli kaynaklar ve yatırımlar olmaksızın önümüzdeki yüz yıl içinde kadınlar ve kız çocuklarına yönelik şiddeti azaltma ve önleme amacına ulaşmak mümkün değil. Bu yatırımı karşılayacak kaynaklarımız var mı? Evet, var. 1747 trilyon dolarımız olduğunu hayal edin. Ben bu kadar çok parayı hayal etmekte zorlanıyorum. Bu rakamı Barış ve Özgürlük için Uluslararası Kadın Birliği'nden aldık. 2013 yılında yaptıkları hesaplara göre bu rakam dünyanın toplam askeri harcamalarına karşılık geliyor. 1747 trilyon dolar.

Bu parayla neler yapabiliriz? Bu parayla UN Kadın Birimi'ni 6300 yıl boyunca fonlayabiliriz. Militarizasyon ne kadar çok para gittiğini düşünün. Militarizasyon, yani silah ve bomba üretimi, savaşlar ve silahlı çatışmalar, çok yüksek paralara mal oluyor. Ve militarizasyon toksik erkeklikleri yeniden üretiyor, yıkıma neden oluyor. Sonuç olarak sosyal ve ekonomik haklar, karşılanabilir barınma, eğitim, sağlık, kültür, çevre ve diğer önemli meseleler için maddi destek eksikliği var. 1995 Beijing Eylem Planı'na gönderme yaparak bitirmek istiyorum. Konferansa katılan delegeler hükümetlere yeni kamusal ve özel maddi kaynak yaratmaları konusunda önerilerde bulunmuşlardı. Hükümetlerden bize 1995 yılında verdikleri sözü tutmalarını ve askeri harcamaları kısarak kadınların ve kız çocuklarının yaşamlarına ve özgürlüklerine yatırım yapmalarını istiyoruz. Teşekkürler.

Tülin Semayiş: Rosa bu harika sunumun için çok teşekkürler. Son dönem yaşadığımız bütün bu saldırıları ve süreci toparlayıp bize özetlediğin ve bizimle kurmuş olduğun bu uluslararası dayanışma için gerçekten çok teşekkürler. İlk olarak kişisel bir soru geldi. Ne zaman feminist olmaya karar verdiniz?

Rosa Logar: Güzel bir soru. Ben Güney Avusturya'da oldukça yoksul kırsal bir bölgede doğdum. Ebeveynlerim, benim şansım, kırsalda yaşayan çok yoksul insanlardı ve çocuklarının okula gitmesi ve iyi bir eğitim alması konusunda çok kararlıydılar. Zaten 1970'lerde Avusturya'da yaşanan sosyal gelişmeler çocukların okula gitmesine imkan tanıyan daha iyi koşulları da yeşertmişti. Kitaplarımız ücretsizdi. Ben liseden beri oldukça aktif bir öğrenciydim. O zamanlar henüz feminist hareketle bir bağım yoktu çünkü herhangi bir siyasi hareketle ilişkim yoktu. On sekiz yaşında başka kadınlarla birlikte Viyana'ya taşındım. Viyana'da kadın sığınağı ve kadın merkezi talep eden bir grup kadın tarafından işgal evi olarak kullanılan bir ev vardı. 1976 yılıydı. Ben bayağı yaşlıyım. Ben de bu işgal evi hareketinin bir parçası oldum ve feminist olup sosyal hizmet okudum. Bu böyle devam etti. Okulu bitirdikten sonra bir grup kadınla birlikte Avusturya'daki ilk kadın sığınağının kurulma sürecinin parçası oldum. Benim hikayem böyle. Bu soru için teşekkür ederim. Kişisel soruları seviyorum çünkü bildiğiniz gibi kadın hareketinde kişisel olanın politiktir söylemini benimsiyoruz. Teşekkürler.

Tülin Semayiş: Gelen birkaç soruyu birleştirerek paylaşacağım Rosa. Cevabın için teşekkürler. Şiddetin kültürleşmesinden bahsettin. Peki bunun bu şekilde normalleştirilmesinin önüne geçmek için atmamız gereken en önemli adım nedir? Bir diğer soru LGBTİ+ların maruz kaldığı ayrımcılık ve şiddet hakkında neler düşündüğün üzerine. Bir de dünya sermayesi silaha ve savaşa yatırım yapmaya devam ederken biz nasıl şiddetsiz bir dünya yaratacağız?

Rosa Logar: Bence atılması gereken ilk adım bu durumun farkına varmak ve adını koymak. Durumun farkında olmamız gerekiyor. Aklıma bir örnek

geldi. Viyana polisinin bir basın merkezi var. Hangi vakaların kamuyla paylaşılacağına onlar karar veriyor. Biz de ne zaman şiddetle ilgili bir vakayı kamuyla paylaşacak olsalar haber yapılan şiddet vakasının göçmenlerle ilgili olduğunun, göçmenler tarafından gerçekleştirildiğinin ya da göçmen aileleri ilgilendirdiğinin farkına vardık. Polis de bunu açıkça dile getiriyor, bu yüzden benim için durum kültürelleştirmeden daha fazlası, bence bu resmen ırkçı bir tutum. Onlarla bu konuyu tartışmaya çalışıyoruz. Böyle yapmamaları gerektiğini onlara söylüyoruz. Kamuyla paylaştıkları vakaların orantılı olması gerektiğini belirtiyoruz. Şiddet uygulayan tüm erkekler sanki mülteci ya da sığınmacıymış gibi bir resim çizmemeleri gerektiğini ifade ediyoruz. Maalesef, sizin de bildiğiniz gibi, hükümette sağ-kanat bir parti var. Polis bize tam manasıyla kulak vermiyor. Failin uyuğunu açıklıyorlar. En azından belirttikleri tüm failerin uyruklarını açıklamak zorundalar. Siz gazetede haberden failin hangi uyruktan olduğunu öğrenebiliyorsunuz; Avusturyalı, Romanyalı bir adam gibi. Ben bunun yine de doğru olmadığını düşünüyorum. Ben failin uyuğunun belirtilmemesi gerektiğini düşünüyorum çünkü bizimki gibi bir ortamı olan ülkelerde o unsura odaklanmak iyi bir şey değil. LGBTIQ haklarının da çok önemli olduğunu düşünüyorum. Pek çok ülkede LGBTIQ haklarına yönelik gerçekleşen saldırılar beni çok endişelendiriyor. LGBTIQ haklarını savunmalıyız. Bu durum beni sadece bir lezbiyen olduğum için endişelendirmiyor. Bu grupların da ayrımcılığa uğramamaları için elimizden geleni yapmamız gerektiğini düşünüyorum. Silahlara gelince... Bence kadın hareketi ve hatta WAVE Barış ve Özgürlük için Uluslararası Kadın Birliği gibi diğer kadın grupları ile koalisyonlar kurabilir. Biz Avusturya'da daha yeni bir grup kurduk. Bu grubun amacı kişiler arası ve savaş sırasındaki şiddetle mücadele etmek çünkü bu şiddet biçimlerinin birbirleriyle ilişkili olduğunu biliyoruz. Bu türden bağlantıları kurmamız gerekiyor, özellikle de toplumlarımızın militarizasyonundan bahsederken. Bu türden bağlantıları kurabilmek için kadına yönelik şiddetten bahsederken diğer şiddet biçimlerinin de farkında olmalı ve adını koymalıyız.

Tülin Semayiş: Teşekkürler Rosa. Bir sonraki sorumuz genç kadınlar hakkında. Şiddeti önleme ve kadınların güçlenmesi alanlarında çalışmak ya da kariyer yapmak isteyen genç kadınlara önerilerin neler olurdu? Bir yorum ve bir soru daha var paylaşmak istediğim. "Sevgili Rosa, bu aydınlatıcı sunum ve gösterdiğin dayanışma için çok teşekkürler. Sunumunda feminist yaklaşımdan bahsettin ve bu yaklaşımın şiddeti bireysel bir olgu olarak değil de sistemik bir sorun olarak ele aldığını belirttin. Bu konuda söylediklerine katılıyorum. Erkek şiddetine karşı mücadele ettiğimizde aynı zamanda toplumsal cinsiyet eşitliği için de mücadele ediyoruz. Feminist bir yaklaşım her bir kadının hikayesinin, ihtiyaçlarının ve taleplerinin biricik olduğu olgusunu kabul ediyor. Bunların iki farklı kavram olduğunu bilmekle beraber sosyal hizmet açısından her kadının biricikliğinin ne anlama geldiği konusunda ne düşünüyorsun merak ediyorum."

Rosa Logar: Bence de her bir kadının hikayesi, ihtiyaçları ve talepleri biricik. Ve bu yaklaşım müdahale ettiğimiz her vakada kurduğumuz iletişimin merkezinde yer almalı. Ben bunun aynı zamanda demokrasi ve insan haklarına dair bir ilke olduğunu düşünüyorum çünkü sizin de bildiğiniz gibi anti-demokratik ve otoriter sistemler insanları yığınlar olarak görüyor. İnsanları kontrol ve manipüle edebilecekleri yığınlar olarak görüyorlar ve bu sistemlerde bireyin herhangi bir ağırlığı yok. Bu dünyayı birey olarak insanlar inşa ediyor. Sonuç olarak her bir kadının deneyiminin biricik olduğu olgusunun kadın hareketlerinin de ilkesi olduğunu ve bir kadın ona şiddet uygulayan kocasından ya da partnerinden ayrılmak istemediğinde bu karara saygı göstermemiz gerektiğini düşünüyorum. Biz şiddete uğrayan bir kadına “Dinle, yarın yine şiddete uğrayabileceğine dair içimizde kötü bir his var” diyoruz. Aynı zamanda boşanmak istemezse, ya da hemen o an boşanmak istemezse, onun kararına saygı gösteriyoruz. Şiddet uygulayan bir partnerden ayrılmak istemeyen bir kadınla dayanışmamızı sonlandırmıyor ya da ona destek vermekten geri durmuyoruz. Sosyal hizmet alanında bu türden baskılarla sıklıkla karşılaşılıyor. Kadınlara şiddet uygulayan eşlerinden ayrılmaları için baskı yapılıyor. Ortada bir paradoks var çünkü kadınlar ayrıldıktan sonra şiddet uygulayan eşleri ile bir araya gelmek zorunda kalıyorlar çünkü bu adamlara çocuklarını göstermeleri gerekiyor. Sistemin kadınlardan talepleri oldukça paradoksal ve bu taleplerin karşılanması neredeyse imkansız. Genç kadınlar harikalar, hareket için de çok önemliler. Birçok genç kadın hareketin parçası. Şu var ki benim siyasi amacım sadece aktivizm temelli işler yaratmak değil. Hayatımızı bir şekilde devam ettirebilmemiz gerekiyor. Aynı zaman yeni işler yaratmamız gerekiyor. Pek çok muhteşem toplumsal cinsiyet çalışmaları uzmanı işsiz çünkü iş yok. Avusturya’da iş yaratmamız gerekiyor. Biz şiddetsiz bir yaşam için bir ittifak kurduk. Bu ittifakta kadınlar, göçmenler ve insan hakları için mücadele eden kurumlar yer alıyor. İttifakın amacı İstanbul Sözleşmesi’nin uygulanmasını sağlamak. Kadınların ve kız çocuklarının şiddetten korunmasını sağlamak için hükümetten 270 milyon avro talep ettik. Şu anda bu konuya ayırdıkları meblağı düşününce bu oldukça yüksek bir miktar. Ancak bizim bu paraya ihtiyacımız var. Ayrıca şiddeti önleme alanında çalışan kadınlar için de 3000 tane pozisyon istiyoruz. Bu taleplerimiz karşılanırsa büyük bir ilerleme kaydedebiliriz. Türkiye’de ise şiddetsiz bir yaşam mücadelesi için 30.000 pozisyona ihtiyacımız var.

Tülin Semayiş: Son sorumuz. “Sevgili Rosa, çok teşekkürler. Özlemişim seni. Harika bir buluşma oldu. Benim sorum zor kullanma yasası ile ilgili. Avusturya’da böyle bir girişim var mı? İngiltere ve Fransa İstanbul Sözleşmesi’ne rağmen böyle bir yasaya neden ihtiyaç duydu? Biz burada da bu gelişimlerden haberdar olmaya başladık. Bu konuda senin düşüncelerini alabilirsek çok sevineceğim. Çok teşekkürler.”

Rosa Logar: Teşekkürler. Bildiğim kadarıyla zor kullanma üzerine Liz ko-

nuşacak. Avusturya'da zor kullanmaya dair özel bir düzenleme yok. Ancak, tabii ki, tehdit ya da cebir gibi psikolojik şiddet biçimleri ceza kanununda suç olarak tanımlanmış durumda. Yani, birini bir şeyi yapmaya ya da yapmamaya zorlamak Avusturya'nın ceza sisteminde suç teşkil ediyor. Birini dövmele ya da öldürmele tehdit edersen, bu eylemleri gerçekleştirip gerçekleştirilmemenden bağımsız olarak cezalandırılırsın. Yani birini öldürmele tehdit etmek ciddi bir suç ve bizim ceza yasalarımızda en azından suç olarak tanımlanmış durumda. Ancak muhtemelen bu konuda daha fazla çalışma yapmamız gerekecek. Ve ben de merak ediyorum, belki bu soruyu Liz'e sorabilirsin. Ben de öğrenmek isterim. Dinlediğiniz için hepinize çok teşekkür ederim.

Tülin Semayiş: Biz de bu ufuk açıcı ve harika sunumun için teşekkür ediyoruz. Feminist dayanışmamıza tekrar güç kattığın ve bugün bizimle olduğun için de teşekkürler.

PANEL 1:
SOSYAL
ÇALIŞMAYA
FEMİNİST
YAKLAŞIMLAR

Leyla Soydinç: İlk panelimizde “Sosyal Çalışmaya Feminist Yaklaşımlar” başlığıyla konuşmacılarımızı dinleyeceğiz. İlk konuşmacımız İngiltere’den Liz Kelly. Liz Kelly 1973 yılında Kadın Kurtuluş Hareketi’ni keşfetti ve bu keşif hayatını değiştirdi. İngiltere Norwich’teki sığınak, tecavüz kriz merkezi ve dayanışma merkezlerinin kurucu üyesiydi ve o zamandan beri kadına yönelik şiddet feminist hayatının odak noktası olmaya devam ediyor. *Cinsel Şiddetten Hayatta Kalmak* adlı kitabında kadına yönelik şiddetin sürekliliği kavramını oluşturdu. 1987’den beri kadın ve çocuklar konusunda Avrupa’daki tek yüksek lisans programı olan Londra Metropolitan Üniversitesi Çocuk ve Kadın İstismarı Araştırmaları Birimi’nde çalışmalarını sürdürüyor. Kendisine tekrar çok teşekkür ediyoruz ve konuşmasını dinliyoruz.

Liz Kelly: Teşekkür ederim. Bu konferansta bulunmak benim için büyük bir onur. 20 yıl önce Avrupa Konseyi’nde Canan ile çalışmıştık. Canan o zaman Mor Çatı’nın kuruluş sürecinde yer alıyordu. Bugün burada bir tür feminist dayanışma ağıyla çevrilmiş olmaktan çok mutluyum.

Bugünkü sunumum sosyal çalışmanın bir unsuru olan feminist destek çalışmalarına odaklanıyor. 1970’lerde bu yeni yaklaşımı geliştirmeye nereden başladığımızdan bahsederek söze girmek istiyorum. Kökenlerimiz asla unutmamız gereken önemli referans noktaları. Bilinç yükseltme gruplarında ve taban örgütlenmelerimizde birbirimize hikayelerimizi anlatarak başlamıştık. O gruplarda şiddetin adını koymanın, şiddet hakkında konuşabilmenin, şiddete—sadece ev içi değil her tür şiddete—maruz kalan kadınlara ve kız çocuklarına insan kültürlerinin yüklediği utanç ve suçluluk duygularını sorgulayabilmenin ne denli önemli olduğunu fark ettik. Kişisel olan politiktir demeye ve bu suçları birer iktidar, birinin üzerine iktidar sahibi olmaya yönelik suçlar olarak adlandırdık.

O dönemde henüz mevcut olmayan şeyleri bu konuşmalarla başlayarak sıfırdan inşa ettik: sığınaklar, destek hatları ve o günden bugüne geliştirdiğimiz tüm destek biçimleri. Tüm bunlar inanma kültürü dediğimiz bir anlayıştan başladı: kadınların bize söylediklerine inandık. Aynı zamanda aktivizmle ilişkili olarak yeni bir bakım ve özen kültürü inşa ettik. Hiyerarşileri yenden üretmemek için yatay örgütlenen yapılar kurmaya çalıştık. Sonrasında kadınlar arasındaki farklılıklar, grup içi iktidar ilişkileri, ırkçılık, lezbiyen karşıtlığı, engelli kadınların hizmetleri onlara erişebilir kılmadığımız süreç bu hizmetlere erişememeleri gibi mevzular üzerinde düşünmeye başladık.

Burada kilit nokta tüm bunları kolektif bir “biz” anlayışı içinde inşa etmemiz ve geliştirmemizdi. Şiddet kadınlar olarak her birimizi etkiliyor, destek alan ve destek sunan pozisyonları sabit pozisyonlar değil ve her bir kadın her iki pozisyonda da bulunabilir. Geçtiğimiz yirmi yıldır verdiğim dersler esnasında ya da konferans sunumlarımda sorduğum önemli bir soru var: bu “biz”i kayıp mı ettik? Fon sağlayıcıların ve bazen de hükümetlerin talep ettiği

hizmetlerin profesyonelleşmesi ile birlikte başlangıçtaki bu güçlü kolektif hissiyatı bir nebze yitirdik diye düşünüyorum. Biz sağladığımız hizmetleri destek olduğumuz kadınlar ile diyalog içinde geliştiriyorduk. İhtiyaç duydukları ve istedikleri şeyleri anlamamızda kadınlar bize destek oluyordu. Biz kadınların yanında duruyorduk ve onlara kendi kararlarını verebilmek için ihtiyaç duydukları bilgi ve desteği sağlıyorduk. 30 yılı aşkın bir süre önce, Judith Herman *Travma ve İyileşme* başlıklı kitabında aktivizmin bir parçasının da şiddetin verdiği zararlarla mücadele olduğunu yazmıştı. Bugün halen bu düşünceyi çalışmalarımızda ne kadar benimsiyoruz?

Tüm bunlar bizi hayatta kalan kategorisi ile nasıl bir ilişki kurduğumuza getiriyor. Eskiden konferanslarda ve toplantılarla kendimizi bu kategorinin içine yerleştirmek oldukça yaygın bir pratikti. Kanımca profesyonelleşme bizi hayatta kalan kategorisi ile özdeşleşmemeye, bu işi yapmış ve yapmaya devam eden bizlerin de hayatta kalanlar olduğunu söylememeye yönlendirdi. Bu önemli bir şeydi çünkü biz bu geçmişe sahip ve bu konuda değişim yaratmak isteyen insanlar olarak görünürdük, kamusal alanda söz üretiyorduk, örgütler kuruyorduk. Bir şeyleri değiştirmek isteyenler ve desteğe ihtiyaçları olanlar arasında bağlantılar vardı.

Aynı zamanda on yıllardır siyah feministler ve engelli feministler bizi “henüz burada olmayanlar” hakkında soru sormaya ve düşünmeye teşvik ettiler. Eğer bir grup kadın burada içerilmiyorsa, destek talep etmiyorsa, destek hizmetlerin çalışmayı tercih etmiyorsa, o zaman bizim onların neden burada olmadığını ve ne türden engellerle karşılaştıklarını sorgulamamız elzem.

Kathleen Barry'den şu alıntıya sıklıkla dönüyorum. Bu alıntı tecavüz ile ilgili ancak diğer şiddet türleri için de geçerli ve benim söylediklerimi bir adım öteye taşıyor:

“Tecavüzün yeniden tanımlanması ve kadınların mağduriyetlerinin tanınmasına dair talep yeni bir statünün inşasını da beraberinde getirdi: mağdur. Bu statü kadınların maruz kaldığı tacizin doğası ve yoğunluğu üzerinden atılıyor. Mağdur rolünün ve statüsünün inşasına dair pratikleri ben mağdurlaştırma diye adlandırıyorum. Bir kadın ancak ve ancak mağdur rolünü üstlenirse anlaşılabilir. Kadınlara mağdur statüsü atılıyor ve sonrasında da sadece başlarına gelenler üzerinden görülüyorlar. Bu diğerlerinin onu bir kişi olarak değil, bir mağdur olarak, şiddete maruz kalan biri olarak görüldüğü bir çerçeve yaratıyor. Mağdurlaştırma bir tür nesneleştirme süreci ve bu süreç deneyimin tanımlanması için yeni standartlar koyuyor. Bu standartlar ise kişinin iradesiyle ilişkili her türlü meseleyi göz ardı etmekle kalmıyor aynı zamanda şiddete maruz kalmış kadınların bu deneyimden sonra hayatta kalan başkalarıyla ilişkileri devam eden insanlar olarak bir yaşam sürdürdüklerini, değiştiklerini ve geliştiklerini inkar ediyor.” (Barry, 1979, pp. 38-39)

Barry bizi kadını sadece ona yapılanlar üzerinden gören mağdurlaştırma kavramı ve pratiğine dair uyarıyor. Kadınlar sadece kendilerine şiddet uygulanmış mağdurlar olarak görülüyor ve anlaşılıyorlar. Barry bunun bir tür nesneleştirme olduğunu iddia ediyor ve mağdurlar hakkında düşüncelerimizin kadınları hayatta kalan, hayatına devam eden, değişen, gelişen ilişkisel kişiler olarak görmemizi engellediğini belirtiyor. Kanımca feminist destek çalışmalarının temelinde kadınları birer mağdur olarak değil birer kadın olarak görmek yatıyor: şiddete maruz kalan kadınları kendimizin bulunduğu pozisyondan daha aşağı bir yerde görmemeliyiz. Bunun üzerine düşünmemizi istiyorum.

Tekrar tekrar okuduğum ve üzerinde düşündüğüm başka bir alıntı ise Fransa'da maruz kaldığı şiddetten hayatta kalmış bir kadın olan Susan Brison'a ait. Brison *Aftermath: Violence and the Remaking of a Self* adlı kitabında kendi hayatta kalma deneyimi üzerinden kendilik felsefesi üzerine düşünsel yolculuğunu ele alıyor. "Ben kendiliğın, şiddet tarafından sökülebilecek ancak diğerleriyle bağlar sayesinde yeniden örülebilecek temelde ilişkisel bir şey olduğunu düşünüyor ve savunuyorum." (Brison, 2001, p. xi)

Şiddet tarafından çözülmek ve sonrasında başkalarıyla kurulan bağlar aracılığıyla yeniden kendini inşa etmek feminist destek çalışmalarının temelini oluşturuyor. Biz kadınlara bizimle ve şiddetten hayatta kalan başkalarıyla ilişki içinde kendilerini yeniden inşa edebilecekleri güvenli alanlar sağlamalıyız.

Şiddetin ne olduğu ve ne yaptığına dair felsefe kavramlarıyla düşünmeliyiz. Şiddet kişinin failliği ve kendi bedeni ve zihni üzerindeki kontrolünü elinden alıyor; ancak bunu mutlak bir şekilde gerçekleştiriyor. Kadınlar ve çocuklar pasif mağdurlar değil; başa çıkmak ve hayatta kalmak için çeşitli kaynaklar üretiyorlar. Feminist pratik bu kontrolün yeniden sağlanmasına destek olmak ve kadınların benim "eylem alanı" dediğim alanlarını genişletmek anlamına geliyor. Buradaki mevzu sadece güvenlikten ibaret değil: ev içi şiddet kadınların nasıl düşünme ve eyleme kapasitelerini daraltıyor; bizim işimiz ise kadınların sadece güvenlik kaygılarıyla değil aynı zamanda tüm yaşamlarıyla ilgili olarak karar verebilmelerini imkan sağlayacak mekanlarını genişletmek. Destek çalışmalarımızda kadınların kendilerine dair algılarının, diğer kişilerle ilişkilerinin ve ekonomik pozisyonlarının şiddetten nasıl etkilendiğine odaklanıyoruz. Buradaki mesele sadece güvenlik değil, aynı zamanda kadınların kim oldukları, kim olabilecekleri, kim olmak istediklerine dair algıları. Bu pozisyon aynı zamanda kullandığımız dil hakkında da düşünme gerekliliğini beraberinde getiriyor: kadın, çocuk, mağdur, hayatta kalan, hizmet alan gibi kelimeler ne anlama geliyor ve neyi iletiyorlar? Kadınları nasıl gördüğümüz ve onlara nasıl davrandığımız kadınların kendilerini nasıl anladıkları ve yollarına devam edebilme kapasitelerini etkiliyor. Feminist destek çalışmalarında kadınlara geleneksel sosyal hizmetlerdeki gibi müşteri gözüyle bakmıyoruz.

İstanbul Sözleşmesi destek üzerine düşünmek için bir çerçeve sunuyor: sunulan destek “inanma kültürü” dahilinde “insan hakları ve şiddete maruz kalanın güvenliğini öncelleyen” ve “ekonomik bağımsızlık da dahil olmak üzere güçlenmeyi hedefleyen” toplumsal cinsiyet perspektifine sahip bir anlayışta temellenmeli. İnsan hakları çerçevesi insan onuru, gizlilik, beden bütünlüğü ve benim “kendini belirleyebilme hakkı” dediğim kavramları vurguluyor. Sözleşme aynı zamanda danışma ve bilgilendirme, maddi destek, sağlık hizmetleri, barınma, hukuki haklar, istihdam, eğitim ve diğer pek çok sosyal destek hizmetlerinin tedarik edilmesini içeriyor.

CEINAV projesi üzerine birkaç söz söyleyerek bitirmek istiyorum. Bu projede Almanya, Malta, Portekiz ve Slovenya’dan arkadaşlarla çalışıyoruz. Azınlıklaştırılan şiddetten hayatta kalmış kişilerle birlikte destek hizmetlerine dair ulusötesi etik prensipler belirledik. Bunu yaparken iktidar ilişkilerinin karmaşık yapısını göz önünde bulundurduk ve toplumsal cinsiyet, sınıf, nesil, renk, etnisite, engellilik, inanç, milliyetçilik ve göçmenlik gibi eksenler üzerinden düşündük. Başka kadınların hayatlarına dahil olurken tüm bunları aklımızda tutmamız gerekiyor. Ağzımızdan çıkan her söz ve yaptığımız her eylem Susan Brison’un bahsettiği bağların ve ilişkilerin kurulmasına katkıda bulunabilir.

Her türlü müdahale, tüm etkileşimlerin sosyal bağları yeniden örebileceği ya da şiddetin verdiği zararı yoğunlaştırabileceği bilgisinde temellenmelidir. İstanbul Sözleşmesi’nde geçen insan onurunun tanınması ilkesi kadınları ve kız çocukları bilen özneler olarak görmemiz gerektiği anlamına gelir: kadınlar ve kız çocukları kendi deneyimlerinin ve kendi durumlarının bilen özneleridirler. Biz onların hangi haklara sahip olduğunu ya da değişim için hangi imkanların mümkün olduğunu bilebiliriz. Bildiklerimizi ortaklaştırmalıyız ve birlikte ele almalıyız. Kadınları ve kız çocukları sorumlu tutmak çok kolay. Geleneksel sosyal hizmet çalışmaları genellikle kadınları çocuklarının güvenliğinden sorumlu tutar ve bu bazen literatürde “sorumlulaştırma” diye geçer. Feministler olarak kadınları kendi ve çocuklarının güvenliğinden sorumlu tutmaktan kaçınmalıyız.

Bu çalışmanın bir parçası olarak sosyal çalışmanın kültürel yeterlilik ilkesini sorguladık: farklı toplumlarda, hele de her ülkede çok farklı kültürlerin var olduğunu düşünürsek, her konuda yeterli olmak mümkün değil. Bizim destek olduğumuz kişilere ve onlardan öğrenme konusunda açık olmamız gerekli. Buldukları yere nasıl geldikleri konusunda meraklı olmamız elzem. Ve kültürü sadece belirli gruplar söz konusu olduğunda gündeme getirmekten kaçınmalıyız. Hepimiz çeşitli kültürlerin bir parçasıyız. Bu çalışma esnasında birden çok ülkedeki profesyonellerin göçmenler ve azınlıklaştırılmış kadınlar hakkında bu kadınların tacizi kabul etme konusunda daha meyilli oldukları, tacizin yanlış bir şey olduğunu anlamadıkları gibi sözler sarf ettiklerini fark ettik. Biz şiddetten hayatta kalanlarla konuştuğumuzda karşılaştığımız

resim hiç de böyle demiyordu. Kadınlar ve kız çocukları tacizin olmaması gereken bir şey olduğu konusunda oldukça açık ve nettiler. Bilmedikleri ve güvenmedikleri şey ise bu konu hakkında bir şey yapılabileceğiydi. Bu kesinlikle tacizi kabul etmekle aynı şey değil.

İngiltere’de azınlıklaştırılmış kadınlar uzun yıllardır “bizim tarafımızdan ve bizim için” olarak adlandırdıkları destek hizmetleri sağlıyorlar. Bu hizmetler belirli bir topluluktaki kadınlar tarafından yine o topluluktaki kadınlara sağlanan hizmetler. Bu türden hizmetler azınlıklaştırılmış topluluklardaki kişiler için kendilerini ifade ettikleri, görünür oldukları ve ait hissettikleri mekanlar sağlıyor. İrkçilik ile karşı karşıya kalılabileceğini sezmenize gerek yok. Kendi başınıza gelenler hakkında konuşabildiğiniz alanlar bunlar. Böylelikle karşılıklı destek süreç ve mekanizmalarına erişim de daha mümkün oluyor.

Son birkaç yılda daha da netleşen diğer şeylerden biri de göçmen kadınlarla, karmaşık göçmenlik statüsüne sahip kadınlarla, kendileri ve çocukları için ırkçılıkla yüzleşme yapan kadınlarla yürüttüğümüz çalışmalarda daha yapılması gereken çok şey olduğu. Ek destek katmanlarının oluşturulması gerekiyor. Aslında destek katmanların hakkında siyah kız kardeşlerimiz uzun zamandır söz üretiyorlar. Kaynakları dağıtan fon sağlayıcılar bu durumda pek de farkında değiller. Her şeye uyan bir destek modeli olduğunu düşünüyorlar. Ancak durum hiç de böyle değil.

Feminist destek çalışmalarına dair söylemek istediğim dinleyiciler olduğumuz bir perspektifi benimsememiz gerektiği. Daha dikkatli dinlemeli ve başkalarının perspektiflerini anlayabilmemiz gerekli. Bu da kadınları ve kız çocuklarının bilen özneler olarak görmemiz anlamına geliyor. Kendi tarihlerinin, sosyal konumlarının, deneyimlerinin bilgilerine onlar sahipler. Yaptığımız iş bir tür karşılıklı konuşma sürecini içeriyor ve bu süreçte onların ihtiyaçlarının neler olduğunu ya da devlet tarafından sunulan hizmetler başta olmak üzere diğer hizmetlere erişirken duydukları kaygı ve endişeleri anlamak elzem.

Artık kadınlar ve kız çocukları için destek söz konusu olduğunda neyin önemli olduğunu kavradık. Onların maruz kaldıkları şiddetti ve tacizi adlandırabilmeleri önemli. Bunu onlar için adlandırmaktan bahsetmiyorum. Ancak karşılık bir diyalog içinde onların bu isimlendirmeyi yapabilecekleri bir süreci oluşturmaktan bahsediyorum. Kendilerini suçlamadan ya da damgalanmadan bu meseleleri ele alabilecekleri ve yaşadıklarını anlamlandırabilecekleri mekanları oluşturmaktan bahsediyorum. Cinsel taciz deneyimleri genellikle gizli kalır ve kendine has karmaşık anlamları vardır. Biz kadınlara ve kız çocuklarına maruz kaldıkları tacizden daha fazlası oldukları ve sağladığımız desteği hak ettikleri mesajını veriyoruz. Bu şiddetin ne anlama geldiğini, onların kendilerine dair algılarını nasıl etkilediğini,

geleceklerinin nasıl olabileceğine dair düşüncelerini nasıl şekillendirdiğini ya da o veya şunu yapmanın ne gibi sonuçları olabileceğini düşünebilmeleri için onlara bir alan yaratmaya çalışıyoruz. Böylelikle oluşturmaya çalıştığımız güven ve güvenlik nosyonu, yaşadıkları şeyler hakkında konuşmanın güvenli olduğuna dair. Gizlenmelerine gerek olmadığını ve yaşadıklarının onların başkalarının gözündeki değerini düşürmediğini hissettirmek istiyoruz. Ve tabii ki başkalarına duydukları güveni yeniden hissedebilmeye başlamaları için destek oluyoruz. Bunu yapabilmemenin bir parçası da herhangi birine mağdur olarak davranmamaktan ve onları bütünlüklü bir insan olarak görüp öyle davranmaktan geçiyor. Şiddet onların yaşadıklarının bir parçası olabilir, ama onlar ve yaşamları hakkındaki her şey değil. Böyle bir pratiği benimsediğimizde kadınların kendi bedenleri ve yaşamları üzerindeki kontrolü yeniden tesis etmeleri sürecinin bir parçası oluyoruz. Susan Brison'un da dediği gibi kişinin kendini yeniden kurabileceği bir mekan inşa etmeye çalışıyoruz.

Leyla Soydinç: Liz, konuşman için çok teşekkür ederiz. Feminist sosyal çalışma kavramını feminist destek çalışması kavramı ile genişletmen bize çok güzel bir yaklaşım ve zemin sunmuş oldu. Paylaşımların için tekrardan çok teşekkür ederiz. İkinci konuşmacımız Britta Schlichting. Britta 1977 yılında doğdu. Sosyal Çalışma alanında eğitim aldı. 2002 yılında bu yana Otonom Kadın Sığınağı'nı destekleyen Heidelberg merkezli feminist dernek Frauen helfen Frauen e.V.'de şiddete maruz kalan kadın ve çocuklara destekler veriyor. 2018 yılından bu yana Otonom Kadın Sığınakları Merkezi Bilgi Ağı (ZIF) ile işbirliği yapıyor ve ülke çapında bağımsız kadın sığınaklarının koordinasyonunu ve siyasi temsilini yürütüyor. ZIF, İstanbul Sözleşmesi için ülke çapında oluşturulmuş olan STK birliğinin bir üyesidir.

Britta Schlichting: Bu sunumda, Otonom Kadın Sığınakları Merkezi Bilgi Ağı (ZIF) olarak çalışmalarımızda benimsediğimiz ilkeleri açıklamak ve Almanya'da bize bağlı olan otonom kadın sığınaklarının feminist eylem alanlarından ana hatlarıyla bahsetmek, yani hangi kriterlere göre çalıştığımızı anlatmak istiyorum. Ardından, hem otonom kadın sığınaklarının çatı kuruluşu olarak ZIF'in hem de bize bağlı bireysel kadın sığınaklarının geliştirdiği bazı iyi uygulama örneklerinden bahsedeceğim.

ZİF, kadın hareketinin içinden çıkan bir kuruluş olarak 1980 yılında kuruldu. O dönemde Almanya'da ilk otonom kadın sığınakları kurulduktan sonra, feminist kriterlere göre çalışan ve o zamana kadar kurulan sığınakları birbirlerine bağlayan bir ağa ihtiyacımız olduğu anlaşıldı. Bugün ZİF, yaklaşık 100 otonom kadın sığınağının ulusal siyasi düzeydeki sesi olmaya çalışıyor. Temel çalışma alanlarımız arasında halkla ilişkiler, işbirliği geliştirme ve lobicilik çalışmaları yer alıyor. ZİF, otonom kadın sığınakları arasındaki siyasi ve kavramsal ilişkileri hem içe hem de dışa doğru koordine ediyor ve yönetiyor. ZİF, faaliyetlerini siyasi ve dini bağımsızlığını koruyarak sürdürüyor

ve finansmanını yalnızca üyelik ücretleri ve bağışlar yoluyla sağlıyor. Mali açıdan devlet kurumlarından bağımsız kalarak siyasi özgürlüğünü güvence altına alıyor.

Şimdi, çalışmalarımıza yön veren ilkeleri açarak bizim ve bize bağlı olan kadın sığınakların benimsediği yaklaşımları anlatayım. Tabii ki, her kadın sığınağının en nihayetinde bağımsız çalıştığını da vurgulamak isterim. Birazdan anlatacağım ilkeler, çalışmalarımızı ve tutumumuzu şekillendiren genel kriterler. Bu kriterler şunlar: feminist bir tutum, ırkçılık ve ayrımcılık karşıtlığı, özerklik ve bağımsızlık, kendine yardım ve güçlenme için yardım, taraftarlık, katılım ve “çeşitliliği yaşamak-kapsayıcılık talep etmek”.

Bu ilkelerin bazılarını daha ayrıntılı olarak tartışmak istiyorum. Feminist tutumla başlamak istiyorum. Daha demin nasıl bir yerden geldiğimizi kısaca anlatmıştım, ama belki Liz Kelly'nin de sunumunda tarif ettiği şeyi bir kez daha hatırlatmakta fayda var. Kadın sığınağında yürüttüğümüz feminist çalışmalarla, şiddetten etkilenen kadınların hayatlarını, kadın olarak rollerini ve kadın imajlarını tanımlama gücünü yeniden kazanmalarını destekliyoruz. Kadınlar, kendi hayatlarının uzmanlarıdır. Kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddete yol açan ve bu şiddeti teşvik eden mevcut sosyal, toplumsal, yapısal ve siyasi koşullar hakkında kamuoyunda farkındalık yaratarak, önemli bir sosyo-politik görevi de üstleniyoruz. Meydana gelen şiddet, kadınların bireysel sorunu değildir. Aksine, bu şiddetin kökleri, iktidarı ve şiddeti teşvik edip tetikleyen ve günümüzde hâlâ başat olan ataerkil toplumsal yapılara uzanır.

Gelelim ırkçılık ve ayrımcılık karşıtlığına. Otonom kadın sığınaklarında çalışanlar olarak ayrımcı ve ırkçı kalıp ve pratiklerden azade olmadığımızın farkındayız, ancak farklı ayrımcılık ve tahakküm biçimlerini anlamak ve ortadan kaldırmak için sürekli çalışıyoruz. Otonom kadın sığınağı hareketi, Liz'in de belirttiği gibi, oldukça sancılı süreçlerden geçti. Geçmişte beyaz Alman feministler, göç deneyimleri olan kadınların çok farklı bir deneyime sahip oldukları veya çok farklı yapısal şiddet deneyimlerine sahip oldukları gerçeğini göz ardı ederek neyin doğru neyin yanlış olduğunu tanımlamaya çalıştılar. Ve aslında sadece geçmişte değil, halen devam eden yoğun bir süreçten bahsediyoruz. Bu nedenle, otonom kadın sığınaklarında bulunan bizler için, yani orada kalan kadınlar, çocuklar ve çalışanlar için, sürekli olarak kendimize dönüp bakmamız ve ırkçılığa eleştirel bir ayna tutan ve ayrımcı olmayan eğitim çalışmaları yapmamız kadar bu konuda hem kurumlarımızın içinde hem de dışında dikkatli olmamız da bizim için çok önemli.

Diğer bir ilkemiz özerklik ve bağımsızlık. Kadın sığınaklarında, kadına şiddet uygulayan partner tarafından uygulanan tahakkümün yerini kurumun tahakkümüne ve paternalizmine bırakmamasını sağlamalıyız. Başka bir deyişle, kadın sığınağının çalışanları olarak, kadın için neyin doğru neyin yanlış olduğunu ve neyin iyi neyin kötü olduğunu biliyormuş gibi davran-

mamalıyız, çünkü burada tam da kadının şiddet içeren ilişkisinden alışık olduğu kalıpla karşı karşıyayız. Böyle bir dinamiği sürdürmemek konusunda çok bilinçli olmalıyız. Şiddeti ve tahakkümü temsil eden, destekleyen ve kalıcılaştıran bir unsur hiyerarşik kurumsal yapılardır. Bu nedenle otonom kadın sığınaklarındaki ekipler, otonomi ve eşitlik temelinde ve resmi iç hiyerarşiler olmaksızın çalışırlar. Otonom kadın sığınakları, yönetim olmadan çalışmak suretiyle yetki, karar alma ve sorumluluğu eşit olarak dağıtma fikrine dayanır. Dışarıdaki dünyada var olan güç hiyerarşilerini yeniden üretmemek için elbette sığınaklarında kalan kadın ve çocukların katılımı da büyük önem taşıyor.

Bir diğer önemli konu da kendine yardım için yardım ve güçlendirme. Bizim için kadın sığınağı çalışmaları bağlamında güçlendirme, kadınların kendi kaderlerini belirlemelerine ve bunu kendi hızlarında ve kendi çabalarıyla gerçekleştirmelerine destek olmak demek. Daha önce de belirttiğim gibi, kadın, kendi hayatının uzmanıdır. Kadınlara kaynaklara ve bilgilere erişim ve katılım sağlayarak kendilerini güçlendirmek istiyoruz. Onları kendileri için neyin doğru olduğunu bilmeyen mağdurlar olarak görmüyoruz. Bunun yerine, kadınlarla birlikte güçlenmeleri üzerine çalışarak kendi kararlarını alıp kaderlerini belirlemelerine yardım ediyoruz.

Burada bahsetmek istediğim son ilke, taraftarlıktır. Taraf tutmak, kadın ve çocuklarla dayanışmak, çalışmalarımızın temel bir parçasıdır. Oranın çalışanları olarak hepimiz kadınız ve hepimiz ataerkil iktidar yapılarından etkileniyoruz. Elbette bazıları diğerlerinden daha ayrıcalıklı veya daha farklı kaynaklara erişime sahip, ancak kendimizi bir dayanışma topluluğu olarak görüyoruz. Otonom bir kadın sığınağına sığınan kadınlar kendilerine şiddet uygulandığını kanıtlamak zorunda değiller. Kadınlar tanımlama gücüne sahiptir. Şiddete maruz kaldıklarını ifade etmeleri için onları güçlendiriyoruz, çünkü bazı kadınlar “Bana vurmadı, sadece hakaret etti” diyor. Biz de diyoruz ki “Bu da şiddettir ve bize sığınmanız için elbette geçerli bir sebep”.

Kadın sığınaklarındaki çocuklar ise kendi ilgi, ihtiyaç, güç ve yetenekleri olan bağımsız kişilikler olarak görülür ve hakları konusunda desteklenip teşvik edilirler. Başka bir deyişle, çocuklar bir kadınların eklentisi olarak görülmezler. Biz sadece kadınlarla çalışmıyoruz, sadece kadınlara destek vermiyoruz. Çocuklar için ayrıca, deneyimlerini ifade etmeleri için bir dil bulmaya ve ilgi ve isteklerini annelerine aktarmaya çalışırken kendilerini destekleyen ve kendilerinden sorumlu olan irtibat kişileri var.

Bu kısa girişten sonra, şimdi ilkelerimize dayanarak otonom kadın sığınaklarının feminist eylem alanlarını daha ayrıntılı olarak anlatacağım. Bir yandan ilkelerimizin içeride nasıl işlediğini veya tezahür ettiğini anlatırken, diğer yandan da dışarıya nasıl yansydıklarını açıklamak istiyorum. Bir iş yeri olarak kadın sığınağında, daha önce de belirttiğim gibi, yönetimsiz, kendi

kendimizi yöneterek çalışıyoruz. Kadın sığınakları bu ilkeyi farklı şekillerde uyguluyor. Örneğin, benim çalıştığım kadın sığınağında, yönetim görevlerini, birimiz halkla ilişkilerden, birimiz personelden ve yine başka birimiz veri korumasından sorumlu olacak şekilde kendi aramızda paylaştık. Yılda bir kez bir araya gelip bu görev dağılımını değerlendiririz ve duruma göre herkesin sorumluluk alanlarını yeniden belirleriz. Oy çoğunluğuyla değil, oybirliğiyle alınan kararları tercih ediyoruz çünkü herkesi dahil etmemiz gerektiğine ve bir kararın ancak tüm görüşler dikkate alındığında sürdürebilir olabileceğine inanıyoruz.

Yeni birilerini işe alırken ekip olarak bir araya geliyor ve doğru adayı seçmeden önce ihtiyaçlarımızı birlikte değerlendiriyoruz. Ne gibi beceri ve yeterliliklere ihtiyacımız olduğunu ve yeni çalışma arkadaşımızdan ne beklediğimizi anlamaya çalışıyoruz. Ekibimizde çeşitliliği garanti altına almak için yeni çalışma arkadaşları birlikte seçiyoruz. Tabii ki, bunu büyük şehirlerde yapmak daha kolay çünkü örneğin kırsal bölgelerdeki kadın sığınaklarına çok fazla aday başvurmuyor ve orada çalışmak isteyen kadınların sayısı sınırlı. Yine de yeni personel alırken her zaman elimizden geldiğince bilinçli davranmaya çalışıyoruz.

Ayrıca herkesin mali konularda sorumluluğu paylaştığından ve karar alma süreçlerinde herkesin söz sahibi olduğundan emin olmaya çalışıyoruz. Elbette esas olarak idari ve finansal işlerle ilgilenen ve gerekli uzmanlığa sahip bir çalışma arkadaşımız var ama hepimiz, buna kadın ve çocuklarla çalışanlar da dahil, kadın sığınağının maddi kaygılarını aklımızda tutuyoruz. Ayrıca, muhasebeden sorumlu kadından kadınlarla çalışan kadına, çocuklarla çalışan kadından ev idaresinden, evin bakımından sorumlu kadına herkesin eşit ücret alması, yani herkesin aynı tarifeye göre maaş alması önem verdiğimiz bir konu.

İç işleyişimizle ilgili bir diğer husus da sığınaklarda kalan kadınlar ve çocuklarla ilgili. Çoğu kadın sığınağında haftada bir ev toplantısı ve aynı saatlerde de çocuk toplantısı düzenleniyor. Bu toplantılarda kadınlar, gündeme getirmek istedikleri herhangi bir konuyu tartışmak için ortak sorumluluklara sahip ve birlikte yaşayan bir grup olarak bir araya geliyorlar. Bu noktada vurgulanması gereken bir diğer önemli mesele, sığınağında kalanların sorumluluk üstlenmesidir. Tekrar ediyorum, kadınları mağdur olarak görmüyoruz. Onlar, kendi hayatlarının uzmanlarıdır. Kendi yollarını kendileri belirlerler ve hangi yöne gittikleri bizi ilgilendirmez.

Diğer bir örnek ev kurallarımızın belirlenmesiyle ilgili. sığınağında kalan kadınlara "Bunu nasıl yapalım, bunu nasıl düzenleyelim?" veya "Bir kadın kuralları çiğniyorsa, anonimlik ilkesini ihlal ediyorsa veya ırkçı yorumlar yapıyorsa ne yapmalıyız?" diye sorarak onları her zaman dahil etmeye çalışıyoruz. Sadece "İşler böyle yürüyor" demek yerine, kadınlarla diya-

loga girmek ve kurallarla ilgili fikir alışverişinde bulunmak istiyoruz. Bir kadın sığınağı, elbette, her zaman çatışmaların yaşandığı bir yer. Kadın sığınaklarında çalışan herkes bunu biliyordur. Çatışmalar kaçınılmazdır. Kadınları ve kendimizi, çatışmaları, ilişkilerinde alışkın oldukları ve çoğu yerde gözlemlediğimiz, yani sözde daha güçlü olanın görüşünün galip geldiği dinamiklerden farklı şekillerde çözmeleri için güçlendirmek istiyoruz.

Şimdi bir de dışı doğru yaptığımız çalışmalara değinerek birkaç en iyi uygulama örneği vermek istiyorum. Dış çalışmalarımızda da, ilkelerimizi hep aklımızda tutarak, bu ilkeleri yürüttüğümüz faaliyetlerle dış dünyaya aktarmaya çabalyoruz. Bu bağlamda, şiddeti önlemeye dönük faaliyetlerle bilgiyi aktarma düşüncesine dayanan bir proje anlatmak istiyorum. Bu amaçla geliştirilen “Kalp Atışı” atölyesi örneğin Heidelberg’deki kadın sığınağı tarafından düzenleniyor. Projenin amacı, gençlere ve genç yetişkinlere eşit bir aşk ilişkisinde olumlu deneyimler yaşayabilmeleri için beceriler öğretmektir. Kadın ve erkeklerle birlikte çalışarak ilişki içi şiddetin tehlike işaretlerini erkenden fark etmelerini sağlamak istiyoruz. Gençleri, ilişki içi çatışmalarla şiddete başvurmadan başa çıkma becerisiyle donatmayı hedefliyoruz, çünkü evet, bir ilişki içinde çatışmaların yaşanması son derece normal bir şey. Ayrıca, şiddet içeren bir ilişkiden çıkmak veya ilişkilerdeki davranışlarını değiştirmek isterlerse, kendilerinin veya arkadaşlarının nereden yardım alabilecekleri konusunda da bilgi veriyoruz.

Tehlike işaretleri ile ilgili olarak, örneğin erkek arkadaşım eski erkek arkadaşım ile iletişim kurmamı istemiyor, kısa etek giymemi istemiyor, akşam çıkmamı istemiyor gibi durumları gençlerle tartışmaya çalışıyoruz. Bunlar birer tehlike işareti mi? Gençlerden kart göstermelerini istiyoruz. Kırmızı “Evet, bu bir tehlike işareti”, sarı “Eh işte” ve yeşil “Hayır” anlamına geliyor. Sonra fikirlerimizi tartışmaya açıyoruz çünkü doğal olarak herkes farklı kartları gösteriyor. Bu, gençlerle ilişkilerdeki sınırları ve herkesin bireysel sınırlarını tartışmanın çok güzel bir yolu bence.

Güçlendirme ile ilgili bir örnekten de bahsetmek istiyorum. ZİF olarak bu yılın mayıs ayında kadınların ülke çapında kadın sığınaklarında müsait yerleri arayabilecekleri bir web sitesi yayınladık. Şiddete maruz kalan kadınları merkeze alarak kadınların başkalarından destek almak zorunda kalmadan kendileri için karar verebilmelerini ve nereye gidebileceklerini, hangi seçeneklere sahip olduklarını görmelerini sağlamak istiyoruz. Yeter ki bunu istesinler. Tabii ki, biz yine de danışmanlık hizmeti vermeye devam ediyoruz. Kadın sığınaklarının danışmanlık hizmeti vermeye açık olmaları kesinlikle çok önemlidir, ancak kendi başlarına bilgi edinmek isteyen kadınlar için ve özellikle kadın sığınaklarında ve danışma merkezlerindeki çalışanlar için, nihayet müsait yerleri görmelerine imkân veren bir aracın olması da bir o kadar önemli.

Kadın sığınaklarının -Almanya'da ne yazık ki pek az gelişmiş- erişilebilirliğine de büyük önem veriyoruz. Kadınlar veya kadın sığınak çalışanları, müsait yerleri ararken kabul kriterlerini girebilirler. Örneğin iki çocuklu, yürüme engelli ve evcil hayvanı olan ve evinden yaklaşık 200 km uzakta barınak arayan bir kadın düşünelim. Bu kriterler girildiğinde, arama sonuçları web sitesinde görünecektir. Yeşil yanan kadın sığınakları müsait yeri olanlardır. Beyaz olanlar birilerini kabul edip etmediklerini belirtmiyor. Kırmızılar dolu. Kahverengi ve mavi barınaklar ise acil giriş için hazır. Almanya'da kadınların 7/24 kabul edildiği bazı kadın sığınaklar var. Oradan daha sonra müsait bir kadın sığınağına gidebilirler. Web sitemiz sadece bağışlarla finanse edilmektedir.

Şimdi de ZİF'in halkla ilişkiler çalışmalarına da kısaca değinmek istiyorum. Almanya'da Eylül 2021'de gerçekleşen federal seçimler sırasında, kadın sığınaklarının bizce nasıl finanse edilmesi gerektiğini anlatan bir video hazırladık. Bu videoda kadınların çok çeşitli temsil etmeye büyük özen gösterdik. En önemli talebimiz, tüm kadınların kadın sığınaklarında, korunma, dayanışma ve desteğe her zaman erişebilmesi için fonların bireysel vakalardan bağımsız olarak sağlanması yönünde.

Bir de ağ oluşturma çalışmalarımızdan söz etmek istiyorum. Burada bahsetmek istediğim örnek, kadına yönelik şiddet vakalarında velayet ve ziyaret haklarına ilişkin bir model. Bu model, tüm Almanya için adeta yol gösteriyor nitelikte. Münih, Bavyera'da yargı, polis, kadın sığınakları, danışma merkezleri ve başka projelerden temsilciler, "Erkek Şiddetine Karşı Aktif" adlı bir ittifak oluşturdular. İttifak, velayet ve ziyaret haklarına ilişkin davaların kadına yönelik şiddet söz konusu olduğunda nasıl ele alınması gerektiğine dair bir kılavuz geliştirdi. Çocuğun sağlığının korunması ve kadının korunması bu kılavuza göre mutlak öncelikler olarak ifade ediliyor. Velayet ve ziyaret haklarının tüm Avrupa'da bir mesele olduğunu ve erkeklerin eşlerine ve çocuklarına ulaşmasının tekrar eden bir sorun olduğunu biliyoruz. İttifak, mahkemelerin izlediği bir kılavuz geliştirdi. Dolayısıyla bu proje, diğer birçok şehirde de uygulamaya çalıştıkları harika bir model olarak kabul ediliyor. Bize, herkesin bir araya gelip birlikte hareket etmesinin ve yargının da işin içinde olmasının ne kadar iyi bir şey olduğunu gösteriyor.

Ağ oluşturma çalışmalarımızdan bir örnek daha vereyim. ZİF aynı zamanda İstanbul Sözleşmesi İttifakı'nın bileşenlerinden biridir. İstanbul Sözleşmesi Almanya'da 2018 yılında yürürlüğe girdikten sonra Almanya Eylül 2020'de ilk devlet raporunu GREVIO'ya gönderdi. Ardından biz de Mart 2021'de alternatif raporumuzu gönderdik. İttifakımız, federal düzeyde şiddetle ilgili çalışmalar yapan 20'den fazla STK'dan oluşuyor. Azınlıkları temsil eden kuruluşların görüş ve uzmanlıklarına daha fazla ağırlık vererek veya en azından onların görüş ve uzmanlıklarını her zaman dahil ettiğimizi dikkat ederek geniş bir çeşitlilik sağlamaya çalışıyoruz. Önerilerimizde her zaman marjinalleştiril-

miş kadınların, yani ikamet yeri açısından zor durumda olan kadınların, göç geçmişi olan kadınların, engelli kadınların ve trans kadınların bakış açısını dikkate alarak bu farklı deneyimleri özellikle dahil etmeye çalışıyoruz.

Leyla Soydinç: Teşekkürler Britta. Şimdi sırada Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı'ndan Açelya Uçan'ın konuşması var. 2008'de Ege Üniversitesi Sosyoloji Bölümü'nden mezun oldu. 2011'de Ege Üniversitesi Genel Sosyoloji ve Metodoloji Anabilim Dalı'nda, kadın sığınakları ve sığınaklarda kalan kadınların damgalanma algısı üzerine yazdığı tezle yüksek lisansını tamamladı. Yüksek lisansın ardından, kadına yönelik şiddetle mücadele, feminist sosyal çalışma ve Türkiye'deki sosyal politikalara yönelik ilgisi Mor Çatı ile yollarının kesişmesine vesile oldu. 2011'den bu yana Mor Çatı gönüllüsü olarak kadına yönelik şiddetle mücadelenin bir parçası ve hali hazırda Program Koordinatörü olarak çalışıyor. Ayrıca o zamandan bu yana çeşitli sivil toplum örgütlerinde toplumsal cinsiyet eşitliği, çocuk hakları ve mülteci hakları üzerine çalışmalar yürüttü.

Açelya Uçan: Mor Çatı, erkek şiddetine karşı mücadele etmek için dayanışma merkezi ve sığınakta şiddete maruz kalan kadınlarla bire bir dayanışma kuruyor. Kadınlarla kurulan dayanışmanın temelinde şiddete maruz kalan bir kadının güçlenmesi için gerekli desteklerin sağlanması yatıyor. Şiddete maruz kalan kadınlarla kurulan bire bir dayanışma sayesinde ortaya çıkan deneyim, Mor Çatı olarak şiddetin ne olduğu, kadınları nasıl etkilediği, şiddete maruz kalan kadınların neye ihtiyaç duyduğunu söyleyebilmemizi sağlıyor. Bunun yanı sıra kadınların Mor Çatı'ya başvurmadan önce ya da sonrasında kurumlara yaptıkları başvurularda aldıkları ya da alamadıkları sonuçlar ve bunların kadının şiddete karşı mücadelesine etkisi üzerine deneyim biriktirmemizi de sağlıyor. Mor Çatı politik sözünü oluştururken bu deneyimi anlamak için yapılan izlemeden yola çıkıyor. Kadınlarla dayanışma kurmak Mor Çatı'nın çalışmasının omurgasını oluşturuyor demek mümkün. Kadınların deneyimlerindeki ortaklığı, hangi durumlarda deneyimlerin farklılaştığını, iyi ve kötü uygulamaların yarattığı farkları ortaya çıkarıp konuşabilmek politika yaparken bizim için önemli kaynaklar oluyor.

Mor Çatı'nın yürüttüğü çalışmanın detaylarını paylaşmadan evvel Türkiye'de kadına yönelik şiddetle mücadele alanında mevcut hizmetler ve sosyal politikaya ilişkin paylaşımında bulunmak isterim. Dünya'da güçlendirmeyi odağına alan ve hak temelli sosyal çalışma yaklaşımları olsa da Mor Çatı'da kadınlardan edindiğimiz deneyimler resmi kuruluşların, kadınlara yasalar çerçevesinde vermek zorunda oldukları hizmetleri "yardım" olarak sunduklarını gösteriyor. Kadına yönelik şiddetle mücadele alanında sunulan sosyal çalışmanın büyük bir kısmı devlet kurumları ve yerel yönetimlere bağlı kurumlar tarafından sürdürülüyor ve yaygın sosyal hizmet anlayışı da yardım odaklı bu yaklaşımdan besleniyor ve uzman ile mağdur ilişkisi

üzerinden yapılıyor. Elbette bu kurumlarda da kadınları güçlendirmeyi odağına alan feminist sosyal çalışmacılar var. Öte yandan “yardım” temelli yaklaşım ve kurumların sağlayacağı hizmetlere ilişkin netliğin olmaması, özellikle resmi kurumlarda keyfiliğe kapı açarken kadınlarda da endişe yaratıyor ve alınan desteğin yasal bir hak olarak görülmesini engelliyor. Kurumlarda yekpare bir uygulama yapılmaması verilen hizmetlerin de hizmet sağlayanların “yardımseverliğine” kalmasını beraberinde getiriyor. Desteği alan kadının da sunulan hizmet karşısında minnet duyması, daha fazlasını talep etmemesi, “makbul mağdur” olmaları bekleniyor. Sosyal çalışma yaklaşımının, kadınları kendi hayatlarıyla ilgili değişimi yaratacak esas özne olarak görmemesi söz konusu. Bu doğrultuda planlanma yapılmaması ise kadınların tekrar tekrar kurumlara başvuruda bulunup kalıcı çözümler bulamamasını beraberinde getiriyor.

Yerel yönetimler tarafından sunulan hizmetler de çoğunlukla benzer nitelikte. Sosyal politikanın yardım ilişkisi üzerinden yapılandırılması, kadına yönelik şiddet ile ilgili bir destek sistemi kursalar bile bunların kurumsallaşması ve sürdürülebilirliğinin sağlanması konusunda ciddi sorunlar olması söz konusu. Belediye yönetiminde siyasi parti değişimi olmaksızın başkan, yönetici ya da diğer karar vericilerin değişikliği olduğunda dahi kadına yönelik şiddetle mücadeleyle ilişkin atılan adımların sürdürülebilir olmadığını görüyoruz.

Sosyal politika alanını herkesi kapsayacak şekilde genişletmek, toplumsal cinsiyet eşitliğinin yarattığı ayrımcılığı görerek kadınlardan yana işler hale getirmek ve sosyal politikanın feminist eleştirisini ortaya koyarak değişim yaratmak için adımlar atmak kadınların aldıkları desteklerin sonuç veren değişiklikler yaratmasını sağlayacak. Kadınların erkek şiddetinin sosyal ve ekonomik sonuçlarıyla tek başına baş etmek zorunda kalmadıkları ve geçici desteklere ihtiyaç duymayacakları, özgürleştirici bir perspektifi de kapsayan sosyal politikanın gerekli olduğuna inanıyoruz. Eşitlik mekanizmalarının yaşamın her alanında işlediği koşullarda, kadınların şiddetsiz bir yaşam kurmaları da mümkün hale gelecek.

Mor Çatı’da yürüttüğümüz çalışmada ise sosyal çalışmanın ilkelerinden ve sağladığı bilgidan faydalanmanın yanı sıra kadınların deneyimleri ve geri bildirimleriyle şekillendirdiğimiz bir yaklaşımı benimsiyoruz. Bu çalışmayı biricik kılan yanı ise kurulan ilişki; destek sağlayan kadın ile destek alan kadın arasındaki dayanışma ve bu sayede yaratılan alan. Mor Çatı’daki çalışma; dayanışma, şiddete maruz kaldığı için başvuran ve Mor Çatı gönüllüsü kadınlar olarak birbirimizin deneyiminden öğrenme ve bu yolla güçlenmeye işaret ediyor. Destek sağlanan kadınlarla yalnızca ihtiyaç duydukları bilgiler üzerine değil şiddet üzerine konuşmak; şiddetin kaynağını, şiddete yaptığımız ya da yapmadığımız bir şeyden dolayı değil kadın olduğumuz için maruz kaldığımızı, erkeklerin bu şiddeti hangi amaçla uyguladığını, şiddetin yarattığı suçluluk, çaresizlik gibi duyguları konuşmak yaptığımız çalışmanın

bir parçası. Bu deneyimle üretilen bilgi ise tüm kadınların hayatına etki eden feminist politikamıza kaynaklık ediyor. Kadından kadına öğrenme sayesinde erkeklerin şiddetine karşı birlikte güçlendiğimizi biliyoruz.

Mor Çatı'da kadınlarla birebir dayanışmada nasıl bir destek sağladığımızı biraz daha açmak isterim. Patriyarkanın tüm araçları kadınların sahip olduğu gücü azaltır, güçlenmesinin önünde engel olur ve biliyoruz ki erkek şiddeti cinsiyet temelli ayrımcılığın en güçlü araçlarından biridir. Bu durumda kadınların sahip oldukları gücün ve potansiyelin farkına varıp kendilerine sunulan kısıtlı seçeneklerin ötesini görmesi için hangi adımlar atılmalı sorusunu odağa alarak destekler planlanır. Şiddete maruz kaldığı için Mor Çatı'ya başvuruda bulunan kadınlara sunulan destek, yargılanmaksızın anlatabilmek, bilgi alabilmek ve kadınların kendi hayatlarına ilişkin karar almak için ihtiyaç duyduğu ve her biri için biricik olan alanı yaratabilmek üzerinden şekilleniyor. Bu alanı yaratabilmek bazı kadınlar için şiddet uygulayanı evden uzaklaştırmakla, bazı kadınlar için sığınağa gitmekle, bazı kadınlar için yaşadıklarının onun suçu olmadığını duymakla, bazı kadınlar için ise sadece bir sonraki adıma karar vermekle mümkün olabiliyor.

Mor Çatı'ya başvuran kadınlarla ilk karşılaşma dayanışma merkezine ulaşmalarıyla başlıyor; iletişim çoğu zaman telefonla olsa da zaman zaman e-posta yoluyla ya da yüzyüze gerçekleşebiliyor. Pandemiyle birlikte çevrimiçi araçları kullanarak yapılan görüşmeler, özellikle kadının şiddet uygulayanla yan yana olduğu hallerde bazı bilgilerin kısa mesaj ya da diğer mesajlaşma araçlarıyla iletilmesi gibi yöntemlerle de iletişim kurulabiliyor. Tüm bu görüşmelerde ortak olan deneyim ise bu iletişim araçları kullanılarak kadın ve Mor Çatı gönüllüsünün arasında kurulan ilişki. Hangi araç kullanılırsa kullanılsın, az evvel bahsettiğim ilkelerin hayata geçmesi için ortam oluşturmanın mümkün olduğunu deneyimliyoruz. Kadınlarla yalnızca temel bilgileri paylaşmakla kalmıyor, onlara biricikliğini ve saygınlığını hissettirerek, görüşmeyi gerçekleştiren kadınla destek alan kadın arasında şiddetten kurtulmak için verilen mücadeleyi güçlendirecek bir bağ kurulmasını önemsiyoruz. Mor Çatı olarak bir sosyal servis gibi çalışmadığımızın ve öncelik feminist politika üretmek olduğu için kendi kaynaklarımız ölçüsünde gelen talepleri karşıladığımızın ve zaman zaman başvuruda bulunan kadınları acil durum söz konusu ile başka kurumlara yönlendirdiğimiz de altını çizmekte fayda var. Bu sayede destek sağladığımız her kadınla, eğer kendileri ister ise biricik durumunu gözeterek ona özel bir destek planlaması yapabiliyoruz. Öte yandan feminist bir sosyal çalışmanın Mor Çatı'da yaptığımız çalışma gibi olması gerektiğini düşünüyoruz: toplumsal cinsiyet eşitsizliğini ve şiddetin etkilerini gören, kadın dayanışmasını esas alırken kadının biricik durumunu gözeterek destekleri sunmayı içeren ve odağında her zaman feminist politika üretmeyi barındıran bir sosyal çalışma.

Kadınlarla kurulan iletişimde kadınların neye ihtiyaç duydukları ve hayatları için nasıl bir planları olduğu anlaşıldıktan sonra ilgili desteklere yönlendirmeler yapıyoruz. Kadınların kendi hayatlarıyla ilgili adımları atmalarını teşvik ediyor ve ihtiyaç duydukları desteklere erişimlerinin önünde engeller varsa bunların üstesinden gelmek, değişim yaratmak için ne yapmak gerektiği üzerine birlikte düşünüyoruz. Dayanışma merkezinde verilen destekle kadınların sığınağa gitmeksizin şiddet uygulayanı evden uzaklaştırması, sahip olduğu ya da ulaşabileceği diğer kaynakları görebilmesi, örneğin ailesinin yanına gitmesi, yeni bir ev tutması, sosyal yardımlara erişimi için desteklenmesi vs, mümkün olabilir. Erkek şiddetiyle mücadelede sorumluluğu olan kurumların bu sorumluluklarını yerine getirmesi ve sadece Mor Çatı'da dayanışma kurduğumuz kadınların değil bu kurumlara ihtiyaç duyan tüm kadınların hizmetten olması gerektiği gibi yararlanması için aksaklıkların ortaya çıkarılması, değişim için fiili adımların atılması için baskı yaratılması da bizim için önemli.

Mor Çatı'da kadınlarla dayanışmayı sürdürdüğümüz alanlardan biri de sığınağımız. Sığınakta da kadınlarla kurulan dayanışma, az evvel bahsettiğim ilkelerle yürütülüyor. Sığınak, erkek şiddetine maruz kalan kadınların varsa çocuklarıyla birlikte kalabilecekleri, şiddetten ya da şiddetin etkilerinden uzaklaşarak bağımsız bir yaşam kurmak için ihtiyaç duydukları destekleri alabilecekleri ve diğer kadınlarla dayanışma kurabilecekleri yer. Ayrıca sığınaklar sistemin açıkları ve yetersizlikleri nedeniyle şiddet uygulayanın uzaklaşmadığı hallerde kadınların ve çocukların can güvenliğini sağlayabilmeleri açısından da önemli. Öte yandan sığınakta yalnızca can güvenliği riski olan kadınlar ve çocuklar kalmıyor. Sistemik şiddet nedeniyle güçsüz hisseden, sosyal kaynaklarla bağları zayıflatılmış olan, şiddetin ruhsal etkileri nedeniyle bağımsız hayatını sürdürmekte zorlanan kadınlar için de önemli bir mekanizma. Mor Çatı sığınağında kadınların şiddetten ya da şiddetin etkilerinden uzaklaşıp kendi hayatlarının kontrolünü ellerine alabilmelerini ve kendi hayatlarına dair karar alanlarını genişletmelerini sağlamayı amaçlıyoruz.

Sığınakta kadınlar ve çocuklar ortak bir yaşamı sürdürüyorlar. Sığınakların değişen koşullarına göre ortak yaşam ve paylaşım deneyimleri de elbette değişiyor. Bu ortak yaşam koşulları, özellikle devlet sığınaklarındaki ağır kurallarla birleşince kadınlar için zorlayıcı olabiliyor. Mor Çatı sığınağında bu gibi zorlayıcı kurallar olmamasına karşın yine de ortak yaşam ile ilgili çalışma yürütülmesi gerekiyor. Özellikle erkek şiddetinin etkileri nedeniyle kendi sosyal ilişkileri zarar görmüş, yalnız hisseden kadınların birbirlerine bu anlamda destek olması güçlendirici oluyor. Bu nedenle dayanışmadan anladığımız çatışmaların olmadığı, ortak yaşam sorunlarının çıkmadığı bir ilişki değil. Bu nasıl hiçbirimizin kendi yaşam alanlarımızda ve sosyal çevrelerimizde mümkün değilse, sığınak için de değil. Bu anlamda sığınaktaki

ortak yaşam dinamiklerini düzenleyecek ve destekleyecek çalışmalarla krizleri yönetmek ve dayanışma alanını güçlendirmek mümkün.

Mor Çatı sığınağındaki işleyişe baktığımızda 2 kural var: Gizlilik ve şiddetsizlik. Gizlilik güvenliğin sağlanması için vazgeçilmez bir ilke. Bununla beraber bunu sağlamak için kadınların ve çocukların ev dışına çıkmalarını, iletişim araçlarını kullanmalarını kısıtlamak, sürekli bir güvenlik görevlisinin nöbet tutmasını sağlamak gibi yöntemleri uygulamıyoruz. Mor Çatı sığınağında kalan kadın ve çocuklarla sığınağın yerinin neden gizli olduğu, gizliliği sağlamak için hangi tedbirleri almak gerektiği, kadının özel durumuna göre hangi tedbirlerin alınması ve nasıl bir güvenlik planı yapılması gerektiği gibi konularda detaylı bir paylaşım yapılır ve bu paylaşım gerektiğince gözden geçirilir. Sığınakta yalnızca hafta içi ve mesai saatlerinde çalışanlar olur ancak tüm kadınların kendi telefonları ve 7-24 sığınak çalışanlarına ulaşabilecekleri bir hat var. Sığınakta kalan kadın ve çocukların tümü her birimiz gibi acil bir durumda öncelikli aranması gereken numaraları arayacak bilgiye sahip. Güvenlik için kendi tedbirlerini alan kadın ve çocuklar sığınağın ayrıldıktan sonraki hayatlarında da bu bilgi ve deneyimden faydalanarak kendileri için plan yapabiliyorlar. Pandemi dönemindeki deneyimimiz, kadın ve çocukların kendi hayatlarına ilişkin sorumluluğu üstlendiği bu modelin olumlu yanlarını da görmemizi sağladı. Sığınak çalışanlarının uzun süre sığınağa gitmeden uzaktan destek sağladığı bu süreçte sığınak çalışması kesintiye uğramadan sürdürülebilirdi. Diğer kural olan şiddetsizlik ise kadınların birbirlerine ve çocuklarına şiddet uygulamamasını içeriyor. Bu 2 kural dışında gündelik hayatla ilgili ortaklaşmaya ihtiyaç duyulan her türlü konuda evde kalan kadınlar ve çalışanlar; ve kendilerini de ilgilendiren her konuda çocuklar birlikte karar veriyorlar. Sığınak deneyiminin özgürleştirici bir deneyim olması kadınların sığınağın ayrıldıktan sonra kurdukları hayatlar üzerinde de etkili. Kadınların sığınağın ayrıldıktan sonra da riskleri görme, analiz etme, planlama yapma ve hayatlarının kontrolünü ve sorumluluğunu alma konusunda güçlenmiş olduklarını görebiliyoruz.

Türkiye’de erkek şiddetiyle mücadelede izlenen politikalar, kadınlara verilen hizmetleri de doğrudan etkiliyor. İktidarın güç kazandıkça aile odaklı politikaları uygulamayı önceliklendirdiğini, bunu yaparken planlı olarak politik söylemi buna göre ürettiğini ve adım adım ilerlediğini görüyoruz. Mor Çatı’nın deneyimi bu etkinin en çok hizmet sağlayıcıların tutumlarına yansıdığını, kadına yönelik şiddetle mücadelede geri adımların ve kadın düşmanı söylemlerin kötü uygulamaları adeta kurumsallaştırdığını gösteriyor. Kadına yönelik şiddetle mücadelede en önemli araçlardan biri olan 6284 Sayılı Kanun’un uygulanmasında gizliliğin sağlanamaması ve gerekli olduğu halde alınmayan önlemler, kararların kısa süreli ve kadının biricik ihtiyacı görülmesizin verilmesi, şiddet uygulayana tebliğinin uzun sürmesi, mülki amirliklerin sorumluluklarını yerine getirmemesi ve getirmek

için gerekli mekanizmaların dahi oluşturulmamış olması, geçici nafaka ve velayetin verilmemesi gibi sorunlar; sığınakların işleyişinin kadınları özgürleştirmekten uzak ve kısıtlayıcı yapısı; sığınak dışı özellikli sosyal hizmet mekanizmalarının olmaması, hotline olmaması, koordinasyon için kurulan ŞÖNİM'in bu işlevi yerine getirmemesi, kolluk görevlilerinin görevlerini yerine getirmemeleri, kadına yönelik şiddet davalarında cezasızlık, boşanma davalarının süresinin aşırı uzun olması ve tüm ilgili kurumlarda karşılaşılan hizmet sağlayıcıların yargılayıcı ve suçlayıcı tutum ve davranışları en yaygın kötü uygulamalar olarak karşımıza çıkıyor. Mevcut mevzuatın ise boşluklar ve hizmet sağlayıcıların tutumu nedeniyle uygulamada karşılığının olmadığını biliyoruz.

Türkiye'de kadına yönelik şiddetle mücadele hali hazırda çetrefilli iken, İstanbul Sözleşmesi'nden bir gece yarısı kararıyla çıkılması önemli bir hak kaybı oldu. İstanbul Sözleşmesi'nin imzalandığı günden bu yana kadına yönelik şiddetle mücadelede devlet üstüne düşen yükümlülükleri yerine getirmedi. Erkek şiddetine karşı mücadelede bugüne kadar elde ettiğimiz yasal kazanımların ise uygulamadaki karşılığını gün geçtikçe daha az görüyoruz.

Kadınların Mor Çatı ile yaptıkları paylaşımları esas alarak izleme yapmayı, uygulamadaki aksaklıkları ortaya çıkarmayı önemsiyoruz. Kadınların paylaşımlarının yanı sıra kurumlara kadınlar için yapılan görüşmeler ya da toplantılar, kurumlara yapılan ziyaretler, bilgi edinme başvuruları, şikayet mekanizmalarının kullanılması, atölyeler, eğitimler, paylaşım toplantıları, yayınların takibi gibi araçlarla izleme yapıyoruz. İzleme sonucu elde ettiğimiz bilginin hangi kanallardan ve ne şekilde paylaşılacağı da titizlikle değerlendirdiğimiz bir başka konu. Bu bilgiler başvuran kadınların güçlenmesi için onlarla paylaşılmasının yanı sıra yazılı materyaller, sosyal medya, geleneksel medya, öğrencilerle ya da diğer örgütlenmelerle görüşmeler, atölye çalışmaları, izleme raporları, gölge raporlar, uluslararası raporlamalar, mahkeme raporları, feminist platformlar yoluyla kamuyla da paylaşılıyor.

Feminist bir kadın örgütü olarak biliyoruz ki erkek şiddetinin sonlanması ancak toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasıyla mümkün. Biz mücadeleye katkımızı sunarken işleyişin uygulamada nasıl olduğunu, etkilerini ortaya koyarak kadınlarla dayanışmayı, onları güçlendirecek kanallar yaratmayı hedefliyoruz. Her ne kadar mevcut durum endişe verici olsa da kadınlar kendi hayatları ve özgürlükleri için mücadele etmeyi sürdürüyor. Mor Çatı olarak biz de bu mücadeleden güç alıyoruz.

Leyla Soydinç: Soruları birleştirerek sormaya çalışacağım panelistlerimle. Öncelikle Liz'e gelen soruları biraz art arda sorarak başlayacağım. İlk soru: Kadınları mağdur olarak nitelmemenin bir yolunun da erkeklere fail

olarak odaklanmak olduğunu düşünüyorum. Maalesef Türkiye’de fail olan erkekler için ulusal programlar yok. Bu konu üzerinde çalışan biri olarak senin önerin ne olurdu? Teşekkürler.

Liz Kelly: Bence uzun bir süre boyunca erkekler için grup çalışmasının yapılması gereken şey olduğuna dair bir kanaat hakimdi ve İngiltere’de bu görüş artık değişmekte. An itibarıyla pek çok farklı yaklaşım deniyor. Benim çok ilginç bulduğum bir yaklaşımın adı “Değişimi Korumak”. Bu çalışmayı yapan kişilerin failerle çalışma deneyimi var. Polisle iletişim içindeler, önleme, sosyal çalışma, uyuşturucu ve alkol ile ilgili hizmet veren kurumlarla da çalışıyorlar. Bir odada toplanıp birbirleriyle bilgi alışverişine giriyorlar. Her kurumun kendi veritabanı var ve yüksek zarar verme kapasitesi olan, hakkında birden fazla kişiye uyguladığı şiddet hakkında birden fazla suç duyurusu bulunan kişiler olarak tanımladıkları failer hakkında birbirleriyle bilgi paylaşımında bulunuyorlar. Birlikte failin davranışlarını değiştirmekte işe yarayabilecek araçlar üzerine kafa yoruyorlar. Son zamanlarda, nasıl kadınların eylem alanlarını genişletmenin yollarını arıyorsa, failerin eylem alanlarını da daraltmanın araçları üzerine kafa yormamız gerektiğini düşünüyorum. Cezai adalet bir yol ve başka yollar da var. Mesela, failin içinde bulunduğu bağlamın şiddet uygulamasına imkan tanıyan bir bağlam olmasını nasıl engellemenin yolları nelerdir? Burada söz konusu olan yaklaşım failin değişmeyi seçmesine bağlı değil, daha ziyade toplu olarak faile odaklandığımızda, onun davranışlarını sınırlamak için kullanabileceğimiz araçların neler olduğu düşünmekle ilgili. Bu konuda davranış değiştirmeye odaklanan kurum ve çalışmalara bir rol düştüğünü düşünüyorum. Ama bence bundan biraz daha geniş bir bakış açısını benimsemenin ve topluluklarımızın ya da işverenlerimizin bu konuda kullanabileceğimiz ne gibi kaynakları olduğunu görmenin zamanı geldi. Gerçekten henüz araştırmadığımız bir dizi olasılık var. Yani demek istediğim kendileri değişmeyi seçmese bile failin davranışını etkilemek için başka hangi yollara sahip olduğumuz üzerine düşünmemiz gerek.

Leyla Soydinç: Çok teşekkürler Liz. Bir soru daha var. Onu da belki zorlayıcı kontrol meselesi ile birleştirerek yanıtlamak isteyebilirsin. Türkiye’de gelecekte aile düzeninden kaynaklanan sorunlar başta olmak üzere sevgiliniz, patronunuz, eşiniz, babanız eril şiddete, psikolojik ve ekonomik şiddete bizi maruz bırakarak hayatlarımızı kontrol etmeye çalışıyorlar. Bu konuda bizler nasıl bir yol izlemeliyiz diye bir soru var.

Liz Kelly: Bu soruya bir yanıtım olmasını dilerdim. Mükemmel bir yanıtım yok ama zorlayıcı kontrol kavramının ve yaklaşık iki buçuk senedir İngiltere’de bu konuyla ilgili yürürlükteki yasanın önemli bir yanı da bu tür davranış biçimlerini bireysel vakalar olarak değil bir örüntü olarak ele alıyor olmaları. Bu tam da kadınları ve çocukları kısıtlayan bir örüntü. Aslında bu örüntüyü tanıyan bir yasaya sahip olmak gerçekten çok önem-

li. Burada geliştirilen şeylerden biri de ekonomik şiddette yönelik odak. Meslektaşlarımdan biri Ekonomik Şiddetten Kurtulmak isimli bir kurumun başkanı. Bankalar ve finansal hizmet sağlayan kuruluşlarla çalışıyorlar ve bu kurumların ekonomik şiddeti fark etmelerini sağlamak ve kadınların zorlayıcı ölüm denilen şeyden sorumlu tutulmalarını önlemek amacıyla önemli çalışmalar yapıyorlar. Kadınlar ayrıldıklarında, failerin kadınları kontrol etmeye devam etmek için kullandıkları mekanizma ekonomik ve finansal şiddet oluyor. Bu nedenle, failin bu şiddeti uygulama kapasitesini sınırlamak için çalışmalar yapıyorlar ve çok sayıda kaynağı da içeren harika bir web siteleri var. Herhangi bir arama motoruna İngiltere’de ekonomik şiddetten kurtulma yazarsanız karşınıza çıkacaklardır. Türkiye’nin kendine has bağlamına gelecek olursam, sizin kendi ülkenizde ne yapmanız gerektiğini bildiğimi varsaymak istemiyorum. Birbirimizin deneyimlerinden öğrendiğimizi düşünüyorum ve bu öğrendiklerimizi kendi bağlamlarımıza uyarlayarak uyguluyoruz. Her birimizin erkek şiddetini mümkün kılan ve meşrulaştıran bağlamlarda çalıştığımızı düşünüyorum. İngiltere’de böyle şeylerin olmadığını söylemem mümkün değil ama biraz da olsa farklı bir form aldığını düşünüyorum çünkü farklı geçmişlerden geliyoruz. Sizininkine kıyasla biraz daha az otoriter bir hükümetimiz var. Fikirleri ve pratikleri kendi bağlamlarımıza uyarlamamız ve o bağlamlarda işlemelerini sağlamak zorundayız. Bu bir mücadele ve hepimiz bu mücadelenin bir parçasıyız. Bazen verdiğimiz mücadelem daha az zorlu olabiliyor ve bazen ise mücadeleyi verdiğimiz bağlam işleri zorlaştırabiliyor.

Leyla Soydiñç: Çok teşekkürler Liz, sana gelen bir soruyu daha yöneltmek istiyorum diğer konuşmacılara geçmeden önce. Dili dönüştürmek için herhangi bir toplumsal çalışma yürütüyor musunuz? Dili dönüştürmek derken mesela mağdur kelimesi yerine hayatta kalan kelimesinin kullanılmasını kastediyorum. Sence böyle bir toplumsal değişim cinsel şiddetin ortadan kaldırılmasına katkıda bulunabilir mi? İkinci olarak da farklı hayatta kalan profillerinden bahsettin. Trans kadınlar hakkındaki görüşlerin neler?

Liz Kelly: Dil meselesi karmaşık bir mesele ve buna verebileceğim direkt bir yanıt yok. Son zamanlarda yazdığım metinlerde mağdur/hayatta kalan ifadesini kullanmayı tercih ediyorum çünkü böylelikle deneyimin iki tarafının da görünür kılındığını ve tanındığını düşünüyorum. Kanımca kadınlar hangi kelimeleri kullanmak istedikleri konusunda kendi kararlarını veriyorlar. Bazen sadece kendileri olarak görülmek istiyorlar, kendi isimleri ve kendi toplumsal kimlikleriyle. Bazense kadınların maruz kaldıkları şiddetin adını koyabilmeleri onlar için önemli bir adım oluyor çünkü böylelikle mağdur edildiklerini ve onlara bunu yapanın da bir fail olduğunu kabul ediyorlar. Bu büyük bir adım ve bazen bunun kadınlar içi ne denli önemli bir adım olduğunu unuttuğumuzu düşünüyorum, özellikle de söz konusu olan cinsel şiddet olduğunda ve bu şiddeti uygulayanın da kadının partneri olduğu durumlarda. Partnerizin size tecavüz ettiğini, onun bir tecavüzcü olduğunu

dile getirebilmek çok büyük bir adım. Konuşabileceğimiz, düşünebileceğimiz ve şeylerin adını koyabileceğimiz alanlar yaratmak gerektiğinden bahsederken biraz da bundan bahsediyordum. Trans kadınlar hakkındaki bakış açıma dair soru oldukça kapsamlı bir soru. Elbette şiddete maruz kalan tüm trans kadın ve trans erkeklerin hizmetlere ve desteklere erişimleri olması gerektiğini düşünüyorum. Buradaki soru bu hizmetlerin transların özel ihtiyaçlarına yönelik mi olacağı ki bazı translar böyle olmasını istediklerini dile getiriyorlar yoksa halihazırda sunulan hizmetlere entegre mi edileceği. Bunlar tartışma konusu ve henüz bir yanıtımız yok. Konuşma ve tartışmaya açık olmamız gerekiyor.

Leyla Soydinç: Teşekkür ederiz Liz yanıtlarınız için. Britta özellikle sığınak çalışmanızla ilgili çok fazla soru var. Bunları toparlayarak sormaya çalışacağım. Özellikle sığınaklarda kalan kadınlarla ilgili sosyoekonomik düzeyi düşük kadınlarla okur yazarlık iş bulma deneyimi gibi konularda nasıl güçlendirme çalışmaları yaptığınızla ilgili bir soru var. Bağımsız sığınakların güvenliğini nasıl sağladığınızla ilgili sorular var. Oğlan çocuklarıyla ilgili bir yaş sınırlaması olup olmadığıyla ilgili bir soru var. Türkiye’de örneğin böyle bir yaş sınırlaması var. 12 yaş sınırlaması var Mor Çatı sığınağında olmayan ama devlet sığınağında olan. O yüzden bu soru geldi diye tahmin ediyorum. Bakıyorum sığınağınızla ilgili bu veri tabanından bahsettiniz sunumunuzda, bir hacklenme tehdidinden saldırısından nasıl koruduğunuz ve nasıl güvenlik önlemleri aldığınıza dair kullandığınız sorusu var. İhtisaslaşmış sığınak konusu hakkında ne düşünüyorsunuz? Farklı sığınak modelleri uyguluyor musunuz? Güvenlik riski gibi konularda ya da başka konularda destek alacak kadınlar açısından ayırtırdığınız modeller var mı?

Britta Schlichting: Web sitesinin güvenliğini kendi aramızda da çok tartıştık. İki federal eyalette, Kuzey Ren-Vestfalya ve Hessen’de uzun yıllardır böyle bir site var ve orada korkularımızın aslında gerçekleşmediğini gözlemleyebildik. Örneğin, şöyle bir şeyden korkuyorduk: Sitede önce yeşil yanan bir ev bir kadın oraya sığındıktan sonra kırmızıya dönünce failin “Aaa, belki de oraya gitmiştir” diyebileceğini düşündük ama sonra bu tarz bir olay yaşanmadı. Almanya’da kadın sığınaklarının bulunduğu yerler, yani hangi şehirler veya ilçelerde buldukları genellikle iyi bilinir, çünkü tüm kadın sığınakları, otonom olsun ya da olmasın, buldukları yerlerde halkla ilişkiler ve önleme çalışmaları, politik çalışmalar yapar. Bu nedenle kadın sığınaklarının büyük çoğunluğunun web siteleri vardır, yani çevrimiçi olarak bulunabilirler. Ancak kadın sığınaklarının bizim sitemizde görünmek isteyip istemediklerine özgürce karar verebildiklerinin altını çizmek istiyorum. Örneğin, bir kadın sığınağının bizim trafik ışığı sistemimizle ilgili şüpheleri varsa, beyaz bir işaret de seçebilir. Ayrıca, bu işaretleri doğrudan sığınakların konumuna sabitlemek gibi bir mecburiyet de yok. sığınakları kendi işaretlerini tren istasyonu, karakol gibi şehrin başka yerlerine de yerleştirebilir. Bu şekilde konumları tam olarak açıklanmamış olur. Ayrıca web sitemizi güvenli bir

sunucu üzerinde çalıştırıyoruz. Bunu sürekli izleyip değerlendirmekle birlikte, şimdiye kadar olumsuz bir deneyim yaşamadık ve bu sitelerin bir süredir uygulanmakta olduğu diğer bölgelerdeki meslektaşlarımızdan olumsuz bir geri bildirim de almadık. Ama olası güvenlik tehditlerinin sürekli olarak farkındayız elbette.

Diğer bir konu ise kadın sığınaklarının uzmanlaşması. Liz Kelly'nin de belirttiği gibi, bu büyük bir tartışma, örneğin trans kadınlarla ilgili olarak, özel hizmetlere ihtiyacımız olup olmadığını veya "kadın kadındır, kim olursa olsun" diyeceğimizi düşünmemiz gerekiyor. Sadece engelli kadınlar için uzmanlaşmış sığınaklarına ihtiyacımız olduğunu iddia edenler de var mesela fakat otonom sığınaklar böyle bir pozisyonu savunmuyor. Biz, kadın sığınaklarının her kadına ihtiyaç duyduğu alanı sunabilecek altyapı ve imkanlara sahip olması gerektiğini düşünüyoruz.

Bu aynı zamanda oğlan çocuklar için uygulanan yaş sınırı meselesiyle bağlantılıdır. Almanya'daki kadın sığınakları bunu çok farklı şekillerde ele alıyor. Bazıları oğlan çocukların 12 yaşına kadar kalmasına izin verir, bazıları da 13 yaşına veya 14 yaşına kadar. Nasıl bir yaş sınırı uygulandığı, büyük ölçüde kadın sığınağının yapısına, yani ne kadar geniş bir alana sahip olduğuna, çocuklarıyla gelen kadınlar için ayrı apartmanlar olup olmadığı bağlı çünkü bir kadının 17 yaşındaki oğlunun banyoyu diğer kadınlar ve çocuklar vb. ile paylaşmak zorunda olduğu bir senaryoda kimse çok rahat etmeyebilir. Ama prensip olarak büyük oğulların da sığınaklarda kalma fikrini destekliyoruz, çünkü onlar da şiddetten etkileniyorlar. Ancak bunun mümkün olabilmesi için bir sığınağın genel koşullarının ve fiziksel ve yapısal koşullarının oraya sığınan kadın ve çocukların ihtiyaçlarına göre uyarlanmasını gerekir.

Bu noktada kadın sığınaklarının genel güvenliği hakkında birkaç şey eklemek istiyorum. Kadın sığınaklarında güvenlik personeli yoktur. Güvenlik kamerası olan ya da güvenli bir kapısı vb. olan kadın sığınakları var ama bu otonom sığınaklardansa daha çok dernekler tarafından işletilenlerde gördüğümüz bir şey. Güvenliğe yaklaşımımız Mor Çati'ninkine benziyor sanırım. Gizliliğin neden bu kadar önemli olduğunu kadınlara çok açık bir şekilde anlatmaya çalışıyoruz. Ayrıca, bir kadın bizi arayıp kadın sığınağında yer aradığını belirttiğinde, onunla mutlaka bir risk değerlendirmesi yapıp bir yerin kendisi için yeterince güvenli olup olmadığını değerlendiririz. Kadınların hayata katılabilmeleri, alışveriş yapabilmeleri, sinemaya gidebilmeleri, şehirde özgürce hareket edebilmeleri bizim için önemlidir. Bir sığınağının bulunduğu şehirde bir kadın bunu yapamıyorsa başka bir yer aramamız gerekiyor. Kadınlar özgürce hareket edebilmeliler. Yani evet, kadın sığınağı anonim bir sığınma yeri, ancak kadın özgür olmalı ve dışarı çıkabilmelidir.

Kadınların sosyo-ekonomik konum ve durumlarına da kısaca değinmek istiyorum. Şiddetin bağımlılığa yol açtığını ya da kadınların paraya erişimleri olmadığı ya da çalışmalarına izin verilmediği için finansal kaynaklarının zayıf olduğunu görüyoruz. Özellikle politik çalışmalarımızda şiddetin farklı farklı sonuçlarına dikkat çekerken bu konuya da ilgi çekmeye çalışıyoruz. Psikolojik hastalıkların yanı sıra, yoksulluk da kadınlar için şiddetin olası bir sonucu çünkü genellikle daha güvencesiz koşullarda çalışmak durumundalar. Dediğim gibi bu konuda siyasi düzeyde bir farkındalık yaratmaya çalışıyoruz ama aynı zamanda kadınları pratik anlamda da destek sunuyoruz. Her şeyden önce, kadının geçimini, yani sosyal yardımlara erişimini sağlamaya çalışıyoruz. Bununla birlikte kadının kendi isteklerini de anlamaya çalışıyoruz: Örneğin çalışmak mı istiyor? Ya da mesleki eğitim almak mı istiyor? Sonra tabii ki çocukların durumuna, çocuklara tam gün bakım sağlanıp sağlanmadığına bakıyoruz. Öne çıkan bir diğer ihtiyaç ise uygun fiyatlı konut. Almanya'da uygun fiyatlı konut giderek azalıyor ve bu nedenle kadınlar bir yer kiralamak için çok büyük paralar ödüyor. Dolayısıyla, uygun fiyatlı konutların sağlanması bizim politik çalışmalarımızda da çok önem verdiğimiz bir mesele. Son olarak, sığınakların nasıl finanse edildiğine bakalım çünkü kadın sığınaklarının bireysel vakalardan bağımsız olarak finanse edilmesi gerektiği görüşündeyiz. Bazen, günlük ücretlerin uygulandığı durumlarda, maliyetlere kadınlar da eklenir. Bu tam bir delilik. Önce şiddete maruz kalıyor ve sonra bedelini ödemesi gerekiyor. Bunun nedeni Almanya'daki zayıf finansman sistemimizdir. 16 federal eyaletimiz ve dolayısıyla kadın sığınakları için 16 farklı finansman modelimiz var.

Leyla Soydinç: Çok teşekkürler Britta. Oldukça fazla soruyu toparlayacak şekilde yanıt verdiniz. Şimdi ben Açelya'ya soruları iletiyorum. İlk soru şöyle. Henüz yolun çok başında süpervizyon sürecinde olan bir sosyal hizmet uzmanı olarak şunu merak ettim. Bahsettiğiniz çalışma neleri kapsıyor? Daha doğrusu dayanışma perspektifinin danışan ev uzman arasındaki profesyonel sınırı zedelemesi ya da uzmanda ikincil travma yaratması gibi riskler mevcut mu? Ya da sizce böyle bir sınır gözetilmeli mi? Gözetilmeliyse sınır nerede başlayıp nerede bitmeli? Şahsen dayanışma kelimesi bana çok iyi geliyor fakat endişelendiriyor da biraz, daha fazla ayrıntıya ihtiyaç duyuyorum. Bir diğer soru ise tüm katılımcılara yönelik. Erkeklerle çalışmaya yönelik yaklaşımınızı soruyorlar.

Açelya Uçan: Biz Mor Çatı'da zaten kadınlarla sosyal çalışmayı yürütürken de ruhsal çalışmayı yürütürken de hukuki destek sağlarken de uzman ve mağdur/danışan olarak ilişki kurmamaya gayret ediyoruz. Bunun üzerine çok düşünüyoruz ve kadınlarla dayanışma kurduğumuzu söylüyoruz. Öte yandan dayanışma çok geniş bir kavram. Her birimizin dayanışmadan ne anladığı da çok farklılaşabiliyor. O yüzden yaptığımız çalışma özelinde biraz daraltmaya çalışayım. Biz Mor Çatı'da kadınlarla dayanışma kurarken sosyal çalışmanın bize sağladığı bilgiden, sosyal çalışmanın

ilkelerinden faydalanıyoruz ama ihtiyaç duyduğumuz kadarıyla, kadınları güçlendirecek şekilde bu bilgiden faydalanmaya gayret ediyoruz. Bir kere şiddete bakış açımız bizim için bir ortaklık yaratıyor: her birimiz kadın olduğumuz için erkeklerin şiddetine maruz kalıyoruz ya da Rosa'nın bahsettiği gibi maruz kalma ihtimaliniz oldukça yüksek gerçeğiyle yola çıkıyoruz. Buradan doğan bir deneyim ortaklığımız var kadınlarla. Fakat "ben de kadın olduğum için şiddet yaşıyorum, sen de hadi gel birlikte deneyimlerimizi konuşalım" gibi bir yaklaşımımız da yok. Belli sınırları koruyarak ve destek almak için başvuran kadına açmaya çalıştığımız alanı destek veren olarak kaplamamaya çalışarak bu dayanışmayı kurmaya gayret ediyoruz. Bunu yapmamızı da sınırlar sağlıyor. Bu soru bana en çok ne bize destek oluyor, kendimizi nasıl koruyoruz kadınlarla dayanışırken diye düşündürüyor. Bence her şeyden önce Mor Çatı'nın neleri yapabileceğini, dayanışma kuran olarak da neleri yapabileceğimizi ve neleri yapamayacağımızı çok net bir şekilde her birimiz biliyoruz ve bunu bilmek de sınırları korumayı ve dayanışma kurarken ardında feminist bir kurumun gücünün olduğu duygusunu veriyor. Her kadın için özel olarak kurabileceğin bir dayanışma alanı yaratıyor sana. Bir diğer koruyucu ilkemiz asla kadın adına karar vermemek. Hayatıyla ilgili herhangi bir şeyi kadından daha iyi bilebileceğimizi düşünmüyoruz çünkü her birimiz kendi hayatımızla ilgili uzmanız; bize başvuran kadınlar da öyle. Destek sağlanan kadın, kendi hayatıyla ilgili en doğru olanı nihayetinde biliyor ve bunu ortaya çıkarmak için bir destek sağlıyor. O yüzden hiçbir zaman kadının aldığı kararların yükünü de almıyoruz demek mümkün. Onun dışında kadınlarla hayatlarına ilişkin sorumluluğun, kararlarının sorumluluğunun onlarda olduğu bilgisini sıklıkla paylaşıyoruz. Bu kadınlara aynı zamanda özgürleştirici bir alan tanıyor. Bazen Mor Çatı dışındaki feministler bize kızıyorlar. Bunları anlattığımızda, "Nasıl yani kadını oradan alıp eve götürmediniz mi? Sığınağa kendiniz bırakmıyor musunuz?" gibi sorular sorabiliyorlar. Öte yandan biz bunun da özgürleşmenin, kadının kendi hayatıyla ilgili kararlar alması için yeniden alan açmanın bir parçası olduğunu düşünüyoruz. Bir de süpervizyon desteği alıyoruz. Bazen bunun için kaynak yaratıp Mor Çatı dışından destek yaratıyoruz bazen kaynak olmayınca kendi içimizde süpervizyon mekanizmaları yaratıyoruz. Bunun koruyucu yanları oluyor muhakkak. Erkeklerle çalışma yürütmüyoruz, yürütmeyi de düşünmüyoruz. Ve bunun kadına yönelik şiddetle mücadelelenin bir parçası olarak, bu mücadeleye ayrılan kaynakların aktarılacağı bir mecra olarak görülmesiyle ilgili de sorun yaşıyoruz. Çünkü gördüğümüz kadarıyla dünyadaki erkeklerle yürütülen çalışmalar da pek olumlu sonuç veren çalışmalar değil. Zaten şiddet uygulayan kişi çoğunlukla bu sorumluluğu üstlenmiyor; hatta uyguladığı şeyin şiddet olmadığını düşünüyor. Uyguladıkları şiddeti kabul eden çok az sayıda erkek var ve elbette değişmek için ihtiyaç duydukları desteği alabilecekleri mekanizmalara erişmeleri önemli. Fakat Türkiye'de bu konuda kurulan dile ve sisteme bakıldığında, zorla tedavi ettirmek gibi yaklaşımlar olduğunu görüyoruz.

Bunun “ben şiddet davranışını gerçekleştirdim ve bu davranışı değiştirmek istiyorum, bunun için de desteğe ihtiyacım var” diyebilecek çok az sayıdaki erkeğin alacağı destekle ilgili olduğunu düşünmüyoruz. Bize göre erkek şiddeti bir hastalık değil, şiddet uygulayan erkeklerin de rehabilitasyona ihtiyacı yok. Çünkü rehabilite edilecek bir durum yok ortada. Böyle olsaydı zaten sokakta gördüğümüz etrafımızda olan her iki erkekten birisinin ruh hastası olması ve rehabilitasyon yahut tedavi ihtiyacı olduğunu kabul etmemiz gerekirdi. Böyle bir durum yok. Maalesef erkeklerin uyguladığı şiddetin kaynağı sihirli bir çubukla ya da birkaç seanslık destekle yok edilemeyecek, çok daha kapsamlı bir mücadeleyi gerektiren toplumsal cinsiyet eşitsizliği. Daha gerçekçi bir yerden bakılıp ona göre desteklerin planlanması gerektiğini düşünüyoruz. Bize göre şiddetle mücadelede en en kıymetli araç kadınları güçlendirecek mekanizmalar kurmak.

Leyla Soydinç: Çok teşekkürler Açelya. Britta bu konuda bu bütün panelistlere birkaç defa sorulmuş bir soruydu. Sen de son bir ekleme yapmak ister misin?

Britta Schlichting: Şimdiye kadar kenara bıraktığım ama bitirmeden önce kısaca değinmek istediğim bir konu da şiddetin failleri. Erkeklerle çalışmanın önemli olduğunu düşünüyorum ama bunu feminist erkeklerin yapması gerektiğini düşünüyorum. Almanya’da aile içi şiddetin failleriyle çalışmanın federal bir çalışma grubumuz var. Biz feminist bir kurum olarak bu çalışma grubunun standartlarının geliştirilmesine katkı sağladık. Faillele çalışmanın ancak feminist bir yaklaşımla hareket edilmesi ve ataerkil toplumsal yapıların kabul edilmesi durumunda anlamlı olacağı konusunda hemfikirdik. Dolayısıyla faillele çalışmak için farklı yaklaşımlar var, ancak burada bizimle birlikte mücadele eden ve aynı zamanda “Ataerkil bir düzende yaşıyoruz ve erkekler sorumluluk almalı ve biz feminist ilkelerle hareket etmeliyiz” diyen ve bunu alenen söyleyen federal bir derneğimiz olduğu için mutluyum. Beraber bugüne kadar çok şey başardığımızı düşünüyorum, ama şunu tekrar söyleyeceğim: Feminist erkekler bununla ilgilenmeli, bu bizim işimiz değil bana kalırsa.

Leyla Soydinç: Çok teşekkürler Britta yanıtın için. Açelya, Liz ve Britta sizden bir ekleme yapmak isteyen var mı?

Liz Kelly: Ben erkeklerle ya da faillele çalışmanın kadın örgütlerinin sorumluluğu olduğunu düşünmüyorum. Ancak bu pek çok devlet kurum ve kuruluşunun görevi. Söz konusu olan özellikle sosyal çalışma olduğunda ve ben İngiltere bağlamı hakkında konuşabilirim ama bunun pek çok farklı ülke için de geçerli olduğunu düşünüyorum, sosyal çalışma kadınlara odaklanıyor ve kadınları kendilerinin ve çocuklarının güvenliğinden sorumlu tutuyor. İngiltere’de faillele sosyal çalışma yürütmek

için daha fazla sayıda çalışma yapılmaya başlandı. Ve amaç kadınların ve çocukların güvenliğinin sağlanması ise müdahale yapılması gereken alan da burası. Bu yüzden bence bu iş kadın örgütlerinin işi değil ama pek çok farklı kurum ve kuruluşun işi olmalı.

PANEL 2:
KADINA YÖNELİK
ŞİDDETLE
MÜCADELEDE
KOORDİNASYON
PRATİKLERİ

Selime Büyükgöze: Konferansımızın ikinci panelinde Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Koordinasyon Pratikleri'ni konuşacağız. Konuşmacılardan ilki Marcella Pirrone. Marcella Pirrone İtalya'da aile hukuku, kadın ve çocuk hakları, kadına ve çocuğa yönelik şiddet ve işyerinde taciz ve şiddet alanlarında uzman bir avukat ve 2 bağımsız kadın sığınacağının eş kurucusudur. 2008'den bu yana İtalyan ulusal Kadınlar için Uzmanlaşmış Destek Hizmetleri (WSS) ağı D.i.Re'nin ve D.i.Re Kadın Avukatlar Grubu – (Donne in Rete contro la violenza) Kadınlara Yönelik Şiddete Karşı Kadın Ağı'nın eş kurucularından birisi ve aynı zamanda üyesidir. Bolzano Üniversitesi Sosyal Hizmetler Fakültesi'nde misafir öğretim üyesi olarak "Ceza Hukuku" dersleri vermektedir. Sosyal hizmetler, sağlık hizmetleri ve gençlik hizmetlerinde çalışanlara ve aile hukuku, çocuk ceza hukuku, kadına ve çocuğa yönelik şiddet ceza hukuku ve işyerinde şiddet alanlarında çalışan kolluk ve yargı mensuplarına meslek içi eğitimler verir. 1998 yılından beri WAVE üyesi, 2017 yılından beri WAVE yönetim kurulu üyesi ve 2020 yılından beri WAVE başkanıdır.

Marcella Pirrone: Burada İtalyan D.i.Re: Donne in Rete contro la vilenza Ağı'nı temsilen bulunuyorum. Bu ağ aslında bir avukatlar ağı değil, uzman kadınlar tarafından yürütülen bir kadın sığınma evleri ağı. Şu anda İtalya'da 81 kadın örgütü olduğumuzu söylemem çok önemli çünkü İtalya 60-65 milyonun üzerinde nüfusu olan oldukça kalabalık bir ülke. Sığınıklarımızın 81 tanesi İtalya'nın dört bir yanında feminist prensipler temelinde hizmet veriyor. Bunlar sadece kadına ve çocuklara yönelik eril şiddete maruz kadın ve çocuklara hizmet veren ve kadınlar tarafından yürütülen sığınaklar. Şiddet karşıtı bir merkezimiz de var. Burası bir sığınak değil, kadınların gelebileceği, destek alabileceği ve yönlendirilebileceği adresi açık bir mekân. Bu ağa İtalya'nın her yerinden yaklaşık 150 sığınma evi dahil. Bu da kadınların çocuklarıyla birlikte güvenle konaklayabilecekleri gizli bir adres olduğu anlamına geliyor. İtalya'da 20 bölge var ve bu bölgelerin çoğunda yaklaşık 20.000 kadına destek sunuyoruz. İtalya, kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddetle mücadele etmeye feminist hareketin yürüttüğü çalışmalarla başladı ve ardından birbirimizle bağlantı kurmaya başladık. Bugün 80 örgüte ulaştık. Bu gayri resmi bir ağı ve 20 yıl sonunda 2008 yılında ağı bir STK olarak yeniden formüle etme gereği duyduk çünkü kamu ihaleleri almaya başladık. Daha önce de belirttiğim gibi feminist temelleri olan bir ağ ve sadece her bir kadına ve onların çocuklarına destek olmayı değil aynı zamanda kadına ve kız çocuklarına yönelik şiddet sorunuyla ilgili kültürel bir değişim yaratmayı istiyoruz. İtalya, ne yazık ki, çok geleneksel bir ülke ve ataerkil bir kültüre sahip olmasıyla biliniyor. GREVIO tarafından izlendik ve GREVIO, İtalya raporunda kadın ve erkeklerin ailedeki geleneksel rollerine ilişkin klişe ve önyargıların şiddete yönelik her türlü müdahaleyi belirlediğini gözler önüne serdi. İtalyan yasaları fena değil ve İtalya'nın uzak geçmişe dayanan bir hukuk geleneği var. İtalya'da iyi yasalar yapılıyor, gayet iyi yazılmış yasalar var ve kadınların avukatları olarak, D.i.Re avukat-

ları olarak, bazı yasaların içeriği oluşturulurken biz de katkıda bulunabiliyoruz. Sorun yasaların nasıl uygulandığında ve yasaların uygulandığı kültürde. Bu sadece İtalya'da yaşanan bir sorun değil, ortak bir sorun. Ancak bunu vurgulamak istiyorum çünkü bazen politikacılarımız, avukatlar ve hukuk uzmanları muhteşem bir yasal çerçevemiz olduğunu söylüyorlar ancak bu kesinlikle yeterli değil. Biz aynı zamanda savunuculuk çalışmalarını yürütüyoruz. D.i.Re olarak hizmet sağlamıyoruz, biz bir sığınaklar ağıyız. Lobicilik ve politika çalışmaları yapıyoruz, ulusal ve uluslararası projelere katılmaya çalışıyoruz ve uluslararası düzeyde bağlantılar kuruyoruz. WAVE ve EWL üyesiyiz ve küresel hareketin bir parçasıyız. Pandemi sırasında bir kapatılma sürecinden geçtik. Hatırlarsanız İtalya Avrupa'da en fazla kaybın yaşandığı ilk ülkeydi ve şok edici birçok durumla karşı karşıya kaldık. Bugün durumumuz gayet iyi, yani ortalama bir Avrupa ülkesi kadar iyi durumdayız, bir yıl öncesinden çok daha iyi durumdayız. Bunu size bir ay içinde D.i.Re'deki kadın sığınaklarının sağladığı desteği ve rakamların ne kadar arttığını göstermek için paylaşıyorum. Rakamlar çok arttı ve bunu hem kadınlardan hem de kadınlara sağlanan uzman hizmetlerinden biliyoruz. İtalya'da ilk defa destek almak için arayan kadınların sayısının arttığının farkında olmalıyız. Daha öncesinde birlikte çalıştığımız kadınlar iletişiminde kalabildiler ancak ilk defa desteğe ihtiyacı olan kadınlar için durum böyle olmadı. Bu tabii ki pek çok kısıtlama ve içinde bulunduğumuz durumun zorluğuyla da ilişkili. Peki şiddet karşıtı merkez nedir? Biz İtalya'da sığınakların müdahalenin merkezinde olduğu bir modelle başlamadık. İtalya çapında kadınlar için güvenli ve gizli mekanların olması istedik ama bunun için çok fazla maddi kaynak lazım. Başladığımızda neredeyse hiç paramız yoktu. İtalya'daki kadın hareketinin ve kadın sığınakları hareketlerinin parası ya da kamusal kaynağı yoktu. Bu yüzden her şey gönüllü emeği ile başladı. Ancak maddi kaynak olmadan ve gönüllü emeği ile bir sığınak tesis etmek imkansız. En azından birisi başta bulunmadığı sürece imkansız ve şiddetin ele alınması gereken bir sorun olduğu ve bunun için bağış yapılabileceğine dair kamusal bir farkındalık yoktu. Biz de kaynağı olmayan ama bu sorunu ele almak için bol miktarda iyi ve politik niyeti olan diğerleri gibi başladık. İlk başta telefon hatları kurduk. Destek isteyen kadınların arayabileceği numaraları paylaştık. Sonrasında kadınların gelip destek isteyebileceği ve uzmanlarla konuşabileceği alanlar sağladık. Bu alanlar kamusal alanlardı. Bugün de olduğu gibi o zaman da gönüllüler uzman kişilerdi. Hepimiz bu çalışmaya kendimizi vermiş profesyonel-avukat, psikolog, sosyal çalışmacı, sosyolog- kadınlardık ve bir yandan mesleklerimizi icra ederken diğer yandan enerjimizi, zekamızı, yetilerimizi ve politik angajmanımızı bu problemi ele almak için kullanıyorduk. Şiddet 1990'larda politikacılar tarafından ve kamusal farkındalık açısından ya tamamen göz ardı ediliyordu ya da ciddi bir sorun olarak görülüyordu. Şiddetin kamusal bir sorun olduğunu ve bu sorunun ele alınmasının kamusal bir sorumluluk olduğunu kabul ettirmek için tam 30 yıl mücadele ettik. Sığınakların ve merkezlerin sayısı böylelikle arttı. Daha önce de belirttiğim gibi aslında yüzlerce sığınak

var. Hepsini listelemedim. Ayrıca kadınlara ve çocuklarına ve bu konu hakkında daha fazla bilgi edinmek isteyen profesyoneller dahil olmak üzere sorun yaşayan birilerine destek olmak isteyen herkese sunulan şey bu. Bunu okuyabilir ve sağlanan hizmetler hakkında fikir edinebilirsiniz. Ancak burada altı çizilmesi gereken önemli nokta şu ki biz toplumsal cinsiyetten bağımsız değil feminist bir yaklaşımı benimsiyoruz. Bunu vurgulamamız elzem çünkü günümüzde toplumsal cinsiyetten bağımsız bir yaklaşımın benimsenmesinin ne anlama geldiğini biliyoruz. Bu yaklaşım bir virüs gibi her yere sızıyor, gizlice sirayet ediyor ve kamu fonlarında ve kamu politikalarında kendine fazlasıyla yer buluyor. Bu yapılardan biri. Elbette güvenlik/emniyet nedeniyle gizli bir adresi olan sığınaklarımız da var. Yılın her günü 24 saat hizmet sunuyorlar. Bir kadın aradığında ve bir sığınağa yerleştiğinde, bu alanlarda güvenli ve bütünsel bir yaklaşımı benimseyen profesyonel desteğin sağlanması çok önemli. Yani biz bu farklı mekanlar yordamıyla ve aynı zamanda profesyonel yetilerimizi de kullanarak kadınlara gerçekten ihtiyacı olan şeyleri sağlamaya çalışıyoruz. Bir sığınak ve danışma merkezinde, her ne şekilde yapılandırılmış olursa olsunlar –aynı yerde ya da ayrı yerlerde olabilirler– en önemli olan şey orada çalışan ve yetkinliklerini destek olmak için sunan kadınların, şiddete maruz kalmanın ne demek olduğunu bilmeleri, bu şiddeti tanımaları ve şiddete maruz kalmış kadınları müdahalenin merkezinde olduklarını unutmamalarıdır. Biz her zaman kadınların kendi durumlarının en iyi uzmanları olduklarını söylüyoruz. Bu yüzden kadınları dinlemek, ciddiye almak ve her adımı onlarla birlikte atmak gerekiyor çünkü bugüne kadar neler yaşadığını, bugün neler yaşadığını ve yarın neler yaşayabileceğini en iyi kadınların kendileri biliyor. Bizim feminist yaklaşımımızla bir tür cinsiyetten bağımsız yaklaşım ya da yardımsever yaklaşım arasındaki en büyük farklardan biri de bizim kadınları zayıf mağdurlar olarak görmüyor oluşumuz. Mağdur tabirini aslında sevmiyoruz çünkü kadınların uzun süre maruz kaldıkları şiddet ile yaşayabilecek ve şiddetten kurtulmayı başarabilecek kadar güçlü olduklarını biliyoruz. Bu yüzden kullanılması gereken doğru ifade hayatta kalanlar. Ve tüm hayatta kalanlar ciddiye alınmalı ve hayatta kalan kadınlar hangi konularda desteğe ihtiyaçları olduğunu biliyorlar. Projelerimizde ve girişimlerimizde gerçekten de yapmaya çalıştığımız şey bu. İşte bu yüzden şimdi sizinle ağ ile ilgili bir örneği paylaşacağım. Bu İtalya'daki diğer birçok yere dair de bir örnek. Biz ağ oluşturma konusunda uzman kişileriz. Biz derken kadın hareketlerini, feminist hareketleri kastediyorum. Bunun dikkate alınması gerek. Bu inanılmaz bir yeti, inanılmaz bir beceri çünkü ortak hedefimize ulaşmak için başkalarını dinlemeye, başkalarının yeterliliğini tanımaya, birlikte öğrenmeye ve büyümeye ama özellikle birlikte çalışmaya, çabalarımızı ortaklaştırmaya, hedefimize ulaşmak için zekamızı birleştirmeye istekliyiz. Ve bu ortak hedef toplumumuzdaki her kadın için, o gün bize gelip hikayesini anlatan o yalnız yaşayan kadın için, şiddetten uzak bir hayatı tesis edebilmek. Bunun bizim pratiğimiz, kadınlar arasındaki politik bir pratik olduğunu ve bize destek için gelen kadınlarla da bir ilişkimiz ol-

duğunun farkındayız. Burada tabii ki politik bir ilişkidenden bahsediyorum, feminist politik bir ilişkidenden. İlk başlarda pek çok konuda feminist bir yaklaşımımız vardı. Sadece kadın haklarına yönelik teorik meselelerde değil aynı zamanda boşanma, kürtaj, vb. konularda 1970'lerde İtalya'da oldukça zorlu mücadeleler veriyorduk. Bu bizim ruhumuzu besliyordu. Sadece var olmak, düşünmek, kültürü dönüştürmek ve farkındalık yaratmak değil, İtalya'da denildiği gibi, aktif olmak ve ellerimizi kirletmek zorundaydık. Sorunu sadece dinlemekle kalmayıp temeline inmek ve bu sorundan mustarip kadınlarla birlikte çalışmamız gerekiyordu. Yani güçlü olmamız gerektiğinin ve mücadeleyi tek başımıza veremeyeceğimizin farkındayız. Her ne kadar kadınlara bu zor durumla mücadele edecek kadar güçlü olduklarını, bugüne kadar pek çok durumda hayatta kalmayı başardıklarını ve hayatta kalabileceklerini söylesek de yalnız kalmamak elzem. Biz de bunu yapmaya çalışıyoruz çünkü bu mücadeleyi bir başımıza veremeyeceğimizin farkındayız. Bu yüzden etrafımıza bakınmaya ve bu konuyu başka kimlerin ele aldığını belirlemeye çalıştık. Kadınlar şiddete uğradıklarında kimden destek istiyorlar? Ve tabii ki hemen sağlık hizmetleri, sosyal hizmetler, kolluk kuvvetleri, sıklıkla yargıçlar ve eğitim sistemi karşımıza çıkan birimler oldu. Aynı zamanda her bir aktörün şiddet sorununu farklı bakış açılarından ele aldığı görüldü. Farklı bakış açıları diyorum ama uzunca bir süre bu kişilerin benimsediği bir yaklaşım olmadığını da söyleyebilirim. Bir doktor, bir polis, bir sosyal çalışmacı olsun her bir kişi kendi becerilerinden yola çıkarak doğaçlama bir şekilde elinden geleni yapmaya çalışıyordu. Şiddete maruz kalan kadının karşısına çıkan kişinin kadın veya erkek olması pek bir şeyi değiştirmiyordu çünkü söz konusu olan kadının şansının yaver gidip gitmeyeceği idi. Bir kadının yeterli bir yanıt alabilmesi, ki çoğu zaman bu mümkün değildi çünkü şiddet doğaçlama ve profesyonel olmayan bir şekilde mücadele edilebilecek bir sorun değil, ne kadar şanslı olduğuna bağlıydı. Sorun da tam olarak buydu. Bu alanda bir şeyler yapmaya çalışan herkes "Kadın şiddete uğramış" diye düşünüyordu. Burada profesyonel bir yaklaşım benimsenmiyordu, meseleye bir adi suç hikayesi olarak bakılıyordu. Ve iyi davranmak gerekiyordu. Bu oldukça kötüydü. Bunun ciddi bir profesyonel müdahale gerektiren bir sorun olduğunun farkına varılmasını sağlamak için yıllarca mücadele etmek gerekti. Bu sorunun çözümü profesyonellerle çalışmayı gerektiriyor. İşin ciddiye alınması gerekiyor. Bu işe ciddi dikkat verilmesi gerekiyor. Enerji ve çaba gerektiriyor. Bunu nasıl yaptık? Aktif olduğumuz yerlerle başladık. Burası örnek model olarak seçilmiş Kuzey İtalya'da küçük bir kasaba ama burada başardıklarımız İtalya'nın her yanında gerçekleşti. İtalya'nın 66 milyonluk bir ülke ve coğrafi bölgeleri arasında ekonomik kaynaklar açısından büyük farklar var. Bu farklar sadece şehirler ve kırsal bölgeler arasında değil çünkü aslında İtalya'da az sayıda büyük şehir ve çok sayıda küçük şehir bulunuyor. Çok sayıda küçük belediyemiz ve elbette kırsal alanımız var ancak temel fark Kuzey ile Güney İtalya arasında. Tarihsel nedenlerden dolayı Güney İtalya her zaman devletin ve kamunun verimli ve etkili olma kapasitesinin daha

az olduğu bir bölge olmuştur. Elbette suç, mafya ve benzeri önemli fenomenler var ama bunlardan bahsetmeyeceğim. Ama anlatıyorum çünkü demin bahsettiğim örnek oldukça zengin bir bölgeye ait. Bu bir fark yaratıyor. Daha önce de belirttiğim gibi zenginlik sadece kişisel değil aynı zamanda kamu politikaları ve kamu hizmetleri açısından da zenginlik anlamına geliyor. Kamu kaynakları çeşitli bölgelerde kullanılıyor. Burası küçük bir kasaba ve bu yüzden de belki bazı şeyler daha kolay gerçekleşebiliyor. Küçük bir kasabada kurduğumuz bu merkezin kurucularından biriyim. Birlikte çalışmamız gerektiğini fark ettik ve bütün aktörleri bir masa etrafında bir araya getirerek işe başladık. Bunun belediyenin sorumluluğu olduğunun altını çizdik. Ulusal ölçekte çalışan politikacılarla kıyasladığımızda yereldeki politikacılarla birebir çalışma imkanımız oluyor. Bence bu pek çok ülke için geçerli. Şu anda demokrasi açısından oldukça kötü bir durumda olan ve İstanbul Sözleşmesi'nin ilkelerine ve kadınlara yönelik tüm projelere karşı çıkmaya meyilli bir ülke olan Macaristan'dan bir örnek duydum. Bazı meslektaşlarım ve WAVE üyeleri yerel düzeyde oldukça fazla şeye ulaşabildiklerini söylediler. Kadın sığınakları yerel düzeyde çok büyük ve etkili alanlar. Konuştuğumuzda şunu söylüyoruz: biz uzmanlar olarak kadınların ve çocukların uygun desteklere erişmesini sağlamaya çalışıyoruz ancak sorumluluk almanıza ve maddi açıdan işbirliği yapmanıza ihtiyacımız var ve bu konuya eğilen tüm profesyonellerin bizimle aynı masaya oturup bizi dinlemesi gerekiyor. Biz de örgütlendik, yardımlarla tüm bunları başardık. Ancak bunu yapmak yıllar alıyor. Politikacılar, belediyeler, polisler, hakimler, sağlık çalışanları ve sosyal hizmet çalışanlarının bizimle aynı masaya oturmaları için çok çabaladık. Şiddet sorununa yönelik ortak bir bakış açısı, ortak bir dil, ortak bir çözüm oluşturabilmek için pek çok eğitim düzenledik. Bu bir zorunluluktur. Tabii ki yargıçları masalarda zorunluluk diyerek tutamazsınız, bu yüzden ne yazık ki yargıçlar bu türden masalarda hep eksik olurlar. Ama polisler katıldı, çok sayıda polis vardı. Son 10-15 yıldır polisin bu konuda çok aktif olduğunu söylemeliyim çünkü onlar da yardım etmeye çalışıyorlar ve çabalarının olumsuz sonuçlarından dolayı hayal kırıklığına uğruyorlardı. Biz de gerçekten sahip olduğumuz bu ağ sayesinde ve D.i.Re sığınma evleri tüm bölgelerde işlevselleştiği için sadece toplantı yapan ve konuşan değil, işleyen bir ağ oluşturduk. Bu ağın merkezinde sığınaklar var. Bu kadın söylemi için, feminist söylem için, sığınaklara dair söylem için çok şey ifade ediyor çünkü bizlerin en iyi politikayı ve en iyi pratikleri uygulayabilen uzmanlar olarak tanınmayı başardığımız anlamına geliyor. Bizim dilimiz devralınmalı, kullanılmalı. Bir kadın polise ya da hastaneye yönlendirilmesi gerektiğinde bizim uyguladığımız yöntem devralınmalı. Bu ağda yer alanlar şiddete uğrayan bir kadın başvurduğunda onu gidebileceği bir yerin olduğu, bir sığınacağın olduğu, yardım alabileceği başka kadınlar olduğu hakkında bilgilendirilmeli. Burada elzem olan zor kullanılmaması. Kadınların bir daha çıkamayacakları bir ağa yakalanmalarını istemiyoruz. Şiddete maruz kalan kadınlara gerekli ve yeterli hizmetler verilmeli çünkü bu her bölgede kimin elinden geliyorsa-özel

sivil toplum aktörleri, kamu aktörleri- onun yerine getirmesi gereken kamusal bir sorumluluk. Bu sorumluluk saygılı bir biçimde ve kadınının ihtiyacı olan tüm desteği sağlayarak yapılmalı. İstanbul Sözleşmesi bu çok kurumlu yaklaşımı çok iyi tanımlamış ve sığınakların ve uzman kadın hizmetlerinin başardıklarına gereken değeri vermiştir. İstanbul Sözleşmesi sadece İtalya'daki pratiğimizden değil, Avrupa çapındaki tüm kadın sığınağı pratiklerinden doğdu. Bu yüzden söylediklerimi aslında İstanbul Sözleşmesi'nin birçok ilkesinde okuyabilirsiniz ve bu çok önemli çünkü bu Sözleşme yaptığımız çalışmaları tanıyor. Bu konuda yaptığımız çalışmalar işe yarıyor. Tabii ki istikrarlı ve sürekli olmalıyız. Bu sorun kamu tarafından ciddiye alınmalı ve finanse edilmeli çünkü sığınakların koordine edilmesi, çalışanların eğitimleri gibi meselelerin ne kadar büyük bir emek gerektirdiğini hayal edin. Bu yüzden kamu tarafından finanse edilmeleri gerekiyor çünkü yorulduk ve artık tüm bu işi diğer kadınlara iyi davranmaktan başka yapacak bir şeyi olmayan kadınlarmışız gibi parasız yapmaya istekli değiliz. Dolayısıyla bizler uzman, yetkin ve profesyonel kadınlarız ve sivil toplum olmamıza "rağmen", feminist olmamıza "rağmen", yine de o politikalarda dikkate alınmak istiyoruz, şiddetle etkili bir şekilde mücadele etmek için düşünülmesi ve finanse edilmesi gereken her konuda dikkate alınmak istiyoruz. Aksi takdirde, maalesef tekrar tekrar gördüğümüz gibi sorun asla çözülemeyecektir. Yapmaya çalıştığımız tek bir kişiye bağlı olamaz. Çünkü elbette açık fikirli bir polis memuru varsa, o zaman bir kişi de işe yarar. Ama o gider gitmez bir değişiklik olur ve her şeye baştan başlamak zorunda kalırsınız. Bu yüzden formalize edilmesi gerekiyor ve biz buna operasyonel protokoller diyoruz. Protokollerin yazıya geçirilmeli ve böylelikle bu ağın bir parçası olan herkes taahhüt vermeli ve masaya oturmalı. Bu çok önemli. Kritik bir diğer konu ise yazılı olmayan hiyerarşi. Profesyonel dünyada bu konuda çalışan hakimler, sosyal çalışmacılar, doktorlar ve an altta yer alan sığınak ve sivil toplum çalışanları arasında önemi bir hiyerarşi olduğunu biliyoruz. Bu hiyerarşi kesinlikle saklanmamalı. Bu dikkate alınması gereken bir konu ve üstünde konuşulmalı çünkü bu ağda kimse diğerinden üstün değil. Hepimizin birbirimize ihtiyacı var ve hepimiz elimizden geldiği kadarıyla kadınlar için gerekli ve önemliyiz. Dolayısıyla her zaman ortak hedefe odaklanmalıyız. Tabii ki ağ dışarıdan gelen müdahalelerden etkileniyor ve toplumsal cinsiyetten bağımsız yaklaşımlar gibi bizim için kabul edilemez bazı vizyonlar her zaman ağın içine sirayet edebilir. Faillere yönelik programlar hakkında bir tartışma oldu. Bu programlar da diğer tüm programlar gibi profesyoneller tarafından yürütülmeli, gerekli olduklarını kanıtlamalı, şeffaflık ilkesine riayet etmeli ve kendilerine bir isim vererek kamudan para almak için bu masaya oturmamalı. Bu yüzden masalarda ve ağlarda hizmet ve destek kalitesini kontrol etmek mümkün olmalıdır. Sadece bir siyasetçiyi tanımak ve bir projeyi almış olmak o ağın bir parçası olmak için yeterli olmamalı ve bu konuda çok dikkatli olmalıyız. Ağlar insanlardan oluştuğu için, elbette çeşitli aşamalardan geçtik. Ve bu ağlara maddi desteğin sadece yerelde değil aynı zaman ulusal düzeyde de

sağlanması gerektiğini gördük. Şiddetle mücadeleye yönelik ulusal yöntem, tüm yerel yönetimler için aynı şekilde tavsiye edilen ve maddi olarak desteklenen bir model haline gelmeli. Yoksa, bir yanda belirli iyi pratikleri uygulayan, iyi niyetleri, hikayeleri ve aktivizm geçmişleri olan belediyeler, öte yanda ise hiçbir şeyi olmayan belediyelerle karşı karşıya kalıyoruz. Bu da kabul edilemez ve adil olmayan bir durum çünkü İtalya’da her kadın ister İtalya’nın kuzeyinde ister güneyinde yaşasın, yeterli ve kaliteli destek alma hakkında sahip. Bu bizim üstüne gideceğimiz bir ilke.

Selime Büyükgöze: Teşekkürler Marcella. Soru cevap kısmında da pek çok soru gelecektir, sunumun Türkiye’deki deneyimize dair pek çok ortaklık içeriyordu. Sırada Maison des Femmes’den Ghada Hatem ve Jessica Spraos var. Dr. Ghada Hatem jinekolog ve kadın doğum uzmanı. Liseyi Lübnan’da okuyan Dr. Hatem iç savaş döneminde Lübnan’dan ayrılmıştır. Tıp Eğitimini Paris Necker Çocuk Hastalıkları Hastanesi’nde tamamlayan Dr. Hatem 1988-1991 yılları arasında Saint-Vincent de Paul Hastanesi’nde jinekoloji alanında uzmanlığını yapmıştır. 1994’te Tıbbi Yönetim alanında, ardından 2011’de Paris’teki İşletme Okulu’nda yüksek lisans dereceleri almıştır. 2011 yılında Saint Denis’teki Delafontaine Hastanesi’nde doğum bölümünün başkanı olmuş ve kadınların genital sakatlanması konusunda bir onarım servisi kurmuştur. Tıbbi çalışmalarını sürdürürken özellikle şiddete maruz kalan kadınların çeşitli desteklere erişiminin önündeki engelleri fark etmesiyle bu konuda çalışmalara başlamış ve kadınlara bu desteklerin kapsamlı biçimde sunulması için hastane bünyesinde Maison Femmes - Kadın Evi’ni kurmuştur. 2014 yılında henüz finansal kaynağı olmayan bu Kadın Evi’nin çalışmaları sonraki süreçte hem özel hem kamusal anlamda finansal kaynakların bulunmasıyla; aile planlaması, doğum kontrolü, kürtaj, kadına yönelik şiddet ve genital sakatlama özelinde 3 ayrı birim kapsamında devam etmektedir.

Jessica Spraos, 2018-2019 yılları arasında La Maison des Femmes de Saint-Denis (MDF) için Proje ve Operasyon Müdürü olarak çalıştı. Geniş rolüyle Jessica, MDF’nin günlük operasyonlarının güvence altına alınmasına yardımcı oldu, kadına yönelik şiddet konusunda hem ulusal hem de uluslararası profesyonel eğitimler ve konferanslar düzenledi, çok sayıda bağış toplama etkinliğine ev sahipliği yaptı ve ortak ve kâr amacı gütmeyen kuruluşlarla ilişkiler kurdu. Şu anda bir Amerikan sağlık şirketi olan CVS Health için Pazarlama Stratejisti. Ayrıca, 12-24 yaş arasındaki gençlere kapsamlı genel ve cinsel sağlık hizmetlerinin yanı sıra sosyal ve eğitim programları sunan New York City merkezli, kâr amacı gütmeyen The Door’un genç yönetim kuruluna danışmanlık yapmaktadır. Felsefe lisans derecesini St. Louis’deki Washington Üniversitesi’nden (2011) ve Pazarlama alanında Master derecesini Sciences-Po Paris’ten (2019) aldı.

Ghada Hatem: Ben Dr. Hatem. Uzun süredir Maison des Femmes’ta birlikte çalıştığımız Jessica sizlere Masion de Femmes’i tanıtacak.

Jessica Spraos: Saint-Denis'in Kadınlar Evi anlamına gelen Maison des Femmes, Paris'in hemen dışında yer alıyor. Sunumuma başlamadan önce Ghada ve kendi adıma bizi bu konferansa davet ettiğiniz için çok teşekkür ederim. Marcella'nın sunumunla söz ettiği iki noktadan bahsetmek istiyorum. İlki, sanırım Amerika Birleşik Devletleri'nde İngilizce'de her zaman hayatta kalan diyoruz ve Fransa'da ise mağdur kelimesi çok yaygın. Hayatta kalan kadınlar hakkında nasıl konuştuğumuz hususunda küresel semantik bir zorluk var. İkinci olarak da sunumunda D.i.Re'de kadınların merkezde olduğundan bahsettin ve Maison des Femmes'ta da benzer bir prensibi benimsiyoruz. Bir kadın Maison des Femmes'taki yolculuğunun hem başlatıcısı hem de itici gücü.

Saint-Denis'teki Kadınlar Evi çok birimli bir tıbbi sosyal yapı. Kadınlar randevu alarak ya da randevusuz olarak gelip destek talep edebilirler. Kadınlar geldikleri zaman bir profesyonelle genellikle yaklaşık yarım saat süren bir giriş görüşmesi yapıyor ve bu görüşmede o gün onu neyin Kadınlar Evi'ne getirdiğini ve öncelikli endişelerinin ne olduğunu anlatıyor. Görüşmeden sonra kadınlar farklı alanlarda uzmanlaşmış üç birimden birine yönlendiriliyor. Birinci birim, jinekoloji ve kadın doğum hizmetleri sunan ve doğum kontrolü, kürtaj hizmetleri ve benzeri destekleri sağlayan aile planlaması birimi. Şiddete maruz kalmış kadınlara hizmet verme konusunda eğitilmiş bir ebe tarafından yönetilen ikinci birim cinsel şiddete, aile içi şiddete, ekonomik şiddete, vs. maruz kalmış kadınlara yönelik. Maison des Femmes'in kurucusu ve yönetici müdürü Ghada'nın başında olduğu üçüncü birimde ise kadınların genital sakatlanmalarına odaklanılıyor.

Selime, giriş yaparken Ghada'nın Delafontaine Hastanesi'nin kadın doğum bölümünün başkanlığını yaptığından bahsettin. Ghada orada çalışırken hastaneye gelen kadınlar arasında kadın genital sakatlanmalarının ne kadar yaygın olduğunu fark etmiş. Bu nedenle özellikle kadınlara hizmet etmeye adanmış bir birim kurdu.

Bu üç farklı tıbbi birimin her biri, çapraz ekip diye adlandırdığımız çok disiplinli bir ekip tarafından destekleniyor. Bu ekipler sosyal hizmet uzmanları, seksologlar, psikologlar, avukatlar, destekleyici atölye çalışmaları yürüten sanatçılar, fizyoterapistler, adli tabipler ve diğerlerini içeriyor. Buradaki ana amaç bir kadının tüm bu hizmetlere tek bir yerde ücretsiz olarak erişebilmesi. Bu hizmetler kadınların o andaki ilgi, ihtiyaç ve isteklerine göre belirleniyor ve kadınlar yine kendi ilgi, ihtiyaç ve isteklerine göre bu hizmetlerden faydalanıyor.

Maison des Femmes, bahsettiğim bu çapraz aktörlere ek olarak, kadınların kendilerine güvenlerini arttırmaları ve genel becerilerini geliştirebilmeleri için bir dizi atölye çalışması sunuyor. Bu atölyeler bütüncül bir iyileşmenin sadece birebir görüşmelerde gerçekleşmediği fikrine dayanıyor. İyileşme

belirli aktiviteler ve grup terapisi yoluyla da sağlanabilir.

Şu an için beş atölyemiz var: karate atölyesi, özgüven ve sanat terapisi, dans atölyesi, tiyatro atölyesi, ana dili Fransızca olmayanlar için Fransızca. Ve bu atölyeler haftada bir kez o disiplinde uzman olan eğitimli gönüllüler tarafından gerçekleştiriliyor.

Tüm bunlar tek bir yapıda yer alıyor çünkü Maison des Femmes'in temelinde yatan fikre göre bir kadın A noktasından B noktasına gitmekte ve zor bir deneyime katlanmak zorunda kaldığında ya da tacizden hayatta kaldığında ihtiyaç duyduğu tüm farklı hizmetleri almakta çok fazla zorluk çekiyor. Biz tüm bu kaynakları merkezileştirerek onun için işleri kolaylaştırıyoruz. Yolculuğunu hem tıbbi açıdan hem de sosyal açıdan daha etkili hale getirdiğimize inanıyoruz ve birlikte çalışan profesyonellerin daha iyi koordine olmasına ve birbirleriyle ortak çalışmalar yürütmesine olanak tanıyoruz.

Maison des Femmes'in 2019 yılında bir araya getirdiği gerçekten ayırt edici hizmetlerden biri de kolluk kuvvetlerini ilgilendiriyor. Bir polis memurunu şiddetten hayatta kalan kadınlarla çalışması için eğittik ve bu memur haftada bir gün kadınların şikayette bulunabileceği Maison des Femmes'a geliyor. Böylelikle kadınlar sıcak bir şekilde karşılanmayabilecekleri karakollara gitmek zorunda kalmıyorlar. Marcella'nın da dediği gibi, bir karakola gittiğinizde, şiddetten hayatta kalanlarla ilgilenen kişi bu konuda son derece iyi donanımlı olabilir ya da olmayabilir. Kadınlar için şikayette bulunmak üzere Maison des Femmes'a gelmenin iyi bir yanı özellikle şiddete maruz kalmış kadınlarla çalışmak üzere eğitilmiş bir polis memuruyla konuşabilecek olmaları. Ayrıca zamanda bu görüşme şikâyetinde bulunan kadının Maison des Femmes'daki yolculuğuyla koordine edilmektedir. Diğer bir deyişle, tabii ki şikayette bulunan kadının mahremiyetine saygı duymakla birlikte, bu görüşmeden kadını muayene eden doktor, sosyal hizmet uzmanı, vb. haberdar edilir.

Maison des Femmes'in dışında parçası olduğumuz birkaç önemli girişim var. Bunlardan ilki Maison des Femmes modelinin çoğaltılması üzerine. Fransa'da tek bir yerde bulunan disiplinler arası bir ekip fikri nispeten yeni bir fikirdi ve bu fikir birincil itici güç olarak sağlık hizmetlerine odaklanıyordu. Bu model birçok Avrupa ve Fransız şehrinde ve uluslararası şehirlerde de tekrarlandı. Bununla gurur duyuyoruz. Bu şehirlerin ilki Brüksel'di. Fransa'nın diğer bölgelerinde başka kardeş Maison des Femmes'lar var. Sanırım 2020'de, 2021 de olabilir, Ghada ve ekibi, amacı maddi kaynak toplamak ve ülke çapındaki tüm kardeş Maison des Femmes'larımızın faaliyetlerine yardımcı olmak olan ulusal bir kolektif kurdular. Ulusal ve uluslararası ortaklıklar geliştirmenin yanı sıra sunduğumuz hizmetler bunlar. Ayrıca kadına yönelik şiddetle ilgili farklı profesyonellerle birlikte konferanslara ve kolokiyumlara da katılıyoruz.

Ghada Hatem: Teşekkürler Jessica. Çok güçlü bir sunum olduğunu düşünüyorum. Aslında iki şey üzerinde çalışıyoruz: annelerinin yanı sıra şiddete maruz kalan çocuklarla da ilgilenmek ve tüm cinsel saldırı mağdurlarını gece gündüz karşılamak ve onlara sağlık, güvenlik...

Jessica Spraos: Şikayette bulunabilme olanağı.

Ghada Hatem: Ve psikolojik destek ve Jessica'nın anlattığı diğer her şey cinsel saldırı mağdurlarına sunuluyor çünkü Fransa'da tecavüze uğradığınızda farklı yerlere gitmeniz gerekiyor, polise, sonra başka bir hastaneye, sonra bir avukat bulmanız gerekiyor ve bu o kadar kolay bir şey değil.

Selime Büyükgöze: Çok teşekkür ediyoruz. Catriona'nın sunumu ile devam ediyoruz. Catriona, hem Bağımsız Sosyal Hizmet ve Ev İçi İstismar Danışmanı olarak hem de sivil toplum alanında aile içi istismar, bağımlılık ve travmadan iyileşme alanında kadınlarla Kıdemli Sosyal Hizmet Görevlisi olarak çalışmaktadır. Aynı zamanda sosyal hizmet öğrencileri için Uygulama Öğretmeni/Eğitmenidir. Catriona çok sayıda ortamda sosyal hizmet uzmanı olarak çalıştı ve Caledonian Sisteminde ev içi şiddet failleri ve aileleriyle birlikte çalıştı ve çok kurumlu ev içi şiddet koordinatörü olarak Lothian and Borders Bölgesi Polisliğine üç yıl süreyle görevlendirildi. Kayıtlı Sosyal Hizmet Görevlisi olmasının yanı sıra Hukuk alanında LLB ve Mesleki Hukuk Uygulamaları alanında diploma aldı. Ebeveyn Savunuculuğu ve Hakları (PAR) adlı yardım kuruluşunu kurdu ve kuruluşun mütevelli heyeti üyesidir. Catriona şu anda Edinburgh Üniversitesi'nde MScR okuyor, ev içi şiddetten etkilenen annelerle çalışan sosyal hizmet uzmanlarının etiği hakkında bir araştırma yürütüyor. Devam eden davalar için sosyal hizmet dava dosyalarını gözden geçirmesi ve aile içi istismar ve tarihsel çocuk istismarı davalarından etkilenen davalar için risk değerlendirmeleri hazırlaması konusunda mahkemeler tarafından sıklıkla sosyal hizmet uzmanı olarak görevlendirilmektedir. Catriona aynı zamanda İskoçya Çocukların Duruşmaları (Children's Hearings Scotland) isimli sivil toplum kuruluşunda bağımsız rapor yazma görevi üstlenmektedir.

Catriona Grant: Bugün burada olmak benim için bir zevk. Ben Catriona Grant. İskoçya'da ve Birleşik Krallık genelinde aile içi istismara yönelik bazı kurumsal tepkiler hakkında konuşmak için buradayım. Üç konuya odaklanmak ve başka bir mevzuyla bitirmek istiyorum. Ben bir sosyal hizmet uzmanıyım. 25 yıldır sosyal hizmet uzmanı olarak çalışıyorum ve yaklaşık 30 yıldır feminist hareket içinde siyasi bir aktivistim. Şu anda üniversitede yüksek lisans yapıyorum ve aile içi istismar söz konusu olduğunda kadınların çocuklarını korumakta neden başarısız oldukları üzerine kafa yoruyorum. Aynı zamanda bir bakım emekçisiyim, yani yeğenlerime tek ebeveyn olarak bakıyorum ve sanırım bu beni aktivizme geri getirdi, sosyal hizmetin nerede olduğunu gördüğümüz anlara. Buna da değineceğim çünkü burada bir

kesişim söz konusu. Yirmi beş yıl boyunca kadına yönelik şiddet alanında çalıştım ve çoğunlukla kadınlarla, hayatta kalan yetişkinlerle çalıştım. Ve yine, dil konusunda büyük bir tartışma yaşıyoruz –onlara her zaman sadece kadın dedim, ama açıkçası hayatta kalanlar var, mağdurlar var, yetişkin mağdurlar var. Gerçekten nerede olduğuma bağlı olarak kendimi farklı terimler kullanırken buluyorum. Yani kadınlarla, mağdurlar ve hayatta kalanlar arasında geçiş yapabiliyorum.

Bir sosyal hizmet uzmanı olarak son zamanlarda, uygulamamın son 10 yılında, karşılaştığım sorunlardan biri şu. Ben faillerle çalışma yürüten programlardan geliyorum. Yani erkeklerin partnerlerine ve eski partnerlerine karşı suç işlemekten hüküm giydikleri fail programlarında kadınlarla ve çocuklarla çalıştım. Polise atandım ve orada üç yıl çalıştım, süreçlerinde onlara yardımcı oldum. Sonra gönüllü olmak ve avukatlık eğitimi almak için ayrıldım ve kendimi ağırlıklı olarak aile içi istismardan, bağımlılıklardan ve ruh sağlığına ilişkin sorunlardan iyileşmekte olan ve aile içi istismar nedeniyle çocuklarından ayrılmış kadınlarla çalışırken buldum. Bence bu, üzerinde durmamız gereken çok ama çok büyük bir sorun.

Ayrıca Parental Advocacy Rights [Ebeveyn Savunuculuğu ve Ebeveyn Hakları] adında bir kurum kurdum ve kurumdan birazdan bahsedeceğim. Ama şimdi korumadaki başarısızlığa ve annelerin aile içi istismar nedeniyle çocuklarından ayrılmasına döneceğim. Bu Avrupa genelinde yaşanan bir mesele mi bilmiyorum. Ne yazık ki sadece İngilizce konuştuğum için sadece İngilizce konuşulan ülkelerde neler olduğunu okuyabiliyorum. Dolayısıyla Fransa'da, Almanya'da, İtalya'da ve Türkiye'de neler olduğunu bilmiyorum, eğer kadınlar gerçekten aile içi istismar nedeniyle çocuklarını kaybetmekle karşı karşıya kalıyorlarsa, buna karşı çıkıyorum.

Ben İskoçyalıyım ve İskoçya'da yaşıyorum ve tüm bu konularda Birleşik Krallık'taki durumu ele almaya çalışacağım. Birleşik Krallık'ta, çoğu ülkede olduğu gibi, aile içi istismar suç olarak kabul ediliyor ve İskoçya'da zorlayıcı kontrolün suç olarak kabul edilmesini sağlayan bir mevzuatımız mevcut. Yani sadece fiziksel şiddet değil, sadece bağırarak ve tehdit etmek değil, aslında aile içi istismarın tüm boyutları. Aslında aile içi istismarın tüm farklı biçimlerini tek bir mevzuat ve tek bir kanun altında topladık. Böylece sadece Telekomünikasyon Yasası ya da huzurun ihlali ya da daha önce her ne ise, onun yerine tek bir tanımla Aile İçi İstismar Yasası ile suçlanacaksınız. Bu uygulama İngiltere ve Galler'de yeni Aile İçi İstismar Yasası ile hayata geçirildi. Bu yasa Westminster Parlamentosundan henüz geçti. Ayrıca, İskoçya'da ve şimdi İngiltere ve Galler'de gerçekleşen gerçekten önemli olan şey, çocukların artık kendi başlarına mağdur olarak görülecek olmaları. Yani sadece aile içi istismar mağduru bir çocukla aynı evde bulunduğu için bir çocuk da mağdur olarak görülecek ve bu gerçekleştiğinde bir suç olarak kabul edilecek.

Şimdi rakamları bir bağlama oturtmak istiyorum. İngiltere ve Galler'de aile içi istismarla ilgili yedi yüz binin üzerinde polis çağrısı var, İskoçya'da ise bu sayı altmış [ya da] yetmiş bin civarında. İngiltere ve Galler'de 2020'de –şimdi bu Covid'den önce, yani Mart 2020, bu yüzden bizi Covid'e götüren rakamlara dahil edilmedik– 61.169 kovuşturma vardı, ancak bu bir önceki yıl 78.624'ten büyük bir düşüştü. Yani aslında, tüm bu yeni mevzuata sahibiz, polis buna hazır, ancak aile içi istismar için kovuşturma rakamları düşüyor ve bu düşüşün Covid'den ve mahkemelerin çalışma şekline kaynaklandığını biliyorum. Ama aynı zamanda davaların yaklaşık %25'i başarılı bir kovuşturma olmadığı için düşüyor. Bunun nedeni çoğunlukla delil yetersizliği değil, mağdurun kendisinin mahkemeye gitmek istememesi, mahkemeye gelmemesi ya da polisin söylediklerine katılmaması ve bununla etkileşime girmek istememesidir. Bu yüzden bunun neden ve nasıl olduğuna bakmamız gerektiğini düşünüyorum.

Özellikle İngiltere'de aile içi istismar cinsiyete dayalı bir suç olarak görülüyor. İskoçya'da öyle, İskoçya'da cinsiyete dayalı bir suç olarak adlandırılıyor. Ancak İngiltere'deki rakamlara baktığımda, hakkında dava açılan sanıkların %92'sinin erkek olduğunu görüyorum. Bu da size İngiltere ve Galler bunu cinsiyete dayalı bir suç olarak görmese bile hakkında dava açılan sanıkların hâlâ erkekler olduğunu ve ayrıca mağdurların %77'sinin kadın, %16'sının erkek olduğunu ve %7'sinin de herhangi bir nedenle kayıtlara geçmediğini gösteriyor. Yani nasıl çerçeveselendirilirse çerçeveselendirilsin, bu hala cinsiyete dayalı bir suç.

Birleşik Krallık'ta anlatıyı kadının neden mekanı terk etmediğinden, erkeğin neden yaptığını yapmaktan vazgeçmediğine doğru değiştirmeye ve sorumluluğu faile yüklemeye, mağduru suçlayan bakış açısından uzaklaşmaya yönelik bir hareket var. Birleşik Krallık [ya da daha spesifik olarak] Westminster hükümeti İngiltere'de failer ve aileleriyle yapılacak çalışmalar için 20 milyon pound verdi. İskoçya'da Caledonian sistemi diye bir sistemimiz var ve benim çalıştığım bu sistem failer, onların kadın partnerleri ve çocukları içindi ve tüm İskoçya'da yaygınlaştırıldı. Bu hizmet için çocuk ve kadın kılavuzlarını ben yazdım. Marcella'nın da belirttiği gibi, fail programlarını sadece burada bulunmamız gerektiğini söyledikleri için istemiyoruz, akredite olmalı, profesyonel olmalı, faileri sorumlu tutmalı ve yaptıkları işin iyi bir iş olduğunu gösteren rakamlar ve istatistikler sunmalı ve asla kadınlara ve çocuklara yönelik hizmetlerin kaynaklarının azalmasına neden olmamalı.

Ancak Covid süresince Birleşik Krallık'ta gördüğümüz şey, kadınların aile içi istismarı bildirdiği, ancak mahkeme sisteminin yavaşladığı, çocuk koruma sisteminin yavaşladığı, birlikte çalıştığım kadın sektörü dışında her şeyin yavaşladığıydı. Çok ama çok meşguldük. Ayrıca Covid'in başlangıcında daha fazla kadının öldürüldüğünü gördük. Covid'in başında öldürülen kadın

sayısında bir artış oldu. 2019 yılında Birleşik Krallık'tan Karla Ingala Smith, erkekler tarafından öldürülen 117 kadın olduğunu tespit etti ve tabii ki öldürülen başka kadınlar da vardı, sadece kimin kim olduğunu bilmiyorduk. Dolayısıyla aslında hâlâ aile içi istismarın beraberinde getirdiği şiddete ve riske bakmamız gerekiyor. Sosyal çalışmanın ve polisin birlikte iş yapmasına yönelik de bir talep var, olması da gerekiyor. Ancak bence bu durum, Birleşik Krallık'ta son 20 yılda bakıma muhtaç çocukların sayısında ve annelerinden alınan çocukların sayısında bir artışa neden oldu ve bu konuda yeterince iyi bir söylem geliştirilmeden bunun böyle olması gerektiği kabul edildi.

Şu anda Birleşik Krallık'ta bakım sisteminde yeterli sayıda koruyucu bakım üstlenicinin bulunmadığı, yatılı bakımın özelleştirildiği ve annelerin çocuklarından ayrıldıktan sonra onları görmelerinin giderek zorlaştığı bir kriz yaşıyoruz. Ayrıca Birleşik Krallık'ta evlat edinme söz konusu olduğunda, evlat edinme süreçlerinin çoğunun kayıtları kapalı oluyor. Yani bu, çocuğun kimliğinin değiştiği, velayetin yeni aileye, anneye ve babaya geçtiği ve diğer ailenin artık onların ailesinin bir parçası olmadığı anlamına geliyor. Elleri geçen tek şey fotoğraflar ya da belki yılda bir kez gönderilen bir doğum günü ya da Noel kartı.

Dolayısıyla buna gerçekten meydan okumamız gerekiyor ve ben bir sosyal hizmet uzmanı olarak diğer bazı sosyal hizmet uzmanları ve çocuklarının ellerinden alındığını deneyimlemiş diğer bazı kadınlarla birlikte Ebeveyn Savunuculuğu ve Ebeveyn Hakları adında yeni bir kurum kurduk ve bu kurum çocukları ellerinden alınan annelerle çalışıyor. Şimdi, kadınların çoğunun bunun başlarına nasıl geldiğine dair çok sayıda hikayesi var. Bazılarının ki doğrudan istismarla ilgili. Bazı kadınlar çocuklarına zarar verme ya da incitme olaylarına karışmışlar. Bunlar olmamış gibi davranmayacağız; uyuşturucu kullanımı, kötü ruh sağlığı ve travma da var. Ama aslında konuştuğumuz neredeyse tüm kadınlar için aile içi istismar uzun süredir devam eden ve ele alınmamış bir olgu ve çocuklarını korumada başarısız oldukları görülüyor. Yardım istemiş olmalarına, destek istemiş olmalarına rağmen istedikleri destek yeterli görülüyor ve ellerinden geleni yapmadıkları düşünülüyor.

Dolayısıyla sosyal hizmet, çocuk koruma, kadına yönelik şiddet ve aile içi istismar konularında sorular sormaya başlamamız gerekiyor. Böyle mi olmasını istiyoruz, kadınlar bu nedenle mi korkuyor? Birleşik Krallık ve İskoçya'da kadınlar polisi aramaktan korkuyor çünkü sosyal hizmet devreye girecek ve bu durumda destekleyici bir hizmetten faydalanmaktan ziyade çocuklarının ellerinden alınma riski altında olduklarını hissedecekler. Özellikle de zaten bir çocuğunuz elinizden alındıysa ve aile içi şiddet devam ediyorsa, yani yeni bir ilişkiye girdiyseniz ve aile içi şiddet varsa ve başka bir çocuğunuz ya da daha fazla çocuğunuz varsa, polisi aradığınızda sonuçlarının ne olacağını bilirsiniz. Bu nedenle, bir sosyal hizmet uzmanı ve feminist bir bakış açısıyla,

bu konuda ne yapmamız gerektiğini ortaya koymak istiyorum. Bu yüzden kurduğumuz Ebeveyn Savunuculuğu ve Ebeveyn Hakları adlı kurumumuz aslında buna meydan okuyor. Ben bunu gerçekten aktivizmin bir parçası olarak görüyorum.

Birleşik Krallık'ta gerçekleşen bir diğer iyi şey ise aslında Amerika'dan gelen Güvenli ve Birlikte yaklaşımıdır ve insanların bunu bilip bilmediğini bilmiyorum, bu da yine aile içi istismar için çocuk koruma kapsamında yer alıyor. Ve bu yaklaşımın yaptığı şey, yetişkin hayatta kalanlar için güvenli bir yer sağlamak. Toplumsal cinsiyete dayalı bir program değil, ancak toplumda anne ve babaların nasıl görüldüğüne dair toplumsal cinsiyet önyargılarını tanıyor. Programın amacı istismarcı olmayan ebeveynin ve çocuğun güvenliğini, düzeninin devamlılığını ve desteklenmesini teşvik etmek. Bu kişiler ağırlıklı olarak anne ve çocuklar oluyor ve failer davranışlarından sorumlu tutuluyor ve bu sorumluluk sadece ceza adaleti sistemi kapsamında ele alınmıyor. Sadece mahkemeye çıkmaları, hüküm giymeleri değil, aynı zamanda çocukları okula kimin götürdüğü, çocuklara kimin baktığı, partnerinizi desteklemek için ne yaptığınız gibi konular hakkında sorular soran bir yaklaşım. Ve aslında bir dizi araç sunan Güvenli ve Birlikte modelinin, mağdurları ve hayatta kalanları suçlamaktan uzaklaşıp failleri sorumlu tutarak gerçekten yardımcı olduğunu düşünüyorum. Bu babalar olabileceği gibi, sosyal baba dediğimiz üvey baba, annenin erkek arkadaşı ya da çocuğun hayatında rolü olan herhangi bir erkek de olabilir. Ve onun konumu da ele alınıyor. Dediğim gibi bu yaklaşım toplumsal cinsiyet temelli bir yaklaşım değil, ancak toplumsal cinsiyete dayalı çifte önyargı konusunda çok ama çok açık.

Faili davranışlarından sorumlu tutmadığımızda, tüm odağın hayatta kalana, mağdura, genellikle de anneye yöneldiği fikrine geri dönmek istiyorum. Dolayısıyla aslında suç teşkil eden davranışlarda bulunan ve kadına karşı hareket eden kişinin aksine, annenin neredeyse çocuğuna ya da çocuklarına karşı hareket eden bir fail olarak görüldüğü bir paradigma yaratıyoruz. Özellikle son 20 yılda oklar annelere yönetilmiş durumda. Aile mahkemeleri de dahil olmak üzere, boşanma sürecindeki kadınların eşlerinin çocuklarını görmesini ya da iletişim konusunda tartışmak istemediklerini söylemek istediklerini biliyoruz. Bana aile içi istismardan bahsetmememi söyleyen avukatlar oldu ve çoğu zaman ebeveyn yabancılaşması ile suçlanıyorlar. Bu kadınlardan bazıları da kendilerine yardımcı olup olamayacağımızı sormak için Ebeveyn Savunuculuğu ve Ebeveyn Hakları'na başvuruyor.

Doğrudan annelerin savunuculuğunun yanı sıra kadınların, annelerin, ebeveynlerin ve babaların da –doğrudan babalarla çalışmıyoruz, erkekler hakkında konuşmayı dışlamıyoruz, ancak ağırlıklı olarak bir kadın örgütüüz– çocuk koruma söz konusu olduğunda, özellikle de aile içi istismar söz konusu olduğunda, ailelere ebeveyn savunucularının atanması için çalışıyoruz. Ben

de bu savunuculuğu Güvenli ve Birlikte yaklaşımıyla yapıyorum ve geçmişte travma yaşayan kadınlarla çalıştım.

Aslında korumayı amaçlayan sisteme meydan okumamız gerekiyor. Yıllar boyunca bu sistemin içinde yer almış ve aile içi istismarla mücadele etmek için bir sistem tasarlamış biri olarak, şimdi kendimi diğer tarafta buluyorum ve "Bir dakika, bu annelere ve bu çocuklara ne yapıyoruz?" diyorum. Bunu gerçekten düşünmemiz gerekiyor. Eğer tüm oklar kadınlara yöneltilmişse ve tüm kadınlar var olan hizmetlerden her zaman faydalanamıyorsa, o zaman bir sorunumuz var demektir. Aslında Birleşik Krallık'ta son 30 yılda kadın hareketi ile kadın sektörü arasında bir bölünme olduğunu gördüğümü düşünüyorum. Kendimi de bundan ayrı tutmuyorum. Yani ben bir profesyonelim, ben bir sosyal hizmet uzmanıyım, hukuki eğitim aldım, sosyal hizmet eğitimi aldım ve bir profesyonel oldum. Evet, bir noktada gerçekten bir aktivistim ve kendimi özellikle Ebeveyn Savunuculuk Hakları aracılığıyla aktivist olmaya geri dönerken buluyorum.

Birleşik Krallık'ta kadına yönelik şiddet ya da aile içi [şiddet] nedeniyle ekonomide 36 milyar sterlin kayıp olduğu hesaplanıyor. Yine de kadın sığınaklarına, kadın projelerine, örneğin bağımlılık, travma ve aile içi istismardan kurtulan kadınlar için çalıştığım projeye, fail programlarına, sığınaklara ve geri kalan her şeye daha önce hiç olmadığı kadar fazla fon ayırıyoruz. Ancak kadına yönelik şiddet azalıyor gibi görünmüyor, dolayısıyla bu konuda soru sormamız gerekiyor.

Dolayısıyla reformlar gerekli. Bunlar için kampanya yürüttük, bunlar için mücadele ettik ve bunlara ihtiyacımız var. Reformlara ihtiyacımız var. İngiltere'de henüz yürürlüğe giren değişiklikler ve mevzuat, kadın sektörü ve kadın hareketi tarafından gerçekten de memnuniyetle karşılandı. Kadınların bu hizmetlere ihtiyacı var ancak köklü ve kurumsallaşmış çalışma biçimlerine karşı çıkmazsak bunun bir bedeli olacaktır. Peki sesimizi yükseltip çocukların aile içi istismardan etkilendiğini söylediğimizde ve bunun sonucunda annelerinden koparıldıklarında ne olur? Bu doğru olmaz. Ve benim gibi aktivistler–kimseyi suçlamıyorum–artık talep etmemiz gerekenden fazlasını talep etmeyecek şekilde profesyonelleştiklerimizde ne yapacağız? Peki akademisyenler fonları konusunda endişelendiklerinde ve bu yüzden neyi araştırıp neyi araştırmayacaklarını seçtiklerinde ne oluyor? Bu bir gerilime neden oluyor mu? Bilmiyorum. Birleşik Krallık'ta şu anda sosyal hizmet alanında gerçekten iyi uygulamalar bulunduğunu görüyorum. Ancak çağrıda bulunduğumuz ve istediğimiz şey ile kadınlara, özellikle de anne ve çocuklara olanlar arasında bir gerilim olduğunu düşünüyorum. Bu durum sadece İngiltere, Avustralya ve ABD'de yaşanıyor olabilir ve Avrupa'da yaşanmıyor olabilir. Ve umarım Avrupa'da yaşanmıyordur. Ancak bu sektörde çok sıkı çalışmamıza rağmen, bunun bazı annelere, özellikle de aile içi istismar alanındaki annelere bir bedeli olduğunu görüyoruz.

Ancak fail programları, ebeveyn savunuculuğu, çocuk koruma, Güvenli ve Birlikte yaklaşımı hakkında pek çok soruyu yanıtlamaya hazırım. Mücadeleye hazırım, bir şeyleri değiştirmeye hazırım ve “Hayır, bu iyi bir uygulama olmalı ama kadınlara zarar verecek şekilde yapamazsınız” demeye hazırım.

Selime Büyükgöze: Çok teşekkürler. Gelen soruları toplu olarak okumaya çalışacağım. Özellikle Marcella’ya gelmiş bir soru var. Uzmanlar olarak kamu ve diğer aktörlerin birlikte ortak bir anlayış geliştirmesi için en etkin strateji nedir? Bir diğer soru ise: Sığınak sonrası kadın ve çocukların izlenmesine yönelik nasıl uygulamalar yapılıyor?

Marcella Pirrone: Ağ kurma, evet. Farklı aktörler farklı anlayışlara sahip, farklı kurumsal etki alanları ve önyargıları var. Farklı uzmanlık alanlarının her türlü farklı önyargıya sahip olduğunu unutmamamız gerek. Hiyerarşiden zaten bahsettim. Ağ kurmak hiç de kolay değil ve başta yaptığımız işe saygı duyulmasını sağlamak olmak üzere zaman isteyen bir şey. Benim sürekli söylediğim gibi kadın aktivistler ve kadınlara hizmet sağlayanlar da kadınlara yaşadıklarına benzer şeyler yaşıyorlar. Ciddiye alınmıyorlar, profesyonel oldukları düşünülüyor, kendilerine inanılmıyor. Dolayısıyla biz de kadın aktivistler, kadınlara hizmet sağlayanlar ve profesyoneller olarak ciddiye alınmak, dinlenmek ve değer görmek için mücadele etmek zorundayız. Ne yazık ki bu yeni bir şey değil. Öncelikle bu var. Birkaç yıldır düşündüğüm yeni bir fikri de eklemek istiyorum. Ağın ana çekirdeğini oluşturan uzman hizmetler sunan kadınların sahip olması gereken bir özelliğin de itaatkar olmamak olduğunu düşünüyorum. Bu konu hakkında bir teorim var. Catriona “Ben artık profesyonel olan bir aktivistim” dediğinde ona da söylemek istediğim bir şey bu. Bu ne anlama geliyor? Profesyonelleşiyorum, “sisteme dahil oluyorum” diyelim. Peki bu ne anlama geliyor? Ben hayatım boyunca hem bir aktivist hem de bir profesyonel oldum. Farklı evrelerden geçmedim ve bu durum aktivizmimi ve profesyonel meslek hayatımı karşılıklı olarak besledi. Bu çok önemli çünkü iki yönde de güçlendirici bir deneyim. Bir aktivist olarak beni daha güçlü kıldı çünkü “Kusura bakmayın ama ben neden bahsettiğimi biliyorum” diyebiliyorum. Burada aktivistlerin konuştukları konu hakkında bilgi sahibi olmaları için illa da profesyonel olarak o alanda çalışmaları gerekir demiyorum. Ancak bazen böyle bir dil kurmak zorunda kalıyorsunuz. Ve tabii ki avukat olmak da yardımcı oluyor. Toplumsal hiyerarşi dediğimiz bir gerçek var. Toplum böyle bir şey. Birinin doktor olması gibi. Böyle bir durum var. Öte yandan bir profesyonel olarak... Mahkemelerde profesyonel olarak çalıştım ve mahkemelerin hiyerarşiler söz konusu olduğunda ne kadar katı olduğunu ve hakimlerin kesinlikle dokunulmaz olduğunu biliyorsunuz. Ve herkesin hakimin ruh halinin iyi olmasını, söylenenleri dinlemesi ve anlamasını, kadın düşmanı olmamasını ummak zorunda olduğunu da biliyorsunuz. Dolayısıyla, bu profesyonelden etkili bir yanıt alabilmek için kadınların da yaşadığı tüm bu korkuların üstesinden gelmeniz gerekir. Hiçbir şeyden korkmak zorunda olmadığımı, uyum sağ-

lamaya çalışmak anlamında itaatkar olmak zorunda olmadığını öğrendim. Birinin ruh haline uymaya çalışmak, değerlerine uymaya çalışmak, uyum sağlamaya çalışmak... Hayır. Bu baştan kaybedilmiş bir savaş. Böyle davrandığınızda aslında bu ataerkil toplumun kadınların yapmasını istediği şeyi yapmış olursunuz ve istenilen şey de şudur: kadınların onlara atanan yerden bir milim kıpırdamamaları, yerlerini bilmeleri. Bu bir kadına otur oturduğun yerde, sadece ben söylediğimde oradan kalkıp yukarı çıkabilirsin demektir. Sakin ayağa kalkmaya cüret etme, edersen de sana vurmak zorunda kalırım çünkü itaat etmiyorsun demektir. Böylece itaatkar olmazsam çok daha fazla saygı göreceğimi öğrendim. İtaatkar olmanın baştan çıkarıcı bir yanı olabilir çünkü bir sonuca ulaşmanız gerekir. "Tamam, bu yargıç şimdi ne duymak istiyor?" Bu sosyal çalışmacı bu kadının nasıl davranmasını istiyor?" Ve pek çok sosyal hizmet kadınların zayıf olmasını, yalvarmalarını istiyor, güçlü olmalarını ve haklarını dile getirmelerini istemiyor. Çünkü bir kadın böyle davranırsa kibirli olur ve artık ona inanılmaz. Burada tuhaf bir şey var çünkü bu kadın benim onun olmasını istediğim gibi bir kurban değil diye düşünüyorlar. Bunun şakaya gelecek bir yanı yok. Bazen kadınlara söylemek zorunda kaldığımız bir şey... Ben artık bunu yapmak istemiyorum çünkü bir kadına "Lütfen sessiz kal ve çok güçlü davranma. Öfkeni çok fazla ifade etme. Başına gelenlerden dolayı kesinlikle dehşete düştün ama toplumsal normlara uygun davran." dediğimizde bu bizi tekrar aynı kalıplara sokar ve bu kalıplardan çıkamayız. O yüzden hayır. Profesyoneller olarak kesinlikle güçlü olmalıyız ve kadınların güçlü olmalarına izin vermeliyiz çünkü zaten güçlüler. Kadınların birine işini doğru düzgün yapmadığını ve kendisine başka türlü davranılmasını istediğini söylemeye hakkı olmalı. Bu benim için çok önemli. Diğerleriyle aynı seviyede durmak ve oturup konuşabilmek ağ oluşturma sürecinde de önemliydi çünkü bazen kabul edilmek için alttan alabiliyoruz.

Selime Büyükgöze: Teşekkürler Marcella. Bir diğer soru: Kadınlara ve çocuklara yönelik şiddet alanında yıllardır politik aktivizm yapmış biri olarak kadınların kendilerinde güç bulduğu anlara dair ortak dönüm noktaları sence ne?

Jessica Spraos: Maison de Femmes'in bir sağlık kuruluşu olduğunu ve sunduğumuz hizmetlerin çoğunun cinsel sağlık hizmetleri ve kadın doğum hizmetleri olduğunu göz önünü aldığımızı, sıkça gözlemediğimiz iki kritik dönüm noktasının hamilelik dönemiyle ilişkili olduğunu söyleyebilirim. Bu anlar, kadınların maruz kaldıkları şiddet döngüsünü sonra erdirmek için kendi başlarına adım atabilecekleri zamanın geldiğini hissettikleri anlar. Diğer kritik ve çok sık görülen dönüm noktası ise çocukların hayatlarına dair. Çocuğu olan kadınlar maruz kaldıkları şiddet çocuklarının davranışlarını gözle görülür bir şekilde etkilemeye başladığını fark ettiklerinde bu an onlar için bir değişim arzusunun tetikleyicisi olabiliyor. Değişim arzusu halihazırda var olsa bile bu an onları eyleme geçmek için harekete geçiriyor.

Catriona Grant: Seninle hemfikirim Jessica. Hamilelik süreci ve çocuklar. Ama aynı zamanda kadınların sahip olduğu kaynakları ve destekleri de düşünmek gerekiyor. Kadınlarla uzun yıllar boyunca çalıştım ve bazen işin özü zaman içinde yer değiştiriyor. Eğer adam böyle davranıyorsa, ben de böyle davranacağım diye düşünebiliyorlar. Ama kaynakları olduğunda, yararlanabilecekleri hizmetler ve desteklere erişimleri olduğunda, söz konusu olan ilişkiyi sonlandırmak olabiliyor. Kadınlar üniversiteye gitmek, iş aramak gibi farklı şeyler yapmaya başlayabiliyorlar. Ama tabii ki kadınlar birbirlerinden farklı. Ama bence kadınları harekete geçiren en önemli etken çocukları. Ancak ilişkiyi sonlandırabilmek için de kaynaklara ihtiyaçları var.

Marcella Pirrone: İtalya'daki kadın cinayetlerine dair veriler üzerinden konuşacağım, ama bu sadece İtalya için geçerli bir durum değil. Öldürülen kadınların çoğu defalarca kez destek istemiş oluyorlar. Kadınların çoğu için geçerli bu durum. Dolayısıyla bu kadınların öldürülmesinin sorumlularından biri de yetersiz müdahale ve bu öldürülebileceğini düşünen kadınların önünde bir örnek teşkil ediyor. Daha önce bahsettiğim tüm kanallardan defalarca yardım istemiş olmalarına rağmen bu kadınlar öldürülüyor ve diğer kadınlar da bu durumdan haberdarlar. Tabii ki bu çok cesaret kırıcı bir şey. Bu çok korkutucu bir şey. Kadınlar korkuyor ve korkmaya da hakları var. Yetersiz müdahaleye geri dönecek olursam pek çok kadın bize "Gittim, denedim, kimse destek olmadı" ya da "Durumumu anlattım ama bana 'o senin çocuklarının babası' gibi şeyler dediler" diyor. Tekrar ediyorsam kusuruma bakmayın ama gerçekten de verilen tepki bu. Kadınlar, kadına yönelik şiddet konusunda uzman olmasalar bile, etraflarından neler olduğunun farkındalar ve ne zaman yardım istemenin daha iyi olacağını ya da olmayacağını gerçekten hisseder ve bilirler.

Jessica Spraos: Bence bu soru bahsettiğimiz modelin disiplinler arası niteliğinin önemini gerçekten vurguluyor. Tüm bu hizmetleri kadınları desteklemek için eğitilmiş bir personel ile en ideal şekilde tek bir yerde sağlayabiliriz. Böylelikle, kadınların yetersiz bir yanıtla karşılaşma ve bu nedenle de destek her destek istediklerinde duvara toslama ihtimallerini düşürmüş oluruz.

Marcella Pirrone: Az önce söylediklerime belki şunu da ekleyebiliriz: yetersiz müdahale sadece yapılar ve hizmetler söz konusu olduğunda geçerli olan bir şey değil, aynı zamanda bir kültür. Çünkü şöyle düşünün, polisi düşünün, polis her yerde mevcut, tüm küçük ve büyük şehirlerde polis var, ama kültürel tepkileri yanlışsa, vereceği tepki de yetersiz olacaktır. Yapı kurulmuş ve mevcut olsa bile, işe yaramayacaktır. İşte İstanbul Sözleşmesi de bu konuda çok net: önleme ve her türlü profesyonelin eğitimi.

Catriona Grant: Birleşik Krallık'ta polise gerçekten güveniyoruz. Polise güvenli bir yer olması ve profesyonel olması konusunda güveniyoruz. Daha kısa bir süre önce bir polis memuru bir kadını kaçırmak, tecavüz etmek ve

öldürmek suçlarından hüküm giydi. Polis rozetini kullandı, kelepçelerini kullandı. Meslektaşı tarafından "tecavüzcü" olarak biliniyordu. Çünkü kadınlar onun yanında kendilerini rahatsız hissediyorlardı. Ve iş yerinde ona bu lakabı takmışlar. Bu bir aile içi şiddet vakası değildi ama Covid sırasında yaşanan korkunç bir vakaydı. Sokakta kadını durdurdu ve "Covid sırasında neden evde değilsin?" diye sordu. Sorgulanırken polise verdiği savunma şuydu: "Evet, onu kaçırdım ama bunun nedeni Doğu Avrupalı bir orospuya az ödeme yapmamdı ve sonra pezevenkleri peşime düştü ve onlara teslim etmek üzere onlara başka bir kadın bulmam gerekti." Bunun polis memurlarına verilecek iyi bir savunma olduğunu düşündü. Dolayısıyla aynı zamanda bu kültüre de meydan okunmazsa, bunun toplumdaki tüm kadınlar üzerinde de büyük bir etkisi olacaktır. Özellikle de polis müdahalelerinde bir değişiklik istediğimizde. Yani bu çok aleni bir olay. Açıkçası herkes bu olay karşısında şok oldu. In Control: Dangerous Relationships and How They End in Murder adlı kitabı tavsiye ederim. Bu kitap, partnerleri tarafından öldürülme riski altında olduklarını söyleyen kadınlara yönelik çok kurumlu çalışmaya ilişkin on adımlık çok iyi bir prosedüre yer veriyor.

Jessica Spraos: Son bir şey eklemek istiyorum çünkü kitap tavsiyeniz bana Fransa'da ve Maison des femmes'da elimizde bulunan ve şaşırtıcı derecede etkili olduğunu düşündüğüm bir aracı hatırlattı. Kadınların kafaların kafalarında ve davranışlarında ve destek arayışlarında değişimi tetikleyen Le Violentomètre adında bir araç var. Bu, soldan sağa doğru ilerleyen ve giderek daha saldırgan, tehlikeli ve şiddet içeren davranışların listelendiği bir cetvel. Ghada bunu kliniğinde kullanıyor. Diğer bazı doktorlar ve profesyoneller de bunu kullanıyor ve bu araç bir kadının yaşadıklarının normal spektrumunda nereye düştüğünü ve bu spektrumun nereye doğru ilerlediğini görselleştirmesine yardımcı oluyor. Şu anda olan şey iyi görünebilir, ancak şu anda olan şey aynı zamanda ileride çok daha şiddetli davranışlara yol açabilir. Bu, o kadının o an yaşadığı bir şey olmayabilir ama önemli bir şey... Evet, kesinlikle. Neredeyse herkesin günlük hayatında kullanabileceği, insanların yaşadıkları şeyin öyle olmak zorunda olmadığını, kabul edilemez olduğunu, kendi hataları olmadığını anlamalarına yardımcı olacak önemli bir araç.

Marcella Pirrone: Bu oldukça ilginç bir risk değerlendirmesi. Yani, profesyonel olarak buna risk değerlendirmesi diyoruz ama anladığım kadarıyla bu özellikle profesyoneller için geliştirilmiş bir araç değil. Aslında kadınların profesyonellerle çalışırken karşı karşıya kaldıkları ve kalabilecekleri riski analiz edip değerlendirmelerine yardımcı olan bir araç ki bu gerçekten çok önemli.

Catriona Grant: Diğerlerine sormak istediğim bir soru var. Diğer ülkelerde aile içi istismar nedeniyle anneler çocuklarının ellerinden alınması ile ilgili bir sorun yaşıyorlar mı? Yoksa bu durum sadece İngiltere için mi geçerli?

Marcella Pirrone: Bu yeni bir şey değil, WAVE'in on yıldan beri yaşadığı temel bir sorun diyebilirim. Bu problem başladığında giderek büyüyeceğini tahmin edebiliyorduk. Bugün oldukça büyük bir sorun olarak karşımızda duruyor. Avrupa'dan bahsedebilirim elbette ama Kanada'da çok ilginç bir konferansa katıldım ve bunun Avustralya dahil olmak üzere tüm Batı ülkelerinde ciddi bir sorun teşkil ettiğini söyleyebilirim. Burada eşitlik üzerinden giden ve babalara da haklarını verme gibi bir gayeden kaynaklanan bir durum söz konusu. Bu sorunun gitgide büyüdüğünü görebiliyoruz. Bu konuda iletişimin ve medyanın çok fazla sorumluluğu var. Sizin ülkenizde nasıldı bilmiyorum ama 20 yıl önce babalar hareketinin yeni bir şey olduğunu hatırlıyorum. Ve bu hareket babaların baba olduğunu ve sorumluluklarını üstlendiklerini ifade ediyordu. Büyük bir umuttu, herkes bu hareketi destekliyordu. Ama bu hareket tabii ki gerçekten mücadele eden erkeklerin taraflı bakışını yansıtıyordu. Çünkü babalık görevlerini yerine getiren babaların zamanı yok. Bu hep söylediğim bir şey. Gerçekten babalık görevlerini yerine getiren babaların, babalar hareketinin yapmakta olduğu şeyi yapmaya vakti yok, yani sürekli göz önünde olup aslında pek de bir şey yapmamaya. Bu bir tür sorumluluktan çünkü demokrasilerimizde herkes ayaklanıp bir hareketin parçası olabilir, konuşabilir. Ama neden bu hareket bu denli dikkat çekti? Neden ana akım medyada kendine bu denli yer buldu? Bu soruların yanıtı benim için oldukça açık. Bu arkasında ne olduğunu sorgulamadan sürekli yeni bir şey arayan ana akım medyada kendine yer buldu ve medya patriyarkal sistemin bunu iyi bir misyon olarak aktarmasına imkan tanıdı. Ve baba olmanın iyi bir misyon olduğunu aktaran patriyarkal sistem böylelikle kadın haklarına karşı daha incelikli bir mücadele yürütebildi. Bu durum aktivist olan herkes için çok açıktı ama pek çok kişi için, buna kadınlar da dahil, o kadar net değildi. Ve bugün olduğumuz yerdeyiz. Yani bu çok tehlikeli bir durum. Pek çok ülkede artık şiddet hakkında konuşmayan kadınlar var çünkü diğer kadınlar onlara "Dikkatli ol, eğer bu konuda konuşursan çocukların... Bir anne olarak sorgulanırsın," diyor. Bu pek çok ülkede yaşanan kabul edilemez bir durum.

Selime Büyükgöze: Diğer sorularla devam ediyorum. Özellikle Catriona'ya yöneltilen bir soru var. Türkiye'de çocuklar ağır fiziksel şiddete ya da cinsel istismara maruz kalmadıkça sistem içinde görünmezler. Çocuklara yönelik sosyal hizmetler çok kısıtlı, annelerine hizmetler sağlanırken çocukların ev içi şiddetten her halükarda etkilendiğini ortaya koymak ve ihtiyaçlarını görünür hale getirmek için atılması gereken somut adımlar nelerdir? Bir soru daha var: Çocuklar maruz kaldıkları ev içi şiddeti ne şekilde şikayet ediyorlar? Hangi mekanizmaları kullanıyorlar ve onları kim temsil ediyor? Şikayet edildikten sonra şiddetten uygulayanların mahkum edildiklerini görüyor muyuz? Buna dair bir istatistik var mı?

Catriona Grant: Öncelikle Birleşik Krallık'ta aile içi istismardan bahsederken bir partnerden diğerine veya eski partnere yönelik istismarı kastediyorum.

Burada söz konusu olan çocuklara yönelik bir istismar veya toplumsal cinsiyete dayalı şiddete dahil olan diğer aile üyeleri değil. İngiltere’de başta Women’s Aid hareketi’nin sağladığı hizmetler olmak üzere çocuklara yönelik hizmetlerin oldukça iyi olduğunu düşünüyorum. Onların çocuklara sağladıkları hizmetler mükemmel. Çocuklara iyi destek veren hayır kurumları da var. Çocukların desteklenmesinin en temel yolu çocuk koruma süreci. Devlet, aile içi istismara uğrayan çocuklara ya da bu çocukların istismar mağduru anneleri, bakıcıları ya da babalarına onları koruyacağını söylüyor. Böyle bir durumda koruma güvencesi vereceğini söylüyor. Birleşik Krallık’ta çocuklara doğrudan destek veren gönüllü sektörün büyük bir kısmının çocukları koruma biçimi bu. İskoçya ve Birleşik Krallık mevzuatında evde olabilirsiniz, ya da evde olmayabilirsiniz, büyükannenizde kalıyor olabilirsiniz ve istismar olayı gerçekleştiğinde ve çocuklar da varsa, fail çocuklara istismar uygulamakla da suçlanacaktır. Bu mevzuat İskoçya ve İngiltere’de henüz yeni ve nasıl işleyeceğini göreceğiz. Peki çocuklar aile içi istismarı nasıl şikayet ediyorlar? Bence çocuklar onları destekleyen kişilere, okullarında evde neler olduğunu bilen kişilere bunları anlatıyor. Ebeveynlerin kavga edip etmedikleri veya çocukların korkup korkmadıkları hakkında nasıl konuştuklarını mı kastediyorsunuz tam olarak anlamadım. Ya da maruz kaldıkları istismardan bahsediyorsanız, bu tamamen farklı bir hareketin ilgilendiği bir mevzu, çocuk istismarı ve çocukların hakları mevzusu. İskoçya’da sıklıkla gördüğüm bir şey çocukların kişiliğinin yadsınıyor oluşu ve birer birey olarak görülmemeleri. Ebeveynlerin çocukları ya da yetişkinlerin eklentileri olarak görülüyorlar ve bence bu durum çocukların ihtiyaç duydukları desteği almalarına ya da seslerinin duyulmasına engel oluyor. Kişilikleri çoğu zaman inkar ediliyor. İskoçya’da çok iyi bir hukuk sistemimiz var ve İskoçya’da hukuk mesleğini icra eden herkes bu sistemden faydalanıyor. Ve çocukların sesi var deniliyor. Ben çocukların sıklıkla toplantılara gelmelerine izin verilmediğini ve toplantılardan ve kişiliklerinden mahrum bırakıldıklarını görüyorum. Yasal hakları ellerinden alınıyor çünkü çocuklara karşı fazlasıyla yardımsever bir tavırla “Bu onlar için utanç verici, gelmemeliler” deniliyor. Bence söz konusu olan sistemlerimizde, yasal sistemlerimizde, çocuk koruma sistemlerimizde çocukların sesleri nasıl duyulduğu ise, bence pek duyulmuyor. Burada bunun hakkında konuşmam ama Birleşik Krallık’ta ve İskoçya’da çocuklarla ilgilenen iyi bir gönüllü sektörümüz var.

Jessica Spraos: Çocukların maruz kaldıkları istismarı nasıl ifade ettikleri konusunda, en azından bizim bakış açımıza göre, iki ek araç daha var. Birincisi Maison des femmes, yani ergenlerle düzenli olarak çalışan ve cinsel sağlık ve ilişki sağlığı dersleri veren kadınların yürüttükleri çalışmalar. Bu, Fransa’da çocukların cinsel eğitim dersleri alması zorunlu ve Maison des femmes ekibi dışarı çıkıp bu dersleri veriyor ya da ev sahipliği yapıyor. Bu dersler 11-18 yaş arası çocuklarla sağlıklı ilişkilerin, bedenlerin ve cinsiyet kimliğinin neye benzediği hakkında konuşmak için gerçekten harika bir fırsat sunuyor. Aynı zamanda insanları yapıyla tanıştırmak için gerçekten iyi bir

fırsat. İnsanları yapıyla tanıştırmak ve daha sonra onları bir danışma için geri gelmeye davet etmek. Reşit olmayanlara da açık. Dolayısıyla bu cinsel sağlık dersleri, çocukların profesyonellerle yaşadıklarını paylaşabilmeleri için gerçekten iyi bir fırsat olabilir. İkinci yol ise, doğum kontrolü için ilk kez bir kadın doğum uzmanı ile, bir psikologla, bir sosyal hizmet uzmanıyla yapılan bir konsültasyon olabilir. Bunların hepsi, hizmet verdiğimiz topluluklardaki çocukları dinleyebildiğimiz fırsatlar.

Marcella Pirrone: Genel olarak toplumumuzda kadınların ekonomik durumunu ve neyi ne kadar bildiğimizi vurgulamak önemli. Sizin ülkelerinizdeki durumu bilmiyorum ama örneğin bir Güney Avrupa ülkesi olan benim ülkemde Covid sebebiyle hepimiz inanılmaz bir kriz bekliyorduk, özellikle de ekonomik olarak hiçbir zaman istikrarlı ve güçlü olmamış İtalya'da. Ve inanılmaz bir şekilde ekonomik olarak iyileşmeyle karşı karşıyayız, ekonomik durum her geçen gün daha iyiye gidiyor. Artık krizde değil; hatta ekonomik olarak Covid öncesinden daha fazla büyüyoruz. Ancak kadınların tamamen emek piyasasının dışında kalıyor oluşu değinilmesi gereken çok önemli bir nokta. Kadınlar ekonomik meselelerin, ekonomik iyileşmenin bir parçası olamıyorlar. Ve bu bana, orada değildim ama tarihini okudum, kadınların eve geri gönderildiği savaş dönemini hatırlatıyor, ülkeleri savaşa sokmayı başarmışlardı çünkü erkekler elbette başka bir şeyle meşguldü. Ve sonrasında, Mayıs Devrimlerinde de Ghada'nın geldiği yerde, kadınların mücadele ettiği, kadınların ekonomik büyüme için koşulları yarattığı ve sonra geleneksel rollerine geri gönderildikleri benzer bir durumun söz konusu olduğunu düşünüyorum. Ve bu her zaman söz konusu olan ve yaşamış olduğumuz ekonomik krizle teyit edilen bir tehlike. Ben her ne kadar kendi ülkem hakkında konuşsam da bence tüm dünyada ekonomik şiddet her zaman bir sorun olmuştur. Az önce de bahsettiğim gibi ekonomik şiddet yapısal bir şiddettir ve elbette geleneksel bir ortamda ya da geleneksel bir ortamda olmasa bile, çalışan bir kadın olsam bile, evimde tehdit altında olabilirim, ekonomik şiddet altında olabilirim. Bu kadınları kontrol etmek için çok sık kullanılan bir araçtır ve kadına yönelik şiddetin bir biçimidir ve aynı şekilde ele alınmalıdır. Ekonomik şiddet çok etkili bir araç. Peki nasıl yardım edebiliriz? Kadınlara bir miktar para veren sosyal önlemlerin hiçbir zaman taraftarı olmadım. Burada söz konusu olan acil bir yardım olabilir ama asıl yardım bu değil. Çünkü bu türden yardımlar beni bağımlı konumda tutmaya devam ediyor. Artık kocama bağımlı değilim ama bana toplumdan uzak biriymişim gibi davranan sosyal sistemlere bağımlıyım, oysa bu gerçek değil. Benim yetilerim var, bir şeyler yapmak için enerji harcamaya hazırım, toplumun ve hayatımın büyümesine katkıda bulunmak istiyorum. Ve bu durum son iki yıldır Avrupa Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen tarafından tüm gündemlerde çok açık bir şekilde dile getirildi. Kadına yönelik şiddetle mücadele için toplumsal cinsiyet eşitliği için mücadele etmek ve bunu teşvik etmek elzem. Yapılması gereken toplumsal cinsiyet eşitsizliği ile mücadele etmek ve toplumsal cinsiyet

eşitliğini desteklenmesi. Bu son 40 yıldır sürekli dile getirilen bir şey ama şimdi her zamankinden daha açık bir şekilde ifade ediliyor.

Jessica Spraos: Fransa'da oldukça faydalı olan birkaç araç var. Bunlardan ilki, diyelim ki bir kadının partneri onun mali durumunu kontrol ediyor ve maaş çeklerini elinden alıyor. Kadınların, partnerlerinin haberi olmadan kendi banka hesaplarını açabilmelerini sağlayan yasal bir erişim bulunmaktadır. Bu gibi durumlara ek olarak, genel olarak, bir kadının eşinden nafaka almadığı ya da kendisini ve ailesini geçindirmek için yeterli kaynağa sahip olmadığı durumlarda kadınları sosyal hizmetlere ve hukuki hizmetlere yönlendirmeye çalışıyoruz. Kadın için farklı kamu finansman yapıları mevcut. Özellikle de yaşadığınız ülkenin anadilini konuşmuyorsanız bunlara erişmek oldukça zor ancak bunu kolaylaştırmanın doğru yönde atılmış bir adım olduğunu düşünüyorum.

Catriona Grant: Birleşik Krallık'ta Covid'in hemen başında hükümet genel yardım alan herkese haftada 20 pound'a yakın devlet yardımı verdi. Ve bu hafta bu 20 poundu kaldırdılar. Aynı zamanda gaz fiyatları da tavan yaptı. Sadece Birleşik Krallık'ta üç gün gaz fiyatları içinde yüzde kırk arttı. Gıda fiyatları da çok yükseldi. Birleşik Krallık'ta benzin ve gıda sıkıntısı bile yaşıyoruz. Eskisinden çok daha zor bir durumdayız ve sadece toplumsal cinsiyete dayalı şiddete maruz kalan kadınların aldıkları destek değil, çocuk bakan kadınların, yalnız ebeveynlerin de aldıkları yardımlar kesiliyor. Burada söz konusu olan aldıkları yardımın büyük bir kısmının kesilmesi. Meselenin sadece devlet yardımları olmadığına, çalışabilen kadınlara, çocuk bakımı için ve kadınların ihtiyaç duyduğu destekleri sağlayabilmek için kaynaklara ihtiyacımız olduğuna katılıyorum. Eğer benim ihtiyacım varsa bu tüm kadınlar için geçerli olmalı. Bu tamamen katılabilme becerisi ile ilgili. Ancak ekonomik olarak düşünüyorum ve eşleri tarafından mali olarak istismar edilen, onlara dava açan, harika hukuk ekipleri ile çalışan ve adli yardıma güvenen kadınlarla sıklıkla birlikte çalışıyorum. Erkekler para saklıyor, para çalışıyor ve kadınlar kaynakları bazı erkeklerle aynı şekilde koruyabilecek durumda değiller. Dolayısıyla finansal istismar aslında toplumsal cinsiyet eşitliğine sahip olmanın yanı sıra evinizi kaybetmek ve yoksullaşmak ile de ilgili bir şey. Aile içi istismar... Bunların bazılarını açıklığa kavuşturmak gerçekten oldukça zor. Özellikle de çok fazla kaynak varken, bazı kadınlar çok az kaynaktan faydalaniyor. İskoçya'da adli yardım için evinizi ipotek altına alıyorsunuz, yani kocanıza ya da eski partnerinize karşı kendi evinizi teminat olarak göstererek mahkemeye gitmeniz gerekiyor. Size adli yardım veriyorlar ama sonra standart bir teminat alıyorlar, eviniz üzerine ipotek koyuyorlar, böylece evinizi sattığınızda bunu geri alıyorlar. Yani kadınlar evlerini adli yardım yüzünden kaybediyor, sadece çocukları korumak için kocasına karşı açılan bir dava yüzünden değil. Bu konu olması gerektiği şekilde ele alınmıyor.

Selime Büyükgöze: Bir diğer soru koordinasyon hakkında: Kadına yönelik şiddet alanında koordinasyon sorunlarıyla nasıl politik olarak nasıl mücadele ediyorsunuz? Kurumsal olarak kamu ve devlet kurumlarıyla ilişkiniz bu anlamda nasıl? Çözümü nasıl kuruyorsunuz? Bu soruya ben de şöyle bir ek yapmak isterim. İstanbul Sözleşmesi'nin temellerinden birisi koordinasyon. Biz de Türkiye'de İstanbul Sözleşmesi uygulansın diye mücadele ederken sıklıkla bunu vurguladık. Son yıllarda kanunların uygulamasına baktığımızda pratikteki koordinasyon eksikliğinin kadınların hayatlarında neye mal olduğunu görünür kılmaya çalışıyoruz. Somut bir örnek vermek gerekirse, örneğin kadınlar gizlilik kararı aldıklarında bu kararın kurumlarda yürürlüğe girmesi için çok ciddi bir mücadele vermesi gerekiyor. Bu koordinasyonu sağlamakla görevli kurumun bunu yapmamasından ötürü, kadınlar tek tek aldıkları kurumlara giderek gizlilik kararını uygulamaya çalışıyorlar ve haklara erişmek bir mücadeleye dönüyor. Bu nedenle sizlerin koordinasyon deneyimlerinizi duymayı çok isteriz.

Marcella Pirrone: Burada bir şey eklemek istiyorum çünkü sununum bu konuda kapsamlı bir cevap içermiyordu. Koordinasyon açısından bakıldığında her kurumdaki sorumlu kişileri yapmaları gerekeni yapmaları için bir araya getirmeye çabalamaktan başka bir yol bulamazdım. Bu muhtemelen yeterli değil ama bir örnek vermek istiyorum. Her şey hakkında yaratıcı bir şekilde düşünmek zorundayız çünkü kurumlar sorumluluklarından bunalmış durumdadır, çelişkili uygulamalarla ilgilenmek ya da bunlarla mücadele etmek edemiyorlar. Bunun neticesinde kadınlar bu başarısız sistemde, bu bürokraside mağdur oluyor. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin İtalya devletini mahkum ettiği çok iyi bir karar var. Bir sığınağa alınmasına izin verilmediği için bir kadın öldürülmüştü. Neden izin verilmemişti? Çünkü bürokratik bir kurala göre günlük ücret gibisinden belirli bir miktar ödeme yapması gerekiyordu. Aslında bu paranın onun için ödenmesi gerekiyordu. Bu yapılmamıştı. İşlerini iyi yapmamışlardı ve kadın öldürüldü. Devlet sadece para cezasına çarptırılmadı. Tabii ki devlet sorumlu olan kişinin peşine düşüyor. Dikkate alması gereken şeyleri ciddiye almayan bir savcıya da benzer bir ceza verildi ve devlet yine Avrupa Mahkemesi tarafından para cezasına çarptırıldı. Bir savcı görevini yapmadığı için bir kadın öldürüldü ve devlet bu savcıyı sorumlu tuttu. Bu türden davalar bizim onlara aylarca ve yıllarca görevlerini yapmalarını söylememizden çok daha etkili oluyor çünkü İtalya'nın dört bir yanında savcılar "Dikkatli olun çünkü bir meslektaşımız ceza aldı ve devlet hesap sordu" diye biliyorlar. Bu hizmetleri sağlayan kişiler geç kalmaları, iyi bir iş çıkarmamaları, kadının korunması için birlikte çalışmamaları durumunda CEDAW da dahil olmak üzere birtakım uluslararası araçların onları sorumlu tutacağını ve "Maalesef bu davaların çoğu iyi neticelenmedi ve bu yüzden sizi sorumlu tutuyoruz" diyeceğini biliyor. Dolayısıyla bu hizmetleri, insanları ve işlevleri sorumlu tutma ve hesap vermelerini sağlama konusunda daha profesyonel olmalıyız.

Jessica Spraos: Vereceğim yanıt biraz idealist bir Amerikan yorumu ve ben ne kadar uğraşsam da bir Amerikalı olma halimden çıkamıyorum. Ancak koordinasyon sorusunun iki düzeyde önemli olduğunu düşünüyorum. Birinci düzey, Selime, senin makro düzeyde ifade ettiğin şekliyle, kurumlar arasında ve hükümet yapıları arasındaki koordinasyon. Ancak Marcella'nın en başta belirttiği noktaya geri dönersek, ihtiyaç duydukları her türlü bakım veya desteğin merkezine kadınları aldığımızda ve bu yolculuğu onların yönlendirmesini sağladığımızda ve kadınların çalışanlarla birlikte iş birliği içinde çalışmasını sağladığımızda, o zaman makro düzeyde görmeyi umduğunuz disiplinlerarasılığı ve koordinasyonu mikro düzeyde modellemiş oluyoruz. Bunu daha mikro seviyede yapabilirsek, o zaman zincirin yukarısında daha kolay kopyalanabileceğine dair temel bir inanç da mevcut. Ulusal ağların yanı sıra uluslararası ağlar ve kâr amacı gütmeyen Avrupa ağlarına katılmak da kritik önem taşıyor.

Catriona Grant: Biz Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi mevzuatını İskoçya'da sıklıkla kullanıyoruz. Opuz Türkiye'ye karşı davası bu işi yapmamızın nedeni. İskoçya'da, İngiltere ve Galler'in bazı bölgelerinde MARAC adı verilen ve kurumları bir araya getirerek yüksek riskli vakaları tartıştıkları çok kurumlu risk değerlendirme konferansları yapılıyor. Risk değerlendirmesi iş birliği içinde yapılır ama bence iş birliği içinde yapılmayan şey kadın ve çocuk bakımı. Riskleri tartışıyorlar ama aslında neler oluyor, kadınların ve çocukların hangi desteğe ve bakıma ihtiyacı var, bunlar iş birliği içinde tartışılmıyor. Failin hesap verebilirliği ve sorumlu tutulup tutulmayacağı da iş birliği içinde tartışılmıyor. İyi iş birlikleri olduğunu söyleyebilirim ama söz konusu olan destek ve bakım olduğunda... Jessica'nın dediğine dönecek olursam, onun önerdiklerini yapacak kişiyi bulabilmek...

Selime Büyükgöze: Son soru: bu yılın başından bu yana ülkemizde elektronik kelepçe uygulamasını kullanıyoruz. Yüksek can güvenliği tehlikesi bulunan ve olağan izleme ile giderilemeyecek şiddet içeren vakalar ŞÖNİM'lerde kurulan komisyonlarda değerlendirilerek uygun görülürse ve mahkemece onaylanırsa bu kapsama alınıyor. Acaba diğer ülkelerde benzer uygulamalar var mı? Varsa nasıl uygulanıyor? Açıklamak gerekirse elektronik kelepçe Türkiyede farklı bağlamlarda kullanılan bir izleme metodu. Şiddet uygulayana takılarak izlenmesi de bunlardan biri. Bizim Mor Çatı olarak eleştirel olduğumuz uygulamalardan biri. Size örnekleri paylaşmanız için sözü veriyorum.

Catriona Grant: Birleşik Krallık'ta faillere bilezik takılıyor. Ancak bu tartışmalı bir konu çünkü bu uygulama mağdurlarla yaşamalarına imkan tanıyor. Failler, mağdur ya da mağdurların bulunduğu bir evde yaşamamalılar, bari nedenlerden dolayı başka bir yerde yaşamaları gerekir. On iki yıl önce yüksek risk altında olan kadınlara GPS bilezikleri verilmesi konusunda bir tartışmaya dahil olmuşum. Bu bilezikleri kullanarak gerektiğinde düğmeye basabilecekler ve böylece herhangi bir zamanda nerede oldukları biline-

bilecekti. Ancak sanırım bu konuda çok fazla veri ihlali yaşandı ve bu da işleri oldukça zorlaştırdı. Ancak konu faillerin bileklik takması ve böylece evden çıkıp çıkmadıklarını bilmemiz ise, bunun gerçekten tartışmalı olduğunu düşünüyorum ve bunun kadınlara nasıl yardımcı olacağını gerçekten anlayamıyorum. Ama bahsettiğiniz şey bu mu bilmiyorum. Tabii bu Birleşik Krallık'ta çok kötü bir uygulama olarak görülecektir, ancak yine de yürürlüğe konulacaktır çünkü böyle şeyler her zaman gerçekleşiyor. Ama çok yaygın bir uygulama olmayacağını söyleyebilirim.

Jessica Spraos: Fransa'da da kısa bir süre önce, sanırım İspanyol modelinden sonra benimsenen, elektronik bilezik uygulamasına geçildi. Bu tartışmalı bir model, mükemmel bir araç değil ancak belirli durumlarda yararlı olmadığını iddia edebileceğimiz bir uygulama da değil. Tabii ki yine de elimizin altındaki tek kaynak da değil.

Marcella Pirrone: Bu uygulamanın İtalya'da da Fransa'da olduğu gibi kısa bir süre önce başladığını ekleyebilirim. Ama aslında teknik ve diğer nedenlerle uygulanmıyor. Bildiğim kadarıyla kadın sığınma evindeki feminist kadınların hiçbiri bu önlemi talep etmiyor. Çünkü bu tipik bir cevap, bu güvenlik, emniyet için harika bir yanıt gibi görünüyor. Sohbet kısmındaki sorulardan birine cevap veriyordum. Soruda verilen cezanın etkili ya da yeterli olup olmadığı soruluyor. Tüm ceza sistemlerinde kanunda yazılı olanın kesinlikle yeterli olduğunu görebiliyoruz, kulağa hoş geliyor ve elektronik bileklik de öyle. Ama aslında, birçok kez söylediğim gibi, bu uygulama bütünlüklü yaklaştığımızda işe yaramıyor. Yani daha çok siyasi, demagojik bir önlem diyebilirim. Birileri bir şeyler yaptığını göstermek istediğinde duyurulacak ama bunun gerçekten nasıl uygulandığını, kaç kez ve kime uygulandığını araştırdığımız zaman hiç de tatmin edici olmadığını göreceğiz. Ayrıca, Catriona'nın söylediğini tekrar edebilirim. Teknik olarak uygulaması çok zor ve tehlikeli çünkü kadınlara sahte bir güvenlik sağlıyor, oysa kadınlar hiçbir durumda güvende değiller. Çünkü elinizde ne var? Sürekli olarak orada bulunan birileri olacağını varsayıyor. Ve bir fail sizin bölgenizdeyken hemen gelip onu durduracaklar mı? Bu mantıklı değil, en azından 66 milyon nüfuslu İtalya'da. Burası böyle bir şey yapabileceğiniz küçük bir köy değil. Biz hiçbir zaman bu aracın kullanılmasını talep etmedik ve etmeyeceğiz. Güvenliğimizi çalışmayan mekanik bir alete teslim etmektense tüm kültürü ve dediğim gibi tüm profesyonellerin tutum ve yetkinliklerini değiştirmeyi tercih ediyoruz.

Selime Büyükgöze: Çok teşekkürler. Son olarak eklemek istedikleriniz için sözü sizlere veriyorum.

Catriona Grant: Marcella, bana itaatkâr olmamam gerektiğini hatırlattığın için sana teşekkür etmek istiyorum. Aslında hiçbir zaman itaatkâr olmadım. Ama bir sorunum var ve bununla başa çıkmak için itaatkâr olmaya çalışı-

yordum. Artık itaatkâr olmayı denemeyi bırakacağım, bu yüzden teşekkür ederim. Bence tüm kadınlara itaatkâr olmamalarını söyleyin. Marcella'nın aktivist ve profesyonel olma konusunda haklı olduğunu düşünüyorum. Her ne kadar aktivistler aşırı profesyonelleşiyor mu ve bu bize engel mi oluyor gibi büyük bir soru ile karşı karşıya olsak da bu iki şey bir arada yürüyor. Ayrıca daha önce sorduğum soruyu tekrar sormak istiyorum, aile içi istismar nedeniyle çocukları ellerinden alınan anneler konusunda ne yapacağız? Bu çok büyük bir sorun, neredeyse pandemi boyutuna ulaştı ve bence bu konuda kafa kafaya verip daha fazlasını yapmamız gerekiyor. Beni İstanbul'a davet ettiğiniz için çok teşekkür ederim, çok güzel vakit geçirdim ve panelin bir parçası olduğunuz için sizlere ve diğer herkese de teşekkür ederim.

Marcella Pirrone: Teşekkürlerimi eklemek istiyorum. Mor Çatı'dan arkadaşlarımla bir konferans düzenleyeceklerini öğrendiğimde çok ilginç olacağını biliyordum. Beklentilerimin hepsi karşılandı ve Catriona, Jessica ve Ghada ile tanıştığımıza da çok memnunum. Çok ilginç sunumlardı ve hepimizin aynı hedefe odaklandığını hissediyorum. Bu çok zenginleştirici konuşmalarınız için çok teşekkür ederim. Eve bir şeyler götürüyor olmak çok güzel bir his. Bu güzel fırsat ve diyalog için çok teşekkür ederim.

Jessica Spraos: Ben de benzer hisler içindeyim. Ev sahipliği yaptığınız ve tüm o muhteşem sorular için çok teşekkür ederim. Bu türden etkinliklerde katılımcılar her zaman sizin gibi olmayabiliyor. Ben de pek çok şey öğrendim ve bu gerçekten çok harika bir fırsat ve harika bir ulusaşırı diyalog oldu.

Marcella Pirrone: Son olarak, İstanbul Sözleşmesi için mücadele eden Türkiyeli kadınları unutmayacağız. Her zaman yaptığımız gibi sizi takip etmeye devam edeceğiz. Verdiğiniz mücadeleyi ve cesaretinizi çok beğeniyor ve seviyoruz. Teşekkürler.

Ghada Hatem: Bu buluşma için çok teşekkür ederim. Ben de Lübnan doğumlu olduğum için ve bu kültürü yakından tanıdığım için Türkiyeli kadınlara kendimi çok yakın hissediyorum. Mücadeleyi bırakmayın.

Selime Büyükgöze: Herkese çok teşekkürler. Harika sunumların yanı sıra çok canlı bir tartışma oldu.

ATÖLYE 1:
FARKLI
İHTİYAÇLAR,
FARKLI
UYGULAMALAR

Zeynep Ekin Aklar: “Farklı İhtiyaçlar, Farklı Uygulamalar” isimli bu atölyede farklı ihtiyaçlara ve farklı uygulamalara odaklanırken çeşitli kurumsal pratikler üzerine konuşacağız. İlk konuşmacımız Ceyda Keskin. Ceyda Keskin bff— Kadınlar İçin Uzman Danışmanlık ve Acil Çağrı Yerleri Federal Birliği — ile çalışıyor. 170 adet uzmanlaşmış hizmet sağlayan danışmanlık ve kriz merkezinden bahsediyoruz. Ceyda 2015 yılında Almanya’daki Philipps Üniversitesi’nin Pedagoji ve Toplumsal Cinsiyet bölümlerinden mezun oldu. Özellikle engelli kadınlara yönelik şiddet, iş yerinde cinsel istismar ve İstanbul Sözleşmesi’nin Avrupa’daki uygulamaları üzerine çalışıyor. Sözü Ceyda Keskin’e bırakıyorum.

Ceyda Keskin: Nazik davetiniz için teşekkür ederim. Bu konferansa Almanya’dan katılıyorum. Bugün sizlere Almanya’da kadınlara yönelik şiddet ve ayrımcılık ile kadınların destek hizmetlerine erişimlerine dair bilgi vermeye çalışacağım. Size derneğimiz bff’yi tanıtarak başlamak istiyorum. bff, Kadınlar İçin Uzman Danışmanlık ve Acil Çağrı Yerleri Federal Birliği’nin kısaltmasıdır. İki yüz kadın danışma ve acil çağrı destek hattı merkezinden oluşan ve feminist bir altyapıya sahip bir oluşum. bff, şiddete maruz kalan kadın ve kız çocuklarına destek olmak için çalışıyor ve bünyesinde danışmanlık hizmetleri sunuyor. Ayrıca bff, alanda çalışan ve kampanyalar yürüten diğer sivil toplum kuruluşlarıyla da bilgi ve deneyim paylaşımında bulunuyor ve kampanyalar düzeliyor. Bu konudaki bakış açılarımıza ve faaliyetlerimize raporlarımızda yer veriliyor. Ayrıca Almanya’daki karar mercilerine ve politika yapıcılara önerilerimizi de sunuyoruz. Temel amacımız Almanya’daki kadınların ve kız çocuklarının şiddetten uzak ve bağımsız bir yaşam sürmelerini sağlamak. Tabii ki kadınlardan bahsederken engelli kadınları da göz önünde bulundurmalıyız. Son on iki yıldır bu amaca yönelik bir proje yürütüyoruz. Bu projenin adı Suse Projesi. Suse Projesi birkaç alana odaklanıyor. Temel amacımız engelli kadınları ve kız çocuklarını güçlendirmek. Bunu sağlamak için de bu alanda çeşitli eğitim faaliyetleri yürütüyoruz. Çeşitli kurumlarla iş birliği yapmaya çalışıyoruz ve fikir ve görüş aktarımı ve alışverişinde bulunuyoruz. Ayrıca, kadınların ve kız çocuklarının danışmanlık hizmetlerine ve koruma hizmetlerine erişimini sağlamak için bu merkezlerin daha kapsayıcı olmasını ve herhangi bir engel veya sınır yaratmamasını sağlamaya çalışıyoruz. Suse Projesi kadınlara ve kız çocuklarına rehberlik hizmetleri de sunuyor. Bu yıl 2021’de Almanya’nın Potsdam kentinde engellilere yönelik bir sığınakta birileri öldürüldü, bir kişi de yaralandı. Bunun üzerine polis, sığınakta bakıcı olan bir kişiyi tutukladı ve gözaltına aldı. Bu olay basına çok yansımada. Birçok kişi bunu protesto etti. İnsanlar, bakımevlerinde ve bu tür kapalı kurumlarda bu türden şiddet ve saldırı içeren davranışlara karşı aktif önlemler alınmasını talep etti. Engelli bireyler toplum içinde bu tür davranışlara ne yazık ki çok sık maruz kalıyor. Bu türden şiddet vakaları hiç de nadir değil. Özellikle okul, hastane gibi kapalı alanlarda ya da engellilerin yaşadığı veya çalıştığı atölyelerde her iki engelli kadından biri şiddete maruz kalabiliyor. Yine ayrıca, özellikle

işitme engelli kadınlar ve engellilere yönelik kapalı kurumlarda yaşayan ve çalışan kadınlar, şiddete en sık maruz kalanlardır. Mesela araştırmada bir detay daha gözüme çarptı, birçok engelli kadın, şiddetin normal olduğunu düşünüyor. “Hayatımda zaten bu hep böyle olmuştur” diye düşünüyorlar. Bu araştırma sonuçları bize şu soruları sorduruyor: Engelli kadınlarının şiddete maruz kalmaları neden daha fazla? Bunun sebepleri nelerdir? İlk önce şunu söylemek gerekiyor ki toplumumuzda engelli kadınlara yönelik birçok önyargı var. Mesela engelli insanların ve özellikle engelli kadınların ihtiyaçları genelde ciddiye alınmıyor ve bağımsızlıklarını kazanmalarının önünde kısıtlamalar bulunuyor. Toplum engelli insanların cinsellik yaşamadıklarını düşünür ya da bununla ilgili fazla fikirleri yoktur ve çok önyargılı yaklaşırlar. Bu yüzden engelli insanlara, özellikle kadınlara, cinsellikle ya da kendini şiddete karşı korumakla ilgili eğitim ve bilgilendirme yapılmaz. Engelli kadınlar genellikle günlük yaşamlarında farklı ayrımcılıklar yaşarlar. Örneğin devlet kurumlarından yardım istediklerinde çok kötü deneyimler yaşarlar. Genelde ötekileştirilirler ve bu yüzden günlük yaşamla başa çıkıp yardımları organize etmek için çok fazla güce ihtiyaçları var. Bunun dışında çoğunlukla engelli kadınlar çevrelerindeki diğer insanlara bağımlıdırlar. Bu bağımlılık durumu genelde şiddete yol açar. Aile, genellikle mesela zihinsel engelli insanların yasal haklarını ellerinde tutar ve bu da bazen sorun yaratır. Mesela şiddet, kanuni müşavirlik yapan kişi tarafından uygulanıyorsa, engelli kadının şiddet hakkında konuşması ve kanuni müşavir değişikliği talebinde bulunması daha da zor olabiliyor.

Kanuni müşavirliğin Almanya’daki karşılığı şöyle: Bazı insanlar zihinsel engelleri olduğu için kendi haklarını savunmada yetersiz kalırlar ve bu durumda devlet tarafından haklarını kendi adına savunabilmesi için yanına bir kanuni müşavir tayin edilir. Daha önce belirttiğim gibi kadınların arasında en çok şiddete uğrayanlar engelli kadınlar, fakat şiddete uğradıklarında yasal haklarını en az arayanlar yine engelliler oluyor. Yasal haklarını aramalarında büyük engeller var, mesela ceza mahkemeleri onların haklarını aramalarındaki büyük engellerden birisi. Engelli kadınlar orada birçok ihtiyaçlarına karşılık bulamıyorlar.

Herkes için olduğu gibi engelli kadınlar için de, özellikle de zihinsel engelliye, yasaların dilini anlamak oldukça zor oluyor. Onların anlayabileceği bir şekilde kolay dile çevirme durumundan da maalesef söz edemiyoruz. Şiddete maruz kalan engelli kadınların ifadelerine, genelde yargı sistemi içerisinde pek değer verilmiyor, çünkü o sistem içerisinde de engellilere karşı bir önyargı oluşmuş durumda. Yani aldıkları ifadelere genelde şüpheyle yaklaşıyorlar.

Biz Suse projesinde daha çok kapalı kurumlarda, rehabilitasyon merkezleri ve bakım evlerinde yaşayan engelli kadınların durumunu inceledik. Şiddet riskinin en çok ev ve işyeri gibi kapalı kurumlarda daha yüksek olduğunu

fark ettik. Bu zaten yapılan araştırmada da belirtilmiştir.

Bu konuda Almanya`da ulusal çapta, şiddetin bu alanlarda engellenmesine dair gözle görülür bir çalışma olmadığına kanaat getirdik. Bu yasa yeterli olmadığı gibi, kurumların da kendi içlerinde aslında bu konuya dair pek fikirleri olmadığını da söylemem gerekiyor. Mesela koruma amaçlı ciddi bir konseptleri ya da manifestoları bulunmuyor, belki çok azında varsa bile onlarda da pek ciddi uygulanmıyor. Bu durumda bu tür kapalı kurumların dışarıdan bir kontrol mekanizmasına ihtiyaç olduğunu söylemek gerekirse de, bu konuda yeterli çalışmaların olmadığını belirtmem gerekiyor. Bu arada kadınların şiddet gördüklerinde sığınacakları kurumlar bile, örneğin kadın sığınma evleri veya kadın dayanışma merkezleri, engelli kadınlara yeterince uygun koşullara sahip değil. Bu da, onların verdiği desteğin yerine ulaşmasında büyük engeller ortaya çıkarıyor.

Engelli kadınların yaşadıkları ayrımcılıkları ve engelleri sizlere tanıttıktan sonra, engelli kadınlara yönelik şiddete karşı kapsamlı ve etkili koruma sağlamak için hangi stratejiler gerektiğini açıklamak istiyorum. Biliyorsunuz ki bu konuda İstanbul Sözleşmesi ve Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi, bizlere ve bu sözleşmeyi imzalayan devletlere yol gösteriyor. Bu iki sözleşme şunları uygulamamızı istiyor: Engelli kadınları şiddetten ve istismardan korumak için devletler etkili ve önleyici tedbirler almak zorunda. Engelli kadınlar, yasal yollara ve diğer kurumlara engelsiz ve ayrımcı olmayan erişim hakkına sahiptirler. Biz, Suse projesinde bu iki hedeften yola çıkarak kadın danışmanlık merkezlerinde ve kadın acil yardım hatlarında ne tür değişiklikler yapabileceğimizi düşündük. Kadın danışmanlık merkezlerinin nasıl daha kapsayıcı ve engelli kadınlara açık olabileceğini düşündük ve uygulama metotları tasarladık.

Bu hedefe ulaşmak için ağlar oluşturmanın ne kadar önemli olduğunu anladık. 5 tane bölgede model kadın danışmanlık merkezleri uyguladık. Öncelikle kendimize şu soruyu sorduk: engelli kadınlara ulaşmak için hangi kurum veya kişilerle bağlantı kurmamız gerekiyor? Bu kadın danışmanlık merkezleri; farklı engelli destek ve yardım dernekleri, bakım evlerindeki çalışanlar, polis, engelli kadın aktivistler, yargıçlar, avukatlar ve doktorlarla sürekli diyalog halinde oldular ve bir ağ oluşturdular. Bu ağa bağlı olan çalışanlar ve kurumlar, şiddete ve ayrımcılığa karşı kapsayıcı bir çözümler üretmek istediler. Bu duruma bölgesel yaklaşmak çok önemli ve biz bu soruları kendimize sorarak konuya nasıl daha çok yaklaşabileceğimizi düşündük.

Mesela bulunduğumuz çalışma alanında halihazırda neler var? Herhangi bir bağlantı ağı ya da çalışma grubu zaten oluşturulmuş mudur? Hangi ağlar üzerinde inşa edebiliriz bu kapsayıcı hizmeti? Bu konuda ne gibi eksiklikler var ve bunu nasıl giderebiliriz? Kapsayıcı fikirler üretirken engelli kadınları da bu alanda uzman olarak algılamak gerekiyor ve onlara şu soruları

sormak gerekiyor: kadın danışmanlık merkezlerinden ne tür bir yardım bekliyorsunuz? Neye ihtiyacınız var? Hangi konuları işlememiz gerekiyor?

Engelli insanlarla ve onların yaşam koşullarıyla ilgili fikir sahibi olabilmek ve onların özel durumunu daha iyi anlamak için engelli kadınlarla diyalog halinde olmak ve onları çalışma gruplarına katmak gerekir. Ancak bu şekilde sağlam bir ağ ve engelsiz bir yardım ve koruma sistemi kurabiliriz diye düşündük.

Bu konuda önemli kilit kişiler kadın destek sistemi çalışanları, engellilere destek ve yardım derneği çalışanlarıdır. Öz savunma kursları yapan kişiler, polis, yargı, avukatlar ve doktorlar. Bu kilit kişilerle sürekli bir diyalog halinde olup bu konuyu işlemek zorundayız. Engelli kadınların ne tür sıkıntılar ve ne tür ayrımcılıklar yaşadıklarını göz önünde bulundurmamız zorundayız.

bff'e üye olan kadın danışmanlık merkezlerinin engelli kadınlar için farklı uygulamaları var. Genelde engelli kişiler, engeli ne olursa olsun homojen bir grupmuşçasına resmediliyor ve farklılıkları göz önüne alınmıyor. Farklı engel türüne sahip olan kadınların sorunları ve ihtiyaçları çeşitli olabilir. Bunun yanı sıra cinsiyet kimliği ve cinsel yönelimi farklı olan engelli kişilerin sorunları ve ihtiyaçları, uğradıkları şiddet ve hak ihlalleri farklı olabilir. Engelli kadınların çoklu ayrımcılığa maruz kaldıkları unutulmamalı. Bu önemli noktaları bizim kadın danışmanlık merkezlerimiz görünür kılmaya çalışıyorlar ve ona göre atölye, grup çalışmaları ve kampanyalar yürütüyorlar. Çoğunlukla bff'nin kadın danışmanlık merkezleri, engelli kadınlar için farklı şiddet biçimlerini anlatan eğitim programları yaratıyor. Bu eğitim programları öz savunma kursları da olabilir. Eğer bir engelli kadın şiddet gördüğünde danışmanlık merkezine tek başına gidemiyorsa, danışmanlık merkezlerindeki çalışanlar mobil bir hizmette bulunabilirler ve kadınların yaşadıkları alana ya da bakım evlerine uğrayıp orada danışmanlık yapabilirler. Onun dışında kadın kafeleri düzenlenebilir ya da kolay erişilebilir bilgilendirici materyaller üretilebilir. Bu bir kitapçık ya da işaret dilinde bilgilendiren bir video olabilir. Şiddete karşı koruma alanı yaratmak için kapalı kurumlarda ve bakım evlerinde kalıcı kişiler ile kadın danışmanlık merkezlerinin irtibat halinde olması gerekiyor. Kadın danışmanlık merkezleri cinsellik üzerine ve kişinin kendi bağımsızlığı üzerine eğitim çalışmaları yürütmeli.

Bunlar dışında tabii ki ceza mahkemelerinin de kapsayıcı ve erişilebilir olması gerekiyor. Mahkemelerdeki ve polis merkezlerindeki uzman personelin şiddetten etkilenen engelli kadınların özel yaşam koşullarını ve ihtiyaçlarını daha iyi anlamaları ve bu konu üzerinde bilgilendirilmeleri gerekiyor. Onun dışında mahkemelerde engelli kadınlar için psikososyal destek gerekli ve dil destekli refakat yardımı yapılmalı.

Kapalı kurumları, bakım evlerini kontrolsüz bırakmamak gerekiyor. Şiddete

karşı korumanın iyi bir şekilde işleyebilmesi için bu kurumların dışarıdan kontrol edilmesi ve şiddete karşı korunma konseptleri olması gerekiyor. Bu konseptlerin bir kalite göstergesi gibi aktif bir şekilde uygulanması gerekiyor. Ayrıca kurumların dışında bulunan danışmanlık merkezlerine ulaşımın kolaylaştırılması gerekiyor ve bu danışmanlık merkezleri ya da şikayet merkezlerinin kurumdan bağımsız olması gerekiyor. Almanya'da aslında kurumlarda engelli kadınların kadın temsilcileri var ve bu kadınlar, kadın danışmanlık merkezleri tarafından eğitilen feminist kişiler. Bunlar şiddete karşı korumada önemli bir rol taşıyorlar ama bu kadın temsilcileri içinde buldukları kurumlar tarafından genelde ciddiye alınmıyorlar. Kadın danışmanlık merkezlerinin engelli kadın temsilcilerini güçlendirmesi gerekiyor. Ancak bu şekilde şiddet gören engelli kadınları kapsayıcı bir şekilde koruyabiliriz. Kuşkusuz kadın yardım sistemi, yani kadın sığınmaevleri ve kadın danışmanlık merkezleri, ihtiyaç temelli ve engelsiz olmalıdır. Diğer yerlerin de engelli kadınları kapsayacak bir şekilde tasarlanması gerekiyor.

Engellilere olan önyargılarımızın kırılması için daha güçlü bir çalışma yürütülmesi gerekir. Engelli kadınların sınırlarına ve hür iradesine saygı göstermemiz; mahremiyet ve özel yaşamlarını korumamız gerekiyor. Özellikle engelli kadınlara katılım için fırsatlar yaratmamız gerekiyor. Bu konuları tartışırken aslında engelli kadınların da fikir ve söz hakkı sahibi olması gerekiyor. Engelli kadınlara önyargı ile yaklaşmak yerine, onları güçlendirecek, kendi hakları ile ilgili taleplerini dile getirecek ve onların örgütlenmesine zemin hazırlayacak alan oluşturmak gerekir. Ancak bu şekilde kendi haklarında söz sahibi olabilirler.

Zeynep Ekin Aklar: Ceyda çok teşekkürler. Şimdi sırada Jenny Westerstrand var. ROKS İsveç'teki Ulusal Kadın Sığınakları Örgütü. Jenny de ROKS'un başkanı.

Jenny Westerstrand: Beni davet ettiğiniz için çok teşekkür ederim. Ben İsveç Kadın Sığınma Evleri ve Genç Kadın Sığınma Evleri Örgütü'nün başkanıyım. Biz tek bağımsız sığınak örgütüyük. Bizden daha büyük, daha çok üyesi olan bir örgüt yok. Biz en büyük bağımsız sığınak örgütüyük. Bugün doksana yakın sığınağımız var. Bunların bir kısmı sadece kadın sığınağı, bir kısmı ise sadece genç kadın sığınağı. ROKS, şiddet uygulayan erkeklerle yaşayan ve madde kullanıcısı ya da işsiz olmayan, toplumda ötekileştirilen kadınlara yönelik destek eksikliğini ele almak için örgütlendi. Diğer pek çok toplumda olduğu gibi İsveç'te de şiddet sosyal bir sapkınlık çerçeveleniyor ve dolayısıyla da toplumun çeperlerinde gerçekleşen bir davranış olarak algılanıyor. Ancak 1980'li yıllarda kadın örgütlenmesi geliştikçe, kadınların ve bir nevi "normal" kadınların da şiddet etrafında örgütlenmesinin bir ihtiyaç olduğunu gördük. Yıllar içinde genç kadınlara yönelik özel tedbirlere de ihtiyaç olduğunu tespit ettik. Genç kadınların da şiddete maruz kaldığı zaman içinde anlaşıldı. Ya da zaten uzun zamandır genç kadınların

şiddete maruz kaldığı bilinen bir şeydi fakat rakamlara zaman içinde yansdı. Toplu tecavüzlerden internette paylaşılan ve kadınları aşağılayan videolara, rıza gösterilmeyen bedensel dokunuşlardan, laf atmaya ya da sosyal medya üzerinden nefret dolu mesajlara kadar uzanan bir cinsel şiddet yelpazesi söz konusu. İsveç'te genç kadınlara yönelik cinsel şiddet yelpazesi çok geniş. Aynı zamanda toplumsal cinsiyet eşitliğinin neredeyse bir din gibi görüldüğü bir kültüre sahibiz. İsveç'ten cinsiyet eşitliğine dayalı bir toplum ya da neredeyse cinsiyet eşitliğine dayalı bir toplum olarak bahsetmemizi isteyen pek çok kişi var. Bu nedenle, genç kadınlar şiddete maruz kalıyor dediğimizde bazen bu olay yaratıyor. Bu konu hakkında konuşmak bazı açılardan sorun olmuyor ya da bazı alanlarda bu konu hakkında konuşmak dert edilmiyor ancak bu şiddeti toplumun genel resmiyle birleştirip harmanladığınızda kargaşa yaratabiliyor ve dirençle karşılaşabiliyoruz. İsveç'te genç kadınların maruz kaldığı şiddetin niteliği ne? Bu şiddet biçiminin diğer bağlamlardan çok da farklı olduğunu düşünmüyorum, bazı farklılıklar vardır elbet ama farklı bağlamlarda da olsa şiddet birbirine çok benziyor. Bir kere İsveç'te genç kadınlar ve genç erkekler sıklıkla birlikte sosyalleşiyorlar. Bu elbette iyi ve olması gereken bir şey, sosyalleşmeleri olumlu karşılanmalı. Ancak aynı zamanda genç kadınların bu sosyal alanlarda çok fazla şiddete maruz kaldığı da inkar edilemez bir gerçek: okullarda, kamusal alanlarda, partilerde, sosyal etkinliklerde, vb. Genç kadınların hayatlarında sürekli maruz kaldıkları çok farklı şiddet biçimleri var. Ayrıca, genç erkekler ve genç kadınlar elbette ki partner oluyorlar. Aslında partner şiddetinin daha yaşlı ve daha eski moda erkekler tarafından uygulanan bir şey olduğunu düşünebilirsiniz ama ne yazık ki öyle değil. Gençlerin kurdukları ilişkilerde de, özellikle genç heteroseksüel erkeklerin ilişkilerinde partnerlerine çok fazla şiddet uyguladığına tanık oluyoruz ve şiddet uygulayanlar genç kadınlar değil, onların erkek arkadaşları. Bu şiddet biçimleri arasında, kontrol, zorlama ve cinsel şiddeti sayabiliriz. İsveç'te seks satın alan genç erkeklerin sayısı da giderek artıyor ve İsveçli erkekler arasında pornografi tüketimi oranları da çok yüksek. Erkeklerin %80'i oldukça sık bir şekilde pornografik malzemeleri tüketiyor. Ayrıca istatistiklere baktığımızda, genç erkeklerin ilişkilerinin nasıl olması gerektiği konusunda yaşlı erkeklere kıyasla daha muhafazakar olduğunu görüyoruz. Dolayısıyla İsveç'te bazı rahatsız edici eğilimlerin söz konusu olduğunu söyleyebiliriz. Şiddet içeren pornografiyi taklit eden cinsel davranış eğilimlerinde artış gözlemliyoruz. Bunlar arasında birçok genç kadının ana akım olarak görmeye başladığı ve dolayısıyla oldukça düzenli olarak maruz kaldığı tokatlama, ağzını tıkama ve boğma gibi pratikler var. Pek çok genç kadın bu konular ve bu pratikler hakkında genç kadın sığınaklarımızla irtibata geçiyor. Bu pratiklerin doğru olup olmadığına karar vermekte ve sonuçlarını analiz etmekte zorlanıyor. Bir süreliğine iyi olduklarını düşünebiliyorlar ama sonra kendilerini çok kötü hissetmeye başlıyorlar ve bunun ağır sonuçları oluyor. Bazen de bu pratiklerin bir parçası olmak istemedikleri için sıkıcı olduklarını ve bunun da zor bir durum olduğunu hissediyorlar.

Dediğim gibi biz İsveç'te bazı ortamlarda bu pratikler hakkında konuşabiliyoruz. Ancak ensest söz konusu olduğunda, babanın kızına ya da erkek kardeşin kız kardeşine uyguladığı cinsel şiddetin cinsel şiddet olduğunu söylediğimizde durum değişiyor. Bu tür bir şiddet hakkında yirmi yıldır konuşmuyoruz. En son konuştuğumuzda ulusal bir krize evrildi ve feministler ile psikolojinin farklı dallarında ihtisas yapmış psikologlar arasında bir savaşa neden oldu. Toplumun bu meselenin üstünü örtmekle yetindiğini düşünüyorum. Siyasi gündemimizde olan bir konu değil ama genç kadın sığınaklarımıza başvuranlarda çok gördüğümüz bir şey. Bu İsveç'te bir sorun. Biz bunu gündeme getirmek için çabalıyoruz çünkü ensest hakkında çok konuşulmayan bir şey. Genç kadın sığınakları 1997 yılında kurulmaya başlandı. İlk Stockholm'de kuruldu. Bu sığınaklar genç kadınlardan oluşuyor ve bu kadınlar genç kadınların haklarını ve diğer kız kardeşlerinin haklarını güçlendirmek ve farklı şekillerde şiddete maruz kalanlara destek vermek için bir araya geldi. Yaş konusunda katı bir sınırimız yok, bizimle iletişime geçtiklerinde on iki yaşından otuz yaşına kadar olan genç kadınlara destek sunuyoruz. Yani bu çok farklılık gösteriyor. Ancak destek verenler on sekiz yaşın üzerinde oluyor ve merkezler ve sığınaklar tarafından eğitiliyorlar. Destek çoğunlukla chat üzerinden ve eğer genç kadın isterse bireysel temasta sağlanıyor. Genç kadınlarla onların hayatları hakkında uzman olan kişiler olarak iletişim kurmuyoruz. Amacımız onları desteklemek ve güçlendirmek. Son sunumda da denildiği gibi biz onların kendi yetilerine inanıyoruz. İnisiyatifi kadınların elinden almamak çok önemli çünkü bu zaten failin yaptığı bir şey. Failler kadınların inisiyatifini ellerinden alıyorlar. Bu yüzden biz de inisiyatifi onlara geri kazandırmaya ve kadınların kendi yollarını bulmalarını sağlamaya çalışıyoruz. Şiddet normalleştiriyor ve bu nedenle gündelik hayatınızda bu şiddetin adını koyabilmek ve şiddeti ifade edebilmek oldukça zor. Kendinizi suçlamamak da oldukça zor çünkü bu failin sürekli yaptığı bir şey. Size vurmasının sizin suçunuz olduğunu söyler ve size isimler takar, vb. Biz de sığınaklarda genç kadınlara partnerinin ona ne yaptığını ifade edebilmesine imkân tanıyacak yeni kelimeler sunuyoruz ve ona yaşadıklarını başka bir şekilde yorumlaması için bir yöntem sağlıyoruz. Ayrıca, hepimiz şiddet hakkında cinsiyetlendirilmiş bir şekilde konuşuyoruz. İsveç'te, Avrupa'daki diğer pek çok ülkede olduğu gibi, artık kişisel şiddetten, partner şiddetinden vb. bahsetmek alışılmış bir şey haline geldi. Şiddet hakkında kesinlikle toplumsal cinsiyetten bağımsız bir olguymuş gibi konuşmamamız gerektiğini düşünüyorum. Şiddetin kadınların ve kız çocuklarının hayatlarında nasıl bir rol oynadığını görmek için şiddeti cinsiyetlendirmeniz gerekiyor. Şiddetten toplumsal cinsiyetten bağımsız bir şey olarak bahsetmek o kadar anaakımlaştı ki bunu analiz etmemiz gerekiyor. Şiddet bizim toplumumuzun bir parçası ve toplumsal cinsiyet ilişkilerinin bir parçası. Konuşurken cinsiyete dayalı şiddet ifadesini kesinlikle her zaman kullanıyoruz, ancak İsveç'teki diğer birçok büyük aktörün konuşmaya başladıklarında toplumsal cinsiyete dayalı şiddetten bahsettiklerini ve iki dakika içinde gençlerin şiddetinden bahsetmeye baş-

ladıklarını görüyoruz. Bu bence oldukça rahatsız edici çünkü genç kadınlar ne İsveç'te ne de başka yerlerde şiddet uygulamıyor, en azından yaygın bir şekilde uygulamıyorlar. Dediğim gibi chat üzerinden destek veriyoruz, genç kadın sığınak tarafında desteğimizi sunduğumuz ana iletişim yolu bu. Elbette bunun da kendine has zorlukları var çünkü aslında kiminle sohbet ettiğini her zaman bilemiyorsunuz. Covid-19 salgından da biliyoruz ki chat üzerinden yardıma ihtiyacı olduğunu söyleyerek yazışmaya başlayan ve bir süre sonra "Ne giyiyorsun?", "Neye benziyorsun?", "Yatakta ne istiyorsun?" gibi sorular soran erkeklerin sayısında bir artış var. Neyse ki bu normal durum değil. Ancak yazışırken ne yaptığınızı bilmeniz gerekiyor çünkü ilişki kurabileceğiniz bir yüz ya da ses tonu yok. Yazışırken ne ile karşılaşacağınızı bilemezsiniz, çok ciddi bir durum ile de karşılaşabilirsiniz. Mesela kişi size "Şu anda kendime zarar vermek üzereyim" diyebilir. Kişiyle yüz yüze konuşmadığınız durumlarda harekete geçmek için stratejilere ve yetkinliğe ihtiyacınız var. Yazışmanın iki dakika sürüp sürmeyeceğini, sessizliğin iki dakika sürüp sürmeyeceğini bile bilemezsiniz çünkü bazen yazışmalar kesilir ve sonra devam eder. Bazen yazıştığınız kadınlar düşünmek için zaman isteyebilir ya da ağlayabilirler. Yani durum üzerinde çok fazla kontrolünüz olmuyor. O zaman kendi hayal kırıklıklarınız ve korkularınızla baş etmek zorunda kalıyorsunuz. Daha sonra ne olacağını veya ne olduğunu bilmiyorsunuz. Çünkü muhtemelen konuştuğunuz kadın ya da genç kızla bir daha bir chat odasında karşılaşmayacaksınız ya da belki karşılaşsınız. Bağlantı kurmak ve teması daha ileri götürmek de burada yapmaya çalıştığımız bir şey. Ayrıca sohbeti etik bir şekilde sonlandırmamız gerekiyor çünkü fazlasının da yararlı olduğunu düşünmüyoruz. Yani birisi kendini kötü hissediyorsa oturup sizinle saatlerce konuşabilir ama bu bizim verebileceğimiz türden bir destek değil. Dolayısıyla yazışmaları herkes için mantıklı bir zaman dilimiyle sınırlamamız gerekiyor. Tüm bunlara rağmen chat iletişim kurmak için son derece önemli bir ilk adımdır. Özellikle de toplum nezdinde karşılığı olmayan konular söz konusu olduğunda... Yani sadece konuşmanız ve çok fazla bir şey bilmediğiniz konular hakkında bir şeyler söylemenizde bir sakınca yok. "Bu çok normal bir şey. Bunun hakkında düşünmek ister misiniz? Ya da utanmanıza gerek yok" diyebilirsiniz. Karşınızda biri varsa denemeye cesaret edemeyeceğiniz şeyleri deneyebilirsiniz. Ayrıca, eğer genç kadın toplum baskısının ve kontrolünün yoğun olduğu bir yerde yaşıyorsa, yani herkesin birbirini tanıdığı küçük bir yerde yaşıyor ise, o zaman başvurabileceği bir yer olması onun için çok önemli bir hale geliyor. Ayrıca bizimle oldukça fazla sayıda kişi temasa geçiyor olsa da sığınaklar bu kişilerin çoğuyla bireysel ya da kişisel temas kurmaya çalışıyor. Normalde bu teması kurmamız zor olabiliyor, ancak birçok durumda da kuruyoruz. Sanırım diğer pek çok ulusal yardım hattı gibi biz de ulusal olmaya çalışmıyoruz çünkü gerçekten iyi bir destek sunmak istiyorsanız, size ulaşan kişinin nerede yaşadığını bilmeniz çok iyi olacağını düşünüyoruz. Böylece ona ne yapması, nereye başvurması gerektiği konularında önerilerde bulunabilirsiniz. Çünkü sonuçta biz sadece bir ilk adımız. Arkadaşlık kurma,

destek bulma ve siyasi angajman gibi konularda ikinci bir adımız. Ancak bizimle iletişime geçenlerin çoğu kendilerini çok kötü hissediyor ve gerçekten zor deneyimler yaşıyorlar. Daha fazla desteğe ihtiyaçları oluyor. Onlara yardım edebilmeliyiz. Bunun için de bize ulaşan kişinin yaşadığı topluluk hakkında bir şeyler bilmemiz gerekiyor. Diğer ülkelerde de böyle olduğunu söylemiyorum çünkü bazen ulusal bir yardım hattı her şeydir ancak İsveç'te ulusal yardım hatlarının genç kadınların söylediklerinden yaptıkları alıntıları farklı gazetelerde yayımladığına tanık oluyoruz. "Bakın! Biz ne dinliyoruz?" gibisinden. Bu gerçekten korkunç bir şey. Ancak kadınlar, genç kadınlar, kendi topluluklarında alabilecekleri en iyi yardımı alamıyorlar. Yine de çok olumsuz konuşmayacağım. Elbette ulusal yardım hatları da çok önemli. Ancak burada genç kadın sığınaklarımız için büyük bir sorun var. İsveç'te on sekiz yaşına kadar hâlâ çocuk sayıldığınız için biraz olsun yardım alabiliyorsunuz. Ancak on sekiz yaşından sonra desteğe ihtiyacınız varsa, mesela on dört ile on sekiz yaşınız arasında fuhuş yaptığınız, gerçekten desteğe ve danışmanlığa ihtiyacınız vardır ve bu desteği almak gerçekten son derece zor. Ayrıca işlerinde gayet iyi olan kliniklerin ya da aktörlerin kaldırıldığını ve kadınların ihtiyaçlarına uygun olmayan farklı şekillerde yeniden kurulduğunu görüyoruz. Kadınlara "Sadece sekiz kez danışmanlık alabilirsiniz. Daha sonra sağlık hizmetlerine geçebilmeniz için teşhis almanız gerekiyor" diyebiliyorlar. Yani kadınların destek almak için bir şekilde hasta olarak damgalanması gerekiyor. Bunun yanı sıra eğer seks satın alan bir erkekseniz, seks satın almayı bırakmak için bir yıl boyunca danışmanlık alabilirsiniz. Bence bu akıl almaz bir şey. Sanırım geçen yıl İsveç'te cinsel hizmetlerin satın alınmasını yasaklayan fuhuş yasası yirmi yılını doldurdu. Şimdi önümüzdeki yirmi yıl için ne yapılacağı konuşulacak. Fuhuş yapan genç kadınlarla ilgili tek bir kelime yok ama programda seks satın alan erkeklerle ilgili bir nokta var. İsveç'te şiddete toplumsal cinsiyet eşitliği temelinde yaklaşıyoruz ve erkeklerin de mağdur olduğunu ve seks satın almanın kurbanı olduklarını kabul etmemiz gerekiyor, bunu nasıl yorumlamamız gerektiğini bilmiyorum. Ancak genç kadın sığınaklarının pek çoğu genç kadınların onların yanında durmayan bir toplum söz konusu iken bizimle iletişime geçmelerini ve paylaşım yapmalarını savunmanın etik bir sorun olduğunu düşünüyor. Bu gerçekten burada aktarmak istediğim bir şey. Genç kadın sığınaklarımız şiddete odaklanıyor. Genç kadınlarla çalışan bazı diğer aktörler "Bedeninizle ilgili sorunlarınız var mı?", "Kimliğinizle ilgili sorunlarınız var mı?" gibi başka açılardan sorularla yola çıkıyorlar. Biz daha farklı bir yaklaşımı benimsedik. Genç kadınların başka sorunlar üzerinden ilerlemek zorunda kalmalarını istemiyoruz. Onlara amacımızın onları dinlemek olduğunu, şiddet konusunda uzman olduğumuzu, birçok hikaye dinlemiş olduğumuzu ve bu hikayelerin bazılarını bizim de paylaştığımızı göstermek istiyoruz. Biz de bu şiddet toplumunda yaşıyoruz ve bu yüzden bize gelebilirsiniz demek istiyoruz. Böyle doğrudan bir yaklaşımımız var. Son olarak şunu söylemek isterim, biz bize destek için gelen kadınlara her zaman inanıyoruz ve onların seçimlerini ve

stratejilerini asla sorgulamıyoruz. Hayatlarını bir düzene sokabilmeleri konusunda işleri kolaylaştırabildiğimiz sürece her zaman onlarla yan yana yürüyoruz ama bu onların hayatı ve bu durumun çok farkındayız. Diğer zor bir şey de ne zaman polisi aramanız gerektiğine karar vermek. Elbette bunu bir yöntem olarak benimsemiyoruz ama öyle durumlar oluyor ki, örneğin söz konusu olan bir çocuksa, etik açıdan polisi arayıp aramama konusu sorunlu olabiliyor. Biz yetkilendirilmiş kişiler değiliz; bağımsız aktörler olarak çalışıyoruz, dolayısıyla polisi aramak gibi yasal bir zorunluluğumuz yok. Ama tabii ki şiddete maruz kalmış kişiyle bu konu hakkında konuşuyoruz ve bu konuda ne düşündüğünü öğrenmeye çalışıyoruz. Elbette yaptığımız çalışmalar sadece destek sunmaktan ibaret değil. İsveç'te şiddetin gölgesinde genç bir kadın olmanın nasıl bir şey olduğunu bilen kişiler olarak topluma sesimizi duyurmak gibi siyasi bir amacımız da var. Bu da genç kadın sığınaklarının üstlendiği önemli bir rol. Genç kadın sığınaklarının Sugar-dating, TikTok ve diğer dijital platformlar üzerinden genç kadınların ve kız çocuklarının çeşitli cinsel pratiklere nasıl yönlendirildiğini inceledikleri pek çok önemli projeleri var. Muazzam bir bilgi birikimimiz var. İsveç'teki sığınma evi hareketinin bir parçası olan bu hareketten gelen bir bilgi hazinesi gibi. Her ne kadar kamu sığınakları olmasa da, aynı zamanda kaba, istatistiksel toplantılar da var ve bu gerçekten geliştirmeye çalıştığımız bir şey. Şimdi size çok gurur duyduğumuz bir şeyi göstermek istiyorum. İsveç'te akıllı telefonlar için iki uygulama geliştirdik, biri kadın sığınakları diğeri genç kadın sığınakları için. Bu, telefonunuzdaki herhangi bir uygulamaya benziyor, sıradan bir adı var, bir tür "iyi hisset" uygulaması gibi görünüyor. "Bugün kendin için ne yapabilirsin? Yürüyüşe çık!" gibi şeyler yazıyor. Ancak bir şey yapıyorsunuz ve arkada gizli bir şekilde bu uygulama beliriyor. Bu uygulama sadece İsveççe. Kadın sığınakları uygulaması sanırım farklı dillerde. Ama bu Valkommen. Bir şeyleri belgeleyebilir, bizimle konuşabilirsiniz. Orada açık olan chat üzerinden bizlere hemen ulaşabiliyorsunuz. Belgeleme kısmında gün sekmesinin üzerine tıklıyorsunuz ve oraya fotoğraf kaydedebiliyorsunuz, orayı bir çeşit günlük gibi kullanabiliyorsunuz. Bu belgeyi seçtiğiniz gizli bir e-postaya gönderebiliyorsunuz. Tabii ki bu kontrol altında tutulan genç kadınlar için değil. Seks işçiliği yapan ya da ara sıra şiddet uygulayan bir erkek arkadaşı olan ya da sadece kötü muamele gördüğünü hisseden genç kadınlar için. Buraya bir şeyler yazabiliyorsunuz, yani bu, bir şeyleri belgelemenin bir yolu. Şöyle şeyler içeriyor: tarih, yer ve "Bize neler olduğunu anlatın," diyor. "Kendi bakış açınızdan yazmayı düşünün," diyor. "Ne yaşadınız?" Ne kadar çok ayrıntı yazabilirseniz o kadar iyi ama ne yazabiliyorsanız onu yazıyorsunuz. Sonra web sitesinden çıkabilirsiniz. Ben bu fotoğrafı çektiğimde genç kadın sığınaklarının hepsi kapalıydı ama eğer açıksa orada görebilirsiniz ve o sığınağa gidebilirsiniz. Yaklaşık otuz, yirmi beş-otuz sığınağımız var ve hepsinin çalışma saatleri farklı. Dolayısıyla, İsveç'te genç kadınların durumunun zor olduğunu ve pandeminin bu durumu daha da kötüleştirdiğini düşünüyoruz. İsveç'in mevcut yasaları, mevcut klinikleri ve aktörleri des-

teklemediğini düşünürüz. Sürekli olarak reformlara ve yeni girişimlere duyulan bir özlem var. Sürekli reformlarla uğraşmak ya da yeni girişimlerle uğraşmak yerine biraz durup aslında neyle uğraştığımıza bir göz atmaları gerekmiyor mu? Bu noktada genç kadınların hayatları neye benziyor? İsveç'te genel bir tablo var. Feminist bir ülke olduğumuzu düşünüyorum. Şiddete karşı politikalarımız feminist bir hedefe yönelik, toplumsal cinsiyet eşitliği ve genç kadınlar önemli, vb. Ama gerçekte fuhuş artıyor, gelir uçurumu büyüyor, genç kadınlar kendilerini giderek daha kötü hissediyor, ruhsal durumları hızla kötüleşmiyor ama iyiye de gitmiyor. Dolayısıyla bu anlamda endişeliyiz. Hükümet genç kadın sığınaklarının ve kadın sığınaklarının düzenli olarak finanse edilmesi gerektiğini söyledi. Bu iyi bir şey ama ne kadar fon alacağımızı bilmiyoruz. 2022 yılında İsveç'te seçim yapılacak ve yeni bir hükümet kurulduğunda, eğer böyle bir vaat varsa, bunun çok fazla bir değeri olmayacaktır. Dolayısıyla ne yapacağımızı ya da gelecekte ne kadar fon alabileceğimizi bilmiyoruz.

Zeynep Ekin Aklar: Teşekkürler Jenny. Şimdi sözü Şenay Dur'a bırakacağım. Şenay Dur İmece'den katılıyor aramıza, İngiltere Londra'da İmece. Şenay üniversite yıllarından bu yana genç kadın çalışmaları yürütüyor ve bununla beraber Londra'da Türk Dili Öğrendiler Birliği'nin de kurucularında biri. On yılı aşkın süredir de aktif olarak Londra'nın kadına ve genç kızlara yönelik şiddetle mücadele kurumlarında hem yönetici hem de önderlik pozisyonlarında çalışıyor. Şu an ise Türk, Kürt ve Kıbrıslı Türk başta olmak üzere siyah ve etnik kadınlarla çalışan İmece Kadın Merkezi direktörlüğünü yapıyor. İmece alanında uzman bir kurum olmakla beraber kırk yıla erişkin tarihinde de binlerce kadın ve kız çocuğuna destek olmuş ve her alanda onların sesini dile getiren kurumlardan bir tanesi. Şimdi Şenay İmece'nin siyah ve etnik kökenli kadınlar üzerindeki çalışmalarından bahsedecek.

Şenay Dur: Teşekkür ederim başta beni buraya davet ettiğiniz için. İmece çok uzun zamandır Mor Çatı'yı bilen kardeş örgütlerden birisi. Türkiye'den gelen, Türkiyeli kadınlarla daha çok çalıştığımız için, biz de Türkiye'deki sorunlarla mücadele etmeye devam ediyoruz. Bugün Birleşik Krallık'ta, özellikle de İngiltere'de siyah ve azınlık kadınların deneyimleri, onlara sağlanan destekler ve karşılaştıkları zorluklar hakkında konuşmak istiyorum. İmece olarak Londra merkezli çalışıyoruz çünkü kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddetin en çok yaşandığı ve genel ulusal politikaların şekillendirildiği yer burası. Yani büyük patronların dediği gibi "parlamento burada, birçok şey burada oluyor". Ceyda ve Jenny çok ilginç şeylerden bahsettiler çünkü bize dünya genelinde çok büyük farklılıklar olduğunu gösterdiler. Ancak bizim yaşadığımız ülkelerde, ister İngiltere, İsveç, Almanya olsun ister diğer Batı veya Avrupa ülkeleri, sadece yaşanan deneyimler değil aynı zamanda zorluklar ve uygulamalar birbirlerine çok benziyor. Birbirleriyle karşılaştırılabilecek yerleşik çalışma biçimlerimiz var ve bu durum 1980'lerden beri böyle. Ceyda'nın engelli kadınlara yaklaşımını din-

lemek de oldukça güzeldi, deneyimlerin engellilik boyutundan bahsetti. Sonra Jenny bize ihtiyaçların kesiştiği genç kadınlarla ilgili güzel bir bağlam sundu. Bu da benim bahsetmek istediğim şeylerden biri çünkü engelli kadınlar ve genç kadınlar her zaman göz ardı ediliyorlar. Onların ihtiyaçları çoğunlukla görülmez kılınıyor. Bu kadınların ihtiyaçları görünmez kılınıyor ve siyah ve azınlık kadınların ihtiyaçları için gündelik bazda mücadele etmemiz gerekiyor. Ceyda ve Jenny'nin bahsettiği tüm dinamikleri çok iyi anlıyoruz. Onlar da çalıştıkları alanlarda sorunların ve çözümlerin kesiştiğini tespit ediyorlar. Maalesef kadınlar için hiçbir zaman tek bir sorun söz konusu değil ve biz bunu çok iyi biliyoruz. Söz konusu toplumsal cinsiyet kimliğimiz ve karşılaştığımız engellerle nasıl yüzleştığımız olduğunda birden fazla cepheden darbe alıyoruz ve birden fazla cephede mücadele etmemiz gerekiyor. İmece'yi tanıtırken de biraz bahsetmiştim. İmece 1982'den beri faaliyet gösteriyor. Türk, Kürt ve Kıbrıslı Türk kökenli bir grup Asyalı kadın tarafından kuruldu. İngiltere'de yaşayan kadınlar için bu boşluğu tespit ettiler çünkü o dönemde, 1980'lerin sonunda, büyük bir göç dalgası yaşandı. Böylece bir araya gelerek bu güzel örgütü oluşturdular ve hala bunu ileriye taşımaya çalışıyorlar. Yıllar geçtikçe, özellikle son on ya da on beş yılda, grubumuzun dışına da odaklandık, daha fazla siyah azınlık kadınına ulaştık. Bazı kaynaklarımız kesildi. Bizim gibi örgütlenmelerin hizmet etmek üzere yola çıktıkları çekirdek gruba odaklanmasını giderek zorlaştırıyorlar. Böyle bir temsile sahip olmayan siyah ve azınlık kadınların ihtiyaçlarının farkına vardık ve onları temsil etme konusunda beyaz kuruluşlardan daha iyi bir konumda olduğumuzu düşünüyoruz. Siyah azınlık kadınların sorunlarının nasıl sulandırıldığının veya görülmez kılındığının bağlamına dair daha fazla söz söyleyeceğim ve tıpkı engelli bir kadın veya genç bir kadın gibi tanınmayanların büyük resme nasıl damga vurduğunu anlatacağım. "Tamam, maruz kaldığın şiddete odaklanacağız ama bunu yaparken sahip olabileceğin diğer tüm ek ihtiyaçları göz ardı edeceğiz" dediklerini duyabilirsiniz. Covid ile birlikte on sekiz ay ila iki yıl içinde gördüğümüz şey oldukça korkunç ve dehşet verici bir tablo. Eminim Mor Çatı'dan ya da Jenny'nin organizasyonundan kız kardeşler talepte ve şiddette yaşanan büyük artışın farkındalar. Bu sadece bir hacim meselesi değil, değişen şiddetin ciddiyeti çünkü kadınlar ve hayatta kalanları failleriyle birlikte hapisane gibi evlerde yaşamak zorunda kalıyorlar ve bu da işleri daha da zorlaştırıyor. Dahası siber-şiddetin, internet üzerinden gerçekleştirilen siber-istismarın Londra'da ve İngiltere'nin genelinde çığırından çıktığını açıklamamız gerekiyor. Bu tür konular üzerinde çok fazla durmayacağım çünkü bunlar son iki sunumda zaten ayrıntılı bir şekilde ele alındı. Ancak özellikle karar mercileri veya politika yapıcılarla her konuştuğumuzda yaptığımız gibi vurgulamak istediğim bir şey var. Covid hakkında konuşurken kadınlara ve kız çocuklarına yönelik aile içi şiddet sanki pandemiyle başlamış gibi davranıyorlar ama öyle değil. Kadınlar yüzyıllardır şiddet salgınıyla karşı karşıya. Bu, kadınlar olarak yaşadığımız pandemi içinde bir pandemi ve bunu kabul etmeleri gerekiyor. Resmin üzerine yazmak istedi-

ğim şey bu ve siyah azınlık kadınların ihtiyaçlarından da bahsetmek istiyorum. Siyah azınlık kadınların yaşadıkları sorunların ve ihtiyaçlarının, önceki ikisi gibi, kesişimsel bir mesele olduğunu anlamamız gerekiyor. Kesişimsel ihtiyaçları var. Kesişimselliğin siyah feministler tarafından kavramsallaştırıldığını biliyoruz. Ve siyah feminizm 1960'ların sonu ve 1970'lerde ortaya çıkan ana akım beyaz feminizmden çok daha önceden beri vardı. Siyah feminizmin geçmişi köleliğe kadar uzanır ve bu kelime siyah feminist kadınlar tarafından icat edilmiştir. Irk siyah kadınları daha fazla ezmenin bir yolu olarak kullanıldığı için, saldırıya uğrayan sadece cinsiyet kimlikleri değil, cinsiyetleri, ırkları ve diğer kimlikleriydi. Bu nedente, bugün hâlâ, siyah kadınların ve bizim gibi azınlıklaştırılmış kadınların yaşadıkları ülkelerde sadece bir kadın olarak cinsiyete yönelik saldırılarla değil, aynı zamanda ırk ve sınıf üzerinden ek saldırılarla, kesişimsel saldırılarla da karşı karşıya kaldığını biliyoruz. Dolayısıyla, siyah ve azınlık kadınların sorunlarından bahsederken bunu tarihte özellikle siyah kadınlar tarafından analiz edilen ve perspektiflere yerleştirilen kesişimsel sorunlardan ayırmayız. Ayrıca, siyah ve azınlık topluluklarımızda hâlâ engelli kadınların yaşadıkları zorluklar için çoklu destek hizmetlerine de ihtiyacımız var. Başka bir konu da heteroseksüelliği tek kabul edilen cinsellik biçimi olarak gören ana akım yaklaşım kaynakları sorunlar var. Yaş temelli ayrımcılık da kesişimsel bir dizi sorun doğuruyor. Yaş temelli ayrımcılık dediğimiz zaman aklımıza ilk olarak yaşlı kadınlar geliyor ancak genç kadınlarla yürütülen önleyici çalışmalara duyulan ihtiyacı da göz ardı edemeyiz. Genç kadınlar, özellikle de bekar kadınlar ve bekar anneler pek çok açıdan görünmez kılınıyorlar. Aynı zamanda eğer siyah azınlık bir gruptansanız, tüm bunlar her gün karşılaştığınız sorunlardır. Bu ihtiyaçlara dair süreçler ve yasal hizmetler açısından gönüllüler olarak... Sanırım Jenny bu konudan bahsetmişti. Bir yetkilendirilmiş kişiler değiliz. Yasal bir gücümüz yok. Eğer olsaydı o zaman durum çok ama çok farklı olurdu. Sizlere ceza adalet sisteminden ve bu alanlarda işlerin nasıl yürüdüğünden bahsedeceklerdir. Bence böyle durumlarda kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddetin toplumsal cinsiyete dayalı bir şiddet olduğunu onlara hatırlatmamız elzem. İçinde yaşadığımız sistem erkekler tarafından erkekler için tasarlanmış bir sistem. Cezaevlerine baktığımız zaman bile... Cezaevlerine dair birtakım çalışmalar yaptım. Oradaki kadınların çoğunun, neredeyse üçte ikisinin, aile içi istismara maruz kaldığını tespit ettik. Cezaevlerine girmelerinin nedeni bir şekilde aile içinde gördükleri şiddetle ilişkili. Fuhuş ya da uyuşturucu nedeniyle cezaevinde olsalar bile, erkek şiddeti, çete şiddeti ya da fuhuşa devam etmeleri için uyuşturucuya bağımlı kılınmaları hep erkeklerin kontrol sahibi olabilmeleri ile ilgili. Bu bir güç ve kontrol meselesi ve bunun erkekler tarafından erkekler için tasarlanmış bir sistem olduğunu biliyoruz. Bu her gün mücadele ettiğimiz çok büyük bir şey. Dünyanın neresinde olursanız olun fark etmez. Bu tüm kadınlar için evrensel bir şey. Evet, uygulamalar ülkeden ülkeye değişiyor. İngiltere'deki bazı uygulamalardan bahsedecek olursak, örneğin parlamentodan çıkan bir ulusal kadın ve kız

çocuklarına yönelik şiddet stratejisi var. Bunu imzaladılar. Artık bir aile içi istismar komiseri var, bir nevi aile içi istismar yasa tasarısını denetliyor. Yani aile içi istismar artık bir yasa tasarısı haline geldi, bir kanun haline geldi. Hükümetten harekete geçmesini beklediğimiz, merkezi hükümet ve yerel yönetimlerin daha yakın çalışmasını sağlayacak yasal sorumluluklar getirmesini beklediğimiz bazı hususlar var. Ve her yerel yönetim, açıkçası tüm seçim bölgeleri, kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddet çalışmalarına kaynak ayırdı ve bu, temelde faillerin hesap verebilirliğini sağlamak için fail çalışmalarını da içeriyor. Bir sonrakine geçeceğim çünkü engellerle örtüşüyor. Bu engellere sistemik engeller diyoruz. Çünkü siyah azınlık kadınların ihtiyaçları anlaşılıyor ve zaman zaman görülüyor, görünmez kılınıyor. Özellikle son iki yılda, Amerika Birleşik Devletleri'nde George Floyd'un bir polis memuru tarafından öldürülmesinin ardından yaşananlar ve hatta Londra'daki Sarah Everard vakası... Bir polis memuru tarafından vahşice kaçırıldı, işkence edilerek öldürüldü. Kısa bir süre önce, polis memuru hakkında dava açıldı ve suçlandı ve bu konu üzerine büyük bir tartışma dönüyor; büyükşehir polis şefi, bir kadın... Özellikle de bu gerçek beni daha da incitiyor. Bir kadın ulusal televizyona çıkıyor ve tüm kadınların, hepimizin kendimizi güvende hissetmediğimizi ve bize yaklaşan polis memuruna güvenmediğimizi söylüyor. Bizi koruması için para ödediğimiz bir polis memuru ve onun yanında kendimizi güvende hissetmiyoruz. O ise bize böyle bir durumda bir otobüse binmemizi, bir otobüsü durdurmamızı, bir otobüse el sallamamızı, bir otobüsten yardım istememizi söylüyor. Bu çok karmaşık bir durum. Tahsis edilen fonlar ve personel var. Yerelde de şiddete maruz kalan kadın ve kız çocuklarına, hayatta kalanlara, desteğe ve sığınmaya ihtiyaç duyan kadın ve kız çocuklarına vs. destek veren kuruluşlara da fon tahsis ediyorlar. Siyah azınlık toplulukları için en büyük zorluklarımızdan biri ırkçılığın kurumsal olduğunu bilmemiz, bunun tepeden geldiğini bilmemiz. Dolayısıyla maalesef sektörümüz için de aksini iddia etmemiz mümkün değil. Irkçılık hâlâ devam ediyor ve ne yazık ki genel beyaz ana akım kadın örgütleri azınlık kadınların kesişimsel ihtiyaçlarını anlayamayabiliyor ve anlamadıkları açıkça görülüyor. Biz bu yüzden varız, İmece bu yüzden var. Diğer tüm siyah azınlık kadın örgütleri bu yüzden var. Her kuruluş bir ihtiyaç üzerinden var olur. Biz varız çünkü bir ihtiyaç var. Hayatım boyunca siyah ve azınlık örgütlerine artık ihtiyaç duyulmadığını göreceğimi sanmıyorum. Bu bir ihtiyaca cevap. Yani bir ihtiyaçtan dolayı varız ama özellikle 2008 krizinden bu yana tüm hükümet kesintileri ve diğer şeyler... Giderek kadın sektöründen daha azı için daha fazlasını yapmasını istiyorlar ve fonların dağılımı eşitlikçi değil. Hayatta kalanların neredeyse yüzde kırk ila ellisinin siyah ve azınlık kadınlar olduğunu hesaba katmıyorlar. Dinamikleri anlayan uzmanların işlerini yapmaları için uzman kuruluşlara yeterli miktarda para vermiyorlar. Yani siyah azınlık mağdurlara hizmet eden siyah azınlık kadınlara. Bu amaç için sıklıkla lobi faaliyetleri yürütüyoruz ve çok proaktif davranarak, hem siyah ve azınlık hem de genel kadın örgütleri tarafından imzalanan ırkçılık karşıtı bir tüzüğü daha yeni tanıttık.

Çünkü biz siyah ve azınlık olmasalar da farklı bir uzmanlığa sahip olsalar da kardeş örgütlerden bu güvenceyi görmek istiyoruz. İrkçilikle birlikte mücadele etme ya da ırkçılıkla mücadele etme taahhüdünü bekliyoruz. Karar vericilerle, politikaları belirleyenlerle çok sayıda lobi faaliyeti yürütüyoruz ve onlara "İşleri doğru yapmak için zamanınız geldi. Sizin için bir fırsat var. Mesele kağıt üzerinde bir şeyler yapmak değil, uygulamada bir şeyler görmemiz gerekiyor," diyoruz. Dolayısıyla, siyah ve azınlık kadınların erişim ve destek konusunda karşılaştıkları engeller hakkında konuştuğumuzda, dil engeli gibi bir sürü sistemik engel var karşımıza çıkıyor. Dil bir engel değildir. Engel olan, yasal kuruluşların sağlayamadığı erişilebilirliktir. Bu sistemik bir engeldir. Bu bir engel olmamalı, her bir kadın parçası olduğu topluluğun dinamiklerini ve ihtiyaçlarını anlayan tercümanlara erişebilmelidir. Engel olarak koydukları her şey sonuçta kendilerine dönüyor. Bu konuda da, yani "sorumluluğu hayatta kalana yüklememe" konusunda da bir aydınlanma yaşıyor. Kadınların polise ihbarda bulunmadığına dair çok fazla şey söyleniyor. Geçen hafta bu konu hakkında yaptığım konuşmalardan birinde, ki orada yüksek rütbeli polis memurları da vardı, "Beyaz bir kadın beyaz bir polis memuru tarafından öldürülüyor, görevdeki beyaz bir polis memuru. Biz azınlık kadınların polise gidip güvenmemizi ve ihbarda bulunmamızı nasıl beklersiniz?" dedim. Kadınların kendi ülkelerindeki yetkililerle ve polистерle yaşadıkları çok kötü deneyimler var. Ancak yeni bir ülkeye gelip benzer deneyimlerle karşılaşmak ve yardım aramaya çalışmak onları polise ihbarda bulunmaktan caydırıyor. Çünkü etiketleniyorlar, ihtiyaçları anlaşılmıyor, toplum dinamikleri anlaşılmıyor. Bu kadınlara yönelik herhangi bir kültürel duyarlılık söz konusu bile değil. Onlara inanılmıyor, bir sürü sorunla karşılaşıyorlar. Yasal makamlar tarafından sürekli olarak yeniden mağdur ediliyor ve yeniden travmatize ediliyorlar. Bu yüzden ihbarda bulunmuyorlar, bu yüzden kovuşturmaya gitmiyorlar. Özellikle cinsel şiddete baktığınızda, ceza alan fail sayısı çok düşük. Bu kabul edilemez bir durum. Neredeyse hiçbir tecavüzcü yargılanmıyor. Delil yetersizliği, ifade değişikliği... Dava açmamak için her türlü bahaneyi kullanıyorlar ya da dava açsalar bile verilen cezalar o kadar kötü ki, caydırıcı olmuyor ya da kadınları öne çıkmaktan caydırıyor. Yani bu anlamda çok karmaşık bir sistem. Engellere gelirse, biz kadınların karşılaştığı engellerden bahsetmeyeceğim çünkü bence bu atölyedeki her kadın, toplumun önlerine koyduğu tüm engelleri, tüm damgalamaları, tüm tabular ve diğer her şeyi biliyor. Ben daha çok yardıma erişimin önündeki engellere odaklanmak istedim. Erişilebilirlik konusundaki sorumluluklar kadınların omuzlarına yükleniyor. Destek ve zorluklara gelecek olursak bazı şeyleri zaten ele aldık. Uzmanlar, ister engelli kadınlarla çalışıyor olsunlar, ister genç kadınlarla çalışıyor olsunlar, ister siyah ve azınlık kadınlarla çalışıyor olsunlar, kendi alanlarında uzman olmalılar. Bu sadece gönüllü sektörde değil, bence yasal sektör söz konusu olduğunda da önemli. Çalışmalarını uzmanlıkları üzerine inşa etmeleri ve öncelikle kendi içlerinde eşitliği sağlamaları gerekiyor. Çoklu kimliklere sahip kadınları görmemiz gerekiyor, bu ofislerde daha fazla siyah ve

azınlık kadın görmemiz gerekiyor, daha fazla engelli kadın görmemiz gerekiyor. Bu alanda çalışma yürüten kurumların ve örgütlerin ulaştıklarını iddia ettikleri toplulukları temsil etmeleri gerekir. Kesişimsel ihtiyaçlar konusunda somut bir anlayış benimsenmeli. Bu anlayış diyalog temelli olmalı, kaynakların dağıtımı kapsayıcı ve eşitlikçi olmalı. Yani mesele herkese aynı parayı vermek değildir. Hangi alanda neye ihtiyaç varsa onu vermekle ilgilidir. Burada amaç eşitliğin ya da hizmet sunumunun bir adım ötesine geçmek. “İşte buradasınız! Engelli Kadın Örgütü, Siyah ve Azınlık Kadın Örgütü ve Beyaz Kadın Örgütü, hepimize aynı şeyi veriyoruz” diyemezsiniz. Bu ihtiyaçlara göre bir cevap olmaz, dolayısıyla kesişimsel, kapsayıcı veya eşitlikçi de olmaz. O zaman sosyal adaletsizlik devam eder çünkü birileri için bu kaynaklar kullanılabilir ve yeterli olurken ve ihtiyaçlarına cevap verebilirken, bizim ihtiyaçlarımıza cevap vermiyor. Fonların tahsisi eşitlikçi olmak zorundadır, evet. Eşitlik teriminin bizim gibi ülkelerde çok eşitsizliği örtmek için kullanıldığını biliyoruz. Dolayısıyla, bu eşitsizliklerle mücadele etmek istiyorsak, kadınların ihtiyaç duydukları desteğe eşit ve kapsayıcı bir şekilde erişebilmeleri için engellerin kaldırıldığı, sistemik engellerin ortadan kaldırıldığı, eşitlikçi, kapsayıcı bir anlayışı ve en nihayetinde sosyal adaleti tesis etmemiz elzem. Bunun lafta kalmaması gerekiyor, bu yüzden gerçekten yeterince... İş yerlerine dair genel bir örnek vereceğim. Eğer bir iş yerinde on erkek varsa, o kutuyu işaretlemek için bir kadını da işe alacaklardır ya da on kadın varsa, bir siyah ya da azınlık kadını işe alacaklar ve o kutuyu işaretleyeceklerdir. Bir tane de engelli kadını işe alacaklar ve diğer kutucuğu da işaretleyecekler. Ancak durum bu kutuları işaretlemekten ve göstermelik bir yaklaşıma sahip olmaktan öteye gitmeyecektir. Uygulamalarında gerçekten kapsayıcı olmaları ve bu uygulamaların yerleşik olması ve gerçekten anlaşılması gerekiyor. Gerçek bir diyalog kurmaları ve dürüstçe hesap verebilir olmaları gerekiyor. Bizim beklediğimiz bu. Hesap verebilirlik önemli ve bu duruma dikkat çekeceğiz. Çünkü ön plana çıkan pek çok kadından, en belirgin kimlikleri olan kadın kimlikleri de dahil olmak üzere tüm kimliklerini kapıda bırakmaları istendiğini biliyoruz. Ben kendimi dahil edilmiş hissetmek istiyorum ve azınlıklaştırılmış bir kadın olarak hiçbir kimliğimi kapıda bırakmadan bir yere gidebilecek kadar güvende hissetmek istiyorum. Ancak beklenti kadın kimliğinizi, cinsiyet kimliğinizi dışarıda bırakmanız yönünde. Kadınlara burada kalmak istiyorsanız bizim gibi düşünmeniz gerekiyor, temelde bir erkek gibi düşünmeniz ve davranmanız gerekiyor diyorlar. Aksi takdirde bu burada başaramazsınız diyorlar. Bu durum siyah ve azınlık kadınlar söz konusu olduğunda her zaman için böyle. Siyah ve azınlık kadınların desteklenmesi ve bu konuya dair eylemler ulusal olarak düzenleniyor. İngiltere’de ulusal çalışma stratejisinin gözden geçirildiği, Londra stratejisinin gözden geçirildiği çok hassas bir noktadayız. Dolayısıyla, bu yasal otoritelerin kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddet stratejilerini gözden geçiriyor ve biz de birlikte siyah ve azınlık olan kadınların temsil edildiğinden emin olmaya çalışıyoruz. Yani, üyesi olduğumuz bir dizi ikinci kademe kuruluşumuz var. Ne yazık ki

bugün burada değiller ama bizimle birlikte çok çalışıyorlar ve sesimizi duyurmaya çalışıyorlar. Biz de siyah ve azınlık kadınlar olarak sesimizi yeniden duyurmak istiyoruz. Bizler görünmez değiliz ve görünmez kılınmayı reddediyoruz, "Ah, evet! Onlar yoksul siyah ve azınlık kadınlar, onlara yardım edelim!" gibi bir zihniyetten çıkmaları gerekiyor çünkü bizler ihtiyaçlarımız konusunda uzmanız, siyah ve azınlık kadınların seslerini duyurmak için onlarla birlikte çalışan profesyonelleriz çünkü bizler de siyah ve azınlıklaştırılmış kadınlarız. Onların deneyimlerine aşinayız çünkü bir kadın, siyah ve azınlık bir kişi olarak benzer deneyimleri paylaşıyoruz. Dolayısıyla burada söz konusu olan mesele bu göstermelik yaklaşımı aşmak ve bu konuda gerçek bir ulusal yaklaşıma sahip olmaktır. Ancak ne yazık ki bu yakın zamanda gerçekleşecekmiş gibi görünmüyor. Özellikle Sarah Everard'ın davasında da bunu gördük. Sarah'nın vahşice öldürüldüğü hafta iki siyahi kadın, iki kız kardeş kaçırıldı ve bir satanist tarafından vahşice öldürüldü. Bu şiddet haberlere yansımada. Sizin de haberiniz olmayabilirdi çünkü İngiltere'deki, Birleşik Krallık'taki insanlar bile bilmiyor. Bir vakanın medyada yer almasını sağlayan nedir? Bir vakanın haber haline gelmesi için kim olmanız gerekiyor? Çünkü bir vakada kraliyet ailesinin üyeleri bile gidip saygılarını sunuyorlar. Burada söylemek istediğim, Sarah için bunu neden yaptınız, değil. Her kadının hayatının bu şekilde tanınması ve dikkate alınması gerektiğini söylüyoruz, öldürülen her kadının... Her hafta neredeyse üç kadının öldürüldüğünü biliyoruz. Dolayısıyla hangi kadının yaşamının daha geçerli olduğunu seçemezsiniz. Bu konuda medyanın rolü çok büyük. Yani bu davayla birlikte medya kadın düşmanı olan bu kurumlara meydan okumamızı mümkün kıldı. Adalet Bakanı aslında bir erkeğin kadın düşmanlığı yapması kadar kadınların da erkeklere kadın düşmanlığı yapmasını doğru bulmadığını söyledi. Biz bu kişinin İngiltere'deki adalet sisteminin çerçevesini tasarlamasını bekliyoruz. Bir kadın... Bahsettiği kadın düşmanlığı değil erkek düşmanlığı denir. Bir kadın kadın düşmanı olamaz... Kadın düşmanlığı "kadınlara yönelik nefret" anlamına, geliyor. Dedikleri saçmalık. Bu terimleri hakim değiller ve onları gevşekçe kullanabiliyorlar. Bu yüzden ırkçılık olduğunda, cinsiyet ayrımcılığı ve eşitsizlik olduğunda bunu dile getirmelerini istiyoruz. Bunu dile getirmek için cesur olmanız gerekir. Bunun adını koyabilmeli ve "Evet, bu budur" diyebilmelisiniz. Sonrasında da yapması gerekeni yapmayan ya da yeterli şekilde yapmayan kişilerden hesap sorabilmelisiniz. Bu da o insanlara hesap vermeleri için yardım edilmesi gerektiği anlamına gelir. Hesap verebilirlik çok önemli.

Zeynep Ekin Aklar: Çok teşekkürler Şenay. Şimdi sorularla devam ediyoruz. Söz Jenny'de.

Jenny Westerstrand: Sunumunuz için çok teşekkürler Şenay. Size bir soru sormak istiyorum. Sunulan desteğin hassas olması ve kadınların ve siyah ve azınlık kadınların yaşam durumlarına dair bilgiler üzerine inşa edilmesi noktasını tamamen destekliyor ve anlıyorum. Politik düzeyde yorumunuz

ne olurdu onu merak ediyorum. Çünkü İsveç'te azınlıklaştırılmış kadınlara yönelik şiddet ile siyah bir erkekten ya da başka bir ülkeden, mesela Uzak Doğu'dan bir erkekten gelen şiddet arasındaki, ki bu ataerkil şiddet olarak yorumlanıyor, çok güçlü bir ayırım var. Beyaz bir erkekse, bir tür İsveçli erkekse, bu normal bir şey gibi algılanıyor ya da önemsenmiyor. Hükümet daha 2006 yılında bilginin önemli olduğu iddiasına dayanarak çok güçlü bir ayırım yapmaya başladı. Ancak azınlıklaştırılmış gruplar daha büyük trajediler yaşamaya başladılar. Peki sizce bu meseleyi nasıl çözebiliriz? Söyleyeceğiniz akıllıca bir şey var mı?

Şenay Dur: Burada da çok benzer bir durum söz konusu. Kadınları durdu-
ran şeylerden biri de bu çünkü maruz kaldıkları şiddeti şikayet ederlerse,
beyaz şiddetinin aksine... Sarah Everard'da kimse beyaz bir İngiliz adam
bir kadını öldürdü diye bilgilendirilmedi. Kısa bir süre önce Sabina adında
bir öğretmen, azınlık bir erkek, Arnavut bir erkek tarafından öldürüldü.
Olay boyunca duyduğunuz tek şey onun Arnavut olduğu oldu. Dolayısıyla,
Sabina'nın yaşadığı trajedi fark edilmedi. Adamın Arnavut olmasına odak-
lanıldı. Bu yüzden bunun çok kesişimsel olduğunu söylüyoruz. Geçmiş de-
neyimlerimden de biliyorum. Siyah bir kadınla çalışıyordum ve korkunç bir
deneyim yaşamıştı, çok korkunç bir deneyim ve ona dedik ki... O Karayıpli
siyah bir kadındı. Ona bunu polise bildirmemiz gerektiğini söyledik çünkü
çocukların da dahil olduğu bir güvenlik meselesi vardı ve bunu bildirmekle
yükümlüydük. Ona durumu açıklamaya çalışmıştık, bizimle aynı fikirde
olmasını istiyorduk çünkü nihayetinde bunu sosyal hizmetlere bildirmek
zorundaydık. Çok korkmuştu ve "Şikayette bulunduğumda beni şiddete
maruz kalmış bir kadın olarak görmeyecekler, beni Karayıpli bir erkek
tarafından şiddete uğramış Karayıpli siyah bir kadın olarak görecekler. Ve
Karayıpli siyah erkekleri damgalayacaklar. Benim bir oğlum var, oğlumun
babasına yönelik damgalamayı taşımasını istemiyorum" Beyaz olmayanlar
söz konusu olduğunda talihsiz olan bir şey de bu konuda çok hızlı davranılıyor
oluşu. Sonra, tüm gördüğümüz... Ben Facebook'ta bir gazeteden bir haber
paylaşıldığında gidip tüm yorumları okuyan insanlardan biriyim çünkü nasıl
bir toplumda yaşadığımızı, insanların nasıl düşündüklerini ve bu türden va-
kalara nasıl tepki verdiklerini anlamak istiyorum çünkü bu Londra'nın ya da
başka bir yerin ötesine geçiyor. Okuduklarım o kadar kadar dehşet vericiydi
ki, insanlar bunu ırkçılıklarını tekrar uygulayabilecekleri bir platform olarak
gördüler. Tek umursadıkları adamın Arnavut olmasıydı. Brexit yanlısı bazı
insanlar şöyle diyordu: "İşte bu yüzden bu insanların ülkeden çıkmasını
istiyorduk. İşte bu yüzden Brexit'i istedik. İşte bu yüzden göçmenlere dair
daha sıkı göç ve sığınma politikalarını talep etmeliyiz." Bunu korkunç bul-
dum. Genç bir kadın, genç bir öğretmen, öldürüldü ama kadın Asyalıydı ve
katil Arnavut'tu. Asyalı bir kadın olarak haber değeri kazanmasının sebebi
öldürülen kişinin genç bir kadın olması değildi. Olayın haber değeri kazan-
masının sebebi failin azınlık bir gruptan olmasıydı. Bu da onlara daha fazla
ırkçılık yapabilecekleri bir platform sağladı. Bu olağan bir durum. Merkezi

hükümette de durum böyle. Aile İçi Şiddet Yasa Tasarısına baktığımızda da bu durum tanınmıyor. Evet, Savcılık Yasa Tasarısını memnuniyetle karşılıyor. Aslında onlarca yıl önce çıkarılması gereken bir yasa ama yine de memnuniyetle karşılıyor. Eksik olan pek çok yanı var, diğer grupların çoğunu kapsamıyor. Ana akımdaki bir grup kadına odaklanmış durumda ve ana akımda bile siyah azınlık kadınların ihtiyaçlarını ya da engelli kadınların veya eşcinsel kadınların—

LGBTQI topluluklarının kabul edilmesini bir kenara bırakın—tüm ihtiyaçlarına cevap vermiyor. Sadece tek bir unsura odaklanıyor. Sadece aile içi istismar konusuna odaklanıyorlar ki bunun da yakın bir partner ya da birinci dereceden akrabamız olması gerekiyor. Toplumlarımızın en büyük sorunlarından biri namus temelli şiddet pratikleridir. Bu son derece önemli ve öncelikli bir sorun. Namus temelli bir şiddet sadece babamız ve erkek kardeşiniz gibi yakın akrabalarınızla sınırlı değil. Bunun da ötesinde, tüm topluma yayılmış bir pratik, bu pratik toplumsal bir sorundur. Bunu aile içi istismara dair ana akım ideolojinin parametrelerine hapsettiğinizde, görünmez hale gelir. Ve hiç de görünmez değil çünkü kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddetin bir biçimi ancak aile içi istismar kapsamında ele alınmamalıdır. Bu nedenle biz de dahil olmak üzere tüm kadın kuruluşlarının kullandığı yirmi dört soruluk ulusal risk değerlendirmemiz var. Ancak kadınların ek ihtiyaçlarına, kesişen ihtiyaçlarına yönelik ekstra sorularımız var. Çünkü bu risk değerlendirmede namusa dayalı şiddetle ilgili sadece bir soru var ve bu sorunun namusa dayalı şiddetin bir kadın üzerinde yaratabileceği etkiyi ölçmesi imkansız. Risk değerlendirmesinde sadece bir soru var ve özellikle bu konuda eğitim almadıysanız, bu konuda uzmanlaşmadıysanız, bağlamı bilmiyorsanız, bu çok yetersiz bir yaklaşım.

Zeynep Ekin Aklar: Çok teşekkürler. Söz Zeynep'te.

Zeynep: Gelişmiş, zengin, engelli, siyah, azınlık, genç olmak ya da tersi olmak bizi şiddetten alıkoymuyormuş. Bu dünyanın her yerinde aşağı yukarı böyle. Ortak mücadele etmenin yolları neler olabilir? Şimdi burada birlikteyiz, Almanya'dan, İsveç'ten, İngiltere'den ve Türkiyeli kadınlar olarak ama görünen o ki sorun ortak, mücadeleyi de ortaklaştırmanın yollarını bulmamız lazım. Ne dersiniz bu konuda?

Şenay Dur: Zeynep'e katılıyorum bu gerçekten bir yere ait değil. Biliyoruz ki farklı ülkelerde belki biraz daha farklı uygulamalar olabilir. Bizim yaşadığımız gibi ülkelerde belki biraz daha demokrasi çerçevesi içerisinde bir kısıntı olsa da, biraz daha ileri olabiliriz uygulamalar veya yasalar noktasında. Fakat benim sunumumda da söylediğim gibi bu gerçekten evrensel bir sorun. Gerçekten de tüm dünyadaki tüm kadınları ve tüm erkekleri birbiriyle birleştiren tek sorun. Yani sınıftan, dilinden, dininden, ırkıdan bağımsız bütün kadınların. Şiddet sınıf tanımaz mesela ve biz biliyoruz ki

varlıklı kadınlar da çok ciddi şiddetlere maruz kalabilir ve onların da yardım istemekle alakalı sıkıntıları olabiliyor. Fakat bizim demek istediğimiz, bizim yaşadığımız gibi ülkelerde bizi de göz ardı etmemeleri gerekiyor, o ekstrasdan şeyler için. Zeynep'in sorusuna geldiğimiz yerde de ben kesinlikle katılıyorum. Örneğin bu konferansın gerçekten bunun için çok önemli olduğunu düşünüyorum. Dün de birçok dünyanın farklı yerlerinden konuşmacılarınız da olduğu şeylerle de bir sürü deneyim paylaşıldı. Bugün de üç farklı ülkeden, Türkiye'yle beraber dört farklı ülkeyiz burada. Benim her zaman konuşuyoruz tamam ama buradan çıkan somut, bizim götüreceğimiz eve veya ofisimize götüreceğimiz, bizim açımızdan pratik şey nedir yaklaşımım var. Gerçekten pratik bir şeyler, bu ortak evrensel bir kampanya ya da eş zamanlı bir gösteri olabilir, buradan bir şey çıkması gerekiyor. Anladığım kadarıyla Zeynep'in de zaten vurgulamaya çalıştığı o yönlü bir şey. Evet biz hepimiz buradayız ama bunun bir de uygulamaları olması lazım, biz buradan bu deneyimlerden, birbirimizle paylaştığımız deneyimlerden nasıl bir sonraki adımımızı planlayabiliriz veya bu bizim kendi ülkemizde yaptığımız çalışmanın neresine oturuyor? Mesela İstanbul Sözleşmesi'nden bahsediyoruz, Türkiye maalesef çok yakın bir zamanda çıktı ki zaten onu uygulayan bir ülke değildi. Ama uluslararası arenada bu konudaki bütün sorumluluktan kendini çekti. İngiltere ise hâlâ sadece imzacısı, İstanbul Sözleşmesi'nin uygulama kısmını kabul etmedi İngiltere de. Dolayısıyla birbirimizi nasıl destekleyeceğimizle ilgili bir aksiyon planı olması gerekiyor. Yapabileceğimiz illa ki bir şeyler vardır. Özellikle son yıllarda İngiltere'de belirli yerlerden alınan fonlarla yapılan çalışmalarla aktivist ruh öldürülüyor. Biz şu an öyle bir noktadayız ki, bu gerçekten bizim burada da çok konuştuğumuz ve tekrardan yavaş yavaş kadın çalışma sektöründe de canlandırmaya başladığımız bir şey. Bizim o aktivist feminist ruhumuzu tekrar edinmemiz gerekiyor. Buna dair bir şeyler yapabilmemiz gerekiyor, aktif olarak bir şeyler yapabilmemiz gerekiyor. Özellikle bizden sonra gelen kuşaklara bizim böyle bir borcumuz var. Bizden önce o mücadeleleri vermiş kadınlara da bu borcumuz var. Dolayısıyla buradan belki somut şeyler çıkarabiliriz. Ortak bir açıklama olabilir, konferans deklarasyonu gibi veyahut 25 Kasım'a dayalı bir aksiyon planı olabilir. Biz onunla alakalı on altı günlük bir aksiyon süresi yaşıyoruz, bir iki haftaya yayıyoruz. Hatta bütün Kasım'a neredeyse yayılıyor artık. Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü artık her gün olması gereken bir şey ama bunu kullanarak biraz daha enternasyonal dayanışma açısından ortaklaşırabileceğimiz bir şeyler olabilir. Ama kesinlikle Zeynep'in o konuda yorumuna katılıyorum gerçekten ortak paydada görüyoruz ki sorunlarımız çok benzer. Çok kesişen sorunlar var, bu nedenle mücadelenin de daha fazla kesişmesi ve birbirimizden daha fazla haberimiz olması gerekiyor.

Jenny Westerstrand: En azından, şiddeti görünür kılmanın, şiddetin her bağlamda nasıl ortadan kaybolduğuna ışık tutmanın ve şiddette şiddet demenin bizim için ne kadar zor olduğunu kabul etmenin önemli olduğunu düşünüyorum. İsveç'te şiddeti bir tür sapma olarak açıkladığımızı düşünüyorum:

“Sarhoştı,” “Üzgündü,” “Kendinde değildi”. Ya da onur üzerinden gidiyoruz: “Kadının hatasıydı,” “Bunu kendi istedi”. Bu da şiddeti görünmez kılmanın başka bir yolu. Şu anda İsveç’te genç bir çift söz konusu olduğunda bir erkek cinsel şiddeti kadının isteği üzerine gerçekleştiriyor gibi gösteriliyor. Nasıl? Kadın çok güçlü, İsveçli ve eşit bir kadın, erkekten hoşlanıyor, boğulmak ve neredeyse öldürülmek istiyor. Mahkemede, erkeğin neredeyse kadının hizmetçisi olduğu, sadece cinsiyet eşitliğine dayalı bir yaşam tarzıyla hareket ettiği gibi savunmalar yapılabilir. Neredeyse kadını öldürdüğü gerçeği ise görünmez kılınır. Tam İsveç’e has bir durum. Dolayısıyla, her bağlamda şiddeti görünmez kılmak için kendimize özgü yöntemlerimiz var. Ve bence bu, şiddeti normalleştirmenin çok önemli bir yolu. Şunu her zaman aklınızda bulundurun: kadına odaklanarak onun yanlış türde bir kadın olduğunu ya da erkeğe odaklanarak onun yanlış türde bir erkek olduğunu söyleyebilirsiniz. Bunu her bağlamda yapabilirsiniz. Elbette farklı bağlamlar hakkında çok fazla bilgiye ihtiyacımız var, ancak bence şiddeti yaklaşmanın tek bir yolu var ve o da şiddetin asla görünmez olmasına izin vermemek. Sadece görün, şiddet olarak aydınlatın, ve asla bu işin peşini bırakmayın.

Zeynep Ekin Aklar: Çok teşekkürler Jenny. Sözü şimdi Seher’e veriyorum.

Seher: Merhaba, Jenny’e sorumu yöneltmek istiyorum. Genç kadınlara yönelik sığınma evinden bahsederken yaş aralığının çok belirli olmadığı söylendi. On iki yaş da var, otuz yaşa kadar da var diye not almışım. Burada şunu merak ediyorum, on sekiz yaş altı kız çocukları sığınma evinden kendi tercihleriyle, kendi ihtiyaçlarına göre yararlanmak istediklerinde gönüllü olarak gelebiliyorlar mı? Yani kendi tercihleriyle gelebiliyorlar mı yoksa devreye ailenin tercihi kararı ya da yasal süreçler mi giriyor? Türkiye’de çünkü böyle bir durum söz konusu olduğunda Çocuk Koruma Kanunu devreye giriyor ve kız çocuğunun isteği dışında birçok uygulama hemen devreye oluyor, yaptırımlar uygulanıyor. O nedenle bunu çok net bir şekilde öğrenmek istedim.

Jenny Westerstrand: Teşekkür ederim. Yetkililere bağlı olmadığımız için belirsiz bir durum. Yani bir kadınla chat üzerinden konuştuğumuzda kaç yaşında olduğunuzu bilmiyoruz. Ancak sığınma evine gelmeye başlarsa ve sığınma evinin bir üyesi olacaksa, o zaman, eğer reşit değilse, eninde sonunda velisiyle konuşmak zorundayız çünkü ebeveyn onayı olmadan danışmanlık vb. hizmetleri vermemize izin verilmiyor. Bu şaibeli bir durum çünkü danışmanlık nedir? Bir kafeye gidip oturup birbirinizle konuşmak mıdır, bu o kadar da kolay değil. Burada bazı belirsiz alanlar var ve genç kadın sığınma evlerinde bu yüzden çok fazla fiziksel temas yok. Çünkü kızlar reşit olmadığında ortaya çok zor sorunlar çıkıyor. Yani gerçekten belirsiz bir alan olduğunu söyleyebilirim. Verebileceğim en iyi yanıt bu.

Zeynep Ekin Aklar: Çok teşekkürler Jenny. Eylül’ün sorusunu okuyorum:

“Feminist hareket ve kadın araştırmaları geçtiğimiz yzyılda toplumsal cinsiyet eşitsizliğiyle ilgilenmeye başladı. Bugün burada da aslında pek çok grubun toplum tarafından dezavantajlı konuma getirildiğini görüyoruz. Özellikle dernekler ve örgütler arasında diğer tekileşmiş gruplarla bir iş birliği var mı? Özellikle LGBTİ için bunu soruyorum. Somut bir işbirliği rneği varsa aktarırsanız çok mutlu olurum.”

Şenay Dur: Ben bizim açımızdan, yaptıklarımız açısından söyleyebilirim. Ortak projeleri Londra’da yaygın olarak yapıyoruz. En büyük projelerimizden birisi de bizim Londra Kadın Konsortiyumu dediğimiz, konsortiyum üzerinden, kadın birliği üzerinden yaptığımız projeler. Mesela kendileri konsortiyumun bilfiil yeleri değil ama çalıştığımız, davet ettiğimiz ve toplantılarımıza da katılan EFHA var işitme engelli kadınları temsil eden. Uzman alışma yürüten bir kadın çalışması var işitme engellilerle alışan. Aynı zamanda beraber çalıştığımız LGBT kurumu var. Biz kontakt içerisindeyiz diğer kurumlara ama özellikle fonların da içerisine girdiği proje bazında yaptığımız en kapsamlı. Çünkü biz örneğin sayılarımıza baktığımız zaman LGBT kadınlar çok fazla bizim veya kadın kurumlarına gitmiyorlar. Dolayısıyla biz çok fazla ortak çalışma yrtebiliyoruz. Vakalar bazında da ortak alışabiliyoruz. Bize gelen vakalarda LGBT varsa ve bu konuda eksper bilgiye, yardıma ihtiyaımız varsa o kurumlardan birine ulaşıp, onlarla beraber o vakayla beraber çalışabiliyoruz.  yönlü çalışabiliyoruz veyahut da projeler ve fonlar bazında baktığımız zaman da eğer orada bir boşluk varsa bununla ilgili o kurumlardan birini proje ortaklığına davet ediyoruz. Ama şöyle bir gerçeklik de var maalesef, LGBT sorunları da yine aynı şekilde evrensel. Londra’nın LGBT konusunda biraz daha nde gibi düşünülse de bu alana çok az kaynak veriliyor ve bu nedenle bu alanda uzman çok az kurum kaldı maalesef. Birçoğu kapandı veya birleşmek zorunda kaldı. Gerçekten aldıkları fonlar hem çok küçük miktarda hem de çok fazla iş yapıyorlar Genelde de ulusal çalışmak zorunda kalıyorlar çünkü Londra’da bile sayı bu kadar azken, Londra’nın dışındaki şehirlerin çoğunda LGBTİ zellikli hizmetleri yok. Dolayısıyla onlarda çok ciddi bir yük var, ulusal olarak o sıkıntılara cevap vermeleri gerekiyor. Buldukları Londra’da bile kaynak konusunda ciddi sıkıntılar yaşıyorlar ve dolayısıyla biz de özellikle fon ortaklıklarımızda kadın sektörü olarak da mümkün merteye her projemizde, onların da bir parçası olmasını sağlamaya çalışıyoruz. Çünkü gerçekten de önemli bir nokta, önemli bir uzmanlık alanı. O kadınların da kendilerini görülmüş hissetmesi gerekiyor. Kapsayıcı hizmeti sunmak, herkesin ihtiyaçlarına göre hizmetleri sunabilmek adına. Sırf biz o parayı alalım diye, yapabiliriz diyip atlamak yerine gerçekten onun uzmanlarıyla çalışmak. Siyah ve azınlıklar için de biz bunu istiyoruz. Herkes biz yapabiliriz diye atlamasın çünkü siz onun dinamiklerini bizim kadar iyi bilemeyebilirsiniz. O çalışmayı bizim kadar iyi yrtemeyebilirsiniz. En azından bizim açımızdan öyle. Çok büyük bir seviyede olmasa da bizim o konuda evet çabamız var, ortak çalışabilme açısından.

Jenny Westerstrand: Yaşlı kadınlar için özel projemiz var. Pandemi onlar için çok zor oldu. Ayrıca kırsal alanlardaki kadınlarla da çalışıyoruz. Bu oldukça büyük bir proje. Ancak İsveç ormanlarla kaplı bir ülke ve kırsal kesimdeki kadınlar da şiddet mağduru olduklarında özel ihtiyaçları oluyor. LGBTQ örgütleriyle birlikte çalışmıyoruz. Biz kadın örgütüyüz. Ancak bu alanla ilgilenen örgütlere gelince, onların fuhuş, taşıyıcı annelik ve pornografi konusunda tamamen farklı bir anlayışları var. İşte bu yüzden onlarla iş birliği yapmıyoruz. Ancak trans kadınlarla ilgili konulara odaklanıyoruz. Bu alanda çok fazla çalışmıyoruz ama trans kadınları dahil ediyoruz. Bu konular gündemimizde ama örgütlerle bir ilişkimiz yok.

Ceyda Keskin: Almanya'daki durum da biraz Şenay'ın bahsettiği gibi. Yani biz de LGBT kurumlarıyla birlikte işbirliği halindeyiz ve aslında birazcık işin başındayız. Biz yeni bir proje başvurusunda bulunduk ve seneye daha çok LGBT ağırlıklı çalışmalar yürütmek istiyoruz. Yine engelli kadınlara nasıl yaklaştığımız gibi aynı şekilde LGBT bireylere, derneklerine ve dayanışma kurumlarına yaklaşmayı düşünüyoruz. Orada bir eksiklik hissediyoruz çünkü daha çok kadınlara yönelik çalışıyor bizim kadın danışmanlık merkezimiz ama biri şiddete uğradığında gidebileceği en iyi yer aslında kadın danışma merkezi. Çünkü onlar bu konuda uzman, şiddete karşı ne tarz önlemler alınabilir, şiddet gören kişiyi nasıl güçlendirebiliriz? Aslında bu konunun uzmanları sizlersiniz mesela Mor Çatı gibi ya da diğer kadın danışma merkezleri gibi. LGBT'lerin bu tarz kurumları var ama belki çok az ve aslında o yüzden işbirliği halinde çalışmamız gerekiyor. Onların da şiddet yaşadığını bilmek ve ona yönelik çalışmalar yürütmek gerekiyor. Onu hissediyoruz burada. Ama işin başındayız daha. Böyle söyleyeyim.

Zeynep Ekin Aklar: Çok teşekkürler Ceyda. Mesajlara gelen bir soruyu okuyorum: "Merhaba, tüm sunumlar çok kıymetliydi çok teşekkür ederim. Şenay'ın bir cümlesi çok çarpıcı geldi bana, "Erkek şiddetine karşı geliştirilen mekanizmalar ve yasalar da yine erkekler tarafından yapılıyor." Burası bence çok kilit bir nokta. Sistem zaten patriyarkal bir sistem dolayısıyla çözümün bir parçası asla onlar olamazlar. Peki, bizler ne yapabiliriz? Ayrıca dün Liz de dünya çapında feministlerin ortak duygusunun azaldığından bahsetmişti yanlış hatırlamıyorsam. Bu ortak duyguyu tekrar uyandırmamız gerektiğini, kadınlara birbirini hatırlatmamız gerektiğini yaygınlaştırmalıyız. Politika üretimimiz de bazen sistemle paralel hareket etmek, her yeni bir hak ihlalinin ardından koşuyormuşuz izlenimi veriyor. Örgütlenme biçimimizi değiştirmemiz, yeniden düzenlememiz gerekmez mi?"

Şenay Dur: Özellikle bu dayanışma, kolektif ses olma ve o feminist sesi-mizi duyurma gerçekten benim için çok önemli bir yerde. Çünkü biliyoruz tarihte de hiçbir kazanılmış hakta da biz sadece bir mektup yazarak o hakkı elde etmedik maalesef, edemedik. Bize devredilen haklar da bugün böyle kazanılmadı. Gerçekten o konuda ortak bir ses olabilmemiz gerekiyor.

Soruyu soran arkadaşımız aslında kendisi soruyu da cevaplamış. Katılıyorum çünkü konuşmacı ortak feminist sesi kaybediyor oluşumuzdan bahsetmiş. Bahsettiğim gibi, fonlar projeler için içine girdikçe bazen özellikle mesela yerel hükümetlerden, belediyelerden veya parlamentonun departmanlarından gelen fonlar aldığınız zaman otomatikman zaten o sizi bir dizginliyor. Neyi ne kadar söyleyebileceğinizi otomatikman etkiliyor. Mesela şöyle bir örnek verebilirim, burada mülteci örgütlenmelerinden biri, İngiltere'nin en büyük mülteci örgütlenmelerinden biri, devlet kaynaklı olan hiçbir fonu kabul etmiyor. Özellikle İçişleri Bakanlığı'nın olduğu. Çünkü şöyle de bir açıklaması var, "Biz sadece bağışlar ve bağımsız fon vericiler tarafından fonlanmak istiyoruz çünkü bizim yaptığımız işte en büyük karşımızda duran güç zaten devlet. İçişleri Bakanlığı. Dolayısıyla biz onlardan fon aldığımız andan itibaren, onlarla yaptığımız anlaşmayla beraber aslında onların parametrelerine girmiş oluyoruz." Düşünsenize, bağımsız bir kurumsunuz ama parayı aldığınız yerden, o kadının yaşadığı soruna karşı o departmanla veya o yerde cebelleşmeniz gerekiyor o hakkı o kadına sağlayabilmek için. Ev ihtiyacıysa işte ev ihtiyacını karşılayabilmek için veya kadın ekonomik zorluk içerisindeyse ekonomik zorluğunu vesaire. Maalesef ve bu da yine rastlantı olan bir şey değil. Bu da yine sistematik olarak geliştirilmiş bir şey çünkü kadının sesi çok güçlü bir ses ve her yönüyle o sesi nasıl azaltabiliriz veya o dayanışmayı hem kendi yaşadıkları yerde hem de uluslararası çeperde nasıl engelleyebiliriz diye ciddi kafa yoruşlar var. Ve katılıyorum evet, kesinlikle biraz daha o konuda uluslararası dayanışmanın da o feminist aktivizmin de biraz daha yükseltilmesi, biraz daha koordineli hale getirilmesi gerekiyor. Demin de söylediğim gibi gerçekten birbirimizden haberimiz olması gerekiyor. Özellikle sosyal medyayla beraber, biraz da şöyle bir rahatlığa kapıldık, galeyana geliyoruz. Mor Çatı'yı ben Twitter'dan, Instagram'dan takip ediyorum. Varsa onların yaptığı bir şey oradan görüyorum zaten mesela İngiltere'den. Ama öyle değil, o diyalogun gerçekten bir network olarak sağlanması, düzenli ve sistematik şekilde bizim birbirimizle bilgi akışımızın veya haberdarlığın, yapılacak bir şeyler boyutunun da düşünülmesi gerekiyor. Türkiye İstanbul Sözleşmesi'nden çıktığında mesela, en basit örnek Türkiye'den Mor Çatı bir deklarasyon yazıp onu hepimize e-mail ile gönderebilirdi. Biz onu hepimiz burada kendi sitelerimizden de paylaşırdık. Türkiye'nin çekilişinden sonra ben buradaki bütün gittiğim platformlara taşıdım konuyu. Onunla ilgili olarak bir panele de davet edildim. Ama şimdi bu yorumlara baktığımızda gönül isterdi ki keşke referandum kısmında Türkiye'deki bu işin uzmanı olan bir kardeş örgütü gösterebilsem. Bakın böyle bir çalışma yapılıyor, böyle bir deklarasyon var. Hepimizin buna destek sunması gerekiyor gibi. Yoksa burada da sadece İmece olarak değil, başka kadın örgütleri de, özellikle siyah azınlıklar kadın örgütleri, Latin Amerikalısı vesairesi, onlar da bunu kınayan açıklamalar yaptılar kendi Twitter hesaplarında mesela. O biraz daha belki koordineli olabilirdi. Biraz daha koordineli olmamız gerekiyor gerçekten bence.

Jenny Westerstrand: Bu birlikte olma ya da olmama hissi hakkında birkaç söz söylemek istiyorum. İsveç'te çok özel bir dağılma biçimiyle karşı karşıya olduğumuzu düşünüyorum. Çok fazla paramız var. Aslında benim çalıştığım alan, örgütümüzün çalıştığı alan... Son iki yılda örgütümüze kırk milyon Euro verildi ve benim örgütüm şu anda kullanamadığımız bir milyon Euro'yu geri ödüyor. Bu çılgınlık. Bu, kadına yönelik "şiddet" için çok fazla para. O zaman ne oluyor, kırk bin ses "Her neyse, bu çılgınlık. Bu kesinlikle çılgınlık," diyor. Roks kırk yıldır var. Ne hakkında konuştuğumuzu biliyoruz. Başka paydaşlar da var ama her yerde yeni girişimler ortaya çıkıyor. Bu girişimlerin seslerinin ana akım olduğunu söyleyebilirim. Şiddete karşı çıkmak yerine şiddeti yöneten insanlar hakkında konuşuyoruz. Bu onları çok rahat hissettiriyor, çok önemli bir şey yaptıklarını hissediyorlar, şiddet hakkında konuşuyorlar. Oldukça korkunç bir konferans izledim, başlığı "Kız Çocuklarına Yönelik Erkek Şiddetini Nasıl Ele Alabiliriz" idi. Konferans başladıktan sonra bir daha erkekler hakkında konuşmadılar. İnsanlar, gençler, gençler... Her şeyden önce bir tür Eurovision gibiydi. "Oh! Burada olmak çok rahat," "Oh, bunu konuşurken dizinizin üstünde oturmak...," "Oh! Bu faille tanıştınız mı? Bu çok etkileyici!". Eğlence endüstrisi gibiydi. Ve tüm bu parayla... Neler oluyor... Yani şiddet devam ediyor. Bu yüzden hükümete "Lütfen bizi fonlarla öldürmeyin" dedik. Çünkü herkes aynı işi yaparken düzgün iş yapmak çok zor. Bu reformlarla... Reform, reform, reform, reform... Ve şimdi yeni bir reform yapılmasından çok korkuyoruz. İsveç'te 1990'lardaki feminist devrimden önce olduğu gibi her şeyi çok fazla destekleyen birkaç reform yapıldı. Nefret suçlarının sadece toplumsal cinsiyette temellendirilmemesi uygulanan şiddetin beyaz erkeklerin uyguladığı bir şiddet olduğunun üstünü örter ve beyaz olmayan erkekleri çok ataerkil, çok nefret dolu olarak yansıtır. Erkeklerin kadınlara yönelik şiddetinin bölünmesini kabul etmeyeceğiz. Şiddet uyguladıkları kadınları ve genç kadınları aşağıladıkları ortak bir temel var. Yani burada bir karmaşa var. Herkes şiddetten bahsediyor ve para akıyor ve gelecek yıl seçim olacak. İsveç'te her dört erkek seçmenden biri milliyetçi parti yanlısı. Dolayısıyla parçalanmışlık çok somut ve biz de kendimizi toparlamaya ve ileriye dönük net bir yol belirlemeye çalışıyoruz. Ama aynı zamanda çok daha özgür olabilmek için tüm bu paraya "Hayır, teşekkürler" demeyi de düşünüyoruz Ancak bu paraya hayır demek de çok zor.

Zeynep Ekin Aklar: Çok teşekkürler Jenny. Pelin'in mesajını okuyorum: "Mor Çatı'ya ve emeği geçen herkese Ceyda, Jenny, Şenay sunumları için hepsine teşekkürler. Türkiye'de yıllardır bireysel ve örgütsel feminist aktivist olarak ben bu kadar olumsuz değilim. İstanbul Sözleşmesi'nin bir gecede iptalinden beri bağımsız ya da fon alan bireyler olarak sosyal medyadayız. 25 Kasım'da da İstanbul'da meydanlarda olacağız. Bunu uluslararası olarak beraber örmeliyiz, bunun için bir toplantı öneriyorum". Bir diğer mesaj Evrim'den: "Fon almaktan rahatsızlık duymamalıyız belki de. Dünya sermayesinin yüzde biri kadınların ise sermayenin sahibi patriyarka bize borcunu ödüyor gibi görmeliyiz." Çok teşekkür ediyoruz herkese.

ATÖLYE 2:
CİNSEL ŞİDDETLE
MÜCADELE
MEKANİZMALARI

Ebrar Nefes: Merhaba, ben Ebrar. Mor Çatı gönüllüsüyüm. Erkek Şiddetiyle Mücadelede Sosyal Çalışmaya Feminist Yaklaşımlar: Dünya Deneyimleri konferansımızın ikinci gününde Cinsel Şiddetle Mücadele Mekanizmaları Atölyesi için bir araya geldik. Bugün aramızda iki değerli konuşmacı var. Önce onları dinleyeceğiz, sonra da katılımcıların sorularını alacağız. İlk konuşmacımız Enikö Pap. Enikö Pap, Macaristan'daki NANE Kadın Hakları Derneği'nde hukuk uzmanı olarak çalışıyor. Uzmanlığı kadın haklarına ilişkin uluslararası normların, özellikle de kadına yönelik şiddetin ortadan kaldırılmasına etkin normların, uygulanmasında devletin rolü üzerine. Enikö Pap, bu alanda çok sayıda ulusal ve uluslararası programa, girişime katılmış. Çeşitli ilgili ulusal ve uluslararası yayınların editörlüğünü, yardımcı editörlüğünü, ortak yazarlığını yapmış ve bu çalışmalara uzman katkılarını sunmuş. Örnek olarak, Birleşmiş Milletler, CEDAW ve Evrensel Periyodik İzleme-Raporlama süreçlerinde STK katkılarının hazırlanmasında aktif bir rol oynamış. Enikö hoş geldin tekrardan.

Enikö Pap: Çok teşekkürler. Öncelikle beni bu atölye çalışmasına davet ettiğiniz için teşekkür ederim. Burada sizlerle olmak benim için büyük mutluluk. Ben NANE, Women's Rights Association [NANE, Kadın Hakları Derneği] için çalışıyorum. NANE Macaristan'da çalışmalar yürütüyor ve Macaristan'da kadınlara ve çocuklara yönelik şiddetin sona ermesi için çalışmalar yürüten en eski feminist yapılardan biri. NANE 1994 yılında kuruldu. Bu da demek oluyor ki neredeyse 30 yıllık bir deneyimimiz var. Farklı toplumsal ölçeklerde çalışmalar yürütüyoruz. Bireysel ölçekte baktığımızda bir acil durum hattımız var. Aynı zamanda destek grupları organize ediyoruz. Topluluk ölçeğinde baktığımızda sosyal hizmet çalışmacıları ve memurlar gibi profesyonel gruplar için çeşitli etkinlikler ve eğitimler düzenliyoruz. Ulusal ölçekte Macaristan'daki "16 Gün Boyunca Aktivizm" gibi farkındalık yaratma kampanyaları düzenliyoruz. Aynı zamanda savunuculuk çalışmaları yürütüyoruz; ulusal normların uygulanıp uygulanmadığının hukuki ve politika izlemesini yapıyor ve tavsiyelerde bulunuyoruz. Farklı hedef kitleleri için farklı yayınlar çıkarıyoruz. Uluslararası ölçeğe gelecek olursam, WAVE ağının bir parçasıyız. Aynı zaman farklı uluslararası projelerde de yer aldık. Size Macaristan'daki şiddetle, özellikle de kadına yönelik şiddetle mücadelenin mevcut durumu hakkında kısa bir bilgilendirme yaparak başlamak istiyorum. Verdiğimiz mücadeleler sizinkiyle benzer. Macaristan hükümeti İstanbul Sözleşmesi'ni engelledi ve yürürlüğe girmesine onay vermeyi reddediyor. Mevcut hükümet başta olduğu sürece İstanbul Sözleşmesi'ni onaylatma şansımız yok gibi bir şey. Öte yandan, cinsel şiddet dahil olmak üzere kadına yönelik şiddeti ele alan bir ulusal politika ya da stratejiden de yoksunuz. Hukuki tanımına baktığımız zaman, tecavüz hâlâ rızanın olmaması değil güç kullanımı üzerinden tanımlanıyor. Kanunlarda bile cinsel ahlaka göndermeler yer alıyor. Şiddete maruz kalanların bütünlüğüne dair herhangi bir kapsamlı referans ise namevcut. Bu önemli bir mevzu çünkü hiçbir profesyonelle cinsel şiddet hakkında özel ya da

gerekli eğitim verilmiyor. Cinsel şiddete maruz kalanlara yönelik herhangi bir hizmet mevcut değil. Bir tecavüz kriz merkezimiz ya da cinsel şiddete uğrayanlara hizmet sağlayan bir yönlendirme merkezimiz yok. Geçmişte az sayıda küçük ölçekli inisiyatif vardı. Bugün mevcut olanlar ise çoğunlukla çocuklara yönelik çalışmalar yürütüyor. Toplumsal atmosferi aktarmak için bir anketten bahsetmek istiyorum. Bu anket Eurobarometer tarafından birkaç yıl önce yapıldı. Anketin sonuçlarına göre nüfusun yarısına yakını kişinin rızasının olmadığı cinsel eylemlerin belirli durumlarda, mesela kıyafetleriniz buna izin verdiyse, kabul edilebilir olduğunu düşünüyor. İşte böyle bir atmosferde çalışmalarımızı yürütüyoruz. Size üzerinde çalıştığımız devlet tepkilerinin ve toplumsal anlayışın temel özelliklerini göstermek istedim. Bu bağlamda, şiddete uğrayan kişilere farklı açılardan temas ederek yürüttüğümüz çalışmalarımız bize farklı kanallar üzerinden özellikle de cinsel şiddete maruz kalanların desteğe ihtiyaç duyduklarını gösterdi. NANE'in acil destek hattına gelen aramalar bu türden hizmetlere duyulan ihtiyacı gözler önüne seriyor. Ayrıca, böyle bir ihtiyaçları olduğunda bize e-posta üzerinden ulaşan kişiler de oluyor. Ayrıca bir süredir devam etmekte olan ve bugün daha uzun bir geçmişe sahip olan bir destek grubumuz da var. Adı "Değişim Gücü". Bu özellikle ev içi şiddete maruz kalan kişilerle çalışan bir destek grubu. Bu gruplara yönelik talep de cinsel şiddete maruz kalan kişilerin desteklenmesine duyulan ihtiyacı ortaya koyuyor. Bu kanallar üzerinden cinsel şiddete maruz kalan kişilere yönelik bu türden destek hizmetlerinin sağlanmasının gerekliliğine yönelik talepleri duyduk. Destek grubu bir yakını ya da güven ilişkisi içinde olduğu bir kişi tarafından cinsel şiddete maruz kalan kadın ve çocuk/gençlere yönelik. NANE destek grubunda kullandığı yöntemi bir yerden uyarlamak yerine kendisi geliştirdi. Yöntemin bir ayağı demin de bahsettiğim ev içi şiddete maruz kalan kişilere yönelik olan destek grubu. Burada kullanılan yöntemin adı "Değişim Gücü" ve daha önce WAVE ağı içerisinde gerçekleşen bir işbirliği çerçevesinde geliştirildi. Bu konuda İngilizce malzemeler mevcut olabilir. Aynı zamanda önümüzde örnek olarak başka bağlamlarda enjekte maruz kalmış kişilerle çalışan anonim gruplar da var. Elimizin altında aynı zamanda şu anda size bahsettiğim destek gruplarının yönetsel temeline örnek teşkil eden profesyoneller tarafından yazılmış bir literatür de var. Bu literatüre örnek olarak Judith Herman'ın Travma ve İyileşme kitabını, Susan Forward'ın Zor Bir Ailede Büyüme kitabını, Ellen Bass ve Laura Davis'in birlikte kaleme aldıkları İyileşme Cesareti'ni ve yine Laura Davis'ten İyileşme Cesareti Çalışma Kitabını sayabilirim. Bunlar kullandığımız temel kaynaklar. Ev içi şiddete maruz kalanlara yönelik The Survival to Thrive ve Değişim Gücü el kitapçıklarından da daha önce bahsetmiştim. Peki, hayatta kalanlara yönelik bu grupların temel amaçları ve dikkate aldıkları noktalar neler? Temel amaçlar arasında duyulan utancın ve yaşanan izolasyonun azaltılması ve destekleyici ilişkilerin kurulması yer alıyor. İzolasyon ve destekleyici ilişkilerin kurulabilmesi için "Ben yalnız değilim" hissinin oluşması gerekiyor. Bu açıdan en önemli hedeflerden bir tanesi de güvenli bir alan

içinde kişilerin kendi hikayelerini paylaşmalarını ve sessizliklerini kırma- larını sağlamak. Bu gruplar aynı zamanda zarar verici mesajların etkisiz hale getirilmesi için gerekli olan daha geniş bağlamı da sunuyor. Burada bahsettiğimiz türden zarar verici mesajlar farklı kaynaklar tarafından ile- tilebilir; örneğin failin kendisi, toplum ya da profesyoneller ve uygulayıcılar şiddete maruz kalan kişiyi suçlayan bir dil kullanabilir veya tavır sergileyebi- lirler. Şiddete maruz kalanların sıklıkla karşılaştığı ve bu türden zarar verici mesajları etkisiz hale getirmek programın amaçları açısından son derece elzem. Dikkate alınan hususlara gelecek olursam, şiddetten hayatta kalanların iç ve dış güvenliği programın en temel kaygısı. Zarar verici mesajların etkisiz hale getirilmesi sürecinde kolaylaştırıcıların hikayeler ve problemler aktarılırken feminist bir çerçeve içinde kalınmasını sağlama- ları son derece önemli. Bu amaçla vakaları toplumsal bağlamları içinde ele alıyorlar. Böylelikle şiddete maruz kalanları suçlayan tavrı, kişinin kendisine yönelik suçlamalarını ve faillere mazeret uydurulması gibi eylemleri toplumsal bağlama oturtuyorlar. Bu çerçeve içerisinde işleyen destek grubu kadının insan hakları perspektifini ve feminist bir perspektifi benimsiyor. Grubun kendisi belirli bir odak etrafında çalışıyor, daha önceden belirlenmiş temalar üzerinden konuşuluyor. Bu da zamanla geliştirilmiş bir yöntem. Grup 13 kere toplanıyor ve süreç tamamlandıktan sonra son bir izleme/ takip toplantısı daha yapılıyor. Peki bu toplantılarda ele alınan temel konular neler? Öncelikle iki seansta güvenlik ve tanımı hakkında konuşuluyor. Grup da güvenli alan olarak tasavvur edildiği için bu konuda konuşulması gruptaki kişilerin birbirleriyle destekleyici bir ortamda iletişime geçebil- meleri için de önemli. Ama güvenlik aynı zamanda dış dünyada da güven içinde olmak anlamına geliyor. O yüzden hikayelere güvenlik açısıyla yaklaşıyoruz. Farklı toplantıların konularını derinlemesine anlatmayacağım. Ama görebildiğiniz gibi semptomlarla ilgileniyoruz. Öte yandan grup kendi içinde hikayelerini paylaşıyor. Travmanın etkileri, TSSB hakkında konuşuyoruz. Duyguları ele alıyoruz, bedeni ele alıyoruz, şiddete maruz kalan kişilerin kendileriyle kurdukları ilişkiyi ele alıyoruz. Aynı zamanda utanç duygusuna odaklanıyoruz ve de cinselliğe. Öte yandan grup dışındaki kim- selerle hikayeleri paylaşmanın imkanları, potansiyelleri ve tehlikeleri hakkında konuşuyoruz. Kişinin kendini ifade etmesi ve şiddete maruz kalan kişilerin geçmiş ilişkileri de önemli. Kimlere destek için yönelebilirler ya da kimden doğru desteği alamazlar; örneğin aile olsun, ağlar olsun, kime güvenebilirler, bunlar hakkında konuşuyoruz. Gerek geçmiş gerekse bu- günkü ilişkilerine dair haritalarla çalışıyoruz örneğin. Aynı zamanda geleceğe yönelik bir bakışı da benimsiyoruz. Kısacası yöntem aşağı yukarı böyle bir şey. Bir de tabii sürecin nasıl işlediği konusu var. Katılımcılar nasıl seçiliyor? Katılımcıların büyük bir kısmı Facebook sayfasındaki duyuruları takip eden kimseler; bir de NANE bülteni var. Programa katılmak isteyenlere bu kanallar aracılığıyla ulaşıyoruz. Seçim kriterlerine ve seçim faktör- lerine gelince, bunlardan ilk ve en önemlisi mağdurların iç ve dış güvenliğini haritalandırmak. Güvende olup olmadıkları, örneğin etrafta daha iyi bir

seçenekleri olup olmadığı ana hususlardan biri. Dolayısıyla, güvenlikle ilgili bu faktörler, seçim sürecinde haritalandırılıyor. Hayatta kalanların mevcut destek ağının haritasını çıkarmak da önemli. Sürece dahil olduklarında, çevrelerinde destek isteyebilecekleri kimse var mı. Çünkü, tamam grup var ama yalnızken ve grup seansları olmadığında, etrafınızda sizi destekleyen bir ağ olması önemli. Diğer grup katılımcıları ile potansiyel bağlantıların haritasını çıkarmak da bizim için önemli; yani benzer hikayelere sahip, benzer durumlarla karşılaşmış kadınların bir grupta daha kolay bağ kurabilmesini önemsiyoruz.

Buradan çıkarabileceğimiz bazı sonuçlar var. Henüz –aslında grubu 2018’de kurduk– grubun anlatabileceği büyük bir “kadın tarihi” [herstory] yok. Ama dört oturum düzenledik bile, bu yüzden konu hakkında biraz tecrübemiz var. Çıkardığımız ana sonuçlardan biri şu: hayatta kalanlar açısından bu tür bir bağlantıya, bu tür güvenli yerlere ve benzer hikayeleri olan diğer hayatta kalanlarla bağ kurmaya büyük bir ihtiyaç vardı, hala da var. Vakaların derinlemesine incelenmesi ile katılımcıların güvenliği arasında bir denge tutturma gerekliliği de öğrendiğimiz bir dersti. Sonuçta bu bir terapi olmadığı için, bu tür paylaşımlar ve pratik konuları ele almanın bir kombinasyonunu hayata geçirmek iyi oluyor. Geçmiş kötü deneyimleri akılda tutmak ve bunların üstüne düşünmek de önemli. Demek istediğim, birçok durumda mağdurlar ya hiç yardım almıyor ya da uygun yardıma erişemiyor.

Şiddetten sonra ya da şiddet epizotlarından sonra yaşananların, mağdurların konumları ve statüleri üzerinde güçlü bir etkisi oluyor. Bu nedenler, bunu da akılda tutmak ve hayatta kalanların önceki kötü deneyimlerini çalışmaya dahil etmek çok önemli çünkü bu deneyimler mevcut şiddet deneyimini arttırıcı bir etki yapıyor. Ayrıca, vardığımız bir diğer sonuç, Macaristan’da özellikle uygun destek ve yardıma büyük ihtiyaç duyulan diğer bireysel destek biçimlerine erişebilmenin önemli olduğu.

Sizin için katılımcılarımızdan bazı geri bildirimleri getirdim. Bazılar şöyle: “Grupa kendimi daha iyi tanıdım ve bazı durumlarda verdiğim tepkiler anlam kazandı. Kendimi daha iyi Kabul edebiliyorum.” / “Hislerimin meşru olduğunu anladım; yaşananlar ifade edilebilir ve işlenebilir.” / “Başkalarının hikayeleriyle tanışmak, benzer şeylerin kendimi içimizde bile bloke edildiğini fark etmek güzeldi. Yalnız olmadığımı hissettim.” / “Bedenim bana ait.” / “Bana yapılanlardan ben sorumlu değilim.” Kurbanların ve hayatta kalanların dünyasıyla ilgili sunumumu burada bitiriyorum. İlginiz için teşekkür ederim.

Ebrar Nefes: Çok teşekkürler Eniko, paylaştıkların için. Cinsel şiddete maruz kalan kadınların sonrasında aldığı destekler ve grup olarak aldığı desteklerden de bahsetmiş oldun. Herhangi bir türde şiddete maruz kaldığımızda çeşitli duygular hissedebiliyoruz; bazen bunun bizim suçumuz olduğunu

düşünebiliyoruz. Erkek şiddeti zaten bize bunu hissettirebiliyor. Grup çalışmasının ne gibi etkileri olduğunu da dinlemiş olduk. Macaristan'daki bu deneyimi dinlemek çok değerliydi. Şimdi diğer konuşmacımıza geçebiliriz, Cliona Saidlear'i dinleyeceğiz. Dr. Cliona Saidlear tecavüz kriz merkezlerini yürüten, cinsel şiddetten hayatta kalanların çıkarlarını temsil eden ve önleme konusunda uzmanlık sunan, cinsel şiddet konusunda ulusal politika uzmanı, İrlanda Tecavüz Kriz Ağı'nın icra direktörüdür. Cliona, on yedi yılını her türlü cinsel şiddet konusunda uzmanlaşarak ve politika yaparak geçirmiştir. Düzenli olarak cinsel şiddetten hayatta kalanlar, verilen hizmetler, meslek uzmanları, kurumlar ve hükümetle cinsel şiddetin önlenmesi ve hayatta kalanlar üzerindeki etkisine dair doğrudan ilişkiler kurarak çalışmalarını yürütür. Tekrar merhaba, Cliona. Seni dinleyebiliriz şimdi.

Cliona Saidlear: Çok teşekkür ederim. Eniko'dan sonra konuşmak harika oldu, çünkü onun hakkında konuştuğu şeylerin çoğu tam olarak İrlanda'da işlemekte olan ilkelerimiz. Judith Butler travma açısından da bizim için temel bir figür ve tüm çalışmalarımızı onun çalışmaları üzerine inşa ediyoruz. Grup çalışması ilkelerine gelince, Eniko hayatta kalanlardan, onların ihtiyaçlarından bahsederken kullandığımız terimlerin yanı sıra –gerçekten de çok önemli olduğunu düşündüğüm– feminist odağı koruyarak bu çalışmayı yapmanın ne anlama geldiğini ve bunu neden sahiplendiğimizi açıkladı. Bu, İrlanda'da yaptığımız her şeyde tam olarak aynı işliyor. Çok fazla grup çalışması yapmıyoruz, açık ve kapalı gruplarla çalıştık ve sektör genelinde hala bazı gruplarımız var. Ancak Eniko'nun söylediği gibi, birebir çalışmaya ve başka yerlerden destek alabilen grupların ihtiyaçlarına yönelik danışmanlığa daha fazla odaklanma eğilimindeyiz. O kadar benzer bir sürecin içindeyiz ki, biz de grup çalışmaları yaparken aynı sonuçlara vardık. Gruplardaki güvenlik hissi – kilit sorularımızdan biri dolaylı travma, yeniden travma gibi sorunlarla nasıl başa çıkılacağı.

Şu an size gönderdiğimden daha farklı bir başlık var önümde. Gönderdiğim başlık "Hayatta Kalanların İstedikleri veya İhtiyaç Duyduğu Hizmetleri Kurmak" idi. Çünkü bence sonunda şunu görüyoruz: yaptığımız şeylerin çoğu, hayatta kalanların kullanmadığı hizmetler; ama sonra hayatta kalanlar hizmet alma açısından makbul hayatta kalan olmadıkları için suçlanıyorlar. Bazıları çoğunlukla ceza hukuki sistemi açısından ele alıyor, ancak yerleştiremediğimiz müdahale hizmetlerinin türü açısından da ele alınabilir. Bu şiarı merkeze aldığımızda ve hayatta kalanların liderliğinde ve hayatta kalan merkezli çalışma prensibini ciddiye aldığımızda, günün sonunda hizmetlerimizin işe yararlı olup olmadığının tek ölçütü hayatta kalanların bunları kullanmasıdır. Ve kullanmıyorlar. Sonra gelip bizimle konuşuyorlar ve onlara kulak vermemiz gerek. 2012'de İrlanda'da cinsel şiddetle ilgili uluslararası multidisipliner bir konferansa ev sahipliği yaptım ve başkanlık ettim. Çok farklı yerlerden çok farklı meslek mensubu insanlar geldi. Ama salonda ve konuşmada bir gariplik olduğunu fark etmeye başladım. Hepimiz farklı

konuşmalar yapıyorduk ama bunun farkında değildik, anlamıyorduk. Aslında konuştuğumuz insanlarla aynı konuşmaların içinde değildik.

Cinsel şiddet, cinsel şiddet travması ve uyguladığımız hizmet ve müdahale türleri hakkında konuştuğumuzda ortak bir dili, ortak tanımları nasıl bulabiliriz diye ciddi ciddi düşünmeye başladım. Aynı şeyi mi kastediyoruz? Çünkü bunu yapmazsak dayanışma kuramayız. Bence tüm Avrupa çapında dayanışma içinde olmamız çok önemli. Ben Avrupa'nın Batı ucundan konuşuyorum, burada bambaşka bir resim var. Zaten İstanbul Sözleşmesi'nin 25. Maddesini çok yakından tanıyoruz. İstanbul Sözleşmesi ne yapar? İki tür hizmetin adını koyar: Tecavüz Kriz Merkezleri (Rape Crisis Centers) ve Cinsel Şiddet Yönlendirme Merkezleri (Sexual Violence Referral Centers). Bence bu iki hizmetin adının konması, gerçekten netleştirmemiz gereken meselelerden biri. Çünkü Avrupa ve dünya genelinde geliştirilen farklı modeller var. Bunları anlamamız gerekiyor; bazı karışıklıklar var ve bu karışıklıkların bize hiçbir faydası olmadığını düşünüyorum. Bu harita üzerine kabaca çizgiler çiziyorum. Ve yine çok kabaca, çizgilerin kanıta dayalı olduğunu söylüyorum. Bunlar en azından Avrupa'da sahip olduğumuz farklı modellerin nasıl görüldüğüne dair deneyimlerimle ilgili. Bence, bunun hakkında konuşma yapmam istendi çünkü İrlanda'da oldukça gelişmiş tecavüz kriz modelimiz var, Birleşik Krallık'ta yürürlükte olan modelin aynısı. Bu model Kuzey Amerika'da, Kanada'da, ABD'de ve Yeni Zelanda ile Avustralya'da geliştirilen modelin aynısı. Yani aslında İngilizce konuşulan dünyada bu model var. Avrupa'nın farklı ülkelerindeki meslektaşlarıma ve kardeş kuruluşlara baktığımda, farklı bir şeyler olduğunu görüyorum.

Kuzey Avrupa modeli, belki İrlanda modelinden daha uzun süredir uygulanıyor ama farklı bir şekilde kurgulanmış, orada çalışan insanların anlattıklarını dinledim. Tabii ki Güney Avrupa var ve bu ülkelerdeki kültürler de çok farklı. Özellikle patriyarka açısından kültür çok farklı. Güney Avrupa'nın elbette farklı deneyimleri var ve bu çizgi Doğu Avrupa'ya doğru uzanıyor. Bence hem devletin gelişimi ve CŞYM (Cinsel Şiddet Yönlendirme Merkezleri) ile ilişkileri hem de kadın örgütlenmeleri ve toplum temelli hizmetlerin oluşumu açısından deneyimler çok farklı. Bu nedenle şu anda çok farklı yerlerdeyiz. Ancak İrlanda modeliyle ilgili farklılıklardan biri de Tecavüz Kriz Merkezleri (TKM) ve Cinsel Şiddet Yönlendirme Merkezlerinin olması. TKM'ler ve CŞYM'lerle ile olarak sık sık aldığım sorulardan biri hangisinin en iyisi olduğu. İrlanda'da bizim için bu sorunun cevabı ya o ya bu değil, her ikisi de. İkisinin birden olması gerekiyor çünkü farklı işler yapıyorlar. Devletin sunduğu hizmetler söz konusu olduğunda beni endişelendiren şey yetkililerin bu ikisini karıştırmaması. Yani hayatta kalanın ihtiyaçlarına yanıt vermek yerine devletin sunması gerekenlere odaklanılıyor ve hayatta kalanın ihtiyaç duymadığı hizmetlerin ona sunuluyor. Özetlemenin faydalı olduğunu düşündüğüm şeylerden biri modellerimiz ve bu ikisi arasındaki ayrım konusunda İrlanda'daki deneyimimiz. Bunlar AB'de farklı şekiller alabilir. Ancak

tarihsel olarak baktığımızda, İrlanda'da çok farklı bir yerde olduğumuzu kabul ediyorum. Ama farklı işlevleri, farklı insanları, bu farklı davalarda yer alan farklı profesyonelleri özetlemenin yararlı olduğunu düşünüyorum. Bu kadar farklı olanın ne olduğunu açıklığa kavuşturmaya yardımcı olacaktır. Tecavüz Kriz Merkezi'nde refakat sağlayabiliyoruz. Refakatten kastım, polise, mahkemelere ve CŞYM'lere refakat. CŞYM'lere de refakat sağlıyoruz. Yani biz CŞYM'lerle ortak çalışıyoruz, ama bir CŞYM değiliz. Ayrıca, destek hattı, uzman danışmanlık, savunuculuk, eğitim ve farkındalık çalışmaları yapıyoruz. Dönüştürme ve önleme amacıyla aktivizm ve siyasi değişimle uğraştığımız için bu işlerimizi tutmaya çalışıyoruz. CŞYM ise tıbbi bakım, adli tıp, ceza hukuku sistemi için delil toplama hizmetleri sağlıyor. Ayrıca savunuculuk desteği veriyorlar ve tıbbi bakım takibi yapıyorlar. Söylediğim gibi TKM, CŞYM'ye refakat eder ve orada ihtiyaç duyulan acil psikolojik desteği sağlar. Böylece, bu hizmetleri kimlerin ne zaman kullanacağı açıklığa kavuşmuş oluyor.

İlk olarak TKM'lere bakacak olursam, bu merkezler tüm hayatta kalanlar içindir. Şunu demek istiyorum: bu merkezlere doğrudan bir CŞYM'den gelen insanlar var, bazen geçen hafta yaşanan cinsel şiddet olayı için CŞYM'lerden gelen insanlar var ya da 30-40 yıl sonra gelen insanlar var. Daha geçen hafta ülke çapında istatistikleri yayınladık ve cinsel istismara uğrayan bir kişi ortalama olarak 13 yaşın altında; TKM'lere gelmeleri için geçen ortalama süre ise 33 yıl. Dolayısıyla cinsel şiddet olayıyla TKM'lere gelme arasında sessiz bir ara verilmiş olabiliyor. Destekçilerle de karşılaşıyoruz, çünkü onlar da hayatta kalanların TKM'lere gelmek istemeyebileceklerini, gele-meyebileceklerini ya da hazır olmayabileceklerini çok iyi biliyorlar. Ancak çevrelerindeki kişilerden destek isteyebiliyorlar ve çevrelerindeki kişileri destekleyebiliriz. Destekçiler aracılığıyla hayatta kalanlara ulaşabiliriz. Ayrıca toplumlarımızdaki profesyonelleri, bu kişilerle karşılaşan ve birlikte çalışan kişileri de destekliyoruz. Örneğin aile hekimleri ya da yerel polis memurları hayatta kalanlarla etkileşime girebilir. Zaten onlar da karşılıklarına böyle bir dosya geldiğinde destek isteyen sorularla bize geliyorlar. Eğitimcilerle birlikte çalışıyoruz. Okullarda da bu çalışmaları sürdürüyoruz. Yerel ve ulusal hükümetle, polis memurlarıyla ve çocuk koruma hizmetleriyle de çalışıyoruz. Yani iki farklı şekilde çapraz etkileşim halindeyiz. Birincisi, hayatta kalanların ihtiyaçlarını karşılıyoruz ve onları desteklemeye, tüm toplum genelinde müdahaleyi daha iyi hale getirmeye bakıyoruz. Ayrıca önleme çalışmalarını da önemsiyoruz. Bu iki şeyi orada yapıyoruz.

CŞYM'ye başvuranlar, yakın zamanda cinsel saldırıya uğrayıp hayatta kalanlar oluyor. Bir CŞYM'de, en azından İrlanda'da olayın üzerinden en fazla bir hafta geçmiş olması gerekiyor. Çünkü orada acil tıbbi müdahale yapılıyor. Ayrıca adli kanıtların toplanmasına çalışılıyor. Bir hafta neredeyse çok uzun bir süre; dört ya da beş gün adli kanıt toplayabileceğiniz en üst limiti oluşturuyor. Yani, bu ancak çok kısa bir süre önce cinsel saldırıya uğramış birisi için

geçerli olabiliyor. Bu sistem, mağdura hizmet ettiği kadar adalet sistemine de büyük ölçüde hizmet ediyor. Elbette burada hayatta kalanların ihtiyaçları ile adalet sisteminin ihtiyaçları arasında bir gerilim var. Polis gücü hazır bulunacak, toplanan kanıtların ceza adaleti sistemimizde etkili bir şekilde kullanılabilmesini sağlamak için orada bulunacaklar. Yani kanıtların kullanılabilir durumda kalmasını ve mahkemede bir etkisi olabilmesini sağlayan resmi bir süreç var. İşin bu yönüne çok formel bir şekilde odaklanılıyor.

CŞYM'lerde, az önce de söylediğim gibi, doktorlar ve hemşireler var, muhtemelen psikologlar da var ama şart değil. TKM gönüllüleri psikolojik destek sağlıyor. Ayrıca polis memurları var ve bağımsız hayatta kalan savunucuları da olacaktır. Tecavüz Kriz Merkezi'nde ise uzman cinsel şiddet travma danışmanları var. Burada genellikle feminist cinsel şiddet danışmanlarından bahsettiğimizi de eklemek isterim. Avukatlarımız, feminist arkadaşlarımız, gönüllülerimiz, eğitimcilerimiz, aktivistlerimiz ve toplumsal kalkınma çalışanlarımız var. Dolayısıyla hem bu hizmetleri kullanan, hem bu hizmetleri sağlayan, hem de bu hizmetlerin içinde yer alan çok farklı insanlardan oluşan bir topluluk olduğunu görebilirsiniz. Genel olarak sanırım CŞYM'lerde –ve İstanbul Sözleşmesi ile uyumlu olmaya çalışan bazı ülkelerde olduğunu gördüğüm şeylerden biri de bu– devlet benim medikal model olarak adlandırdığım, bazen de CŞYM modeli olarak adlandırılan modele doğru ilerliyor. Bu modelde merkezler ve hastaneler kuruluyor. Bunlar gerekli tabii, İrlanda'da her ikisi de var ve önemliler. Ancak bunlar TKM'lerin yerini tutamaz ve TKM ile aynı şey değil. Bu kafa karışıklığını sık sık görüyorum. Çoğu zaman CŞYM mevcut kamu finansmanından sağlanıyor. Bu nedenle de hastane ve tıbbi bakım masrafları kamu ücretlendirmesi üzerinden karşılanıyor. Bu da basitçe bunun bir parçası haline geliyor. Oysa TKM'ler İrlanda'da ya da Avrupa genelinde farklı modellere sahip olabiliyor. Sivil toplum örgütleri finanse ediliyor ve yönetiliyor, ama siz de biliyorsunuz, bundan çok daha fazlası var. Hükümetlerden alınan hibeler, bağış toplama faaliyetleri var. TKM'ler de devletten bağımsız kalmaya gayret ediyor. Bu da hayatta kalanlara feminist müdahale sunabilmenin ve hayatta kalanların istediklerini karşılayabilmenin önemli bir parçası.

WAVE (Women against Violence Europe) için tanımlar üzerine çalışıyordum. Çünkü WAVE'nin yapmaya çalıştığı şeylerden biri, cinsel şiddet müdahalelerini ve tecavüz krizi müdahalelerini nasıl tanımladığımız ve bunları birbirimizle dayanışma içinde olmamızı sağlayacak şekilde nasıl ölçtüğümüz ve açıkladığımız konusunda ortak bir dil tanımlamak.

İrlanda'dan bahsetmeden önce İrlanda'nın tarihi hakkında size biraz bilgi vermek istiyorum. 1970'lere geri döneceğim. Ben bugün köklü bir geçmişi olan bir sektörde çalışıyorum. Bu sektörün bugünkü haline gelmesinde 1970'lerde aktivistler, girişimciler ve feministler tarafından verilen emeğin büyük bir rolü var. Bugün İrlanda'da sahip olduğumuz şeyler, ki bu konuda

pek çok çalışma yapılıyor, örneğin ulusal planlama, Tecavüz Kriz Hizmetlerinin devlet tarafından sağlanan finansman, en iyi ulusal uygulamalar ve önleme ve ortaklıklar kurmak amacıyla emek verdiğimiz CŞYM'ler ve devlet kurumları daha da gelişiyor. Yani uzun bir yolculuk oldu ve bugün bu noktadayız. Burası İrlanda ve bu mor noktalar da Tecavüz Kriz Merkezleri. İrlanda'nın nüfusu sadece beş milyon ve İrlanda'da on altı tane Tecavüz Kriz Merkezi var.

Bu merkezlerin hepsi hâlâ bağımsız ve topluluk temelli. Gerçi devlet tarafından finanse ediliyorlar, yani devlet bizi finanse ediyor ama biz bağımsız kalmaya devam ediyoruz. Daha önce bahsettiğim tüm hizmetleri sağlıyoruz. Yaklaşık üç bin danışanımız var, bazen danışan kelimesini kullanıyoruz, bazen de fon sağlayıcıların ya da şiddetten hayatta kalanların dediklerine bağlı olarak hayatta kalanlar kelimesini kullanıyoruz. Yüz yüze görüştüğümüz danışanlarımız var ve yardım hattı rakamlarına baktığımızda her yıl ulusal çapta 40-45.000 kişi ile temas kuruyoruz. CŞYM'lerin sayısı Tecavüz Kriz Merkezlerinden daha az. CŞYM'lerde karşılaşılan zorluklardan biri de uygun becerilere sahip tıbbi personel eksikliği. Küçük ve nüfusu az bir ülkede bu merkezi işletmek için bu konuda yetenekli, tıbbi bakım sağlayabilecek ve ceza adaleti sisteminde kullanılabilir adli kanıtları toplayabilecek yeterli sayıda tıp doktoruna sahip olmak zor. Dolayısıyla, coğrafi olarak her yere yayılamıyoruz. Maalesef nereden seyahat ettiğinize bağlı olarak İrlanda içinde bazı saatlerde bazı yerlere seyahat etmeniz gerekebiliyor. Ama bu lojistik bir mesele.

İrlanda'da yaklaşık 45.000 kişi yardım hatlarını arıyor. İrlanda'nın nüfusunun sadece beş milyon olduğunu hatırlatmam gerek. Herkesin yardım hattını aramadığını da biliyoruz. Notlarımda kimlerin bize geldiği yazıyor. CŞYM'lere giden yaklaşık bin kişi var. Tecavüz Kriz Merkezlerine gelen insanlar hayatlarının herhangi bir döneminde tacize uğramış olabilirler, oysa CŞYM'lere gidenler bu şiddete yakın zamanda maruz kalmış kişiler, mesela başvuru yaptıkları hafta içinde. Yaklaşık 3.307 kişi polise suç duyurusunda bulunmuş. Suç duyurusunda bulunulan kişilerin kişilerin %12'si hakkında dava açılmış. Merkezi Ceza Mahkememizde görülen yaklaşık yüz kadar dava var ve bunlar tecavüz, tecavüze teşebbüs, ağırlaştırılmış cinsel saldırı ve insan ticareti davaları. Ayrıca 300 cinsel suç davası da Bölge Mahkemelerinde görülüyor. Yani en merkezi ve önemli mahkememizde en önemli ciddi suçların görülüyor ve diğer suçlar daha alt mahkemelerde görülüyor. İrlanda'daki rakamlar böyle. Bu verilerin kendi durumunuzla ve yerel olarak nelerden yoksun olduğunuzla ilgili bir karşılaştırma yapmanızı sağlayacağını umuyorum. Bunlardan burada bahsediyorum çünkü travma konusunda bilgilendirilmiş ve hayatta kalan merkezli hizmetleri Tecavüz Kriz Merkezleri'nde sunarken, Enikö'nun da bahsettiği gibi, sürekli olarak karşılaştığımız gerilimlere dair fikir verdiklerini düşünüyorum. Örgütlerimizi devam ettirmek zorundayız. 1970'ten beri var olmamıza rağmen bu daimi bir mücadele ve devletin hayatta

kalanlara karşı bir görev olarak bize fon sağlaması gerektiğine dair verdiğimiz savaşı kazandık. Hâlâ tartışmaya devam ediyoruz. Bir örgütlenmeniz olması gerekiyor. Bizim de işin tamamını yapmamız gerekiyor. Tecavüz Kriz Merkezlerinde hayatta kalanlara müdahale, yani işin kriz kısmı var. Ayrıca önleme çalışmalarını da sürdürmemiz gerekiyor. Üç farklı hizmeti gösteren bu grafik var. Çünkü çoğu zaman yaptığımız şey hizmet sağlamak oluyor. Bu durumda da hayatta kalanlara yönelik ön plana çıkıyor, ve organizasyon çöküyor ya da organizasyon ve hayatta kalanlara yönelik hizmetleri devam ettirebiliyoruz, ancak önleme konusunda yolumuzu kaybediyoruz. Önlemenin uzun soluklu bir süreç olduğunu ve anlık müdahalelerle insanların ihtiyaçlarını o anda karşıladığımızı kendimize sürekli hatırlatıyoruz. Ama aslında feminist bir hareket olarak, hayatta kalanlara hizmet sağlarken etik olanın hayatta kalanların seslerinin ve hikayelerinin gelecekte önleme açısından bizi bilgilendirdiğinden emin olmamız gerektiğini kendimize sürekli hatırlatmalıyız. Dolayısıyla bu, kendimize hatırlatmaya devam ettiğimiz gerçek bir savaş çünkü bu sunduğumuz hizmetlerin dengesini korumak için verilen bir savaş. Sunduğumuz hizmetlerin uzun ömürlü ve sürdürülebilir olmak zorunda çünkü cinsel şiddeti önlemek için daha uzun süre burada olmamız gerektiğini biliyoruz.

Bizi riskten koruyacak temel ilkeler neler? Hayatta kalan merkezli bir yaklaşımdan uzaklaşmamız ve bize fon sağlayan şeyleri yapmamız ve çalışmalarımızda etkili bir şekilde feminist olmamamız bizim yaptığımız işin taşıdığı riskler arasında sayılabilir. Feminist olarak kalmamızı, değişim yaratmamızı ve cinsel şiddeti, mağdur suçlamayı ve sessizliği kolaylaştırmaya devam eden koşullara meydan okumamızı sağlayan ilkeler neler? Bunlardan ilki gerçekten de hayatta kalanı merkeze almak. Tekrar tekrar inşa ettiğimiz hizmetlerin hayatta kalanlar tarafından kullanılmadığını görüyoruz. Bu dinamikten dolayı hayatta kalanları suçluyoruz. Sunduğumuz hizmetten faydalanmadıkları için hayatta kalanlarda bir sorun var diye düşünüyoruz. Bu yanlış bir model. Bu yanlış bir yaklaşım. Ayrıca devlete karşı da şunu savunuyoruz: STK'lar olarak, devletten bağımsız olarak getirdiğimiz en önemli şey bize güven duyulması. Bize güven duyulmasını sağlıyoruz ve bu güveni hayatta kalanlara saygılı davranarak, özerkliklerine saygı duyarak, seçimlerine saygı duyarak ve onların farklı hizmetlere erişimini sağlayarak kazanıyoruz. Kendimizi de erişilebilir kılıyoruz ve hayatta kalanlar hizmetlerimizi kullanmadıklarında kendimizi sorguluyoruz. Buradaki resimde bir bina var, bu bina gerçekten de orada duruyor ama aslında penceresi ve kapısı yok. Bazen güzelce düşünülmüş ve tüm kutuları işaretlendiği bir şey inşa ederiz, ancak pencere veya kapı yoksa hayatta kalanlar içeri giremez. Ve biz de başarısız oluruz. Bu yüzden, bizim geçerliliğimizi sağlayan şey güven. Devletin yükümlülüklerini yerine getirme konusunda eksik olduğu şey ise, aklınıza gelebilecek her türlü nedenden dolayı, hayatta kalanların devlete, devlet temsilcilerine ve resmi çalışanlara güvenmemeleridir. Çünkü onlar başarısız oldular, çünkü devlet bu sistemin bir parçası. Biz bu sistemin bir

parçası değiliz ve bizim hayatta kalanlara, hayatta kalanların da bize erişimi var. O halde devletle yükümlülüklerini yerine getirdiği ölçüde ve bizle saygı gösteren bir ortaklık kurduğu sürece birlikte çalışabiliriz.

Bugünlerde herkes travma konusunda bilgilendirilmiş kelimesini kullanıyor. Ben durup durup “Bunu söylerken aynı şeyi mi kastediyoruz?” diye merak ediyorum. Bu kavramla neyi kastediyoruz? Bence Enikö ilkeleri zaten çok iyi özetledi ve bu biraz daha ağdalı ama temelde aynı şeyi anlatıyor. Asıl mesele hayatta kalanlarla buldukları yerde buluşmak, travmayı en aza indirmek, hayatta kalanları yeniden travmatize etmemek, güvenliği nasıl sağladığımızı bakmak, hayatta kalanlardan her şeyi talep etmek yerine onların bizi yönlendirmesine nasıl izin verdiğimizize odaklanmak. Çünkü bize sürekli hatırlatılan şeylerden biri de hayatta kalanlara yönelik her bir müdahalemizin ve her bir destek yapımızın aslında onlardan bir talepte bulunduğudır. Ne kadar iyi niyetli olursa olsun, ne kadar iyi inşa edilmiş olursa olsun, her şey bir hayatta kalanın öne çıkmasını, konuşmasını, bize hikayesini anlatmasını, orada bulunmasını gerektirir. Tüm bunlar hayatta kalanlardan talep edilmektedir. Hayatta kalanları yeniden travmatize etmemek, yaşadıkları travmalarda onlarla birlikte hareket etmek ve bu konuda güvenliği sağlamak konusunda çok dikkatli davranmalıyız.

Tecavüz Kriz Merkezi ile CŞYM arasındaki ayırmadan bahsediyordum. Önleme bu iki kurum için de aynı anlama geliyor ve son zamanda birincil ve ikincil önleme üzerine konuşuyoruz. Bunlar tamamen farklı şeyler. Önlemeyi tek bir şey olarak düşünürsek muhtemelen başarısız oluruz. Birincil ve ikincil arasındaki ayrımı yapmazsak, amaçlamadığımız bazı gerçekten kötü sonuçlarla karşılaşabiliriz. Bunu zaten biliyoruz ve bu çerçeveyi size sundum, ancak tekrar etmekte fayda var çünkü birincil ve ikincil önleme arasındaki bu ayrımı yapmadığımız durumlarda tekrar tekrar karşılaşıyorum. Dolayısıyla, yine Tecavüz Kriz Merkezleri ve CŞYM’ler için yaptığım gibi, ne tür araçlar kullandığımız, kiminle konuştuğumuz ve bu tür sorular hakkında konuşmak, birincil ve ikincil arasındaki ayrımı netleştirmemizi sağlar.

Birincil önleme, cinsel şiddetin gerçekleşmesini önlemektir. Bu konuda başarılı olursak hayatta kalanlar olmayacaktır. İkincil önleme, birincil önlemede başarısız olduğumuz için hayatta kalanların olmasıdır. Biz ikincil travmanın önlenmesini sağlamaya çalışıyoruz, ki bu daha önce bahsettiğim travma konusunda bilgilendirilmiş yaklaşım, hizmetlere erişim, artbakım, uygun cezai müdahaleleri içeriyor. Bunların hepsi ikincil önlemenin bir parçasıdır. Gerçekten de ikincil önlemenin temel odak noktası süreçte ilerlerken hayatta kalanı yeniden travmatize etmemektir. İkinci sütunda “Kiminle konuşacağız?” diye belirtilmiş. Birincil önlemede tüm toplumla konuşuyoruz, görgü tanıklarıyla konuşuyoruz, faillele konuşuyoruz, kültürümüz hakkında konuşuyoruz. İkincil önlemede ise tabii ki mağdurlarla ve hayatta kalanlarla konuşuyoruz, onlara ulaşıyoruz. Hayatta kalanların

ihtiyaçları tarafından yönlendiriliyoruz, hayatta kalanlara odaklanıyoruz ve hayatta kalanları desteklemeye yönelik kültürel ve toplumsal bir tepki veriyoruz. Bu ikisini birbirinden ayırmadığımızda ortaya çıkan rahatsız edici noktalardan biri, genellikle birincil önlemede hayatta kalanları merkeze almamız gerektiğini düşünmemizdir. Birincil önlemede hayatta kalanları merkeze alırsanız, aslında bir hayatta kalana "Sana bir şey yapıldı, başka biri sana bir şey yaptı. Bize cinsel şiddeti nasıl durduracağımızı söylemenizi istiyoruz," demiş olursunuz. Böyle denildiğinde hayatta kalanların sorun olduğu, hayatta kalanların bir şekilde cinsel şiddete neden olduğu ve hayatta kalanların esasen suçlanması gerektiği, bu nedenle de çözümün onlarda olduğu anlaşılabilir. Açıkçası, burada kimsenin amacı tabii ki bu değil. Bu nedenle, hayatta kalanları kesinlikle ikincil önlemede merkeze alırken, onları birincil önlemede merkeze almanın aslında uygunsuz olduğu konusunda net olmalıyız çünkü onlar sorunun kaynağı değil. O yüzden de çözümü onlarda aramak söz konusu olamaz. Bu konuda bize paylaşacakları deneyimler ve bilgiler olabilir ancak başlarına şeyden sorumlu değil ve başka birinin onlara yapmayı seçtiği şeylerin merkezinde de değillerdir. İşte bu nedenle, birincil ve ikincil travma arasında ayırım yapmak önemli çünkü bu ikisi arasında ayırım yapmazsak, esasen kurbanı suçlama döngüsünü tekrarlama riskine düşeriz.

Şu anda İrlanda'da devletin müdahalelerini koordine etme sorumluluğuna sahip olan bakanlık Adalet Bakanlığı. Dolayısıyla şu anda ulusal stratejiden onlar sorumlu ve yeni bir ulusal strateji geliştirme yolundalar. Ayrıca ulusal kampanyalar yürütüyorlar. Bu son iki ya da üç yılda gerçekleşen yeni bir şey, hükümet cinsel şiddete karşı ulusal bir kamusal kampanyası yürütüyor. Ayrıca kapsamlı bir inceleme gerçekleştirdiler ve mağdurun ceza adaleti sistemindeki yolculuğunun tüm yönlerini dönüştüren ve değiştiren İstanbul Sözleşmesi'ne uyumumuza dair bir inceleme yürütüyorlar. Tecavüz Krizi Kaynakları, RCNI'nin ürettiği materyallerden bazılarıdır. Tecavüz Kriz Merkezlerinden istatistikler üretiyoruz ve bizim için bu gerçekten kritik bir öneme sahip çünkü sivil toplum sektöründe hayatta kalanların sesine ve güvenine başka kimsenin sahip olmadığı bir şekilde sahip olduğumuz alan burası. Onların hikayelerini anonim ve güvenli bir şekilde politika masasına, Adalet Bakanlığı'na ve bakanlara taşıyoruz. Hayatta kalanlar bize bunları söylüyor. Bir kısmı size gelmeyecek, size bir şey söylemeyecekler. Yüzde on kadarı size gelecekler, daha fazlası değil. Ancak şu anda yaşadıkları deneyimler ve bize anlattıkları hakkında size gerçeği söylüyoruz. Ayrıca İrlanda genelindeki on altı Tecavüz Kriz Merkezini en iyi uygulamalar açısından nasıl destekleyebileceğimize dair çeşitli hizmetlerle birlikte çalışıyoruz. Aynı zamanda bize destek olan tüm profesyoneller ve toplum aktörleriyle de birlikte çalışıyoruz. Üçüncü kaynak ise sağlık müdahalelerimizdir. CŞYM'ler sağlık hizmeti sunabiliyor. Biz onlara SATU diyoruz. CŞYM ile aynı şey. CŞYM'ler için geçerli olan standartlara, CŞYM'lerin sağladığı rehberlik hizmetlerine ve istatistiklere ve CŞYM'lerin parçası olan hemşireler ve dok-

torlar için eğitim kurslarına dair bilgilenecek için bu linklere bakabilirsiniz. Çok teşekkür ederim.

Ebrar Nefes: Çok teşekkürler Cliona. Hem cinsel şiddetle ilgili farklı merkezleri, hem Tecavüz Kriz Merkezleri'ni hem de Cinsel Şiddet Sevk Merkezleri'ni dinlemiş olduk. Türkiye'de henüz böyle özellikli merkezler olmadığı için bizim için özellikle çok bilgilendirici olduğunu düşünüyorum. Cinsel şiddetten hayatta kalan kadınları odağa almak aslında bununla ilgili çok bilgilendirici bir paylaşım oldu bizim için. Soru-cevap ile devam ediyoruz.

Perihan Meşeli: Merhaba, ben de Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı'nda gönüllü avukatlık yapıyorum. İki tane sorum olacak. İlk sorum Cliona'ya, ikincisine ortak cevap verilebilir diye düşünüyorum. Türkiye İstanbul Sözleşmesi'nden çıktıktan sonra en çok üzüldüğüm maddelerden birisi Tecavüz Kriz Merkezleri. Uzun zamandır yürürlükteydi İstanbul Sözleşmesi ama Türkiye hiçbir şey yapmadı. Türkiye'de bir kadın tecavüze maruz kaldığında karakola, savcıya, hâkime, avukata, adli tıpa, hepsine ayrı ayrı ifade vermek zorunda kalıyor. Dolayısıyla ikincil travmalar çok sıklıkla yaşanıyor. O yüzden şunu merak ettim, sizdeki sistemde bir kadın tecavüze maruz kaldığında onunla ilk görüşen kişi bir sosyal çalışmacı ya da psikolog, psikiyatrist gibi uzman birisi mi? Sonrasında onunla görüştüğünden sonra polis aynı merkeze gelip onun ifadesini alabiliyor mu ve bu ifade kayıt altına alınıp bir daha kadın mahkemeler nezdinde dinlenmiyor mu? Bu gerçekten böyle mi işliyor? İkinci sorum ise işin cinsel sağlık boyutu ile ilgili. Cinsel şiddete maruz kalan bir kadının bulaşıcı bir cinsel hastalığa kapılması da mümkün olabiliyor. İrlanda ya da Macaristan'da korunmasız bir cinsel ilişki sonrasında ya da cinsel şiddete maruz kaldıktan sonra ilk kırk sekiz saat içerisinde alınabilecek hastalıkları önleyebilecek nitelikte bir ilaç var mı?

Cliona Saidlear: Uğruna durmada mücadele ettiğimiz şeylerden biri de hayatta kalanların seçim yapabilmeleri, kendileri için doğru yolu seçebilmeleri, nasıl ve kiminle ilişki kuracakları. Yani, bir yerde bir kadın tecavüze uğramışsa, polise gidebilir. Polis de CŞYM ekibini harekete geçirir. CŞYM ekibi üç unsurdan oluşur; polis, tıbbi ekip, doktorlar ve hemşireler ve Tecavüz Krizi gönüllüsü. Bu üç unsur da eğer hayatta kalan adli tıba gitmeyi tercih ederse, onu desteklemek üzere ortak alana gelir. İkinci sorunuza gelince, burada öncelik tıbbi müdahaledir. Dolayısıyla, ilk şey kadınların güvenliği ve sağlığıdır; bu nedenle kesinlikle CYBE'ler tedavi edilir ve eğer müdahale edilebilecek dönem geçmediyse önleyici bir ilaç sağlanır. Ancak ilk soruya geri dönecek olursak, mücadele etmek zorunda kaldığımız şeylerden biri de bir kişinin CŞYM'ye polise gitmeden gidebilmesidir. Yani, hayatta kalanlar doğrudan CŞYM'ye ya da Tecavüz Kriz Merkezi aracılığıyla CŞYM'ye kendi başlarına başvurabilirler. Polise ifade vermemeyi tercih edebilirler. Kanıtları altı ay boyunca saklayabiliyoruz. Yani, bu kanıtlar, eğer bu kanıtların verilmesine rıza gösterirlerse, saklanabilir. Ve hayatta kalanların

ceza hukuku sistemiyle ilişki kurup kurmayacaklarına ve polise ifade verip vermeyeceklerine karar vermek için altı aya kadar süreleri var. Hayatta kalanlara seçenek sunabilmek, bir seçim yapabilmelerini sağlayabilmek ve bu seçimlerin kontrolünün kendi ellerinde olmasını sağlayabilmek adına mücadele ediyoruz. Tecavüz Kriz Merkezi'ne kendi kendilerine başvurabilirler ya da başkaları onları yönlendirebilir. Ancak bizim kapımızdan içeri polise ya da başka birine gitmeden girebilirler ve sağladığımız destek için herhangi bir resmi kayıta yer almaları gerekmez, bize gelmeleri yeterlidir. Umarım sorunuza cevaplayabildiğimdir.

Perihan Meşeli: Evet, aslında yanıtladınız. Sadece şunu merak ettim. Örneğin, dün tecavüze uğramış bir kadın, bugün Cinsel Şiddet Sevk Merkezi'ne gittiğinde ilk görüştüğü kişi polis midir yoksa bir uzman mıdır? Çünkü Türkiye için konuşacak olursak polis merkezine gidiyorlar ama polisler yaklaşım olarak bu konuda çok kötü. Belki oradaki merkezdeki polisler eğitilmiştir, çok daha kadın bakış açısına sahip kişilerdir tabii. İlk görüşülen kişinin kim olduğunu ve sonrasında kadın şikâyet etmeye karar verirse polis merkezine gitmeden merkezde her şeyini halledebiliyor mu?

Cliona Saidlear: Evet. CŞYM'lerde ve İrlanda'da esas olan bütünlüklü bir hizmet sunma fikridir. Tıbbi, psikolojik ve hukuki alanlar dahil olmak üzere her türlü hizmet orada sunuluyor. Hayatta kalanın bu hizmetin merkezinde kalmasını sağlamak için farklı profesyoneller arasındaki ilişkiyi şekillendiren ve belirleyen çok detaylı bir protokol var. Size gösterdiğim bağlantılardan biri de CŞYM'lerinde uygulanan protokolün bağlantısı. Evet, devlet ve polis kendilerine gelen tüm vakalarla ilgileniyor ve bu vakaların sisteme geçmesini istiyorlar çünkü daha fazla vakaya ihtiyaçları var. Kovuşturma oranlarını arttırabilmeleri gerekiyor. Hayatta kalanın bir seçim yapmasına izin verme konusunda çıkar çatışmaları var. İşte bu nedenle, hayatta kalanın kontrol sahibi olmaya devam etmesini sağlamak için çeşitli protokoller ve orada çalışan farklı profesyoneller konusunda da çok dikkatli davranıyoruz. Ve aslında polisin zorlamadığından ve bu hizmetlere erişim kapısı olmadığından emin olmak istiyoruz. Ve kadınlar polisle ilişki kurmuş olsun ya da olmasın bu hizmetlerden yararlanma hakkına sahip. Polisin de kendilerinin tanınmasını istediğini biliyoruz. Yani bir noktada Tecavüz Kriz Merkezine gelen tüm kadınlarla konuşmak ve onları polise gitmeye ikna etmeye çalışmak için Tecavüz Kriz Merkezi içinde bir masa kurmak istediklerini söylediler. Biz de "Hayır, bu bizim için uygun değil" dedik.

Enikö Pap: Macaristan'ta bir tane bile Tecavüz Kriz Merkezi veya Cinsel Şiddet Yönlendirme Merkezi olmadığını yinelemek isterim. Dolayısıyla Macaristan'ın cinsel şiddete yönelik müdahalede her türlü uluslararası standardın gerisinde kaldığını düşünüyorum. Sadece birkaç pilot proje ya da kadın hakları STK'larının sınırlı kapasiteleriyle gerçekleştirdikleri girişimler mevcut. Türkiye'de bu durumla bağlantı kurabileceğinize inanıyorum.

Hikâyenin tıbbi yönüne bakacak olursak, kadına yönelik şiddet ya da aile içi şiddet için de bunu söylemek zorundayım çünkü aile içi şiddet konusunda daha fazla deneyime sahibiz... Dolayısıyla, sağlık personeli şiddete uygun müdahaleyi gerçekten görmezden geliyor. Toplumda da sağlık personelinin doğru tepki vermesi gerektiği yönünde bir ihtiyaç var. Bu anlamda, polis, protokollere sahip olması ve özel eğitimler alması bakımından çok daha iyi durumda olsa da iyileştirmeye açık bir alan olmasına rağmen, sağlık sektörü kadına yönelik şiddete karşı her türlü müdahalede geride kalıyor. Bu durum cinsel şiddet için de geçerli. Örneğin bahsettiğiniz acil doğum kontrol yöntemine gelince, genel olarak konuşmak gerekirse, Macaristan'ın acil doğum kontrolü için hâlâ reçete isteyen birkaç AB ülkesi arasında olduğunu söylemek zorundayım. Uygulamada kadınların reçeteye erişimi giderek zorlaşıyor. Ayrıca, hapın yüksek fiyatını ödemekte de zorluk çekiyorlar. Bu bağlamda, cinsel şiddet mağdurlarının neye erişip erişemediklerini tahmin edebilirsiniz.

Ebrar Nefes: Çok teşekkürler yanıtlar için. Cinsel şiddet sonrası hem kolluğun müdahalesi hem de sağlık alanında müdahaleler aslında biraz da bence Cliona'nın da sonradan da bahsettiği o ikinci travmayı yaşatmamak için de önemli. Oradaki uzmanlığa da ya da geliştirmelere de ihtiyaç duyuyoruz. Perihan'ın dediği gibi maalesef hem uzman, yani kolluğun ya da sonrasında adli birimdeki görevlilerin yaklaşımları çok iyi olmayabiliyor. Merve, sizin sorunuz var sanırım.

Merve: Ben İrlanda ve Macaristan arasında destek gruplarına olan yoğunluğun farkını gördüm. Fark ettiğim kadarıyla Macaristan'ın bazı noktalarından Türkiye'ye benziyor, İrlanda'da bir hayatta kalanın erişebileceği destek sistemleri daha yoğun ve daha geniş. Bu koşullar göz önünde bulundurulduğunda, bu destek sistemlerine Macaristan'da daha yoğun bir şekilde dikkat edilmesinin ya da üzerinde durulmasının sebebi kadınların kendi desteklerini birbirlerinden bulması gibi bir zorunluluğun ortaya çıkması mı? Türkiye'de de destek sistemi çok yaygın bir şekilde, Adsız Alkolikler ve madde bağımlılığı dışında, hayatta kalanların kendi çabalarıyla herhangi bir devlet ya da finansman desteği almaksızın kurulmaya çalışılıyor. Buna yönelik çalışan bazı hayatta kalanlar var. Daha önce kaynak talebi isteyenler ve farklı ülkelerden kaynak örnekleri, uygulama örnekleri gönderdiğimiz topluluklar oldu. Türkiye'de bunun teşvik edilmesi ne kadar önemli olur, onu biraz daha analiz etmeye çalışıyorum. Bu destek sistemleri kalmadıkça, destek sistemlerinin yokluğunda mesela Macaristan'da kadınlar dayanışmayı birbirlerinde mi arıyorlar? Bu ne kadar faydalı oldu gibi bir sorum var benim. Teşekkür ediyorum.

Cliona Saidlear: Benim için bu gerçekten ilginç bir soru çünkü benim son on yıllık deneyime konuşuyor. Yaşadığımız deneyimlerden biri de MeToo hareketi. Açıkçası, bu hareketin farklı ülkelerde farklı şekillerde yaşandı.

Sosyal medya üzerinden de pek çok paylaşım yapıldı, etkileşim gerçekleşti. Yani, hayatta kalanlar açısından hem sessizliği bozmak hem de diğerleriyle dayanışma içinde olmak söz konusu oldu. On yıl önce, belki de daha kısa bir süre önce, örgütler olarak geri adım atmamız gerektiğini çünkü hayatta kalanların kendi sesleri, kendi platformları ve birbirleriyle dayanışmak için kendi yolları olduğunu söylediğimiz bir an vardı. İrlanda'nın dört bir yanında dayanışma çalışmaları yapan hayatta kalanları oluşturduğu gruplar var. Ancak birçoğu daha sonra birebir destek için bize geliyor. Sanırım biz yaşadıkları üzerine düşünebilecekleri özel bir alan sunuyoruz. Hayatta kalanların güçlenmesinin önünde durmamamız gerekiyor. Biz onların yanında duruyoruz ve onları güçlendiriyoruz. Hayatta kalanlar sosyal medya üzerinden bu dayanışma çalışmasını birbirleriyle yapabiliyorlar. Dolayısıyla, birçok yönden, grup çalışması yürütürken biraz da hayatta kalanların yanında nerede duracağımızı anlamaya çalışıyoruz, Onlara engel olmadan onları nasıl destekleyebiliriz? Bence bu bizim için önemli ve hayati bir soru ve bu soru üzerinde düşünmeye devam ediyoruz ve bu soruyu tekrar tekrar soruyoruz. Ama bence bizim için olup bitenlerin bir kısmı da kültürün, hayatta kalanların anonim olarak değil, isimleriyle kamuya açık bir şekilde konuşmaları, bu şekilde kamuya açık bir şekilde örgütlenmeleri ve kendilerini savunmaları için daha güvenli hale gelmesidir. Biz de onların yoluna çıkmamaya çalışıyoruz.

Enikö Pap: Sorularınız için çok teşekkür ederim Merve. Bu kolay bir soru değil. Bir yandan iki ülke ve iki kadın hareketi olarak sizin ve Perihan'ın da söylediği gibi birçok benzerliği paylaşıyoruz. Macaristan'da cinsel şiddet mağdurlarına sağlanan hizmet gerçekten çok yetersiz. Dolayısıyla, en azından sahip olduğumuz kaynaklarımızı paylaşarak hayatta kalanlara bir mekan sağlamak ve kolaylaştırıcı bir rol oynamak gerçekten çok önemli. Çünkü bu konu Macaristan'da hâlâ tabu niteliğinde. En azından hayatta kalanlara gidebilecekleri ve yaşadıklarını paylaşabilecekleri bir yer olduğu mesajını vermek çok önemli. Aynı zamanda devlete de doğru şekilde hareket etme sorumluluğunu yüklemeliyiz. Benim için en büyük soru işareti, örneğin devlet aktörleri tarafından pek de hoş karşılanmayan kadın hakları STK'ları söz konusu olduğunda ortaya çıkıyor. Bu konuda devlet bir şeyler yapmaya çalışıyor ama bunu yaparken hayatta kalanların veya kadın hakları STK'larının sesini duymak zorunda değil ve günün sonunda devletin yaptıkları hayatta kalanlar için yeterli ve iyi olacak mı? Bu benim için büyük bir soru. Tabii ki bu hizmetleri talep etmemiz ve bu hizmetlere sahip olmamız gerekiyor. Ancak aynı zamanda, kadın haklarının, feminist yaklaşımın herhangi bir tehlike oluşturabilecek bir sürecin parçası olmaması konusunda dikkatli olmamız gerekiyor. Örneğin Macaristan'da aile içi şiddet konusunda benzer şeyler yaşandı. Şu anda birkaç kriz merkezimiz var, örneğin kriz ambulanslarımız var. Ancak feminist bir bakış açısını, kadın hakları bakış açısını benimsemiyorlar. Aslında bu yaklaşıma cinsiyetten bağımsız ya da cinsiyet körü bir bakış açısı diyebilirim. Bu yüzden ben bu konuya çok önem veriyorum. Bir

yandan hem Türkiye’de hem de Macaristan’da bu tür hizmetleri talep etmemiz gerekiyor. Öte yandan, bir açıklık olduğunda, o zaman ne olacağı ve devletin ne tür hizmetler sağlayacağı konusunda stratejik olmamız gerekiyor, yani profesyonel olarak ve feminizm ve kadının insan hakları yaklaşımımızla. Aklıma bunlar geldi, sorularınıza cevap verebildim mi bilmiyorum. Ama eğer başka sorularınız varsa seve seve katkıda bulunabilirim.

Ebrar Nefes: Çok teşekkürler yanıtın için. Canan’ın da bir sorusu var.

Canan Arın: Biraz toparlamaya çalışarak hem yorum hem soru şeklinde soracağım. Bundan uzun yıllar önce ben İstanbul Barosu Kadın Hakları Uygulama Merkezi’ndeyken, benim inisiyatifimle Cinsel Suçlara Karşılaştırmalı Hukukun Yaklaşımı gibi bir toplantı düzenlemiştik. Avrupa Konseyi’nden Eniko gibi tanıdığım arkadaşları davet ederek düzenlemiştik. Bu arada İrlanda’dan bir polis şefi veya amiri, kadın geldi. Onun sunumunda özellikle cinsel suçlarla ilgili kanıt toplama açısından ilgi çekici açıklamalar vardı. Sanık ve cinsel suç mağduru olan kadını kanıtlar birbirine karışmasın diye ayrı ayrı cankurtaranlarla gönderdiklerini söylemişlerdi. Tabii, bu Türkiye için bir hayal çünkü Türkiye’de gün geçtikçe artan kökten dincilik ve neredeyse kadınları tamamen eve tıkma projesi, İstanbul Sözleşmesi’nden çıkmakla da karşımıza çıkıyor bu, uygulanıyor. Ayrıca İrlanda’da hükümetin de kadına yönelik erkek şiddetini sonlandırma konusunda bir siyasi iradesi olduğu açık. Türkiye’de böyle bir irade hiç olmadı ama bu hükümet zamanında hiç ama hiç yok. Dolayısıyla, biraz afaki konuşma gibi geliyor. Şimdi bu kanıt toplama hikayesi, bu ayrı cankurtaranlarla gönderme meselesi hakkında Cliona ne söyleyecek onu merak ediyorum. Bize biraz daha bunu anlatabilir mi? Çünkü çok yıllar önceydi ama benim aklımda kalanı bu kadardı. Bir de cinsel şiddete maruz kalan kadınların onurunu korumak üzere Danimarka’da bir uygulamayla karşılaşmıştım. Hastanelerin jinekoloji bölümlerinde cinsel şiddete maruz kalan kadınlarla ilişki kuracak özel kısımlar vardı. Yani kadın hastaneye gittiği zaman, jinekoloji bölümüne gidiyor ama cinsel şiddete maruz kalıp kalmadığını sadece oradaki bir doktor ve kendisi biliyor. Dolayısıyla oraya niye gitti denemiyor, tecavüze uğradı diye etiketlenemiyor.

Bu çok önemliydi. Benim için çok önemli, sanıyorum ki. Böyle bir uygulama hakkında ne düşünüyorsunuz?

Cliona Saidlear: Sizi anladığım kadarıyla... Bu iki ayrı ambulans hakkında bir şey bilmiyorum. Eğer ambulans söz konusuysa bu cinsel şiddetle ilgili olabilir. Bu ambulans sadece mağdur için gelir, fail değil. Zaten farklı yönere gidiyor olacaktıdır.

Canan Arın: Aynı yöne gidiyorlar, DNA ve benzeri delillerin birbirine karışmasını engellemek için. Dolayısıyla hem kadın adama aynı cankurtarana binmemiş oluyor, hem de DNA’nın falan karışması engelleniyor. Mesela

kıldı, saçtı, tüyü, kandı vesaire... O engelleniyor ve bu bana çarpıcı ve iyi bir örnek olarak gelmişti. Bu konuda biraz daha açıklama yapar mısınız demek istedim.

Cliona Saidlear: Anladığım kadarıyla hukuk sistemimizde delil zinciri dediğimiz şey gerçekten kritik bir öneme sahip. Dolayısıyla bu CŞYM'lerini nasıl inşa ettiğimizi şekillendiren unsurlardan biri oldu çünkü örneğin pratisyen bir hekimin muayenehane ederken kanıt topladığını düşünün. Bunu kanıtları kullanabilmemiz için kanıtların kirlenmediğini kanıtlayabilmemiz gerekir. Kanıtların güvenli bir şekilde saklanması şart çünkü belki iki yıl sonra mahkemede kullanılacaklar. Dolayısıyla, bu kanıt zinciri gerçekten kritik önem taşıyor. CŞYM'leri delillerin korunması ve delil zinciri üzerine inşa edilmiştir. Fail SATU'ya gitmeyecektir. Failden alınan örnekler ve DNA örnekleri varsa bunlar ayrı bir yerde saklanacaktır. Ama bugün SATU'larımız var. Ama aynı zamanda İrlanda'da şu anda polis gücünde DPSU dediğimiz uzman birimler var. İrlanda'daki bu uzman birimler yeni bir şey. Burada çalışanlar eğitilmişler, özellikle bu parçaları koruyup kollayabilmek ve ayırabilmek için. Ayrı ambulanslar kullandığımızdan emin değilim, şu anda DPSU'lardan ve uzman birimlerden ayrı araçlar kullanıyor olabiliriz. Kıta Avrupa'sındaki bazı meslektaşlarımla konuşuyorum. İrlanda hukuk sisteminde çok güçlü bir şekilde sahip olduğumuz delil zincirinin başka yerlerde de aynı şekilde korunduğundan emin değilim. Dolayısıyla Türkiye'de ne olduğunu bilmiyorum, siz bana daha fazlasını anlatabilirsiniz. Sanırım buna sebep olan şey de bu. Bu kanıt zincirini koruyamadığımız sürece adli tıbbın bir anlamı yok. Sorunuza tam olarak cevap verebildim mi bilmiyorum.

Canan Arın: Hastanenin jinekoloji bölümündeki bu özel birim hakkında ne düşünüyorsunuz?

Cliona Saidlear: İnsanların mahremiyetini korumak için özel bir özen gösteriliyor. Kapıda bir tabela yok ve bu birimlerin çoğu doğum hastanelerinde. Ama illa ki... Örneğin, çocuk CŞYM'lerimiz var ve bir hastanede değil. Aslında bir sanayi sitesinde, tamamen anonim olan bir sanayi sitesinde bir birim. Polis oraya polis arabası olmayan arabalarla geliyor, insanlar oraya geliyor, ve orada ne olduğu kamusal bir bilgi değil. Mahremiyet meselesine çok özen gösteriliyor çünkü eskiden doğum hastanesine giden ve oradaki insanların arasında oturup bekleyen insanlar vardı. Özellikle de şiddet mağduru bir erkekseniz, kendinizi bir erkek olarak bir doğum hastanesinde tüm kadınlarla birlikte sırada beklerken buluyordunuz. Neden orada olduğunuz çok belli oluyordu çünkü orada olmanız için başka bir neden olmadığı belli oluyordu. Mahremiyete özen gösterildiği ve aslında her şey konusunda bu birim önceden bilgilendirildiği için kapıda karşılanacaksınız, beklemeyeceksiniz ve doğrudan içeri gireceksiniz. Hastanede olduğu gibi dolaşmayacaksınız ya da beklemeyeceksiniz, doğrudan birime gidebileceksiniz.

Enikö Pap: Macaristan'da tecavüz ve cinsel şiddet söz konusu olduğunda mağdurların adalete erişiminde büyük bir gecikme olduğunu görüyoruz. Birkaç yıl önce tecavüz ve tecavüzün suçsuz kalmasına dair yapılan uluslararası bir proje vardı. Vakaların ceza adaleti sürecinde nasıl ele alındığı ve Macaristan'da olduğu gibi çok az sayıda vakanın polise bildirilmesi, yani sistem tarafından resmi olarak tanınması, ilginç bir durumdu. Tüm bu şeyleri yapan kişinin suçlu bulunma oranı diğer ülkelere göre daha yüksekti. Bu da sadece en azından güçlü bir kanıt ya da mağdurun etrafında bir tür destek sistemi olduğunda davaların pratikte mahkemeye ulaştığı ya da ceza ile sonuçlandığı anlamına geliyor. Dolayısıyla bunun da dikkate almamız gereken önemli bir işaret olduğunu düşünüyorum. Bu bizim adalet sistemimizin verdiği tepkilerin mükemmel olmasından kaynaklanmıyor. Davalar nihayetinde poliste başlıyor ve ancak şikayet sonrasında desteklenmeleri durumunda dava açılıyorlar. Bu bir yorum. Diğer bir yorum ise bir şekilde hem mahremiyetle hem de devletin sorumluluğuyla ilgili. Çünkü Macaristan'daki basit cinsel şiddet vakalarında, yani ağırlaştırıcı bir durum olmadığında, ağırlaştırıcı faktörler olmadığında, tabiri caizse basit bir vaka söz konusu olduğunda, prosedür için özel talep denilen şey gereklidir, yani mağdurun faillerin cezalandırılmasını talep ettiğine dair bir beyanı olması gerekir. Birçok durumda, karar vericiler, bunun mağdurun mahremiyeti ve kişisel haklarıyla ilgili olduğu yorumunu yapıyorlar. Öte yandan hayatta kalanlar bize davanın ilerlemesinin sorumluluğunun onların omuzlarına yüklendiğini söylüyorlar. Kamu davası açılabilirse bile mağdur talep etmezse dava kapanıyor. Bu durum hayatta kalanların omuzlarında bir yük yüklüyor ve dava açmaları konusunda bir sorumluluk yüklüyor.

Canan Arın: Türkiye'deki sistemde artık yargıçlar ne yazık ki bağımsız bir hukuk sistemi olmadığı için bazı siyasi görüşlere göre karar veriyorlar. Bu MeToo hareketi bence bütün dünya için ve Türkiye için de çok önemliydi. Türkiye'de de bir ara başladı, bunu itiraf etmek, bunu söylemek kadınlar açısından çok zor biliyorum. Yahut böyle bir şiddete maruz kalan kişi açısından çok zor ama bu hareket mahkemeleri gerçekten etkileyip efektif bir soruşturma yapma konusunda onları neredeyse zorluyorlardı. Onun için sosyal medyanın bu konudaki etkisini ben çok olumlu buluyorum. Ben çok olumlu buluyorum çünkü bu patriyarkayla başa çıkmak gerçekten zor. Onu yenmek gerçekten zor. Kadın hareketi güçlendikçe patriyarka da bastırmak için elinden geleni yapıyor, her türlü şiddeti uyguluyorlar ve yok sayıp yahut da uydurma gerekçelerle davaları reddedebiliyorlar. O açıdan, bu sosyal medya hareketinin de çok önemli olduğunu düşünüyorum.

Enikö Pap: Sosyal medya özellikle bizimki gibi anaakım medyaya erişimin olmadığı ülkelerde çok önemli bir araç. Sosyal medya, mesajlarımızı iletme, sunduğumuz hizmetlerin ve destek materyallerinin tanıtımını yapmak için büyük bir öneme sahip. Yani sosyal medyanın önemi tartışılmaz. Öte yandan, ne tür mesajlar gönderdiğimiz konusunda hepimizin çok bilinçli

olması gerekiyor. Bu benim için MeToo hareketine benziyor. Bu hareket bir farkındalık yaratmak açısından çok önemliydi. Ancak her ne kadar MeToo sayesinde kadınların hikayeleri tanınsa da, kadınlar polise gittiklerinde yine mağdur suçlayıcı tavırlarla karşılaşacaklarından korkuyorlar O zaman, hayatta kalan üzerinde bunun etkileri ne olacak? Bu yüzden yine çok zor. Farkındalığın, eğitimin, profesyonel protokollerin, kılavuzların, kamu idaresi ile kadın hakları STK'ları arasında her türlü işbirliğinin minimum ya da sıfır olduğu ülkelerdeki uygulamalardan bahsediyorum. Dolayısıyla, "Artık polise gidebilirsin!" demek çok zor. Çünkü karşılaşacaklarının mağdurları suçlayan bir polis olup olmayacağı büyük bir soru işareti ama aynı şey savcılar ve hakimler için de geçerli. Mağdurlara ve hayatta kalanlara, başlarına gelenlerin adalet olmadığı, adaletsizlik olduğu, haklarının ihlal edildiği ve kurumların bu kadın hakları ve feminist ilkelere uymayabileceği mesajını vermek ya da en azından onları bu konuda hazırlamak için dikkatli davranmamız gerekiyor. Yani ataerkilliğin çeşitli katmanları, mağduru suçlayan tutumlar ve sistemdeki güç ilişkisi boşlukları nedeniyle uygun yardım ve desteği alamayabilecekleri konusunda bir şekilde hazırlanmaları gerekir.

Cliona Saidler: Bence gelişimin hangi noktasında olursak olalım yürüttüğümüz çalışmaların temel bir unsuru da hâlâ iktidara karşı doğruyu söylemek çünkü ataerkillik kendi hikayesini her zaman anlatacak ve her zaman bizim hikayemizi görünmez kılmaya çalışacaktır. Devletten para aldıkça hizmet vermek dışında başka hiçbir şey yapamaz hale geliyoruz. Dolayısıyla, gerçekleri iktidara söylemeye devam etmemiz gerekiyor. Bu konuda yaratıcı olmalıyız ve sosyal medya, tüm tuzaklarıyla birlikte harika bir fırsat sunuyor ama bu da bir araç ve bence feminist örgütler olarak, ataerkillikle işimiz bitene kadar, hikayemizi anlatmak için yaratıcı yollar aramaya devam etmeliyiz. Nerede olursak olalım. Uğruna mücadele ettiğimiz ve geliştirdiğimiz şeylerden biri de veri sistemimiz. Hayatta kalanların verilerini topluyoruz ve bize hayatta kalanların verileriyle harika bir iş çıkardıklarını söylediklerinde hükümetle çelişiyoruz. Ancak bu alanı korumak zorundayız, bu alan finanse edilmedi. Dolayısıyla, iktidara karşı hakikati dile getirdiğimiz alan, bence her zaman canlı tutmamız gereken ortak bir şeydir.

Suzan Saner: Cinsel şiddet yaşayan, cinsel şiddetten hayatta kalanların hak arama, adalet arama ve iyileşme süreçlerinin önünde çok fazla, çok çeşitli bariyerler var. Kişisel, kurumsal, sosyal bariyerler... Bunlardan bir tanesi de son dönemde Türkiye'de kabul edilen dördüncü yargı paketiyle, ruhsal travma raporlarının değersizleştirildiğine, geçersizleştirildiğine tanık oluyoruz. Buna karşı gerek Türk Tabipleri Birliği gerekse Türkiye Psikiyatri Derneği gibi meslek örgütlerinin içerisindeki kadınlar sürekli aktif ve MeToo hareketi ile feminist hareketten güç alarak bir takım iyi şeyler yapıyorlar. Cinsel şiddeti önleme ve toplumsal cinsiyet eşitliğini desteklemekle ilgili politika belgeleri, tutum belgeleri bu yıl içerisinde kabul edildi. Bunlar da güzel

haberler. Mağduru suçlama ve travmatizasyon döngüsünden bahsetti Cliona, çok bilgilendiriciydi. Gerçekten bu döngülere girmemek, mağduru suçlama döngüsüne ya da re-travmatizasyon döngülerine girmemek, girildiyse de erken fark edip çıkmak çok önemli ve bu da ancak dayanışmayla olabilir. İstanbul'da bir tane bile Tecavüz Kriz Merkezi yok ama Mor Çatı bir nevi böyle bir merkez gibi de çalışıyor, feminist ilkelerle çalışıyor. Böyle merkezlerin artmasıyla ilgili şöyle çekinceler belirten insan hakları savunucusu gruplar da var. Böyle merkezleri artırmak yerine, jinekoloji poliklinikleri, psikiyatri poliklinikleri ya da acil servislerde başvuru alan kişilere cinsel şiddete nasıl yaklaşılacağıyla ilgili temel becerilerin kazandırılmasını öneriyorlar ve kapısında Tecavüz Kriz Merkezi yazan bir yere insanların damgalanma korkusu nedeniyle gitmeyeceklerini düşünüyorlar. Dolayısıyla bildirme oranını olumsuz etkiler böyle merkezler diyerek hâlihazırda sağlık hizmeti veren yerlerdeki hekimlere, psikologlara cinsel şiddetle ilgili başvuru alma becerilerini kazandırmaya ağırlık verilmesi gerektiğini söylüyorlar. Siz ne diyorsunuz bu konuda diye soracaktım.

Cliona Saidleat: Sanırım buradaki anahtar kelime "yerine". Bizim için sorun tam da bu. Söylediğiniz her şeyin doğru olduğunu düşünüyorum ama tabii ki burada dikkat etmeniz gereken bir şey de devletin çıkarının ne olduğunu ve polis gücünün çıkarının ne olduğu. Adalet sisteminin işleme için hayatta kalanların adalet sistemine dahil olmasına ihtiyaçları var. Dolayısıyla bu ihtiyaç tarafından yönlendiriliyorlar. Hayatta kalan bir kişinin illa ki böyle bir ihtiyacı olması gerekmez. Bir hayatta kalan, verdiği tepkiler ve izleyeceği yol açısından istediği konusunda farklı seçimler yapabilir. Ancak ceza hukuk sisteminin ihtiyaçları tarafından yönlendirilen bir sistem varsa, o zaman bu sisteme sıkıştırılacaklardır. Tabii ki bu feminist örgütler için önemli çünkü dört ayda bir ve yılda bir kez yayımlanan suç istatistikleri var. Bu istatistikler açıklandığında, tutuklanma oranları ve cezasızlık oranları açıklandığında, devlete bu rakamların çok korkunç olduğunu ve daha etkili olması gerektiğini söyleyebiliyoruz. Suç istatistikleri devlet için korkunç bir şey çünkü bize onlara karşı çıkacak bir şey veriyor. Elbette bu rakamları iyileştirmek istiyorlar, ancak bu durum hayatta kalanlar üzerinde sistemin bir parçası olmaları için baskı yaratıyor. Bu nedenle, hayatta kalanların ne yapacakları konusunda seçim yapabilecekleri bir alan yaratmaya dikkat etmeliyiz. Burada bahsettiğin tıbbileştirilmiş model mi yoksa diğer mi? Bence ikisi de olmalı. SATU ve CŞYM gibi sadece tıbbileştirilmiş bir cinsel modeliniz varsa, orada yaptığınız şey esasen bireyi tedavi etmek ve adli tıp verilerini toplamaktır. Onları bir birey olarak ele alırsınız, aslında herhangi bir feminist analize ya da bu olayın bağlamına oturtmaya ihtiyacınız olmaz. Enikö'nün bahsettiği "Bu ataerkillikle ilgili ve bu siz değilsiniz, bu sizden daha büyük ve aslında başkalarıyla yaşadığınız ortak bir deneyim" diyen yaklaşım ise travma konusunda bilgilendirilmiş cinsel şiddetle mücadele yaklaşımı. Bu feminist yaklaşımın gerçekten önemli bir parçası. İrlanda'da cinsel şiddet alanında çalışan paydaşlarımızın, doktorların, hemşirelerin

ve hatta polislerin çoğunun kendilerini feminist olarak adlandırdıklarını ve gerçekten de feminist olduklarını söyleyebiliriz, ancak bu travma konusunda bilgilendirilmiş feminist yaklaşımı benimsemiyorlar. Bizim işimiz hayatta kalanın merkezde kalmasını sağlamak. Hayatta kalanın bu konuda seçim ve özerkliğe sahip olması için her zaman mücadele ediyoruz. Umarım sorunuzu cevaplayabilmişimdir.

Suzan Saner: Evet, çok teşekkür ederim. Bir şey ekleyeceğim. Yeni açıklanan bir raporda Türkiye'deki cezaevlerinde kalan tutuklu ve hükümlülerin yüzde doksan beşinin erkek olduğu, daha fazla erkeği cezaevine tıkarak çözülebilecek bir sorun değil hakikaten bu. Onarıcı adalet ve sağlık, mağduru merkeze alan, hayatta kalanı merkeze alan sağlık politikaları, adalet politikalarına ağırlık vermek gerek herhalde.

Cliona Saidlear: Galiba haklısınız. Bence şeylerden biri... Bu ceza hukuk sistemiyle bu önlemi aldık ancak İrlanda gibi bu konuya uzun süredir öncelik verdiğimiz bir yerde bile hem ceza alan failerin sayısı hem de verilen cezalar oldukça düşük. Ceza hukuk sistemi hiçbir zaman tek başına bir cevap olamaz ve ancak bir örnek teşkil etmekle ilgili olacaktır. Dolayısıyla, hayatta kalanların başka neye ihtiyaç duyduğu, adaletin sadece ceza hukuk sistemi içinde değil, daha geniş bağlamda nasıl tesis edilebileceği bizim için önemli bir sorudur. Son yirmi yıldır onarıcı adalet hakkında çok fazla konuşuluyor ancak biz bunun cinsel şiddet konusunda işe yaradığını düşünmüyoruz. Bu süreçten geçmiş bazı insanlar tanıyoruz, ancak bu sadece cinsel şiddet için değil, bizim için de iyi bir model değil. Ben Black Lives Matter hareketinin geçiş dönemi adaleti diye bahsettiği şeyle ilgileniyorum. Bu aslında tüm toplumla ilgili ama tabii ki toplumu kimin kontrol ettiğine de bağlı. Bu adalet nasıl tesis ediliyor? Ama devletin bir aracı olarak ceza hukuk sistemi çok önemli ama ancak bu kadarını yapabilir ve belki de büyük resimde adaletin neye benzediğini daha geniş ve yaratıcı bir şekilde ele almamız gerekiyor.

Enikö Pap: Sorularınızı ve endişelerinizi paylaştığınız için çok teşekkür ederim Suzan. Benim için bu aynı zamanda mevcut kaynaklarla ilgili bir mesele. Feminist bir STK olarak buradaki mevzu aynı zamanda bir önceliklendirme meselesi, bir tür kısa vadeli ve uzun vadeli hedefler meselesi. Daha bir gün önce NANE olarak ya polis önümüzdeki haftaya kadar beş bin polis memurunu eğitmemiz gerektiğini söylerse diye aramızda konuştuk. Tabii ki biz bunun için hazır değiliz. Yani kendini adanmış küçük bir grubuz ve bu büyük bir rakam. Feminist STK'lar bunu yapamaz. Demek istediğim, belki de kısa vadeli amaçlara bakarsak, en azından cinsel şiddet mağdurları/hayatta kalanlarla ilgilenen profesyoneller için bazı eğitimler sağlamak veya bir tür protokol hazırlamak iyi bir strateji olabilir. Dolayısıyla bu, gerekli bilgi ve yetkinliğe sahip olanları eğitmek için bir tür giriş noktası olabilir. Bazı protokoller, profesyonel kılavuzlar, nelerin takip edileceği, mağdurlara

nasıl davranılacağı, yapılması ve yapılmaması gerekenlerin neler olduğu ve bir tür kalite güvencesi ve izleme getirilmesi elzem. Uzun vadede ise uzmanlaşmaya gitmek, örneğin Tecavüz Kriz Merkezleri ya da Cinsel Şiddet Yönlendirme Merkezleri gibi uzmanlaşmış merkezlere sahip olmak önemli. Örneğin Macaristan'da bunun gerçekten kaynaklarla, önceliklendirmeye ve aynı zamanda bizim için oldukça sınırlı olan fırsatlarla ilgili olduğunu düşünüyorum. Budapeşte belediye başkanı muhalefetten olduğu için Budapeşte'nin kurumsal kanadıyla iyi bir işbirliği tesis ettik. Ancak ulusal düzeyde hükümetin bizi örneğin herhangi bir Tecavüz Kriz Merkezi için işbirliği yapmaya davet edeceğimiz ya da en azından bunu yapmamıza izin vereceğini hayal bile hayal edemiyoruz. Bu sorunun kaynakların yanı sıra fırsatlar ve devlet-STK işbirliği ve bu işbirliğinin niteliğiyle ilgili olduğunu düşünüyorum.

Ebrar Nefes: Hem pratik hem de politik açıdan düşündürücü yanları var. Adalet tartışmalarını düşünürken toplumsal cinsiyet eşitliğine uymayı hedef koyma bunun neresinde duruyor diye düşünmek de gerekiyor. Grup çalışmalarında kolaylaştırıcılar olduğundan bahsettin Eniko, bu kolaylaştırıcılar neye göre seçiliyor, bu kişiler NANE'nin gönüllüleri mi? Cliona da Tecavüz Kriz Merkezleri'nde gönüllülerin destek olabildiğinden bahsetti. Feminist dayanışmayı kurarken ve örerken gönüllülerin olmasının sizin için anlamı ne? Mesela Mor Çatı'da, bu dayanışmayı kurarken bizim için önemli olanlardan biri de gönüllülük. Birçoğumuz önce Mor Çatı gönüllüsü olduğumuzu söyleyerek başlayabiliyoruz, bu dayanışmaya gönüllü olduğumuzu söylüyoruz. Sizin örgütleriniz önemi nedir?

Enikö Pap: Çok teşekkür ederim. İlk önce kolaylaştırıcılarla ilgili soruya yanıt vereceğim. Bu gerçekten de çalışma grubu için kilit önemde bir konu. Şu anda beş kolaylaştırıcımız var ve bir tanesi de eğitim sürecinde. Hepsi de NANE'nin çalışmalarına gerçekten çok aktif bir şekilde katılıyor. Kolaylaştırıcılar en azından NANE gönüllüleri olmalı. Gönüllülere güçlü bir eğitim veriyoruz. Farklı durumlarla karşılaşabiliyorlar, bu yüzden kolaylaştırıcıların bu işi yapmak için bu yetkinliğe, bu bilgiye sahip olmaları şart. Şu anda, eski NANE kız kardeşleri bu işi yapıyor ve yeni gelenlere yönelik de mentörlük çalışması yapıyorlar. Yani giriş noktası NANE gönüllüleri. Bu eğitimleri kendi içimizde yapıyoruz. Gönüllülük çok önemli ve işin doğası gereği gönüllüler uygun bir seçim sürecinden geçiyorlar. Farklı faaliyet türleri için farklı ihtiyaçlarımız ve gerekliliklerimiz var. En önemli ihtiyaç mağdurlarla/hayatta kalanlarla konuşmakla ilgili. Bir etkinlikte durup bilgilendirme materyallerini dağıtabilirsiniz veya destek hattına destek olabilirsiniz, ancak ne yaparsanız yapın öncelikle herkesin katıldığı temel gönüllü eğitimine katılmak zorundasınız. Destek hattı ve kişisel temas için daha farklı gereklilikler ve ek süreçler var tabii ki. Destek hattında çalışanların yanında oturmak, destek hattı operatörlerinin ne yaptığını öğrenmek ve daha sonra çağrılara birlikte yanıt vermek gibi... Böylelikle deneyimli bir

destek hattı operatörünün yanında süreci öğreniyorsunuz. Bu kişiler birlikte çalışıyorlar. Farklı gereksinimler ve farklı süreçler var. NANE gönüllüsü olabilecek kişileri seçerken dikkat ettiğimiz temel görevler ve daha fazla hazırlık ve yardım gerektiren ek görevler ve faaliyetler var.

Cliona Saidlear: Gönüllüler konusuna gelince, benim bu konuda görüşüm biraz kapsamlı. Hareketimiz elli yıldır olan aktif bir hareket ve gönüllülerle başladı. Hâlâ bizimle çalışan gönüllülerimiz var ama hikaye bir şekilde... Bu konuda birkaç aşamayı geçtik. Çünkü ortaya çıkan ve bizi etkileyen bir dizi soru var; bu bizden daha büyük, bizimle ilgili değil. Bu sorular ekonomiyle ilgili, ekonominin nereye gittiğiyle ilgili. Elbette ki temel soru, hayatta kalanlara ne sağladığımız ve hem güvenli hem de en iyi uygulamayı, uzmanlaşmayı nasıl sağladığımızdır. Enikó'nun yardım hattı gönüllülerinin eğitimi hakkında söylediği şeyi düşünelim. Tecavüz Kriz Merkezi'nde acil hatta çalışan gönüllüler var ve bu kişiler bu konuda uzmanlaşıyorlar. Tabii ki bir danışmanlık bu konuda gerçekten uzman olan kişilerin işi. Bu nedenle aşağı yukarı yirmi yıl önce yaptığımız şeylerden biri de hayatta kalanlar için bu yüksek vasıflı uzmanlık hizmetinin tanınması ve değer görmesi için mücadele etmektir. Biz bu işi yapan kişilerin ücretli profesyoneller olması için mücadele ettik. Sağlık çalışanlarının aldıkları ücretlerle eşit hatta daha fazlasını alabilmeleri için mücadele ettik. Hayatta kalanların haysiyeti ile ilgili mücadelelerimizden biri de Tecavüz Kriz Merkezleri'nde çalışan insanların saygınlığı için mücadele etmektir. Çünkü gönüllülerle ilgili konulardan biri de sınıf meselesi. Kim bu işi yapıyor? Kimin zamanı var? Kimin gönüllü olmak için zamanı var, kimin yok? Elbette kurum içinde ihtiyaç duyduğumuzu bildiğimiz beceriler de var. İrlanda çok kötü bir darbe aldı ve çöktü. Ama bunu atlattık. Ancak Tecavüz Kriz Merkezleri için sağlanan finansman her gün daha da azalıyor. Bugün yaşadığımız zorluklardan biri de insanları işe alamamamız çünkü bu yüksek vasıflı danışmanlar için rekabetçi ödeme koşullarımız yok. Feminist yaklaşıma sahip olmalısınız. Biz buradayız çünkü kendimizi buna adadık. Ancak aynı zamanda hayatta kalanlar için mümkün olan en yüksek hizmet ve standartları oluşturmanız veya tesis etmemiz gerekiyor ve bu işi yapacak olan kadınlara emekli maaşın olmasa ya da iyi maaş almasan da olur dememeliyiz. Bu iş büyük ölçüde kadınların yaptığı bir iş. Öyleyse neden Tecavüz Kriz Merkezlerinde çalışan kadınlar da diğer tüm çalışanlar gibi aynı ödeme koşullarına, emeklilik maaşlarına ve haklara sahip olmasınlar? Bu da hayatta kalanlara duyduğumuz saygının bir parçası dediğim gibi, gönüllü meselesi gerçekten karmaşık bir soru. Bence bu, ekonomik açıdan nerede olduğumuza dair daha büyük bir soru ve elbette profesyonelleşmenin de bir bedeli var. Çünkü bu durumda finanse edilen ve değer verilen tek şey o görev oluyor. Öyleyse önleme kısmını nasıl canlı tutabiliriz ve devletin "Size sadece verdiğiniz danışmanlık saatleri için ödeme yapıyoruz" demesini nasıl engelleyebiliriz? "Biz aynı zamanda bir hareketiz" diyoruz. Onlar da "Hayır. Size bunun için ödeme yapmıyoruz,"

diyor. Yani bu iş çok karmaşık.

Ebrar Nefes: Söylediğiniz gibi gönüllülük konusu birçok boyutu da içinde barındırıyor.

Merve: Eniko'ya bir soru sormak istiyorum. Destek grupları konusuna ayrıca önem veriyorum çünkü destek sistemlerinin dar oluşu, kadınların kendi içlerinde dayanışmalarının ve örgütlenmelerinin önemini bayağı artırıyor. Sizin kendi kaynaklarınızla kurduğunuz destek grupları dışında kendi bağımsız destek gruplarını kurmak isteyenler oluyor mu? Size "Biz şu şehirde, şöyle bir destek grubu kurmak istiyoruz. Bizi ne şekilde destekleyebilirsiniz?" gibi talepler geliyor mu? Geliyorsa siz onları nasıl destekliyorsunuz? Türkiye'de çok yeni başlayan, bireysel inisiyatifler olarak başlatılan destek grupları var. Bununla ilgili kaynak talebi olanlar var. Bana da böyle bir destek talebi geldiğinde neler yapabileceklerine dair bir kaynak sunabilmek isterim. Sizden alabileceğim herhangi bir tavsiye vesaire varsa bunu başkalarına da aktarmak üzere sizden talep etmek isterim.

Enikó Pap: Merve, sorularınız için çok teşekkür ederim. Aslında özellikle cinsel şiddet destek grupları için böyle bir deneyimimiz yok. Deyim yerindeyse henüz erken bir aşamada sayılırız. Şimdiye kadar bu metodolojiyi kullanan sadece dört grubumuz oldu. Yani bizim için bile yeni sayılır. Öğrenme aşamasındayız, programı deneyimlere göre şekillendiriyoruz. Bu yüzden oldukça yeni. Öte yandan, size daha önce bahsettiğim "Değişim Gücü" destek gruplarıyla ilgili bazı örneklerimiz var. Uluslararası bir proje kapsamında geliştirildiler. Aile içi şiddet mağdurları için. Bu destek gruplarının daha uzun bir hikayesi var. Şimdi, bu tür grupları organize eden, çoğunlukla bizimle yakın temasta olan, profesyonel temasta olan diğer grupların veya diğer profesyonellerin örnekleri var. Bence buradaki kilit noktalardan biri daha öncesinde bir ortaklık kurmuş olmak, bu nedenle bu kuruluşlarla bir ortaklık kurmayı tavsiye ediyoruz. Ayrıca grupları kolaylaştıranlar için eğitici eğitimlerinin verilmesi ve tabii ki bir şey olduğunda başvurabilecekleri bir kişi veya bir uzman bulunması da önemli.

Cliona Saidlear: Daha önce de bu gruplara dair söylediklerim gibi merkezlere gelen insanlar kendi dayanışma toplulukları olduğunu ve hayatlarında yaşadıkları olayları paylaşabilecekleri ve onları destekleyen kişilerin olduğunu söylüyorlar. Bu kişilerin yapmak istedikleri şey örgütlenmek, aktivist olmak ve değişim yaratmak. Bu nedenle, dikkat ettiğimiz şeylerden biri de... Aslında çoğumuz bu gruplarla etkileşime geçiyoruz ve onları siyasi olarak aktif ve etkili olmaları için nasıl destekleyeceğimiz konusu üzerine düşünüyoruz. Aslında kolaylaştırma sadece psikolojik bir şey değil çünkü psikolojik destek istiyorlarsa bize bize zaten gelebilirler. Ancak, onlar için kolaylaştırmaya ve onları desteklemeye çalıştığımız konu, devlet kurumlarına nasıl erişebilecekleri ve toplumda ve ulusal mevzuatta yaratıcı değişimi

nasıl yaratabilecekleri.

Figan: Toplantıyı dinlerken şöyle bir soru aklıma takıldı. Tecavüze maruz kalan kadınların onurlarının korunması dendi. Oysa biz şiddeti sokağa karşı bütün dünyada kadına yönelik şiddeti, çocuğa yönelik şiddeti erkek şiddetini kabul ettirdik. Dolayısıyla bu tecavüzle ilgili kadınların onurlarının korunması sözü bana çok iyi gelmedi. Çünkü onların onurları lekelenmiyor ki, neden buradan doğru böyle bir terminoloji üretildi? İkincisi, hemerkek şiddeti ve patriyarka diyoruz hem feminist mücadele diyoruz. Fakat erkek siyasetçilerinin ihtiyaçları üzerinden çok rahat kazanımlar geri alınabiliyor. Acaba biz başka bir yerden mi politika konuşmamız gerekir? Ürettiğimiz politikanın sıkıştığı, dar alanlar mı var? Bu konuda düşüncelerini merak ettim.

Cliona Saidlear: Haysiyet sorusu konusunda sizi gerçekten anlıyorum. Sanırım ben bunu farklı bir şekilde kullanıyorum. Bence haysiyet hayatta kalan kişinin onuru meselesiyle ilgili değil. Bu, onların hayatlarına devam ederken özerkliklerine saygı duymakla ilgili. Yani, ne olduğundan, onlara ne yapıldığından ziyade şu anda ne olduğuyula ilgili. Haysiyetlerine saygı duymaktan bahsettiğimde, bu onların bir sürece dahil edilmemeleri, bir süreçten mahrum bırakılmamaları ya da bu ikisinin arasında kontrolleri dışında bir şey olmamasıyla ilgili. Hayatta kalanların haysiyeti bundan sonra ne olacağı konusunda seçim yapabilmeleriyle ilgili. Benim aklımdan geçen de bu. Ama kesinlikle buna dikkat etmekte haklı olduğunuzu düşünüyorum çünkü bahsettiğin yaklaşım da işin içinde var. Yaptığımız her şeyde var, değil mi? Ama bu kültürden geliyor. Ataerkillik tarafından, bence içinde bulunduğumuz döneme siz benden daha hakimsiniz, feminizme yönelik inanılmaz saldırı ile karşı karşıyayız, bu şüphe götürmez bir gerçek. Buradan, İrlanda'dan bakınca çok farklı görünüyor, durum İrlanda'da Doğu'da olduğundan çok daha farklı görünüyor. Ama şu anki manzarayı göz önünde bulundurarak enerjimizi nereye harcayacağımız konusunda strateji geliştirmemiz gerektiğini düşünüyorum. Gerçekten zor bir dönemden geçtiğimizi düşünüyorum.

Enikö Pap: Figan, yorumun için teşekkür ederim. Bazen bakış açısının da dikkate alınması gerektiğine katılıyorum. Benim için haysiyet gerçekten de insan hakları gündeminin ve insan haklarının bir parçasıdır. Bu yolla haysiyet perspektifiyle bağlantı kurabilirim. Ataerkilliğe ve Cliona'nın bahsettiği tepkiye gelince, bu çok neşeli bir son yorum olmayabilir ama örneğin Macaristan'da biz bu tepkiyi pek de geri tepme olmadan yaşıyoruz. Bugüne kadar daha ileri gidemediğimiz için geri gidiyoruz. Bu gerçekten ele alınması zor bir durum, bu konuda hepimize katılıyorum. Strateji geliştirmemiz gerekiyor. Bir yandan, giderek daha az kaynağımız ve yapacak daha az işimiz var. Yani çok karmaşık bir durumdayız, bunu tüm Avrupa için söylüyorum. Ayrıca, olup bitenlerin uluslararası ölçekte yaşandığını da

söyleyebiliriz. Ve özellikle de bu demokratik süreçlerin zayıfladığı ülkelerde oldukça belirgin ve zor bir durum yaratıyor. Macaristan ve Türkiye'nin bu konuda öncü konumda olduğuna inanıyorum. İşin kötü tarafı, buna karşı güçlü bir uluslararası tepki verilemediği sürece, bu durum, diğer aktörler, diğer ülkelerde de böyle davranmaya niyetli olan ve siyasi görüşü bu yönde olan liderler için de bir yeşil ışık yakıyor. Dolayısıyla, kadın hakları alanında, hatta insan hakları ve demokrasi gibi daha geniş bir yelpazede, ülkelerimizde olup bitenlere karşı gerçekten de çok güçlü bir uluslararası tepkiye verilmesine ihtiyaç duyulduğunu düşünüyorum.

Ebrar Nefes: Herkese çok teşekkürler geldiğiniz, katıldığınız için.

ATÖLYE 3:
ERKEK
ŞİDDETİNE KARŞI
MÜCADELEDE
ALTERNATİF
DENEYİMLER

Kübra Karagöz: Bu atölyede Erkek Şiddetine Karşı Mücadelede Alternatif Deneyimler'i konuşacağız. Tamar Çitak Avusturya'dan Viyana Aile İçi Şiddete Karşı Müdahale Merkezi'nden Angela McGraw ise Amerika'dan Women and Children First'ten aramıza katılıyor. Tamar 1963 yılında İstanbul'da doğdu. 1983 yılında Viyana'ya gelerek Ekonomi ve İşletme Üniversitesi'nde İşletme eğitimi aldı. Eğitiminin ardından birkaç yıllığına İstanbul'a döndü. 1991 yılında tekrar Viyana'ya taşındığında o dönem Viyana Belediyesi'nin göçmen kökenli çocuklar için öğleden sonra bakımı için açtığı kontenjane başvurdu ve Viyana Gençlik Merkezi Derneği'ne katıldı. Kız çocuklarının yaşadığı çeşitli zorlukları görmesinin ardından kendini kız çocuklarla feminist çalışmalara adanmıştı. İş daha yoğun bireysel bakım fırsatı vermediği için Viyana Entegrasyon Fonu'na geçti. Kadınların karşılaştığı şiddetin düzeyi karşısında dehşete düştü. Aslında sadece beşinci bölgeden sorumlu olmasına rağmen, o zamanlar Türkçe konuşan tek danışman olduğu için, Viyana'nın her yerinden kadınlarla çalıştı. 1998'de, Ailede Şiddete Karşı Viyana Müdahale Merkezi açıldıktan sonra orada çalışan sosyal hizmet uzmanları sık sık onunla teması geçti ve sonrasında aile merkezinde yarı-zamanlı çalışmaya başladı. Angela, sen de bize biraz kendini tanıtmak ister misin?

Angela McGraw: Ben Angela McGraw, Arkansas'ta bir kadın sığınağının yöneticisiyim. Bu bölgedeki en büyük ve en eski kadın sığınağı. Yaklaşık yirmi dört yıldır bu işi yapıyorum. Bu alana aile içi şiddetten hayatta kalan biri olarak girdim. Daha sonra şu anda çalıştığım sığınakta çalışmaya başladım. Daha önceki işlerimde birkaç başka programda daha çalışmıştım. Sosyal Hizmetler alanında lisans eğitimi aldım, mağdur/hayatta kalanlara yönelik hizmetler üzerine yoğunlaştım ve yüksek lisansımı Danışmanlık alanında yaptım. Sanırım söyleyeceklerim bu kadar. Birazdan size bahsettiğim sığınak hakkında daha fazla bilgi vereceğim.

Kübra Karagöz: Çok teşekkür ederiz Angela. İlk olarak Tamar'ın sunumu ile başlıyoruz.

Tamar Çitak: Merhabalar hepinize, teşekkür ederim Mor Çatı'ya da daveti için. Bugün sizlere Avusturya'da, ağırlıklı olarak da Viyana örneğinde, erkek şiddetine uğramış kadın ve çocuklara verilen psikososyal destekleri anlatacağım. Viyana Aile İçi Şiddete Karşı Müdahale Merkezi, Aile İçi Şiddete Karşı Korunma Yasası'nın Mayıs 97 tarihinde yürürlüğe girmesinin ardından Şubat 1998'de kuruldu. Yasanın içinde olan bir kurum. İçişlerinde bağımsız, dışişlerinde sözleşmeyle Kadın ve İçişleri Bakanlığına bağlıyız ve Viyana eyaletinden sorumluyuz. Aynı kurumdan her eyalette bir tane var. Dokuz eyalet var, her birinde bir müdahale merkezi bulunuyor. Şiddet olayı polise yansdıktan sonra, polis bize bunu bir formla, e-mail, elektronik posta yoluyla bildiriyor. Bizim temel görevimiz şiddete uğrayan kişi kendisi destek alacağı kişileri aramadan hemen onunla iletişime geçip ona en kısa sürede alması gereken bilgi ve destekleri sunmak. Yasada polisin, şiddet vakası

olduğunda şiddeti uygulayan kişiye on dört gün evden uzaklaştırma verme hakkı var. Yerel mahkemelerde de bunu evliyse altı ay, evli değilse de bir yıla kadar uzatma hakkı var. Bütün bu destek ve bilgi işlerini polisten sonra müdahale merkezleri üstleniyor. Biz bu durumda ne yapıyoruz? Ağırlıklı olarak polisten bize bildiri geldiği anda öncelikli olarak şiddet mağdurlarıyla iletişime geçip ilk önce bir risk analizi yapıyoruz. Yani her şeyden önemlisi, ne kadar tehlike altında? Çünkü tecrübelerimize dayanarak biliyoruz ki her fail polisin koyduğu bu on dört günlük yasağa uymuyor, yasağı deliyor ve de kadınlar ve çocuklar tekrar tehdit altında olabiliyor. Böyle bir durum varsa gereken önlemleri almaya çalışıyoruz. Tutuklama emri için gerek polisle gerek savcılıkla işbirliğine gidiyoruz. Kadın ve varsa çocukları için evleri hâlâ çok güvensiz görünüyorsa, mutlaka kadının can güvenliğini sağlamak için geçici de olsa bir sığınağa yerleştiriyoruz. Temel görevimiz bu, ondan sonra sunduğumuz birçok hizmet var. Özellikle de eğer bir suç duyurusunda bulunmuş ise, bu da yine Adalet Bakanlığının verdiği bir bütçeyle, kadınlara ceza davalarında psikososyal refakatte bulunuyoruz. Taciz, tecavüz, ısrarlı takip, ağır yaralama, ölümlü tehdit ya da uzun yıllara dayalı psikolojik ve fiziksel şiddet gibi ağır davalarda yine birlikte çalıştığımız feminist avukatlar yer alıyor ve onlar da ceza davasında mağdurun, yani kadının ve çocukların haklarını savunmak için davaya müdahil oluyorlar. Eğer kadın ve çocuk fiziksel veya psikolojik zarara uğramışsa mutlaka tazminat alıyoruz ve bunları da mutlaka avukatlar yapıyor. Bizim görevimiz psikososyal refakat. Kadına öncelikli olarak davanın gidişatını, mahkemeye, hâkim huzuruna çıktığında nelerle karşılaşacağını, hangi sorular gelebileceğini, kimin soru soracağı ya da mahkeme binasında faille karşılaşmaması için hangi önlemleri aldığımızı aktarıyoruz. Bunun dışında Aile içi Şiddete Karşı Korunma Yasası'na bağlı olarak ikinci temel görevlerimizden biri de tedbir kararları. Polis iki haftalık yasağı koyduktan sonra mahkemeye başvurup tedbir kararı çıkartılıyor. Bu artık Avusturya'da öyle bir sisteme oturmuş oldu ki, kadının kendisi mahkemeye gidip hâkime, kendim bu dilekçeyi vermek istiyorum dese bile mahkemeler tekrar mağdurları bize yönlendiriyorlar. Burada da bazen mahkemelerle, hâkimlerle çatışmalarımız oluyor. Kadın illa da müdahale merkezine gelip destek almadan dilekçesini vermek istiyor ama yine de bize yönlendiriyorlar. Bunun sebebi ise mahkemelerde, adalet sisteminde birikmiş dosya yoğunluğu. Hâkimlerin tabii ki çok hoşuna gidiyor bizim kadınla konuşarak ve bilgilendirerek yasaya uygun bir şekilde yazmamız. Yasadaki on dört günlük yasa failin eve gelmesine, evin çevresine ve şiddet uygulanan kişiye ya da kişilere her nerede bulunuyorlarsa yüz metre yaklaşmasını engelliyor. Fakat biz mahkemede tedbir kararı çıkarırken yasa burada daha büyük olanaklar sağlıyor. Çalışıyorsa iş yeri, çocuğun yuvası varsa yuvaya, okula falan gibi mekanlar ile genişletebiliyoruz. O yüzden de bizim bunları kadınlarla konuşup dilekçe olarak sunmamız hâkimlerin çok işine geliyor. Eskiden dilekçeyi vermek isteyenler imzalıyorlar ve posta yoluyla mahkemelere yolluyorduk. Zaman kaybı yaratıyordu, aynı zamanda kesintisiz bir güvenlik sağlamak için mutlaka on dört gün içerisinde bu

dilekçeyi mahkemeye sunmak gerektiğinden bizim için stresli oluyordu. Pandemi döneminde Adalet Bakanlığının özel bir genelgesiyle e-mail yoluyla dilekçeleri mahkemelere ulaştırmaya başladık 1 Ekim'den itibaren ise elektronik sistemle yargı sistemine girebilmeye ve avukatlar gibi oradan elektronik olarak direkt mahkemeye dilekçeyi verebiliyoruz. Bu bizim için iyi bir gelişme çünkü dosya numarası, hâkim gibi bilgiler elektronik dilekçeyi verdikten sonra geliyor. Eskiden bu bilgilerin telefonla peşine düşüyorduk.

Burada, bazen tedbir kararı için karşı tarafın da yani failin de adalet karşısında temel hakları var. Tedbir kararına itiraz etme hakkı var. Daha önce dediğim gibi altı ay evli olanlar için, evli olmayanlar için bir yıl ama eğer itiraz etmek istiyorsa itiraz edebiliyor. Böyle bir durumda hâkim iki tarafı da dinlemek istiyor doğru kararı verebilmek için. Burada onlara yine psikososyal olarak refakat ediyoruz, şiddet uygulayan kişiyle şiddete uğrayan kişinin mahkeme salonunda bile olsa karşı karşıya gelmelerine asla izin vermemeye çalışıyoruz. Bu kadınlar için çok önemli. İlk etapta şiddet çok yeni, daha yeni şiddete uğramış, belki hâlâ şok altında. Bazen tecrübelerimizden de biliyoruz hâkim kim, savcı kim kadınlar tarafından anlaşılmıyor bile. Her şey çok hızlı ilerliyor, o yüzden de bu desteğin onlara çok iyi geldiğini biliyoruz. Hâkimler için de aynı durum söz konusu olduğunu biliyoruz çünkü her yıl onlarla da tüm yerel mahkemelerle birer kere bir araya gelip birlikte çalışmamızın neresinde eksiklerimiz var, nerede güzel gelişmeler var tartışıp düzeltmeye çalışıyoruz. Bunlar şiddete uğrayan kişilerin lehine işleyen çalışmalar. Kadınlar eğer evlilerse ve boşanma davası açmak istiyorlarsa psikososyal refakatçiliği gerek boşanma davası gerek velayet ve nafaka davasında kadının vekaletnamesi ve talebiyle birlikte yapabiliyoruz. İsteyen kadını asla mahkemelerde yalnız bırakmıyoruz. Tabii ki bunu her kadın istemiyor. Yani tek başına bu işleri kotaranlar da var ama isteyen için bu desteğimiz her zaman var. Tecrübelerimize göre de, özellikle de yargı sistemine çok yabancı olan kadınlar, örneğin göçmen kadınlar, daha çok bu desteğimizi almak istiyorlar. Ben hep kadın diyorum ama tüm Viyana'dan sorumluyuz ve polislin bize yönlendirdiği fail-mağdur cinsiyetleri üzerinden yola çıkıyoruz ama istatistiklerimize bakarsanız yüzde doksan failler erkek, yüzde on kadınlar oluyor. Yüzde on kadınlar dediğimizde polislin bildiriminde bakıyoruz. Kadın ne demiş polise ne anlatmış ve şiddet olayıyla ilgili "mağdur" olan erkek ne anlatmış. Eğer kadın da şiddete uğradım diyorsa biz yine görevimiz olmadığı halde feminist bir yaklaşımla, fail olduğu halde kadınla da iletişime geçip bir de o gün orada neler olduğunu onun tarafından dinlemek istiyoruz. Buna göre destek çalışmalarımızı da yönlendiriyoruz. Geçim güvencesi bizim için sosyal hizmetler alanında çok önemli, tecrübelerimizden biliyoruz. Şimdi şöyle düşünelim; kadının geliri yok, evinde küçük çocuklar var, çalışmıyor. Tedbir kararı altı ay ya da bir yıl Eğer kirasını ödeyemiyorsa, gaz, elektrik faturalarını ödeyemeyecekse, çocuklarına alışveriş yapamayacaksa tedbir kararını uzatmasının bir anlamı kalmıyor onun için. Onun öncelikli olarak yaşam güvencesi söz konusu. O yüzden de

o noktada çok destek vermeye çalışıyoruz. Avusturya'da sistem biraz oturmuş vaziyette. Bürokrasi çok fazla, fakat şiddete uğrayan kadın ve çocuklar için bürokrasiyi biraz kırdık gibi. Bu da zaten feminist derneklerin, kadın çalışanlarının uzun yıllar çalışması sayesinde. Örneğin, böyle bir durumda, hemen polisten gelen bildiriye de sunarak belediye ve sosyal hizmetler kurumuna sosyal güvence için dilekçe veriyoruz. Özellikle geçimleri için para veriliyor. Fakat erkeğin iki üç aydır kirayı ya da faturaları kadından habersiz ödemediği durumlarla karşılaşılıyor. Bu borçlar için de bir kereliğine mahsus belediyeden, sosyal hizmetlerden ekstra bir dilekçeyle bu parayı da talep edebiliyoruz. Bu talebi yazdığımız raporla birlikte belediyeye dilekçeyi veriyoruz. Onların da tek şartı bizden destek planını yani kadının perspektifini öğrenmek. Yani verdikleri bu maddi desteğin işe yarayıp yaramayacağını öğrenmek istiyorlar. O raporu da biz onlara sunuyoruz. Yani bizim şu anda bu kadınla çalışma planımız ilk önce yaşam güvencesini sağlamak, ardından boşanma davası açmak, velayet davası açmak vs. gibi. Bizim raporumuzla birlikte iki-üç haftada hemen yardımlar geliyor ve ondan sonra kadınlar bir nefes alınca, yaşam güvencesi sağlandıktan sonra şiddet üzerine ancak konuşmaya başlayabiliyoruz. Bu dediğim gibi geliri düşük ya da olmayan şiddet mağduru kadınlar için geçerli. Hem sığınaklarda hem de müdahale merkezinde ayrı bir olanağımız daha var. Belediyelerin sosyal konutları var ama tüm eyaletlerde değil. Örneğin kırsal kesimde sosyal konut yok ama o eyaletlerde de yine sosyal hizmetlerle ve belediyeyle konuşup, eğer kadının ısrarlı takip ya da boşandığı halde hâlâ eski eşin devamlı kapının önüne gelmesi, rahatsızlık vermesi gibi durumlarda o evde güvencesi sağlanmıyorsa, yani sadece şiddet ve can güvenliği üzerinden yola çıkarak güvence için bir rapor yazarak belediyeden kadınlara sosyal konut tutabiliyoruz veya kira depoziti ve emlakçı ücretlerini alabiliyoruz. Onların taşınmasını sağlıyoruz. Kadınlar isterse ve biz de bunu gerekli görüyorsak danışmanları olarak muhtarlığa başvurup yeni adresinin gizli tutulmasını sağlıyoruz. Devlet, kamu organlarında belki adres görünüyor, ama gizli olduğu da görünüyor ve asla başkasına verilmemesini ya da dosyalara işlenmemesini, kâğıda dökülmemesini sağlıyorlar. Kadın sığınakları sonrasında da böyle bir sistem var aynı şekilde sığınaklar da bunu böyle yapıyor. Hepsi kadınların direkt kendi başvurularıyla değil destek veren kurumun raporlarıyla oluyor. Yani bu sosyal konut için dilekçeyi biz veriyoruz, kadının kendisi vermiyor. Onlar da bir şekilde garantiye alıyorlar kirayı ödeyebilecek mi, altı ay sonra kadın kirayı ödemezse gibi. O raporla birlikte bütün o sosyal destek planını görünce de, tabii ki de çok kısa bir sürede ev sahibi olabiliyor. Ben size Viyana için söyleyeyim bu sosyal konutlara başvuran normal bir vatandaş üç yıla kadar bekleme süresi var, yani uzun bir kuyruk var ama biz kadınlar için başvurduğumuzda bir hafta içerisinde olumlu cevap geliyor, bir ay içerisinde anahtar teslimi yapılıyor. Yani çok da çabuk yürüyen bir iş. Kırsal kesimde sosyal konut yoksa, kadınlar kendileri ev bulduklarında depozito ve emlakçı masraflarını ödeyecek maddi güvenceleri yoksa Sosyal Hizmetler Kurumu bu masrafları üstleniyor. Orada da öyle bir çözüm bulundu.

Siğınak sonrasında ise Avusturya'nın her eyaletinde olmasa bile örneğin Viyana'da şöyle bir uygulama var. Siğınak sonrası eğer kadın hâlâ travma içerisindeyse, çalışacak gücü yoksa ama akut şiddet de geçmişse diğer ihtiyacı olan kadınlara yer açmak için siğınakların yine bu belediyenin sosyal konut birimiyle anlaşmalı olarak bir yıla sınırlı kontrat yapmak şartıyla kendi evleri yani geçiş dönemi evleri var. Bu kadının ihtiyacına göre farklılaşıyor. Göçmen kadınlarda bazen oturma vizesi, hakkı daha yok, o bekliyor, vize olmadan çalışmıyor. Hâlâ travma belirtileri var, terapiye ihtiyaç duyuyor olabiliyor. Kadınlar herhangi bir hastalığı olabiliyor ya da hiç hayatında tek başına bir evde oturmamış nasıl kirasını ödeyeceğini, bürokrasi işlerini daha öğrenememiş, özellikle genç kadınlar olabiliyor. Bunlar öğretilerek o bir yıl geçiş süreci sonrasında tekrar süresiz kontrat ile onlara sosyal konut alınıyor. İş için de söyleyebilirim, İşkur ile çok iyi çalışmalarımız var. Hem siğınakların hem müdahale merkezlerinin Avusturya'da güzel bir sistemi daha var, her İşkur şubesinde kadınlardan sorumlu bir çalışan var ve biz onlarla ortak çalışmaya gidiyoruz. Örneğin destek verdiğimiz bir kadının çok acil bir işe ihtiyacı varsa başvurup İşkur'un elinde olan işlerden kadına uygun bir iş bulup çalışma hayatına sokabiliyoruz. Burada amaç hep kadını olabildiğince az yormak, rahatlamasını sağlamak. Kafasının ve vücudunun rahatlamasını sağlamak; şiddetsiz bir yaşama geçerken tüm güvencelerini sağlayabilmek için gereken desteği vermek. Avusturya çok bürokratik bir ülke ama yavaş da olsa çalışan bir bürokrasi. Alışık olmayan kadınlar için çok zor bu bürokrasiyle başa çıkmak; o yüzden de mutlaka destek almaları gereken durumlar oluyor.

Terapi konusundan bahsedecek olursam, akut travmalarda ortak çalıştığımız Viyana eyaletinin hem hotline'ı var. Ayrıca kadınların yarım saat içerisinde gidip bir akut durumda psikolojik destek alacakları yerler var. Çalıştığımız terapi merkezleri de var. Onlarla birlikte çalışıyoruz, kadınları onlara yönlendiriyoruz. Müdahale merkezlerinde ve siğınaklarda terapi hizmeti verilmiyor. O yüzden de hep yönlendiriyoruz. Tecrübelerimizden ve psikoterapist arkadaşlarla konuşmalarımızdan biliyoruz ki özellikle de cinsel taciz, tecavüz ya da ağır şiddet vakalarında, bütün mahkeme sürecinin atlatılmasından sonra uzun süreli travma terapisine geçişi öneriyorlar. Ondan sonra da kalıcı olarak terapi alacağı yere yönlendiriyoruz. Çok ağır vakalarda sosyal güvenlik sistemi, sağlık sistemi birebir bu terapi masraflarını üstleniyor. Daha az ağır vakalarda maalesef üstlenmiyor, yani kadınların terapi için belli bir ücret ödemesi gerekiyor. Orada yine çalıştığımız feminist terapistler var. Onlar da bazen kadınla karşılıklı konuşarak mümkün olduğunca az ya da hatta hiç ücret almadan terapi verebiliyorlar. Aynı zamanda eğer bir kadın bir suç duyurusunda bulunmuşsa ve biz de o ceza davasına refakat ediyorsak orada karşı taraftan bu terapi ücretlerini failden talep etme hakkımız doğuyor. Eğer fail hapse girmişse yani herhangi bir geliri yoksa, hapiste değilse ama yine çalışmıyorsa, ondan bu parayı şimdi alamıyorsak Sosyal Hizmetler

Bakanlığında bulunan fon için bir dilekçe verebiliyoruz. O dilekçeyle Sosyal Hizmetler Bakanlığı bize bu parayı önden veriyor ve failden o parayı almak için onlar failin peşine düşüyor. Böylece kadın yine bu bürokratik işlemlerden de kurtulmuş olabiliyor. Ayrıca bakanlık faili çalışıyorsa ya da başka herhangi bir maddi imkanı varsa sistemde görebiliyor ve parayı alabilmek için direkt işverenine gidip aylığına icra takibi yapabiliyor. Şimdilik böyle bırakayım, sorularla devam ederiz.

Kübra Karagöz: Çok teşekkür ederiz, Tamar. Angela'nın sunumuyla devam ediyoruz.

Angela McGraw: Tekrar merhaba. ABD'de 52 eyalet var, her eyalette ev içi şiddet sığınakları var. Benim yaşadığı eyalet Arkansas. Eyaletimizde otuz üç ev içi şiddet sığınağı bulunuyor. 2000'li yılların başında bu konuda çok güçlü teşvikler sunmaya başladılar bugün artık şiddete maruz kalmış herkese hizmet verebilmemizi sağlayan bir yasa var. Bizim çalıştığımız sığınak, şiddete maruz kaldığı tespit edilen erkeklerin başvurmasına izin verilen ilk sığınak aslında. İlk başladığımızda (...), bizim sığınak en eskisi olduğu için, sanırım 1976'da başlıyoruz biz. Bu biraz ilginç, çünkü burada sığınağımızın kurucularından biriyle karşılaştım ve birlikte öğle yemeği yedik. Kendilerine tahsis edilen küçük bir ev vardı, bahsettiğim kurucu o evin gerçekten de her şeyin başlangıcı olduğunu düşündüklerini söyledi. Akıllarının bir köşesinde, desteğe ihtiyacı olanlara ulaşarak ev için şiddeti sona erdirebileceklerini düşünüyordlardı. Hepinizin bildiği gibi, işler öyle gitmedi. Sığınağımızda 54 kişi var. Aynı anda 63 kişinin kaldığı zamanlar da oldu. Bazen sığınak personelinin bebekleri park yataklara yatırmalarını, çocukları ayrı yataklara yerleştirmelerini, gerekirse konferans salonlarını yatak odasına çevirmelerini istiyorum. Yani, ne gerekiyorsa onu yapıyoruz. Pandemi sırasında, insanlara otellere yerleştirmemize olanak tanıyan ekstra bekleme süreleri oldu, bizim de işimize geldi. Özellikle federal ölçekte. Federal düzeyde, sığınaklarımızın kapasitesini yarıya indirmemizi önerdiler. O yüzden de şiddete maruz kalmış kişileri yerleştirecek bir yer bulabilmemiz gerekiyordu.

Size önce biraz sığınak hizmetlerimizden bahsedeceğim, sonrasında da ev içi şiddetin ya da yakın partner şiddetinin sistematikliğinden bizim payımıza düşenlerden söz edeceğim. Sığınağımıza başvurmak istediğinizde, sadece 7/24 çalışan acil yardım hattımızı arayarak ya da polis aracılığıyla giriş yapabilirsiniz. Sığınağa gelebileceğiniz yollar bu ikisi. Sığınak, muhtemelen sizinkinde de benzer uygulamalar vardır, kilitli tutuluyor; kameralarımız, panik butonlarımız ve sığınakta kalan insanları güvende tutmak için gerekli tüm güvenlik donanımımız var. Benim yaşadığım şehirde, başka bir ev içi şiddet sığınağı daha var ama o biraz daha farklı. Dini bir grup tarafından yürütülüyor. Bizimkinden farklı standartları tercih ediyorlar. Eminim siz de biliyorsunuz, her kadın –kadın diyorum, çünkü geçen sene sığınağa gelen erkek sayısı belki üç veya dörttü– sığınağa gelmiyor. Elimizdeki rakamla-

rın hala ev içi şiddete maruz kalan kadınlar olması muhtemel. Sığınağa geldiklerinde, gerçekten ev içi şiddet deneyimi olduğundan emin olmak için, onlarla bir değerlendirme yapıyoruz. Bulduğumuz bölgede evsiz insan sayısı oldukça çok. Herkese yetecek kadar yerimiz olduğundan emin olmamız gerekiyor. Polis bu durumlara gerçekten dahil olduğunda, adına değerlendirme dediğimiz şey yapılmış oluyor. Kolluk, o noktada sığınağı aramak gerekli mi değil mi belirlemiş oluyor, bu da sağlıklı bir ilişki. Şiddete maruz kalan kişileri bazen arıyor, bazen de aramıyor. Paylaşımımıza gelince, diğer sığınaklar çok yapılandırılmış; bizim sığınağımızsa güçlendirici bir model benimsiyor. Bu yüzden süreç şiddete maruz kalan kişi tarafından yürütülüyor ve nasıl ilerlemek istediklerine kendileri karar veriyor. Sığınağa geldiklerinde, sığınanın kapısından içeri girdiklerinde cep telefonlarını tutmalarına izin veriyoruz, istedikleri gibi girip çıkmalarına izin veriyoruz. Aslında şiddete maruz kalan kişilerin yanlarında ya da arkalarında yürüyoruz, kendi hayatlarının liderliğini almalarına izin veriyoruz. Bizden destek almaya ihtiyaçları varsa, onlara yardım etmek için elimizden geleni yapıyoruz. İlk yıllarda, uzun zaman önce, bizim de çok yapılandırılmış bir sistemimiz vardı: günlük görevlerinizi yerine getirmezseniz, şunları şunları yapmazsanız sığınaktan çıkarsınız gibi bir puan sistemi kullanıyorduk. Bu durum belki de bazen şiddet ilişkisine geri dönmüş gibi hissettirebiliyordu. 2013'te yönetici olduğumda, sığınakta kalanlar için daha kolay anlaşılır bir model geliştirmek istedik ve eski sistemi değiştirdik. Sanırım bazen bunun sığınakta kalanlar için de ne kadar zor olabileceğini anlıyorum, çünkü bir keresinde bir kadının çamaşır makinesinin başında durup gözlerini makineye diktiğini hatırlıyorum. Makinenin nasıl kullanılacağı hakkında hiçbir fikri yoktu. Yaşam becerileri çok çok önemli. Bazı bazı, bu becerilerin ne anlama geldiğini bile bilmediklerini düşünmüyorum. Avukatlarımız bu konuda yardımcı olmak açısından gerçekten çok kıymetli. Kolluk, şiddete maruz kalmış birini alıp sığınağa getirdiğinde, değerlendirme sürecinden geçiyorlar. Bazen destek gruplarına katılıyorlar, bu tabii ki kendi isteklerine bağlı. Zorunlu değil tabii ama çalışmalarımızda insanların, ev içi şiddet destek gruplarına dahil olduklarında, şiddet ilişkilerinden uzak durma konusunda daha başarılı olabildiklerini de görüyoruz. ABD ortalamasında, şiddet gören insanlar şiddet failine ortalama yedi kez geri dönüyorlar. Elbette bu döngüyü kırmak istiyoruz, ama aynı zamanda yargılayıcı olmak da istemiyoruz. Şiddete maruz kalan kişilerin kendi kararlarıyla çıktıkları sığınağa kendi istekleriyle dönmelerini istiyoruz. Bizim sığınağımız acil ev içi şiddet sığınağı. Yani biraz önce bahsettiğim, dokuz ay kalmaları beklenen sığınaktan farklı olarak, bizim sığınakta ancak kırk beş ila altmış gün kalabiliyorlar. Bir kişiye iş hatta ev bulmak için çok kısa bir süre gibi görünüyor ve aslında öyle de. Ama insanların bunu yapabildiklerini fark ettik. Buralarda ev içi şiddet oranları o kadar yüksek ki, insanların hayatlarına devam etmesini sağlamamız gerekiyor. Buradaki diğer programın, yapılandırılmış olanın, bazı insanlar için daha faydalı olmasının nedenlerinden biri de bu, çünkü buna ihtiyaçları var, çok yapılandırılmış bir ortamdan geliyorlar. Farklı bir

ortamda bulunmanın ne demek olduğunu bilmiyorlar. Çocuklarının hepsini yanlarında getiremezler, yanlarında yetişkin çocukları varsa sığınaklarda kendi adlarıyla bulunmaları gerekiyor. Onlarla farklı bir vaka planıyla çalışmaya başlıyoruz.

Genellikle sığınağa kabul sürecinde, bazen görüşmelerimizde ya da destek grupları sırasında yakın partner şiddetine tecavüzün de dahil olduğunu ya da daha önce cinsel şiddet deneyimleri olduğunu öğreniyoruz. Bunun gerçekten önemli olduğuna inanıyoruz, çünkü terapi imkanlarına ve iyileşmeye çok fazla ihtiyaçları var. Bir başka konu da şunu netleştirmek: bir ilişki içinde de tecavüze uğrayabilirsiniz. Birlikte çalıştığımız kadınlar bunu çoğunlukla kabul etmiyorlar ve bu konuda konuşmaktan çekiniyorlar.

Kurum olarak 2017'den bu yana ikili bir görev üstleniyoruz. Sadece ev içi şiddete maruz kalmış kişilerle değil, cinsel şiddete maruz kalmış kişilerle de çalışıyoruz. Tecavüz muayenesi gibi ihtiyaçları varsa, onlarla hastanelere gidiyoruz. Aldığımız cinsel şiddet davalarını da anlatacağım ama bu vakaları yargılatma konusunda pek başarılı değiliz. Başka yerlerden farklı olduğundan ok emin değilim, bunlar mahkemeye çıkarma konusunda gerçekten zorlandığımız konular. Hızlıca cinsel saldırı programına geçeceğim, çünkü bizim kriz müdahalemize ek olarak Cinsel Saldırı Merkezi'nin de bir acil yardım hattı var. Ayrıca her yerde destek grupları düzenliyoruz. Bizim yanımızda grupta ve müfredatla çalışan eğitmenlere bir nevi eğitmenlik yapıyoruz, onları belirlediğimiz müfredata göre yetiştiriyoruz. Sonra bu eğitmenler kendi alanlarda kendi destek gruplarını oluştururken onları takip ediyoruz, bir nevi destek gibi. Üniversite kampüslerinde olabilecek bir örnekten bahsediyorum. Cinsel saldırı destek grubunda kolaylaştırıcılık yapmaya istekli birileri varsa, onlara bu isteklerini geliştirmeleri için rehberlik ediyoruz. Daha sonra geri çekiliyoruz ve işi devralmalarına müsaade ediyoruz. Bizden herhangi bir yardım ya da destek isterlerse, her zaman bize gelebiliyorlar. Burada, sığınağımızın bulunduğu yerde, yerel bir askeri üs var. Bu gruplara giden yüzlerce kadın vardı, geçen sene bir grup da erkekler için düzenlediler. Desteğe ihtiyacı olan erkekler için cinsel şiddet destek grubuna o kadar çok ihtiyaç var ki. Bu gruplar cinsel saldırı programımızın gerçekten büyük bir parçası haline geldi. Kriz müdahalesi yapıyoruz, cinsel şiddete uğrayanalar hastanelere gidiyorlar, ardından da destek gruplarına ve cinsel saldırı programımıza geliyorlar.

Şimdi şiddete uğradıktan sonra sığınağa gelen kişilere geri dönüyoruz. Çoğu zaman kapıya geldiklerinde hiçbir şeyleri olmuyor. Bu yüzden onlara çarşaf, battaniye, yastık, hijyen malzemelerinden çocuk bezine kadar her şeyi sağlıyoruz. İnsanlara evlerinde ihtiyaç duydukları şeylerin bizim de evde ihtiyacımız olan şeyler olduğunu söylüyorum, ancak zaman alabiliyor tabii çünkü aynı anda tam 68 kişi için bu ihtiyaçları karşılıyoruz. Pandemi sırasında marketlerde çok fazla ürün bulunamıyordu. Bu yüzden de malze-

meleri toplamaya çok çok önceden başlıyorduk. Çünkü önümüzdeki birkaç hafta içinde sığınakta nüfusumuzun çok artacağını biliyorduk. Bir vakayla tanışan arkadaşlarımıza savunucu diyoruz. Onlarla görüştüğten sonra, bir işe ihtiyaçları olup olmadığını veya gidip kimliklerini almaya veya bir koruma kararına ihtiyaç duyup duymadıklarını belirlemeleri gerekiyor. Ardından, kişileri gitmeleri gereken farklı yerlere göndermeye başlıyoruz.

Bir de Çocuk Programımız var, bizim için oldukça önemli. Elbette şiddet döngüsünü kırmak için çocuklarla çalışmamız gerektiğini biliyoruz, onların umutlu olmasını, geçmişlerinin geleceklerini belirlemediğini hissetmelerini istiyoruz. Çocuklar için gerçekte çok uğraşıyoruz, değişime yardımcı olmaya çalışıyoruz. Bazen çocukların anneleriyle nasıl konuştuklarına gerçekten hayret ediyorum. Aslında şaşırمامam gerek, ama annelerine her türlü şeyi söylediklerini, her türlü ismi taktıklarını duydum. Onları yönlendirmemiz, onlarla konuşmamız gerekiyor. İşte “Annelerimizle konuşmanın daha iyi yolları var, bunu böyle yapman gerekiyor,” “Ellerimiz vurmak gibi şeyler için değil,” gibi şeyler söylüyoruz. Onlara iyi rol modeller olmaya çalışıyoruz. Arkansas’ta erkeklerin sığınakta çalışmasına izin veren ilk sığınağız. Çocukların aslında bazı erkeklerin olumlu modeller olabileceğini, hepsinin kötü adam olmadığını görmelerinin önemli olduğunu anladık. Bu yüzden sığınağımızda erkeklerin savunucu olmasına izin veriyoruz. Bir rehberimiz var, bakım elemanımız cebinde şekerlerle geziyor –ki, bu iyi bir şey değil ama sürekli cebinde şekerle geziyor. Kurumumuzda bunu yapabilmek gerçekten çok iyi oldu. Şimdi bir çok sığınanın da aynı şeyi yaptığını görüyoruz, ki bu iyi bir şey. Yazın kamp düzenliyoruz, o da çocuklar için. Bir haftalığına gidip çocuk olmaktan başka hiçbir şey yapmayacakları bir kamp. Kampta takip ettiğimiz bir müfredatımız var; adı “Camp Hope America, Arkansas”. Kanıta dayalı bir model izliyoruz. Çocuk olabilmek için gerçekten harika bir yer. Ailede ebeveyn rolünü üstlenen çocuklar görüyoruz, anne şiddet failine odaklandığı için ebeveyn davranışlarını üstlenmeleri gerekiyor. Camp Hope’a gidip birkaç gün kaldıktan sonra yetişkin bir figürden küçük bir çocuğa dönüşen çocuklara tanık oluyorum. Çocukların bu kadar uzun süredir uzak kaldıkları bir deneyime kavuşabilmeleri benim için biraz inanması zor ama aynı zamanda heyecan verici. Çocuk Programımızda, anneler danışmanlık alırken, iş görüşmesine giderken ya da koruma altına alınması gerektiğinde sığınakta kalıp çocuklarla ilgilenen bir çalışmamız da var. Bazı sığınakların gündüz bakım merkezleri de var ama bizde sadece çocuklarla ilgilenen ve anneler başka işlerini hallederken çocuklara göz kulak olan biri var. Ayrıca annelerin başvurabileceği bir programımız var, annelere çocuk bakımı konusunda yardımcı oluyoruz. Amaç, sığınağa gelip bir işe veya gelire ihtiyaçları olduğunu belirttiklerinde, onları buradaki Sosyal Hizmetler Birimi dediğimiz şeye göndermek. Yardım almak da dahil olmak üzere, ihtiyaç duydukları her şey için kayıtlarını yaptırıyoruz. Böylece buradan istedikleri şeyleri alabiliyorlar. Özellikle kimliğe ihtiyaçları varsa, doğum belgesine ihtiyaçları varsa veya sosyal güvenlik numarası kartlarına ihtiyaçları varsa, süreç biraz

zaman alıyor. Bunların hepsini toplamak ve sonra gidip ihtiyacınız olan devlet yardımını almak zaman alabiliyor. Ancak burada avukatlar kadınlarla birlikte hareket ediyor ve onlara destek oluyor, ihtiyaç duydukları yere gitmelerini sağlıyor. Çocuk Programının içinde, okullara ve okul sonrası programlara ziyaretlerde bulunan ve buralarda sağlıklı ve sağlıksız ilişkilerden bahseden bir eğitim koordinatörümüz var. Aslında burada, benim yaşadığım eyalet olan Arkansas'ta 2015'te yürürlüğe giren yeni bir yasa var. Okullardaki tüm sekizinci sınıf öğrencilerinin flört şiddeti dinamikleri üzerine fiilen ders veya eğitim almasını zorunlu kılıyor. Bu eğitimi ekim ayında, Aile İçi Şiddet Farkındalık Ayı'nda ve ardından şubatta Flört Şiddeti Farkındalık Ayı'nda almaları gerekiyor. Sekizinci sınıfların her iki programa da katılmaları gerekiyor. Bu çok iyi bir şey, çünkü şiddetten hayatta kalan biri olarak kimse ben lisedeyken böyle şeyler yapmadı. Bir şiddet ilişkisinden çıktığımda, ev içi şiddet sığınağının ne olduğu hakkında hiçbir fikrim yoktu. En azından gençlere ihtiyaç duyduklarında onlara yardım etmek için çalışan insanların olduğunu söylemek için kaynağımız var.

Sığınağımızda danışmanlık hizmetleri de mevcut. Size bunları anlatacağım ama gelecekte bu hizmetlerin daha iyi olmasını diliyorum. Bu konuda sizin durumunuz daha iyi görünüyor. Burada psikolojik destek hizmetlerimiz gerçekten çok eksik ve çoğu zaman sığınağa gelen kadınlar, evden ayrılmadan önce bile bir psikolojik destek alamıyorlar. Belki listeye alınacaklar birine ulaşabilmek için ama gerçekten hayal kırıklığı yaratan bir durum. Hepimiz biliyoruz ki, hayatlarında bu tür travmalarla uğraşan insanların danışmanlığa ihtiyacı oluyor. Gelecekte bunun üstesinden gelebilmek için gerekli becerileri edinmenin bir yolu da terapi. Çalışanlar arasında bir danışmanlık savunucusu var, kadınlarla duyguları ve yaşadıkları şeyler hakkında konuşup bir nevi destek veriyor. Herhangi bir ilaca ya da terapi açısından daha ileri düzey bir şeye ihtiyaçları olduğunda, bizim sığınağımızda kaldıkları sürece buna ulaşamıyorlar. İtiraf etmeliyim ki, sığınakta kaldıkları kısa süreyi düşündüğümüzde, muhtemelen hayal kırıklığı yaratan şeylerden biri de bu; sığınaktan ayrılırken psikolojik danışmanlık almamış oluyorlar.

Ayrıca bir yasal savunuculuk programımız var. Adliyede mesai yapan bir mahkeme savunucusu var ve aslında şiddete maruz kalmış kişilerin koruma kararı başvurularını doldurmasına yardım ediyor. Biz koruma kararlarına dokunamıyoruz, kendilerinin yapması gerekiyor. Bazen kullanılacak dili bilemiyorlar ya da neye ihtiyaçları olduğunu söylemek zor olabiliyor. O zaman neye ihtiyaçları varsa onu bir yere not etmelerini söylüyoruz ya da ayrı bir kağıda yazmalarını sonra da mahkemeye sunulması gereken dilekçeye geçirmelerini söylüyoruz. Pandemi sırasında ortaya çıkmış şeylerin iyi olacağını hiç düşünmemiştim. Bir şekilde bu başvuruları elektronik olarak yapmanın mümkün olduğunu ve şiddete maruz kalan kişiler için çok daha kolay ve güvenli olduğunu anladılar. Ama bu konuda yeterince bilgilendirilmediler ve biz de hala onları eğitmeye çalışıyoruz. Yeniden geri sardığımızı hissediyorum.

rum. Bununla ilgili bazı çalışmalar yapıyoruz. Şiddete maruz kalan kişiler, adliyeye gittiklerinde koruma kararı aldirabilmek için adliye içinde tam altı ayrı yere gitmeleri gerekiyor. Birinci veya ikinci aşamayı hallettikten sonra koruma kararı aldirmanın ne kadar yıpratıcı olduğunu ve vazgeçmenin ne kadar kolay olduğunu tahmin edersiniz. Sistemde uzaklaştırma kararları, koruma kararları ve temas etmeme kararları mevcut, ama yaptırım gücü olan tek şey koruma kararı; ihlal edildiğinde polis gidip faili yakalayabiliyor. İlk başta bir geçici koruma kararı veriliyor, buna genellikle ihtiyaç oluyor. Ardından kalıcı bir karar alınabilmesi için duruşma olması gerekiyor. Bu duruşmalar da yirmi, yirmi beş gün sürüyor ve istinasız otuz gün içinde sonuçlandırılması gerekiyor. Sonra kalıcı karar için duruşma oluyor, o zaman fail, şiddete maruz kalan kişiyle birlikte mahkemeye çağrılıyor ve hakim karşısına çıkıyorlar. Keşke bu süreç daha farklı bir şekilde işleyebilseydi, çünkü bence şiddete maruz kalan kişiler için en zor yerlerden biri mahkeme. Failin karşısında olmak son derece zor, gelin görün ki, hukuk sistemini şiddete maruz kalan kişilerin daha fazla hak sahibi olma konusunda eğitmek son derece yavaş yürüyen bir süreç. Aslında mahkeme sistemi içinde failerin şiddete maruz kalan kişilerden daha fazla hak sahibi olduğunu görüyoruz ve bu hiç de iyi bir şey değil.

Çocuklarımıza ve topluluk içinde verilen eğitime ek olarak, bunu yetişkinler için de yapıyoruz ve pek çok destek grubu organize ediyoruz. Standartları korumak için, toplumdaki bu insanlara da destek olmak zorundayız. Birisi sığınakta kalırken barınmaya ihtiyacı olduğuna karar verebilir, bu durumlar için kişilerin gidebilecekleri ve kalmak istedikleri yeri belirleyebilecekleri dağınık konut olarak kabul edilen bir geçici barınma programımız var ve bu konuda onlara yardımcı oluyoruz. Geçici konut programımızda bir arada yürüyen çok farklı alan var: ilk program, kişilere en uygun alternatif bir program bulmak. Örneğin, zihinsel bir engeliniz varsa, akıl sağlığıyla ilgili bir teşhisiniz varsa, akıl sağlığıyla ilgilenen bir enstitümüz var. Bu durumda, akıl sağlığıyla ilgili programa geçiş yapabileceğiniz bir geçici barınma programına hak kazanabilirsiniz. Bunun gibi farklı programlarımız var, kişilere en uygun olanı bulmaya çalışıyoruz. Ardından, üç aylık kiralarını, faturalarını, barınma başvuru ücretlerini ödemelerine yardımcı olduğumuz bir dahili programımız var. Bunların hepsini üç aya kadar öduyoruz, sonra kişilere ek olarak yardım desteği sunuyoruz. Ancak amacımız, daha bağımsız olma yolunda ilerlemelerine yardımcı olmak. Bu gerçekten işe yarayan bir program ve pandemi sırasında bunun ne kadar önemli olduğunu fark ettik, geçen yıl 178 aileye destek vermişiz. Geçici barınma programımıza dahil edilecek çok sayıda aile var. Ancak salgının zirve yaptığı dönemde, bu evlerde bulunan kişiler sığınaklarla ve sığınak çalışanlarıyla iletişim kuramadığı için "Buradan tamamen ayrılıyorum," gibi kararlar vermeye başladıklarını fark ettik. Sanırım öncesinde olsa sığınağa gidip gelebilirlerdi ve bunla ilgili bir sorun olmazdı zira onları bu süreçte eğitiyor ve destekliyorduk. Ama bunu evlerinde tek başlarına yapmalarını gerektirdi, gerçekten ciddi kararlar

almaları gerekiyordu ve bu yüzden evden çıkma kararı aldıklarında ya da çıkmaya hazır olduklarını düşündüklerinde aslında desteğe ihtiyaçları vardı. Şimdi eyalette konut sorunu var. Yani, şu anda gerçekten zor zamanlar geçiriyoruz. Bunu evsiz nüfustan görebiliyorum, şimdi herkes ev bulmakta zorlanıyor. O zamanlar gerçekten çok iyiydi ve bu durumdaki kişilere yardım etmek için fazladan kaynak bulabildiğimiz için çok mutluyum. Şunun da iyi bir şey olduğunu belirtmem gerek: birçoğu şiddet ilişkilerinin dışında kalabildi, bu da çok iyi bir şey çünkü pek çok kez bu ilişkilere döndüklerini biliyoruz.

Eminim atladığım çok şey var ama, sizinle paylaşmam gerektiğini hissettiğim konulardan biri de şu: yıllar evvel Aile Adalet Merkezi denen bir modelle tanıştım ve şu anda dünya çapında kabul gören kanıta dayalı bir model. Arkansas'a da gelmesini istediğim bir modeldi. Şiddete maruz kalan kişilere pek çok hizmeti tek bir çatı altında sunan çoklu bir kurum sistemi. Burada, son birkaç yıl içinde, Arkansas'ta da buna benzer bir şey yapmaya karar verdik. Bu modelin iyi yanı şu: şiddete maruz kalan kişi hizmet almaya geldiğinde başka bir yere gitmek zorunda kalmayacak. Sizin için nasıl işliyor bilmiyorum ama bizim burada bir otobüs sistemimiz var. Yani, eğer birisi sığınağa gelirse, sadece sosyal güvenlik dairesine gitmek, beklemek, kartını almak ve geri dönmek bile tüm gününü alabilir. Şehir merkezinin tam ortasında aktarma yapmanız gereken iki otobüs yolculuğu anlamına geliyor. Sadece bu bir gün sürüyor ve çok yorucu. Şiddetten hayatta kalan biri olduğum zamanları düşünüyorum, on sekiz aylık küçük bir kızım vardı, bebek arabasıyla birlikte dimdik merdivenlerden çıkmak, yiyecekleri taşımak falan filan... Demek istediğim, bunu nasıl becerebildiklerini merak ediyorsunuz. Bazen tüm bunları nasıl yapabildiğimi merak ediyorum. Şiddete maruz kalmış kişilerin hayatını kolaylaştırmanın yollarını bulmamız gerekiyor. Burada sistemi zorlaştırarak onların şiddet ilişkisine geri dönmelerini kolaylaştırıyoruz. Bu işi yüzden bunu yapıyoruz, sosyal güvenlik kartlarını, kimlik ve sınavları ve polis raporlarını elektronik olarak veren, koruma kararı çıkarabilen kişilerin bir arada olmasına çabalıyoruz. Bütün bunlar tek çatı altında olacak, sığınak da bu çatı altındaki programlardan biri olacak. Bu şekilde, şiddete uğrayan kişiler başka bir yere gitmek zorunda kalmayacaklar. Oradayken sığınakta kalmaları gerekmiyor, ama orada hizmete ihtiyaçları varsa sığınakta hizmet alabilecekler. Önümüzdeki iki yıl içinde hayata geçmesini umuyoruz. Şu anda binayı inşa etmek için para topluyoruz. Şu anda içinde bulunduğumuz bina yüz on dört yaşında yani gerçekten çok eski ve oradan çıkmamız gerekiyor. Maalesef hala hizmet veremediğimiz çok sayıda insan var çünkü burada aile içi şiddete maruz kalan çok fazla kişi var.

Kübra Karagöz: Çok teşekkür ederiz sunumun için Angela. Sorularla devam ediyoruz. İlk olarak Tamar sana bir soru var. Sunumunda masrafların failden alınması konusundan bahsetmiştin, bunu biraz daha açabilir misin? Psikolog veya avukat konusunda nasıl oluyor?

Tamar Çitak: Genellikle ceza davalarında kadınlara tazminat kararları da çıkarıyor hakimler ve bu kararlar otuz yıl geçerli. Almandan Türkçeye birebir çevirisi “acı parası”. Adam beş yıl, on yıl hapis cezası almış bile haptenden çıktıktan sonra bir geliri olduğunda icra takibi yapılabilir. Tam rakamı birebir vermese de, acil durumlarda Sosyal Güvenlik Bakanlığının böyle bir fonu var. Ağır vakalarda sekiz bin Euro’ya kadar, daha hafif vakalarda iki bin Euro’ya kadar bu acı parası karşılığı bir ödenek veriliyor. Sonrasında parayı failden almak onların işi oluyor. Gerisini biz kadınlara bırakıyoruz, anlatıyoruz otuz yıl geçerli diye. Eğer adamın dava sürecinde avukatı varsa, avukatına da yazıp taksitle ödeme ya da herhangi bir şekilde bir kerede ödeme alınabiliyor. Bunları kadınla birlikte takip ediyoruz. Şöyle bir örnek verebilirim. Üvey babanın kızına tecavüzde bulunduğu bir ensest davası vardı. Hatta kız hamile kalıp doğurmak zorunda kalmıştı ve kızın karnında yarıklar oluşmuştu. Psikolojik olarak çok rahatsız ediyordu onu. Sağlık sisteminde estetik bir operasyonu bedava yaptırmak mümkün olmadığı için gidip özel bir klinikte bu karın yarıklarına estetik operasyon yaptırdı. Altı bin Euro gibi bir fatura çıktı buradan. Mesela bu faturayı Sosyal Güvenlik Bakanlığına verdik, onlar bize o sekiz bin Euro’yu fonladılar.

Kübra Karagöz: Çok teşekkürler Tamar. Melda söz sizde.

Melda: İki sorum olacak Tamar’a. Sizin sisteminizde, müdahale merkezimize gelecek, yansıyacak olayların polise ilk başta yansıdığını ve polisin size bildirdiğini anlatmıştınız. Bu anlamda, polise yansımamış veya yargıya gitmeyecek olaylarda, mağdurlar size nasıl ulaşıyor ve bu konularda siz bir aksiyon alamıyorsanız buradaki boşluk sistemde nasıl dolduruluyor? İkincisi de, polise yansıyan bu olayların sizin müdahale merkezlerinize etkin biçimde bildirilmesini sistem nasıl garanti ediyor? Bizde maalesef polis de ataerkil yapının bir parçası olarak çalışıyor ve onlara yansıyan durumların birçoğu, uygun bir şekilde ilerlemiyor. Ya vazgeçirilmeye çalışılıyor ve yanlış bilgi veriliyor ya da şiddet uygulayan kişiyle barıştırılmaya çalışılıyor. Burada olayın yargıya taşınmasını polisin uygun bir şekilde sağlamadığı, işlemediği yerde kimin veya hangi kurumun devreye girdiğini merak ettim.

Tamar Çitak: Müdahale merkezimiz Viyana’da ve Avusturya’daki polisin koyduğu tüm uzaklaştırma kararlarının hemen hemen yarısı Viyana’da. Bu yüzden biz Viyana Müdahale Merkezi olarak diğer eyaletlere göre çok daha fazla ulaşılabiliriz. Haftanın yedi günü açığız ve telefonla ulaşılabiliriz. Tabii ki öncelikli olarak işimiz polis üzerinden gelen vakalar, ama bu demek değildir ki diğer kadınlar bizi polise gitmeden arayamaz. Hepsi de arıyorlar, özellikle bizden daha önce destek almış kadınların arkadaşları, komşuları. Böyle çok talep oluyor. Bir de eğer medyaya yansımış bir cinayet vakası olmuşsa o dönemlerde de bize başvuran kadınlar çok oluyor. Burada bizim önceliğimiz kadınlarla konuşup risk analizi yapmak. Bizim özelliğimiz acil eylem planı yapmak gerekiyor mu diye risk analizi yapmak. Eğer kadın daha

hazır değilse, kararsızsa ya da sadece yasal hakları ile ilgili danışmanlık almak istiyorsa kız kardeş kurumlarına yönlendiriyoruz. Ben bir şey yapmak istiyorum ama nasıl yapacağımı bilmiyorum, polise de gitmek istiyorum, mahkemeye de gitmek istiyorum dediği anda biz o kadını destek vermek için kabul ediyoruz. Ayrım henüz psikolojik olarak hazır olmayan kadınları kız kardeş kurumlarına yönlendirmek, acil harekete geçmek isteyenleri ise biz alıyoruz ve aynı destekleri veriyoruz. Hatta polise suç duyurusunu yapmaya birlikte gidiyoruz, refakat ediyoruz ve 14 günlük polisin yaşağını da çıkarttırıyoruz. İkinci sorunuza gelirsek, bu sistem meselesi enteresan gerçekten. Yani hükümet politikalarıyla çok paralel yürüyor. Örneğin, bize bir sürü kadın geliyor ve diyor ki ben polise gittim polis beni ciddiye almadı. Ya da polise gitmiş, adam onu darp ettiği için suç duyurusunu yapmış ama polis 14 gün uzaklaştırmayı vermemiş. Ya da gitmiş polise derdini anlatmış, anlatamamış – bu da başımıza geliyor- polis onu mahkemeye git, direkt tedbir kararına başvur diye yönlendirmiş. Kadınlar mahkemeye gittikleri anda mahkeme, sekreterler, kapıdaki güvenlik görevlisi bile, özellikle pandemiden sonra, otomatikman bize yönlendiriyor. Eğer kadın başka bir danışma merkezine, kadın danışma merkezine gitmişse ve orada ben polise gittim, polis beni ciddiye almadı demişse, o danışma merkezi de bizi arıyor. Yani müdahale merkezleri Viyana’da ya da diğer eyaletlerde polisle birebir muhatap olan kurum. Öyle bir durumda, biz hemen sistemi olması gerektiği gibi çalışması için gereken tüm tedbirleri alıyoruz. Polis merkezinin müdürüyle ya da üst makamlarla konuşuyoruz. Kadın derdini anlatamamışsa, gerçekten de başımıza geliyor, birlikte gidiyoruz yeniden suç duyurusunu olması gerektiği gibi yapıyoruz. Bir şekilde bize yansıdığı sürece bunu yapıyoruz. İkinci sistemde sığınaklar da bu şekilde çalışıyor. Müdahale merkezlerine polis yönlendirme yaptığı için kamuda reklamı, kampanyaları yapılan merkezler değil. Kadın sığınakları ise kampanyalar yapıyor ya da kadınların kafalarına daha çok oturmuş bir sistem sığınak. Sığınaklara gittiklerinde, anlattıklarında, sığınaklardaki arkadaşlar da tabii ki danışmayı verip kadınlar suç duyurusunda bulunmak istiyorlarsa gidilir orada suç duyurusunda bulunulur. Kadınlara bilgi toplantılarına gittiğinde de söylüyorum, sistemin herhangi bir koluna girsinler, o zaman sistemin içine girmiş oluyorlar ve yönlendirilerek doğru yere aktarılabilirler.

Kübra Karagöz: Çok teşekkürler Tamar. Angela, şöyle bir soru geldi senin sunumun esnasında: Ensest vakaları geliyor mu? Bu konuda nasıl bir çalışma yürütülüyor?

Angela McGraw: Yıllar içinde pek çok ensest vakamız oldu, maalesef bulunduğumuz Güney’de sık sık olan bir şey bu. Burada, az önce bahsettiğiniz kolluğun olayı örtbas etmesi gibi durumlar söz konusu olduğunda, çoğu zaman hiçbir şey yaptıramıyoruz. Burada kırsal bölgeler oldukça çok ve oralarda insanlar birbirini tanıyor. Kolluk faili tanıyor; birlikte büyümüş, birlikte okula gitmişler. Bu yüzden ensest durumu olduğunda çoğu za-

man işleri failin mahkemede yargılandığı aşamaya getiremiyoruz. Böyle durumlarda, her şeyden öte yapmamız gereken şey şiddete uğramış kişiyi ister ülke içinde başka bir yere yerleştirmek olsun ister ihtiyaç duydukları danışmanlığı alabilmelerini sağlamak olsun, kişinin kendisi için en güvenli yeri bulmasına yardımcı olmak. Keşke başarılı olabildiğimizi söyleyebilsem, ama ne yazık ki değiliz. Tabii aslında farklı bir şeyden bahsediyorum, ama farklı aşamalara gelindiğinde burada da tazminat sistemi var. Eğer koruma kararı çıkartabilirsen ve başarılı bir şekilde işlerse, fail hakkında kesim hüküm verilmişse, fail mahkeme masraflarını ödemekle yükümlü kınıyor. Yani tüm bunlar için para ödemeleri gerekiyor. Bu süreçte avukat tutulduysa, avukat masrafları da faille ödetilebilir. Bu bazen velayet kararlarında da olabiliyor ama her zaman değil. Sonra daha kapsamlı bir düzeyde her bir eyaletin yaptığı bir şey daha var: tecavüz veya ensest veya cinsel şiddetin olduğu durumlarda tazminat kararı verilebiliyor, her zaman olmuyor ama ev içi şiddet vakarında da hükmedilebiliyor.

Failin eve geldiği, kadının oğlunun annesini korumaya çalışırken faille fiziksel bir kavgaya giriştikleri ve cinayetle sonuçlanan vakalarda çalıştım. Oğlan, kadının kocası olan adamı öldürdü. Adam kapının önünde, verandada öldü. Tazminatı alıp evin döşemelerinin sökülmesi için gerekli masrafları ödemek zorunda kaldık. Çünkü o bölgede, kadın onarılmamış bir evi satamazdı, evden taşınamazdı bile. Ayrıca yaşadığı kötü muameleden dolayı evin duvarlarında falan delikler vardı. Onları tamir etmeleri gerekiyordu. Bu vakayla ilgili kötü şeylerden biri, cenaze masraflarını ödememeleriydi. Kadın cenaze masraflarını ödemek zorunda olsa da kurumlar kadına bu parayı ödemediler, çünkü bu spesifik olay durumunda kadın mağdur değil faildi. Bizim tazminatımız sadece mağdurlarla ilgili durumları kapsıyor. Kadın bir hastaneye giderse –hem burada hem de ABD’nin her yerinde bu böyledir– tecavüz için tetkike gitmişse ve muayene olmamışsa ya da bununla ilgili bir şey yapılmamışsa... Faturanın kadınlara gönderilmemesi gerekiyor, faturanın devlete kesilmesi, devletin de kadın için maddi kısmıyla ilgili herhangi bir şeyle uğraşmadan faturayı ödemesi gerekiyor. Herhangi bir tecavüz durumu olduğunda tıbbi bir kuruma gidiyorlar. Ama devlet bundan daha fazlasını ödüyor. Danışmanlık için ya da pek çok farklı şey için ödeme yapabiliyor. Belli bir miktara kadar çıkabiliyor ama miktar vakanın ne olduğuna ne kadar ciddi olduğuna bağlı olarak değişiyor, zaten mantıklı olan da bu.

Tamar Çitak: Belki şunu da belirtmekte fayda var, Avusturya’da cinsel şiddet, taciz, tecavüz gibi konular için ayrı uzmanlaşmış bir sürü kadın danışma merkezleri var. Onlar da Adalet Bakanlığından verilen dava vekilliği desteğini alıyorlar. Biz müdahale merkezlerinde birebir bu vakaları çok almıyoruz. Çünkü onlar daha uzman, biz daha çok fiziksel ve ruhsal şiddete odaklanmış vaziyetteyiz. Böyle bir şey söz konusu olduğunda hemen tekrar o kurumlarla ortak çalışmaya gidiyoruz. Biz güvenlik, yaşam güvencesine bakarken, dava vekilliğini onlara devrediyoruz ve ortak çalışma içerisine

gidiyoruz. Bu çok önemli. Kendimizi yetkin hissetmiyoruz. Demin verdiğim örnekte, ben aslında o kızın annesine şiddetten dolayı destek veriyordum. Annesinin bana bu destek sürecinde anlattıklarından, adamın davranış biçiminden, evde doğru bir şeyler yürümediğini tahmin ederek anneye böyle, ağzından çiviyle söke söke zorla alarak ve kızı da çağırarak, kızla konuşarak bu gerçeğe vardım. Aslında anneye destek veriyordum ben. Bu çok sonradan çıkmış bir olaydı fakat annenin de bana çok güveni olduğu için benim vakamda, kız da ilk bana açıldığı için, kızla birlikte polise ilk ben gittiğim için suç duyurusuna, o yüzden ben bu örneği verdim. Ama direkt birebir polisten böyle bir vaka yansıdığına hemen kız kardeş kurumlarla ortak çalışmaya gitmek için ilişkiye geçiyoruz.

Kübra Karagöz: Melda sizin sözünüz vardı.

Melda: Çok teşekkürler Angela, harika bir sunumdu. Size iki sorum olacak. Ben avukatım ve İstanbul'da Mor Çatı'da gönüllü işler yapmaya çalışıyorum. O yüzden sorularım biraz işin hukuki yönüyle ilgili, bilginiz varsa ve beni aydınlatabilirseniz çok sevinirim. Ev içi şiddete maruz kalanlardan, sığınağınıza gelen kişilerden bahsettiniz. Yasalarınızı bilmiyorum ama bu sadece faille aynı çatı altında yaşayan kişilerle mi sınırlı yoksa birlikte yaşasınlar ya da yaşamasınlar diğer ilişki biçimlerini de kapsıyor mu? İkinci sorum ise yasal masraflarla ilgili: şiddete maruz kalan kişi mahkemeye gittiğinde, mahkeme failin mahkeme masraflarını ve hatta avukat masraflarını üstlenmesine hükmedebiliyor. Merak ettiğim şey şu: şiddete maruz kalan kişilere avukat bulma konusunda herhangi bir destek veriyor musunuz? Mahkeme, masrafları failin ödemesine karar versin ya da vermesin, avukatlık masraflarını devletin karşıladığı mesela adli yardım gibi bir sisteminiz var mı?

Angela McGraw: Koruma kararı ve aile üyeleriyle başlayayım. Yasalarımız yıllar içinde değişti, ilerledi. Başlangıçta sadece aynı çatı altında yaşayan insanları kapsıyordu ve koruma kararı çıkartabilmek için bu duruma açıklık getirmek gerekiyordu. Son yıllarda, sanırım 2019'du, yasaya bir ekleme yapıldı. Ama yine de şiddet uygulayan kişiyle aynı çatı altında yaşamak gerekliydi. Örneğin, fail aileyi alabilsin diye ailelerin aynı yerde iskan ettiği ve failin gidip ailesiyle yaşamaya başladığı durumları çok gördük. Aslına bakarsanız failin annesi veya babası da şiddete maruz kalan kişiye ve çocuklarına da aynı derecede şiddet uygulayabilir. O çatının altında yaşayan herkes için aslında koruma emri çıkarılabilir. Bir dipnot olarak şunu belirteyim: bizim koruma kararı sürecimizde de, koruma kararını takip etmesi gereken kişinin şiddet mağdurunun kendisi olmasını gerektiğini söylemiştim; buna tek istisna, bir avukatın şiddet mağduru ya da çocukları adına dava açabilmesi. Şiddete maruz kalan kişilerin bu süreci işletecek gücü olmadığına ya da çok büyük bir tehlike olduğu durumlarda, bu işlemi birkaç kez yapmak zorunda kaldım. Ama bu zamanlarda çocukların faillerden korunmasının çok önemli olduğunu hep hissettim. Ortada bir çocuk istismarı raporu olmasına

rağmen, bu sistem hüküm sürmeye devam ediyor. Bu durumlarda çocuklar için olması gerektiği kadar hızlı işleyen bir koruma kararı sistemi olduğunu düşünmüyorum. Koruma kararları böyle işliyor.

Yasal süreç... Harika bir soru. Birkaç farklı süreç işliyor. Burada sürece yardımcı olan bir adli yardım sistemimiz var. Kişinin finansal olarak ödeme yapıp yapamayacağına göre belirlenen bir finansal ölçeğe göre işliyor. Sığınağımıza gelen insanların çoğu yoksulluk sınırının yaklaşık %200 altında. Kaynak varsa, neredeyse hepsi adli yardım alabilir durumdadır. Bunun tek istisnası şurada: eğer fail de sistemin nasıl işlediğini biliyorsa, adli yardımı ilk o çağırır, adını adli yardım sistemine sokabilir. O zaman bu bir çıkar çatışması haline gelir ve bu durumda şiddete maruz kalan kişiyi destekleyemezler, ki bu bana göre oldukça sorunlu. Bir yandan anlıyorum, ama beni gerçekten sinirlendiriyor. Elbette, ilk yaptığım şeylerden biri şiddete maruza kalan kişilere adli yardımı aramalarını söylemek. Kullanmayacak olsalar bile, en azından isimleri listeye alınmış olsun. Adli yardımdan destek alabilecekseniz telefonla aramaları yapmaya başlıyorum, ama işimizde bize destek olacak pro bono (karşılıksız) çalışan avukatlar var. Burada, bazı avukatların her yıl karşılımları gereken bir pro bono dava kotası doldurmaları gerekiyor. Doğru kişiyi bazen bulabiliyorsunuz bazen de bulamıyorsunuz. Açıkçası, belki biliyorsunuz, ama bu durumlarda mahkemeye sizinle gidecek iddialı bir avukatınız yoksa... Avukatlarla çok hızlı yardım alabiliyorlar. Aslında bütün mesele, sadece "ilgileniyorum," diyen birini bulabilmek. Bu velayet meselelerinde her zaman işe yaramayabiliyor. Amerika Birleşik Devletleri'nde şu anda ebeveyn yabancılaştırılması -ki, bunun bir terim bile olmaması gerekiyor- yüzünden çocuklarının velayetini kaybeden pek çok anne var. Demek istediğim, burada her türlü şey olabiliyor. Yıllar boyunca bu davaları üstlenen pek çok avukatla çalıştım. Ama onlarla çalışmak gerçekten çok masraflı. Yani artık bu tür davaları üstlenmemeye karar verene kadar sadece birkaç kez aldıklarını görürsünüz. Sonunda şunu fark ettik, bazı barınaklar bu alanda biraz daha ilerici davranabiliyor. Yasal hizmetleri ödeyebilmek, avukat masraflarını karşılayabilmek için, hatta şiddete maruz kalan kişilerin evlerine yerleştirilen alarm sistemleri ya da kapılardaki miknatıslar, kameralar gibi şeyler için federal kaynaklardan fon almaya çalışıyorlar. İstesek mahkeme kararıyla düzenleyebileceğimiz şeyler bunlar. Aslında geçen hafta korkunç bir vaka öğrendim. Aklım almadı. Hala bununla ilgili şikayette bulunmam gerekiyor. Bir istismar faili, kızını, annesini ziyareti sırasında görebilmesi gerektiğine hakimi ikna etmiş. Gerçekten çok karmaşık bir dava, ama mahkeme aslında altı hafta boyunca neler olup bittiğini görebilmek için annenin evine kameralar yerleştirilmesine karar verdi. Hayatım boyunca böyle bir şey duymamıştım. Bir an önce yarın olsun istiyorum ki şikayette bulunabileyim. Bütün bu olanların yasal olduğuna bile inanmıyorum. Demek istediğim, sürekli gidip gelen bir süreç ama şu an elimizde olan bu. Aile Adalet Merkeziyle ilgili kısmı anlatayım. Aile Adalet Merkezi içinde bir yasal sunum yapmayı umuyoruz, son birkaç yıldır

üzerinde çalıştıkları pilot uygulamalardan biri, hukuk fakültesinden yeni mezun olan kişilerin Aile Adalet Merkezlerinde fiilen çalışabilmeleri ve bu tür davalar için yardımcı olabilmeleri. Size karşı dürüst olacağım, danışmanlık veya hukukla uğraşan herkes için aile içi şiddet sığınma evinde staj yapmak veya başka bir şey yapmak şart olmalı diye düşünüyorum. O kadar çok şey yaşanıyor ki. Umarım bu çalışmalarını devam ettirebiliriz. Bir sürü insanımız var, hukuk fakültelerine gidiyorlar ve bazı şiddet mağdurlarına yardım edememeleri için hiçbir sebep yok.

Burcu: Tamar'a sorum olacak. Çok iyi uygulamalar anlattın Tamar. Tam anlamamış da olabilirim, bir yerde verilen cezaya itiraz süresi evlilerde altı ay, evli olmayanlarda bir yıl dedin. O farkın nedenini merak ettim. Bir de uzaklaştırma süresi 15 gün sabit mi? Yani bu süre uzamıyor mu? Yeterli mi? Türkiye'de bir zamanlar altı ay uygulandığı ve onun bile az geldiği zamanlar oluyordu. Şimdi tabii çok kıaldı. Bu ikisini merak ettim.

Tamar Çitak: Yasayı da biraz kısaca açıklamam lazım. Bizim Şiddetten Korunma Yasası Türkiye gibi değil. Üç ayağı var. İlk ayak polisin 14 gün uzaklaştırma vermesi. Sonra yerel mahkemede uzatma, tedbir kararı. Bu hatta, '98 yılında yasa yürürlüğe girdiğinde yedi gündü. Sonra bir iyileştirme yapıldı, hakimlerin ricası üzerine on güne çıktı çünkü çok kısa kalıyordu. Şu anda on dört gün oldu. Bu direkt polis yasasında düzenlenmiş bir uzaklaştırma. Geriye kalan bahsettiğim uzatma, altı ay ya da bir yıl, Şiddetten Korunma Yasası'nın içerisinde ikinci ayak olarak, yani şiddete uğrayan kişinin isteği üzerine mahkemeye dilekçe sunmasıyla gerçekleşiyor. Polis bir kerelik ve azami on dört gün yapabiliyor ve her iki taraf da bu ondört günlük yasağa ve failin mağdura yüz metre yaklaşmamasına uymak zorunda. Yani kadın da adamı eve alırsa cezaya tabi tutuluyor, para cezası bu arada. İkisi de uymak zorunda on dört güne. Eğer kadın bunu uzatmak istiyorsa, mahkemeye dilekçe veriyorsa, bu otomatikman mahkeme tarafından polise bildiriliyor. Dolayısıyla kesintisiz bir geçiş oluyor ve mahkeme de kısa bir sürede, tedbir kararı adı üstünde, çok kısa bir sürede kararı vermek zorunda yasağı uzatmak için. Yasa şöyle, evli kişilerde altı ay en fazla diye öngörülüyor çünkü boşanma hukukunda o evlilikte oturan ev, evlilik hanesi olarak geçiyor. Dolayısıyla mal paylaşımına kadar yolu var. Yani adamın da o evde hakkı var olarak görülüyor. Ama kadın eğer bu altı aylık sürede boşanma davası açarsa bu sefer yasak otomatikman boşanma kesinleşene kadar uzatılabilir. Hatta eğer anlaşmalı değil de çekişmeli boşanma olursa, boşanırlar ama hâlâ mal paylaşımı, ev, evlilik hanesi durumu için dava sürdürülmek zorunda. O zaman yine bu davanın bitimine kadar yasak otomatikman uzatılabilir. Aradaki farkın altı ay olması evlilik hanesi boşanma hukukundan dolayı. Bir de belki hepiniz biliyorsunuzdur, en çok da boşanmış olan ya da ayrılmış olan eski eşler bu kadınlara şiddet uyguluyor, taciz ediyor ya da ısrarlı takip ediyor. Yasada, failin ve mağdurun aynı evde oturuyor olma zorunluluğu da yok. Bu da iyileştirildi geçmiş yıllarda. Kadın boşanmış, eski eşle çok ayrı

semtlerde, evlerde oturuyorlar ama adam hâlâ rahatsızlık veriyor. Orada da polis on dört günlük yasağı koyabiliyor. Suç duyurusuyla birlikte mahkeme de tedbir kararını bir yıla kadar uzatıyor. Eğer fail bu bir yıllık tedbir kararı süresince tedbir kararını delmişse, suç işlemişse dilekçeyle yine bir yıl daha uzatma hakkı var. O bir yılda bir kere bile yasağı delmişse ikinci bir yıl için tekrar uzatma hakkı var mağdur olan kişinin.

Engin: Herkese merhaba, teşekkür ederim sunumlar için. Ben Hacettepe Üniversitesi'nde çalışıyorum. Kadına yönelik şiddet uygulayan erkeklere müdahale programları üzerine çalışıyorum. Türkiye'de biliyorsunuz böyle müdahale programları yok, bunların yaygınlaştırılması için de uğraşıyorum. Avrupa'daki ve Amerika'daki örneklerine baktığımda bu fail programlarının kadın hizmetleriyle çok koordineli bir şekilde çalıştığını görüyorum. Türkiye'de böyle bir sistem oluşturmak için ne gibi önerileriniz olabilir? Siz bu fail programlarıyla koordinasyon kuruyor musunuz? Nasıl bir bağlantınız var? Bu konuda aydınlatırsanız sevinirim. Teşekkürler.

Tamar Çitak: Evet, ağırlıklı bir çalışmamız da zaten müdahale merkezlerinin sığınaklara göre farkı, bizim bu erkek faillerle de aslında hep karşılaşmamız. Onların davranış biçimlerini risk analizi için tekrar incelemek. Günlük çalışma hayatımızda erkek faille de kafamızı çok yoruyoruz diyeyim. Uzun yıllardır, yani yirmi yıla yakın, erkek danışma merkeziyle ortak çalışarak erkek faillerin öfke kontrolü terapilerine de, kadınlara -eşlerine ya da eski eşlerine- refakat ediyoruz. Yani bizde bu öfke kontrolü terapisi ilk görüşme, randevulaşma, diagnostik falan, iki ay sürüyor ve terapinin kendisi sekiz ay sürüyor. Bazen bireysel bazen gruplar halinde gerçekleşiyor erkek danışma merkezinde. Bu süreçte biz de kadınlarla iletişimde olup erkeğin davranış biçimini bir de kadınlardan dinleyip sonra erkek danışma merkeziyle bir araya gelip bunu hep değerlendiriyoruz. Yani biz de buradan izliyoruz. Tecrübelerimize dayanarak söylüyoruz, erkek failer çoğu zaman programda olsalar bile uyguladıkları şiddetleri söylemiyorlar, anlatmıyorlar. Bunun sebebi öncelikle ilk çıkış noktası. Biz kadınlardan bu bilgiyi alıp tekrar erkek danışma merkezindeki arkadaşlarla bunu değerlendiriyoruz, anlatıyoruz. Bu bir. İkincisi, yine çok yeni, 1 Eylül'den itibaren bizim Şiddete Karşı Korunma Yasası'nda tekrar bir yenilik oldu, evden uzaklaştırılan kişilere yasaya göre altı saatlik bir danışma alma zorunluluğu getirildi. Bunun için de yeni merkezler kuruldu eyaletlerde. Yani bir kişi eğer on dört günlük uzaklaştırma almışsa polis uzaklaştırmayı verirken ona bu merkezin de telefonunu ve adresini veriyor. İlk beş gün içerisinde mutlaka orayı arayıp bir randevu alması gerekiyor. Toplam altı saat, belki iki kere üç saat olmak üzere orada da failin psikolojik durumu, yine risk analizi, ne durumda olduğu, belki de destek alması gerektiği gibi konular konuşuluyor. Bu da güzel bir izleme metodu. Onlarla birlikte çalışma daha çok yeni olduğu için çok fazla bir şey söyleyemeyeceğim. Çok fazla tecrübemiz yok. Belki bir noktayı daha söylemek isterim, bu ceza davalarında şiddet mağduru kadınlara

refakat ederken özellikle de karar aşamasında, hem avukatımızla, bazen biz kendimiz psiko-sosyal danışmanlar olarak hakimlere bu kişiye, bu faile öfke kontrolü terapisi de öngörüyoruz ve bunun sebeplerini de yazılı olarak mahkemeye, hâkime sunuyoruz. Bu da çok başarılı oluyor. Bunu söylememin sebebi de, çok az erkek var kendiliğinden bu öfke kontrolü terapilerine giden. Mahkeme tarafından tamam, şartlı tahliye, şartlı ceza, ertelemeli ceza ama karşılığında bu öfke kontrolü terapisini yapacaksın ya da alkol terapisi ya da uyuşturucu terapisi. Eğer çünkü bunu yapmazlarsa bu aldığı ertelemeyi, cezayı yatma yani hapiste geçirme gibi bir riski var. Bu bize çok olumlu yansıyor. Biz bu erkek failleri ancak bu şekilde kendilerine destek almaya yönlendirebiliyoruz.

Kübra Karagöz: Çok teşekkürler Tamar. Belki aynı soruyla ilgili Angela da ekleme yapmak isteyebilir.

Angela McGraw: Evet, teşekkür ederim. Koruma kararı konusuna geri dönelim. Koruma kararının ne kadar süreyle uygulanacağı hâkime bağlı, bunun kararını hakim veriyor. Bu, bir aydan kısa ya da iki ay gibi süreler de olabilir, on yıla da çıkabilir. Böyle söylüyorum, çünkü neye bağlı olarak sürenin değişeceğini tanımlayan bir yasa yok. Gerçekten, kelimenin tam anlamıyla hâkime ve hâkimin durumun ciddiyeti hakkında ne düşündüğüne bağlı. O yüzden de değişkenlik gösteriyor. Son derece riskli durumlarda hâkimin yalnızca bir yıllık koruma kararı verdiğini, bir yılın sonunda kişi uzatma için başvurduğunda on yıllık koruma kararı alabildiğini gördüm. Neden peki neden? Demek istediğim, uzun süreler için memnunum ama biraz da ilginç geliyor çünkü hiçbir yönerge yok. Uygulama konusuna geldiğimizde, şiddete maruz kalan kişi arayıp koruma kararının ihlal edildiğini söylemediği sürece, gerçekten uygulanmasıyla ilgilenen kimse yok. Kadın kolları araya bilir, ama meseleyi savcılığa sevk edip etmemek onlara kalmış. Bu konuda farklı uygulamalar var. Şimdi uğraştığımız bir diğer soru da şu: yereldeki hapisanede "Batters Intervention Group" (Şiddet Uygulayanlar Müdahale Grubu) adlı bir grubun kolaylaştırıcılığını yapıyordum. Bir süredir devam eden bir gruptu. Son zamanlarda burada yapmaya çalıştığımız şeylerden biri, şiddet faili grup ve onların durumu için bazı standartlar geliştirmek için daha yakından mesai yapıyoruz. Bu kişileri öfke yönetimi derslerine gönderecek hakimler var tabii, ama aile içi şiddetin, yakın partner şiddetinin öfkeyle ilgili olmadığını biliyoruz. Madde kullanımı, kıskançlık veya bunun gibi şeylerin meselenin sadece bir yüzü olduğunu biliyoruz, bunun sadece bir parçası olduğunu biliyoruz. Failleri daha uzun erimli fail sorumluluğu benzeri gruplara gitmeye gerçekten teşvik ediyoruz, ancak bunun çok önemli olmasına rağmen pek karşılaştığımız bir durum değil. ABD'de yürütülen en başarılı fail sorumluluğu gruplarından bazıları iki yıldan uzun sürdü. Grubun katılımcıları bir yıl boyunca bir dizi derse giriyorlar. Daha sonra, daha önce benzer bir şeyi yapmış başka biriyle bu sınıfların eş kolaylaştırıcısı oluyorlar. Bizim fark ettiğimiz şey şu: böyle bir rol almak onları sorumlu tutuyor. Bir

davranış biçiminden bahsediyoruz, bu öğrenilmiş bir davranış ve biliyorsunuz, bir gecede, sekiz haftada, altı ayda değişmiyor. Öğrendiğimiz şeylerden biri, bu süreçte önemsedığınızı söylediğiniz kişiye şiddet uygulamamaya her gün karar vermeniz gerekiyor, bu haliyle de madde bağımlılığına çok benziyor. Bu grupla çalışan danışmanların şiddet mağdurlarına danışmanlık hizmeti vermesine izin vermiyoruz–izin vermiyoruz diyorum ama, aslında yapmalarını tavsiye ediyoruz. Ayrıca şiddet mağdurlarının bu fail sorumluluğu sınıflarının herhangi bir türüne girmelerini ve bunun bir parçası olmamalarını önermiyoruz. Yine de bir grup şiddetten hayatta kalan arkadaşlarımız var, bu gruplara gidip kendi hikayelerini faillele paylaşıyorlar. Açıkçası bu süreçten ayrılan ve onlara danışmanlık verecek bazı danışmanlar var, ancak dinî cemaatimiz ve danışmanlık hizmetlerimizde şiddet failiyle herhangi bir danışmanlık yapılmamasını şiddetle tavsiye ediyoruz. Tabii ki yazılı olmayan bir sürü kural olduğunu biliyoruz, o yüzden bu seanlarda meydana gelen bu tür şeyler, şiddet ilişkisi içinde olup olmadığınızı da anlamamızı sağlıyor. Sanırım paylaşmak istediklerim bu kadar.

Özge: Sizin karşılaştığınız faillelerin ne kadarının kadına yönelik şiddet faili ne kadarının kendi yaşantısında da antisosyal özellikler taşıdığını merak ettim. Bu insanlar mesela hayatta karşılaştıkları herkese karşı mı bu davranışları sergiliyorlar? Anti-sosyal kişilik bozuklukları mı var? Yoksa kadın olma hallerinden kaynaklı bir kadın düşmanlığı içerisinde mi bulunuyorlar? Bunun ayrımını merak ettim. Çünkü Türkiye’de biz, genellikle feminist kadınlar ve bu konudaki dayanışma merkezleri, sığınma evlerinde çalışan kadınlar olarak genelde şöyle bir şey savunuyoruz. Biz erkeklerle çok çalışmayı tercih etmeyiz çünkü şiddetin kaynağı toplumsal cinsiyet eşitsizliğidir. Bireysel olarak erkek bir polise ya da otorite olarak kabul ettiği başka birisine bunu yapmazken, kadına, yapabildiği kişiye, çocuğuna karşı bunu yapabilir, uygular ön kabulüyle hareket ederiz. Özellikle İstanbul Sözleşmesi yürürlükten kalktıktan sonra Türkiye’de hükümetin aletacele, bunun yerine yapmaya çalıştığı bir programla erkeklere de danışmanlık vermek üzerinden bir şeyler yürürlüğe koymaya çalışıldı. Biraz bahsettikleriniz bana bunları anımsattı. Türkiye’de biz biraz bu konumdayız ve feminist kadınlar olarak bunun karşısında duruyoruz açıkçası. Bunun hakkında ne düşünüyorsunuz merak ettim. Bu arada ben de Mor Çatı gönüllüsüyüm. Kadınlarla çalışıyorum, terapistim. Erkeklerle çalışmak istemiyorum.

Tamar Çitak: Şimdi bahsettiğim gibi kadınlarla, şiddet ilişkisinde bulunduğu kişiyle ilgili bir risk analizi yapıyoruz. Yani bir sürü metotlarımız var bu konuda. Bu tamamen yaşanan şiddete dayandırılan sorular ve cevapları. Sizin söylediğiniz genelde dışarıya karşı da mı böyle sorusunun cevabını risk analizi yaptığımız soru ve cevaplardan aşağı yukarı çıkarabiliyoruz. Bizim için o profiller çok çok önemli çünkü orada kadının ve çocuklarının ne kadar risk altında olduğunu çıkarabiliyoruz. Aşağı yukarı yüzde 10’a tekabül ediyor o kişilik bozukluğu, antisosyal vs. Geriye kalan yüzde doksanı gerçekten

erkek egemen bir kültür bakış açısıyla kadına yönelik şiddet. Klasik erkek mantalitesiyle hareket eden failler diye cevaplandırabilirim.

Angela McGraw: Sizde daha farklı mı işliyor bilmiyorum ama ABD’de çok güçlü ayrımcılık yasaları var. Birinin mağdur olarak tanımlanıp tanımlanmadığı konusunda çok dikkatli olmamız gerekiyor, mağdur olarak tanımlanmasına izin vermememiz gerekiyor. Bu şu anlama geliyor: bir erkek sığınağı aradığında, ev içi şiddet mağduru olduğunu iddia ediyor. O zaman elimizdeki bütün verilerimizi çaprazlamamız ve şiddet faillerinin sığınakta olmadığı zamanlarda şiddete maruz kalan kişileri içeri almak zorundayız. Faillerin sahte gerekçelerle sığınağa girdiği birkaç durum yaşadık. Çok sinir bozucuydu çünkü yasalar gereği ayrımcılık yapamıyoruz. Onları sığınma evinden çıkarabilmenin güvenli bir yolunu bulmamız gerekiyor. Böyle birkaç durumla karşılaştık, çok korkunç olabiliyor. Yine de ev içi şiddetin burada da öncelikle kadınlara yönelik olduğunu, erkeklerin genellikle birincil fail olduğunu söyleyebilirim. Ancak, aile içi şiddet tamamen güç ve kontrolün kimin elinde tuttuğuyla ilgili. Dolayısıyla, değerlendirme gibi çalışmalar yaparken sırf haklarında koruma kararı olduğu için farklı şeyler duyuyorsak bunları dikkate alıyoruz. Diyelim, bizi arayan ve hakkında koruma kararı olduğunu söyleyen bir mağdur var. Şiddet failinin üstünde tırnak izleri olduğu için, fail yerine şiddete maruz kalan kişiyi tutukluyorlar. Biz net bir şekilde biliyoruz ki, bir boğulma durumu olmuş olabilir. Kişi boğulurken saldırganın yüzünü çizmiş olabilir ve bu şekilde saldırgan durumuna düşmüş olabilir. Bununla ilgili bir şeyler yapmamız gerekiyor. Ama böyle bir vaka olduğunda biz yine de kadının sığınağa girmesine izin vermedik. Kendisinin şiddet mağduru olduğunu iddia etti ve bunu da anladık. Diyeceğim o ki, sorunun cevabını tam olarak bilmiyorum, ama şu kadarını söyleyebilirim, bizim için mesela güç ve kontrol ve bunlara kimin sahip olduğu. Bu tür ilişkilerde bunu pek çok kez fark ettik ki failler, kilise gibi dini bir kurumda, bir okulda başkalarıyla bir araya geliyorlar ve daha önce bahsettiğiniz kolluk bile bu kişileri mükemmel beyefendilermiş, dünyanın en tatlı insanlarıymış gibi görebiliyorlar. Kötülük namına hiçbir şeyi yakıştıramazsınız, ama evlerinin kapısından içeri girer girmez bir canavara dönüşüyorlar. Yani, bu tür şeylerin yaşandığını biliyoruz ve faillerin bunu saklamakta gerçekten iyi olduklarını da biliyoruz. Dolayısıyla bizim işimiz bu gibi durumlarda hayatta kalana inanmak ve onun yaşadığı güvenlik probleminde, uğraştığı duruma yardımcı olmak için çalışmak.

Engin: Çok uzatmadan hemen bir ekleme yapacağım. 2014 yılında Ankara’da bir proje başlatılmıştı. 6284 sayılı Kanun kapsamında hakkında tedbir kararı verilen erkeklerle öfke kontrolü eğitimi verildi. Ben de doktora tezimde bu eğitimi analiz etmiştim. Erkeklerle çalışma zaten kadın çalışmalarının dışında, kadın çalışmalarıyla birlikte koordineli bir şekilde tasarlanan bir şey. Tabii ki davranış değiştirmek bu kadar kolay değil, işin sosyal, kültürel, politik birçok bağlamı var. Ama en azından şiddetin cezasız kalmadığını göstermesi açısından erkeklerin böyle programlara tabi kılınmasının çok

önemli olduğunu düşünüyorum. Dolayısıyla feminist perspektiften bakınca kadınların daha çok desteğe ihtiyacının olduğunu düşünüp buraya emek harcamamayı anlıyorum. Ama toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması için erkeklerin de bu sürece dahil edilmesinin de çok kıymetli ve önemli olduğunu düşünüyorum. Avrupa ve Amerika'daki örneklerde, bu tarz programların en azından kadınları ve çocukları korumada az da olsa bir etkide bulunduğunu gösteriyor. Dolayısıyla bu fail programlarının çok önemli olduğunu ve bizim de üzerine daha fazla düşünmemiz gerektiğini düşünüyorum. Teşekkür ederim.

Kübra Karagöz: Toparlayacak olursak, konferansın dünkü genel kısmında da bu konuyla ilgili sorular gelmişti. Liz Kelly de bu uygulamalar var ama bu kadın örgütlerinin sorumluluğunda olan ya da bütçesi kadına yönelik şiddet için ayrılmış bütçeler içerisinde alınarak yapılması gereken bir çalışma olmamalı, daha ziyade bunun için ayrı bütçeler ayrılmalı, ayrı çalışmalar yapılmalı demişti. Pek çok feminist de, erkeklerle çalışılmasından ziyade, kadınlar için ayrılan bütçeden ve kadınlar için ayrılan alandan kısılarak bu çalışmalar yapılmasını diyerek karşı çıkışta bulunuyor.

Angela Mcgraw: Öfke kontrolü konusunda size katılıyorum. Sanırım özellikle hakimler arasında, öfke yönetiminin aile içi şiddetin bir bileşeni olduğu konusundaki kafa karışıklığının bir kısmının buradan kaynaklandığını düşünüyorum. Demek istediğim, şiddet faili olan ama bir noktada asla öfkeli olmayan insanlar görmüyorsunuz. Çalıştığım bölgede liselere, orta okullara, ıslahevlerine, alternatif okullara girmenin tek yolu bu. Bu gruplarla ev içi şiddet hakkında konuşmanın tek yolu, öfke yönetimi dersleri. Görünüşe göre çok sayıda öfkeli insan var ve herkes gelip insanların çatışma çözümüyle nasıl başa çıkacaklarını öğrenmelerine yardım etmemizi istiyorlar. Ama ev içi şiddetin yaşandığı evlerden gelen öfkeyle baş eden birçok çocuğun da orada olduğunu görüyoruz. Daha önce de söylediğim gibi, bunun sadece şiddetin bir bileşeni olduğunu, fail sorumluluğu sınıflarının birçok farklı bileşeni olduğunu düşünüyoruz.

Kübra Karagöz: Bir diğer soruyla devam ediyorum: Bir kadının kendini savunma kurslarına katılması maddi olarak desteklenebiliyor mu? Yani bunu devletten ya da saldırgandan alabiliyor mu kadın? Kadının kendisini korumak için kamerayla görüntülenme ve polisle bağlantısının sağlanması şeklinde destek veriliyor mu? Ve son olarak, kadının talebi halinde kendini savunmak için silah ruhsatı alabiliyor mu? Bu konuyla ilgili olarak silahın caydırıcılığının etkinliği konusunda ne düşünüyorsunuz?

Tamar Çitak: Evet, kadının kendini savunma kurslarına katılması için maddi olarak destek de sağlanıyor. Hatta böyle programlar var, fonlar var. Yani kadının hiçbir şey ödemesine bile gerek yok. Dolayısıyla, Avusturya'yı belki biraz sunumumda artık çözebildiniz, her şey devlet kontrolü altında. Bütün fonlar devletten geliyor. Ama iç işlerimize çok fazla karışmıyorlar ama yapın

diyorlar. Dolayısıyla bunun ücretini failden almıyorlar yani kadın istersen savunma kursuna katılabilir, bunun için de fonlar da var. Para ödemek zorunda değil ama failden de istenmiyor. İkinci soruya gelirsek, hayır. Hiç böyle bir uygulama yok Avusturya'da. Kadına söylenen tek şey, herhangi bir risk durumunda lütfen polis acil imdat hattını arayın başka hiçbir şey yok. Çok özel durumlarda, İçişleri Bakanlığında özel bir birim var. Onlar eve gelip oraya daha güvenli bir kapı, pencere gibi ihtiyaçlar için maddi yardımda bulunuyor. Bunları organize ediyor ama ilk önce bakanlıktaki bu birimin gerçekten onay vermesi gerekir, onu da İçişleri Bakanlığı ödüyor masrafını. Kadının talebi halinde kendini savunmak için silah ruhsatı örneği de yok, o yüzden bir şey söyleyemeyeceğim. Hiçbir kadın daha böyle bir istekte de bulunmadı ve sanıyorum Avusturya'daki silah ruhsatı yasasına baktığımda bu da geçerli bir neden değil silah ruhsatı almak için.

Angela McGraw: Bizde öz savunma derslerinin tamamı gönüllülük esasına dayanıyor. Yani birisi öz savunma derslerine gitmek isterse, gidebilir. Bazen sığınakta bu dersleri belli bir ücret karşılığında ya da gönüllü olarak verilen birileri oluyor. Size şunu söyleyebilirim, ev içi şiddet durumlarında öz savunma derslerinin çok da işe yaramadığını gördük. Bunun başlıca nedeni, şiddetin genellikle evde, yakın bir ilişki içinde gerçekleşiyor olması. Kendinizi savunmanın sevdiğiniz kişiye karşı yapmanız gereken bir şey olduğu hemen aklınıza gelmiyor. Ama ısrarlı takip ya da bir ilişkiden çıkma gibi durumlarda bunun işe yarayabileceğini düşünüyorum, ancak söz konusu öz savunma olduğunda işin içine çok fazla duygu giriyor. Tanımadığınız birine karşı kullandığınızda, tanıdığınız birine karşı kullanmaktan daha başarılı olabilirsiniz.

Ateşli silahlara gelince... Size burada vereceğim cevap kesinlikle hayır. Aslında koruma kararı verildiğinde, ateşli silahların faillerin elinden alınması gerekiyor. Burada bunu uygulatamıyoruz ama uygulanması gerekiyor. Koruma kararı olduğu sürece, ateşli silahlara sahip olmamaları gerekiyor. Şiddete şiddetle karşılık vermenin iyi bir fikir olduğunu düşünmüyoruz. Size daha önce bahsettim, birlikte çalıştığım ve kocasını öldüren kadının vakası... Bu kadının eline geçen bir silah yüzünden oldu, kadın ateş etti ve adam öldü. Böyle şeylerin olabildiğini biliyoruz. Ancak böyle bir durumda, olayın sonrasının da korkunç olduğunu söyleyebilirim. Kadının her şeyini kaybetmesinin başlıca nedeni, olayın yarattığı duygusal etkiydi. Yani, kadın adamı çok seviyordu ve olay yaşandığında adam hala kocasıydı. O yüzden böyle sonuçlanmasını istemezdi. Hepimiz biliyoruz ki, bu tür ilişkilerdeki dinamikler çok kafa karıştırıcı olabiliyor. Ama silahın bir çözüm olduğuna inanmıyoruz.

Tamar Çitak: Burada tam tersi oluyor ama. Eğer erkek failin silah ruhsatı varsa ve ev içi şiddet, kadına yönelik şiddet söz konusu olduğunda, silah ruhsatı en az iki yıllığına iptal ediliyor.

Kübra Karagöz: Tamar, koruma kararları ve tedbir kararlarıyla ilgili olarak kurum üzerinden bir başvuru olduğunu, kadının direkt başvurduğunda da sürecin ya çok yavaş işlediğini ya da zaten böyle bir imkân olmadığını söylemişsiniz. Bu Türkiye’de de biraz benzer ama genelde kadınların gidip kendisinin başvurması gereken, hatta başvuru üzerine de sürekli takibini yapması, araması vs. gereken süreçler var. Sadece sosyal destek ya da yardımlar için de değil, koruma kararlarıyla ilgili de süreç böyle. Şunu soracaktım, kadınlar kurum üzerinden başvurduğunda takip süreci de aynı şekilde mi yürüyor? Sonrasında kendilerinin takip edebileceği bir sistemleri oluyor mu? Hep bir kurumla mı ilişkilenecek zorunda oluyorlar? Angela’ya sorum ise, koruma kararlarıyla ilgili altı adımdan geçiyor kadınlar bu süreçte ve uzun sürüyor demiştiniz, o adımları detaylandırmanız mümkün olabilir mi?

Angela McGraw: Burada yerel mahkeme sistemimizde bahsettiğim altı adımlı sürecin ABD’nin her yerinde aynı olmadığını söyleyebilirim. Bunu farklı şekillerde belirleyen başka eyaletler var. Yine de hepsinde, şiddete maruz kalan kişi kendi başlarına ya da birilerinin yardımıyla bir süreçten geçmek zorunda. Mahkeme savunucusu ya da mağdur avukatı ya da bu belgeyi doldurmalarına yardımcı olacak birileri olmayan pek çok yerde kendi başlarına gidip o bilgileri doldurmaları gerekiyor. Daha sonra formu adliyeye götürmeleri, bu süreçten geçmeleri, mahkeme katibine vermeleri ve onun da bunu hakime sunması gerekiyor. Bu süreç başlı başına çok yıpratıcı olabilir, çünkü ne kadar zor olduğunu ben biliyorum. Her şeyden önce yasal formlardaki yazıları ve neye ihtiyacınız olduğunu anlamanız gerekiyor. Sanırım bizim bölgemizdeki koruma kararı formu on üç sayfa. Size buradaki yoksulluk seviyesinin ortalama yoksulluk seviyesinin %200 altında olduğundan bahsetmiştim, bu yüzden okuma yazma bilmeyen birçok insanla karşılaşıyoruz. Yani, pes edip vazgeçmeniz işten bile değil, neden zahmet edesiniz ki! Okuyamıyorsunuz, anlayamıyorsunuz, formu doldurmanıza yardımcı olacak biri yok, bir de üstüne bir hakimin karşısına çıkıp olan biten her şeyi anlatmanız gerekiyor. Şiddete maruz kalanlar çoğu zaman yaşadıkları en kötü olayı, en ciddi durumu anlatmazlar. Bizim yasalarımızda “mahrem korku” diye bir kavram var. İnsanlar çoğu zaman bunun fiziksel bir saldırı ya da başka bir şey olması gerektiğini düşünüyorlar ama aslında en korkutucu kısım kafalarına silah dayayıp Rus ruleti oynamalarıydı ama silah patlamamıştı. Peki bu, ilişkiden ayrılmak için yeterli bir sebep mi? Kesinlikle evet. Korkutucu muydu? Evet, çok korkutucuydu. O zaman neden bunu bir kağıda yazmıyorlar, çünkü bazen kağıda yazılacak en önemli şeyin ne olduğunu bilmiyorlar. Birisi kafanızın yanındaki duvara yumruk attığında, “bana vurmadı, bu yüzden belki de yazmam gereken bir şey değildir,” diye düşünebiliyorsunuz. Ama duvarda büyük bir delik açtılar ve bu sizin suratınız da olabilirdi. Yani bunu forma yazmak istersiniz. Bununla birlikte, daha önce de söylediğim gibi, ABD’de sistem çocukları korumak zorunda olduğu için çocuklarını

kaybeden pek çok insan var, çocukları annelerinden alıp burada koruyucu ailelere veriyorlar. Dolayısıyla pek çok anne, pek çok mağdur bu süreçte çocuklarını kaybedeceklerinden çok ama çok korkuyor ve bu nedenle mahkemeye gitmiyorlar.

Tamar Çitak: Tüm bu destek hizmetleri şiddete karşı çalışan kadın, feminist kurumlar tarafından devlet organlarına taşındığı için onlar da aslında hep böyle kendilerini biraz garantiye alma ihtiyacıyla bizim üzerimizden yapmak istiyorlar. O yüzden de biraz engel olunuyor kadınların tek başlarına bir şey yapmalarına. Ama bu tedbir kararı için yüzde yüz söyleyebilirim ki hakimlerin kendi rahatlığı için. Her şiddete uğrayan kadın zavallı değil, kendi işini, günlük işlerini, taleplerini yapabilir. Onları gönderdiklerinde hakimle kavga ediyoruz kadın istemiyor, alın diye ve zorla yaptırıyoruz. Hatta çok sinirlendiğimizde kadına diyoruz ki, alın bir kâğıdı, dikte ediyoruz telefonda, şöyle yazın diye. Hâkim bu dosyayı sizin için açmaya mecbur diyoruz. Böyle yaptığımız vakalar da oluyor. Fakat ondan sonra kontrole gerek yok, kadının da kontrolüne gerek yok. Mühim olan sadece tedbir kararı süresince eğer şiddeti uygulayan kişi bu karara karşı çıkıyorsa, görevini mutlaka polise bildirmesi. Çünkü polis yasasında da yeri var bunun, tedbir kararına karşı çıkması cezalandırılıyor. Fail tekrar kadının evine gelip darp ettiğinde yeniden bir suç duyurusu oluyor ya da rahatsız ettiğinde suç duyurusu oluyor. Darpta da yeni bir ceza davası ekleniyor dosyasına ama sadece rahatsızlık verdiğinde yasağı, tedbir kararını delip polis tarafından para cezasına çarptırılıyor. Avusturya'da genelde polis, daha çok bu yasağın delindiği durumlarda eğer bir tehdit varsa, fail yasağı delip kadına yaklaştığında darptan ve rahatsızlıktan çok "Bana geri dönmezsen seni öldürürüm" derse mesela, bu hemen polisin savcılık tarafından bir tutuklama emri çıkarması için çok büyük bir faktör. Yani daha çok orada tutuklama var, diğerlerinde para cezaları var.

Kübra Karagöz: Angela uzaklaştırma olduğu halde failin tekrar kadının evine giderek darp etmesi ya da rahatsız etmesi durumundaki yaptırıma dair sen de söz almak ister misin?

Angela McGraw: Aslında bu duruma göre değişiyor. Madde bağımlılığı programında olan bir grup kadına bir konuşma yapmıştım. Programlarında buldukları seviyelerine göre yerleştikleri konutlar vardı. Programlarının son aşamasında olan kadınların kaldığı bir ev vardı. O gün gruba geldiklerinde yorgun ve perişan haldeydiler, neden böyle hissettiklerini konuştuk. O gün sabahın erken saatlerinde, saat 4 gibi, yan taraflarındaki eve kolluğun geldiğini söylediler. Bir ambulans gelmiş, kadın ambulansın arkasındaymış, fail de arabanın arka koltuğundaymış. Kadınlar gerçekten çok üzgündü, çünkü kadın ambulandan indiğinde faili de arabadan indirip eve geri dönmesine izin vermişler. Faile hiçbir şey yapmamışlar. Bizim deneyimimiz tam anlamıyla duruma bağlı. Kadınlar kızdıklarında ve bunu polise söylediklerinde,

polisler, "Kadın nasılsa sabah buraya gelip adamı kefaletini ödeyip hapisten çıkaracak. Bu eve daha önce çok kez geldik, bundan da sıkıldık ve bunun için kaynaklarımızı tüketmekten de yorulduk. Bu yüzden kadını zahmetten kurtarıyoruz," demiş. Kadınlara böyle şeyler söylemişler. Kadınlar bu yüzden çok öfkeliydi. "Kadın bunu bir daha yapmamaya karar vermiş olabilirdi, ama bu polisler için önemli olmadı," diyorlardı. Burada yaptığımız şey de bu. Bazen koruma kararı ile tutuklama yetkisine sahip olduğunun farkında olan kolluk mensuplarının faili tutuklamasını sağlıyoruz. Ancak şiddete maruz kalan kişilerin şiddet ilişkisinden tam anlamıyla çıkmadan evvel birkaç kez geri dönebildiklerini biliyoruz. Bu yüzden biliyoruz ki, kolluk yoruluyor, hakimler yoruluyor, mahkeme sistemi yoruluyor, savcılar yoruluyor, savunucular yoruluyor. Ama benim ekibimde çalışan bir savunucuysanız, yorulmamanızı bekliyorum çünkü bizim işimiz şiddete maruz kalanları desteklemek, eğitmek ve umut ediyorum ki nihayet şiddet ilişkisinden çıkma kararı verecekleri bir yere getirmek. Keşke size somut bir şey olduğunu söyleyebilseydim, mesela bir olay oluyor ve kolluk kuvvetleri gidip tutuklamak zorunda kalıyor, ama her zaman bu şekilde işlemiyor.

Kübra Karagöz: Aksayan şeyler birçok yerde, özellikle kolluk, mahkeme ve hukuki boyutta benzerlik gösteriyor.

Filiz: Şiddete varmadan önce, daha şiddet olmadan önce bu ailelerin terapi almasıyla ilgili hükümetlerin maddi desteği var mı?

Önleme çalışmalarının gerçekten önemli olduğunu düşünüyorum. Bulduğunuz yerde bunun geçerli olup olmadığını bilmiyorum ama görünüşe göre önleme için çok fazla fonumuz oluyor, müdahale için hiç fonumuz olmuyor. Sonra müdahale için çok bütçemizin olduğu, önemle için yeterli paramızın olmadığı bir dönemden geçiyoruz. Neden böyle olduğunu bilmiyorum, neden aynı anda hem müdahale hem önleme arasında bir denge bulamadığımızı anlamıyorum. Ama bence yapabildiğimiz en önemli şey, gençlerin onları koruyan, onlara bilgi veren programlar olduğunu bilmelerini sağlamak diye düşünüyorum. Bunu yetişkinlerle de yapıyoruz, ama ne yazık ki onlarla çalıştığımızda önleme çalışması yapmaktan çok müdahale çalışması yapıyorumuz gibi görünüyor. Topluluğumuzu eğitirken bile, bu hizmetleri sağlamak için sığınakta aldığımız kadar fon alamıyoruz. Sorunuza pek yanıt vermediğimi biliyorum ama bizim için meselenin daha çok gençleri flört şiddetinin dinamikleri ve sağlıklı-sağlıksız ilişkiler hakkında eğitmek, bu ilişkilere girmeden önce kırmızı çizgilerin ne olduğunu anlamalarına yardımcı olmak olduğunu düşünüyorum. Bunların bir kısmının başarılı olduğunu düşünüyorum. Bir dizi insanla birlikte çalıştık, yani, şimdi yetişkin halleriyle karşılaştığım, eğitimime katılan çocuklar var. Küçükken annelerinin yanında çalışırlardı ve yani annelerinin bulunduğu yerden dolayı nereye gideceklerini biliyorlardı. Sonra tabii, beni köprünün diğer tarafında arabasını sağa çekip "Bu adamla ilişki bitirdim, çünkü

artık kırmızı çizgileri biliyorum. İlk defa bunu yaşadığımı anlayabiliyorum, şiddet ilişkisi yaşadığımı biliyorum” diyen kadınlarla çalıştım. Bu nedenle insanlara kendilerine sunulan hizmetler hakkında bilgi vermek ve onları eğitmek gerçekten bizim işimiz. Aslında gidip baktığınızda, şiddet ilişkisi içinde kırmızı çizgiler olduğunu görüyorsunuz.

Tamar Çitak: Özel bir devlet politikası olarak yok tabii ki ama bütün inisiyatifler halinde Avusturya'nın birçok yerinde böyle programlar var. Özellikle okullarda ve ortaokul, meslek eğitim liselerinde sosyal hizmetler çalışanları ya da okul doktoru var. Yani çocuk üzerinden olduğunda, hissedildiğinde, hemen Sosyal Hizmetler üzerinden aile böyle bir hizmet alabiliyor ücretsiz olarak. Bunlar Avusturya'da var ama bu dediğim eğitimde yok. Okuldaki sosyal hizmet çalışanının ya da o çocuğun sınıf öğretmenin bu konuda hassaslaştırılmış olması gerekiyor. Diğer tarafından da bize yansıyan vakalarda çok görüyoruz, kadınların çoğu, bu çabaları göstermiş. Ne olur gidelim bir evlilik danışmanlığına, aile danışmanlığına demişler ama bu fayda etmemiş. Sistemde var, isterlerse ulaşabilirler ama dışarıdan destekleri almaya hazır o kadar az erkek var ki, problemimiz bence hâlâ yine oralarda.

Kübra Karagöz: Türkiye'de de Şiddeti Önleme ve İzleme Merkezleri (ŞÖNİM) var ve şiddetin öncesi, sonrası ve sonrasına dair koordinasyon çalışmalarını ve önleme çalışmalarını yapmaktan sorumlular. Maalesef bu merkezler koordinasyon ve önleme çalışmasını yapmakta çok yetersiz kalıyorlar. O yüzden bu örnekleri duymak çok iyi oldu.

Özge'nin şöyle bir yorumu var: “Ülke yönetimi otoriterleştikçe kadın-erkek eşitliği arasındaki fark gittikçe artıyor. Dolayısıyla, insanlar kendilerini daha çok şiddetle ifade ediyorlar.”

Tüm bugün konuştuklarımıza bakınca hem Türkiye'de hem de dünyadaki deneyimleri duymuş olduk. Pandeminin avantajlarından birisi de online de olsa bir araya gelerek birbirimizi görüp duyabilmemiz. Feminist kadınlar ve kadın örgütleri olarak böyle buluşmalar yaratarak pandemiyi lehimize çevirmiş olduk pandemiyi, böyle buluşmalar yaratarak.

Son olarak Sevinç'in yorumunu paylaşıyorum: “Şiddet uygulayan kişi, erkek öfke kontrolüne dönük eğitimlere katılmak istemiyor. Sorun olarak görmüyor.” Bugün buna dair de konuşmuş olduk detaylı, gerçekten de sorunun kendisi doğrudan öfke kontrolü hiç değil. Bunu da çok iyi gizliyor zaten erkekler.

Tamar Çitak: Mor Çatı'ya bu konferans için teşekkür ediyorum. Çünkü bütün günü de Youtube üzerinden izledim zaten. Bana da çok faydası oldu. Ayrıca katılımcılara da ilgileri için çok çok teşekkür ediyorum. Hepinize sevgi, selamlar, başarılar. Dayanışmayla.

Angela McGraw: Beni davet ettiğiniz için çok teşekkür ederim. Dünyanın dört bir yanında bizden bu kadar çok kişi olduğunu bilmek çok rahatlatıcı. Yaşadığımız her zorluk aynı değil ama diğer pek çok konuda birlik olduğumuzu bilmek güven verici.

Kübra Karagöz: Biz de teşekkür ederiz herkese. Umuyorum tekrar bir arada olabileceğimiz kanalları bulur ve birlikte dayanışma içerisinde oluruz.

ERKEK ŞİDDETİYLE MÜCADELEDE SOSYAL ÇALIŞMAYA FEMİNİST YAKLAŞIMLAR

DÜNYA DENEYİMLERİ

Konferans Kitabı

Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı
Kocatepe Mah. Cumhuriyet Caddesi, Cumhuriyet Apartmanı
No.:17 Kat 5 – D: 11, Beyoğlu İstanbul
Tel: (212) 292 52 31-32 www.morcati.org.tr

f MorCatiVakfi t morcattivakfi i morcati_vakfi

